Akademia Oli

Pełny program / 8-9 lat

Pełny program kursów i lekcji

60 kursów / 480 lekcji / 8-9 lat

Dla dzieci 8-9 lat

60 kursów / 6 obszarów / 480 lekcji
Każda lekcja: 45 minut. Każdy kurs: 8 lekcji.

Program zredagowany 18.10.2026

Pełny program / 8-9 lat

Jak czytać program wypraw

Przewodnik po programie

Godziny lekcyjne i czas

Jedna godzina lekcyjna to 45 minut. Kurs: 8 × 45 = 360 minut, czyli 6 godzin zegarowych. Obszar: 80 lekcji = 60 godzin zegarowych. Cały katalog: 480 lekcji = 360 godzin zegarowych. Numery 1-8 opisują kolejne lekcje kursu.

Wybór i przygotowanie

Katalog jest menu możliwości, a nie obowiązkiem przejścia wszystkich kursów. Wybierz cel i tempo odpowiednie dla dziecka. Czytaj wskazówki „Na początek”: niektórym kursom pomaga wcześniejsze poznanie wskazanych tematów.

Co zawiera każda lekcja

Temat formalny i tytuł opowieści, zakres nauczania, główną zasadę, zadanie dla tego wieku, oczekiwany efekt oraz opcjonalny angielski z polskim znaczeniem. Gotowe karty źródłowe, pokazany przykład i wskazówki do odpowiedzi są w osobnych materiałach lekcyjnych; odwołania A, B, C dotyczą tych kart.

Wspólna praca i potwierdzenie

Można czytać wspólnie, odpowiadać ustnie, rysunkiem lub pisemnie. Potwierdzenie oznacza podjęcie próby i rozmowę; samodzielność obserwujemy osobno i wracamy do zasady w nowej sytuacji. Angielski jest dodatkiem.

Bezpieczne przykłady

Pracujemy na fikcyjnych wiadomościach i gotowych wynikach. Nie prosimy o prawdziwe hasła, prywatne rozmowy ani zakładanie kont. Za pomoc w rzeczywistych sprawach bezpieczeństwa odpowiada dorosły.

Jak czytać program wypraw

Przewodnik po programie

Orientacyjny plan jednej lekcji – 45 minut

5 min: przypomnienie poprzedniej zasady. 10 min: sytuacja, przygotowane karty i pokazany przykład. 15 min: własna próba z potrzebną pomocą. 10 min: zastosowanie w nowej sytuacji. 5 min: rozmowa o jednej decyzji. Plan dopasuj do tempa dziecka; przerwy ustal osobno.

Prowadzenie zajęć dla wieku 8-9 lat

Czytajcie karty wspólnie. Dziecko może wskazywać, rysować lub odpowiadać ustnie. Pokaż jeden przykład, a później poproś o własny wybór. Dorosły może zapisać słowa dziecka; samodzielne czytanie i pisanie nie są warunkiem pokazania rozumienia.

W dalszej części znajduje się klikalny spis kursów. Zakładki PDF prowadzą do obszarów, kursów i wszystkich 480 lekcji.

Dodatek na końcu programu zawiera pomoce obrazkowe do 106 lekcji: ilustracje, wykresy, schematy i papierowe makiety. Te same pomoce są w kartach dziecka. Zakładki dodatku wskazują kurs i numer lekcji.

Pełny program / 8-9 lat

Spis kursów: Bezpieczeństwo w Internecie

O1 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O1-K1	Cyfrowy ślad i odpowiedzialność	10
O1-K2	Hasła, MFA i przejęcie konta	15
O1-K3	Phishing, oszustwa i fałszywe linki	22
O1-K4	Gry, czaty i nieznajomi	28
O1-K5	Bezpieczne urządzenie i aktualizacje	33
O1-K6	Plan reagowania na incydent	38
O1-K7	Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie	43
O1-K8	Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem	48
O1-K9	Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy	54
O1-K10	Bezpieczne zakupy i płatności w grach	59

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 8-9 lat.

Pełny program / 8-9 lat

Spis kursów: Social media

O2 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O2-K1	Algorytm wybiera, co widzę	66
O2-K2	Presja lajków i porównywanie się	71
O2-K3	Wizerunek i reputacja online	77
O2-K4	Zdjęcia, zgoda i publikacja	82
O2-K5	Reklama, influencerzy i lokowanie	88
O2-K6	Higiena cyfrowa i balans	93
O2-K7	Komunikacja, konflikty i granice	99
O2-K8	Odpowiedzialne tworzenie treści	104
O2-K9	Trendy, wyzwania i presja grupy	111
O2-K10	Społeczność online i wspólne projekty	116

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 8-9 lat.

Pełny program / 8-9 lat

Spis kursów: Fake newsy

O3 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O3-K1	Informacja, opinia i manipulacja	121
O3-K2	Nagłówki, clickbait i presja emocji	126
O3-K3	Źródło, autor, data i dowody	131
O3-K4	Zdjęcia i filmy poza kontekstem	136
O3-K5	Deepfake i treści syntetyczne	145
O3-K6	Weryfikacja krok po kroku	151
O3-K7	Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy	156
O3-K8	Młody fact-checker - projekt weryfikacyjny	161
O3-K9	Liczby, wykresy i pozorna pewność	168
O3-K10	Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie	177

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 8-9 lat.

Pełny program / 8-9 lat

Spis kursów: Sztuczna inteligencja

O4 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O4-K1	Jak działa generatywna AI	182
O4-K2	Prompting - dobre pytania i kontekst	187
O4-K3	Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi	192
O4-K4	AI w nauce bez oszukiwania	198
O4-K5	Prywatność i dane w narzędziach AI	205
O4-K6	Twórczy projekt z AI	210
O4-K7	Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI	215
O4-K8	AI wokół nas i przyszłość kompetencji	222
O4-K9	Od pomysłu do algorytmu	227
O4-K10	Współpraca człowieka z AI	232

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 8-9 lat.

Pełny program / 8-9 lat

Spis kursów: Agresja w sieci

O5 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O5-K1	Żart, konflikt czy przemoc?	240
O5-K2	Hejt, trolling i prowokacja	245
O5-K3	Reakcja świadka	250
O5-K4	Zgłaszanie, blokowanie i dowody	255
O5-K5	Wsparcie osoby pokrzywdzonej	262
O5-K6	Odpowiedzialna komunikacja i naprawa	267
O5-K7	Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza	273
O5-K8	Odporność psychiczna i kultura wsparcia	278
O5-K9	Agresja w grach i zespołach online	283
O5-K10	Mediacja i bezpieczna moderacja	289

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 8-9 lat.

Pełny program / 8-9 lat

Spis kursów: Prywatność i dane

O6 / 10 kursów / 80 godzin lekcyjnych

Każdy kurs: 8 lekcji po 45 minut. Numery po prawej prowadzą do pierwszej strony kursu.

O6-K1	Co jest daną osobową?	294
O6-K2	Ustawienia prywatności i uprawnienia	300
O6-K3	Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia	309
O6-K4	Zgoda, wizerunek i publikacja	318
O6-K5	Publiczne Wi-Fi i logowanie	325
O6-K6	Minimalizacja danych i plan prywatności	334
O6-K7	Konta, regulaminy i prawa użytkownika	340
O6-K8	Audyt prywatności i rodzinny plan danych	346
O6-K9	Śledzenie, profilowanie i reklama	351
O6-K10	Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie	357

Pełny program obu grup ma te same tematy. Ten tom zawiera zadania i angielski wyłącznie dla wieku 8-9 lat.

Pełny program / 8-9 lat

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń przewiduje skutki przesyłania treści i wybiera bezpieczny sposób działania na podstawie obiegu fikcyjnego materiału.

Na początek

Wystarczy rozróżniać wiadomość i obrazek. Wszystkie sytuacje ćwiczymy na papierze.

Po tej wyprawie

Dziecko pokazuje drogę kopii, wybiera odbiorców i umie sprostować błąd bez obwiniania.

Finał kursu

Mapa drogi jednej publikacji z trzema punktami bezpiecznej decyzji.

Pełny program / 8-9 lat

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Co dzieje się po kliknięciu

W opowieści: Dokąd płynie wiadomość?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między zapisaniem, przesłaniem i opublikowaniem materiału. Uczymy śledzenia kolejnych odbiorców oraz wskazywania momentu, w którym autor przestaje kontrolować dalsze kopiowanie treści.

Główna zasada: Zapisanie na urządzeniu, wysłanie jednej osobie i publikacja dla grupy to różne działania.

Ćwiczenie: Połącz strzałką drogę rysunku od A do C. Powiedz, kto dostał kopię.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia zapis lokalny, przesłanie i publikację na trzech przykładach.

Angielski (dla chętnych): send = wyślij, copy = kopia.

2. Kopia pozostaje u odbiorcy

W opowieści: Który plakat został?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy działanie kopii, zrzutu ekranu i przekazania dalej na papierowych modelach. Uczymy przewidywania, dlaczego usunięcie oryginału nie usuwa automatycznie materiałów zapisanych przez inne osoby.

Główna zasada: Usunięcie oryginału nie usuwa automatycznie kopii u odbiorców.

Ćwiczenie: Przekreśl usunięty plakat A. Otocz kopie, które zostały.

Oczekiwany efekt: Wskazuje kopię, która może pozostać po usunięciu oryginału.

Angielski (dla chętnych): keep = zachowaj, delete = usuń.

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Treść zmienia odbiorców

W opowieści: Dla kogo był ten tekst?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania planowanego odbiorcy, dalszego przekazania i utraty kontekstu. Pokazujemy, jak neutralna wiadomość organizacyjna może zostać inaczej odczytana, gdy trafia poza pierwotną rozmowę.

Główna zasada: Wiadomość może wymagać wyjaśnienia, gdy trafia do nowej grupy.

Ćwiczenie: Dopisz do B miejsce i godzinę z A.

Oczekiwany efekt: Wskazuje odbiorcę, dla którego materiał nie był pierwotnie przeznaczony.

Angielski (dla chętnych): my group = moja grupa, another group = inna grupa.

4. Odpowiedzialność przed przekazaniem

W opowieści: Przekaż tylko potrzebne
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Ćwiczymy zatrzymanie działania, sprawdzenie celu i ocenę potrzebności dalszego wysłania. Uczymy odróżniania pomocy organizacyjnej od bezrefleksyjnego rozszerzania obiegu materiału w fikcyjnej szkolnej sytuacji.

Główna zasada: Przed przesłaniem sprawdź cel, odbiorców i to, czy treść jest im potrzebna.

Ćwiczenie: Wybierz kartę do wysłania ekipie. Powiedz, w czym pomoże.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia zatrzymanie zbędnego przekazania wiadomości jednym konkretnym powodem.

Angielski (dla chętnych): stop = zatrzymaj się, think = pomyśl.

Pełny program / 8-9 lat

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Błąd w wysłanym materiale

W opowieści: Popraw dzień regat
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania błędnej wersji pliku, wskazywania właściwego odbiorcy poprawki i formułowania sprostowania. Ćwiczymy naprawę pomyłki bez mnożenia kolejnych niesprawdzonych kopii w obiegu.

Główna zasada: Sprostowanie powinno jasno wskazać błąd, właściwą wersję i jej odbiorców.

Ćwiczenie: Powiedz obu załogom poprawny dzień i godzinę.

Oczekiwany efekt: Tworzy sprostowanie wskazujące poprawną wersję i właściwy termin.

Angielski (dla chętnych): new version = nowa wersja.

6. Ślad działania pomaga wyjaśnić problem

W opowieści: Ułóż ślady w czasie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy kolejność zdarzeń, znaczenie czasu i odróżnienie obserwacji od przypuszczenia. Uczymy odtwarzania technicznej drogi fikcyjnego pliku bez oceniania osób na podstawie samej pomyłki.

Główna zasada: Oś czasu pokazuje znane działania. Nie dowodzi, kto przeczytał wiadomość.

Ćwiczenie: Ułóż A, B i C w czasie. Wskaż kartę, która jest domysłem.

Oczekiwany efekt: Układa potwierdzone zdarzenia w kolejności i oznacza niepewną informację.

Angielski (dla chętnych): first = najpierw, then = potem.

Pełny program / 8-9 lat

Cyfrowy ślad i odpowiedzialność

O1-K1 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Próba generalna decyzji

W opowieści: Zatrzymaj starą mapę
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy ocenę odbiorcy, trwałość kopii i korektę błędu w jednym scenariuszu. Uczymy wyboru kolejnego działania oraz przewidywania jego skutku przed przesłaniem materiału dalej.

Główna zasada: Gdy wersje się różnią, sprawdź aktualność przed dalszym przesyłaniem.

Ćwiczenie: Wskaż mapę wymagającą sprawdzenia. Powiedz: Poczekajmy na potwierdzenie.

Oczekiwany efekt: Wybiera działanie ograniczające dalszy obieg błędnej wersji materiału.

Angielski (dla chętnych): check before sending = sprawdź przed wysłaniem.

8. Mapa odpowiedzialnej publikacji

W opowieści: Mapa trzech decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia drogi materiału, oznaczania punktów kontroli i uzasadniania decyzji. Weryfikujemy, czy uczeń samodzielnie przewiduje dalsze kopie i proponuje skuteczną korektę fikcyjnej publikacji.

Główna zasada: Odpowiedzialna publikacja łączy sprawdzenie wersji, dobór odbiorców i drogę poprawki.

Ćwiczenie: Narysuj trzy przystanki: sprawdź plan, wyślij załogom, popraw starą kopię.

Oczekiwany efekt: Przedstawia mapę publikacji z trzema uzasadnionymi punktami bezpiecznej decyzji.

Angielski (dla chętnych): my safe choice = mój bezpieczny wybór.

Pełny program / 8-9 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wyjaśnia ochronę logowania i układa bezpieczną reakcję na podejrzaną próbę dostępu do fikcyjnego konta.

Na początek

Dziecko zna pojęcie konta. Nie podajemy ani nie zapisujemy prawdziwych sekretów.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia hasło od drugiego kroku i wskazuje dorosłemu bezpieczną drogę odzyskania dostępu.

Finał kursu

Karta ochrony fikcyjnego konta z planem reakcji na próbę przejęcia.

Pełny program / 8-9 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Konto ma cyfrowe drzwi

W opowieści: Drzwi do konta
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy konto, logowanie i wylogowanie na modelu zamkniętej skrzynki. Uczymy odróżniania nazwy użytkownika od sekretu otwierającego dostęp oraz rozpoznawania sytuacji wymagających pomocy dorosłego.

Główna zasada: Logowanie otwiera dostęp do konta; wylogowanie kończy sesję.

Ćwiczenie: Ułóż karty w kolejności wejścia i wyjścia.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia odrębną funkcję nazwy użytkownika i hasła na modelu.

Angielski (dla chętnych): log in = zaloguj się, log out = wyloguj się.

2. Dłuższy sekret trudniej odgadnąć

W opowieści: Długi, ale nie oczywisty
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy znaczenia długości hasła, nieprzewidywalności i unikania oczywistych ciągów. Porównujemy wyłącznie przykładowe sekrety, aby dzieci nie ujawniały ani nie tworzyły na lekcji prawdziwych haseł.

Główna zasada: Długość pomaga, lecz przewidywalny tekst nadal jest słabym pomysłem na hasło.

Ćwiczenie: Wskaż, który opis unika imienia i powtórzeń.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa powody słabości przykładowego, oczywistego hasła.

Angielski (dla chętnych): long password = długie hasło.

Pełny program / 8-9 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Jeden sekret nie otwiera wszystkiego

W opowieści: Różne klucze
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy ryzyko powtarzania jednego hasła oraz zasadę osobnych sekretów dla różnych kont. Wyjaśniamy rolę menedżera haseł obsługiwanego z dorosłym i bezpiecznego planu odzyskania dostępu.

Główna zasada: Różne hasła ograniczają skutki poznania jednego z nich.

Ćwiczenie: Połącz skrzynie z tym samym symbolem sekretu.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, jak powtarzanie hasła rozszerza skutki przejęcia jednego konta.

Angielski (dla chętnych): different keys = różne klucze.

4. Drugi krok logowania

W opowieści: Czy to mój drugi krok?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy MFA jako dodatkowe potwierdzenie dostępu, odrębne od hasła. Uczymy rozpoznawania niezamówionej prośby o zatwierdzenie i zasady nieprzekazywania jednorazowego kodu osobie proszącej w wiadomości.

Główna zasada: Nie zatwierdzaj logowania, którego nie rozpoczynasz.

Ćwiczenie: Wskaż powiadomienie, przy którym trzeba się zatrzymać.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odrzuca niezamówione potwierdzenie logowania w przygotowanej symulacji.

Angielski (dla chętnych): second step = drugi krok.

Pełny program / 8-9 lat

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Kto naprawdę prosi o kod

W opowieści: Kodu nie wysyłamy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Ćwiczymy rozpoznawanie podszywania się pod pomoc techniczną, presji czasu i żądania sekretu. Uczymy przerwania rozmowy oraz samodzielnego dotarcia do zaufanego kanału wsparcia z dorosłym.

Główna zasada: Osobie piszącej na czacie nie przekazujemy kodu do logowania.

Ćwiczenie: Wybierz bezpieczny sposób sprawdzenia prośby o kod.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje żądanie kodu jako powód przerwania podejrzanej rozmowy.

Angielski (dla chętnych): I need help = potrzebuję pomocy.

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Sygnały obcego logowania

W opowieści: Obce logowanie?
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odczytywania przykładowego alertu dostępu, rozpoznawania własnego działania i sprawdzania aktywnych sesji. Wyjaśniamy, dlaczego podejrzany alert wymaga spokojnej weryfikacji zamiast kliknięcia w jego link.

Główna zasada: Nietypową aktywność sprawdzamy z dorosłym przez znaną drogę, bez zgadywania sprawcy.

Ćwiczenie: Połącz niepasujące zdarzenie z pomocą dorosłego.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje sesję niezgodną z opisanymi działaniami fikcyjnego użytkownika.

Angielski (dla chętnych): Was it me? = Czy to ja?

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Reakcja na utratę kontroli

W opowieści: Pomoc w odzyskaniu dostępu
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Układamy kolejność: zaufany dorosły, oficjalne odzyskanie dostępu, zmiana sekretu i zakończenie obcych sesji. Uczymy unikania przypadkowych porad oraz zachowania przykładowych informacji potrzebnych do zgłoszenia.

Główna zasada: Przy utracie dostępu zatrzymaj próby i poproś dorosłego o pomoc w odzyskaniu konta.

Ćwiczenie: Wskaż bezpieczną drogę odzyskania konta. Którą ofertę odrzucisz?

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Układa poprawną kolejność odzyskania dostępu z pomocą zaufanego dorosłego.

Angielski (dla chętnych): ask an adult = poproś dorosłego.

Hasła, MFA i przejęcie konta

O1-K2 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Karta ochrony konta

W opowieści: Plan ochrony konta
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy połączenia osobnego hasła, dodatkowego potwierdzenia i planu odzyskania dostępu. Sprawdzamy wybór reakcji na nowy scenariusz, w którym pojawia się niezamówiony kod logowania.

Główna zasada: Plan powinien obejmować zapobieganie i pomoc po problemie.

Ćwiczenie: Narysuj tarczę przy sposobie ochrony konta, a pomocną dłoń przy drodze uzyskania pomocy.

Oczekiwany efekt: Stosuje kartę ochrony do samodzielnego rozwiązania nowej próby dostępu.

Angielski (dla chętnych): keep the key safe = chroń klucz.

Pełny program / 8-9 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje nacisk, nietypowe żądanie i niezgodny adres oraz wybiera zaufaną drogę sprawdzenia wiadomości.

Na początek

Wystarczy odczytać krótką wiadomość. Pracujemy na makietach bez czynnych linków.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje nacisk, sprawdza prośbę inną drogą i wie, że po kliknięciu nadal warto prosić o pomoc.

Finał kursu

Detektywistyczna karta sprawdzania fikcyjnej wiadomości z uzasadnieniem decyzji.

Pełny program / 8-9 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Wiadomość może zastawiać pułapkę

W opowieści: O co prosi wiadomość?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy phishing jako próbę skłonienia odbiorcy do niebezpiecznego działania. Uczymy oddzielania wyglądu wiadomości od jej celu oraz wskazywania prośby o kliknięcie, sekret lub płatność.

Główna zasada: Najpierw ustal, do jakiego działania nakłania wiadomość.

Ćwiczenie: Wskaż wiadomość proszącą o hasło.

Oczekiwany efekt: Wskazuje konkretne działanie, do którego skłania fikcyjna wiadomość.

Angielski (dla chętnych): message = wiadomość, trap = pułapka.

2. Pośpiech i niezwykła nagroda

W opowieści: Nagroda za pośpiech?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania presji czasu, obietnicy nagrody i groźby utraty dostępu. Pokazujemy, że silna emocja jest powodem zatrzymania decyzji, a nie dowodem prawdziwości wiadomości.

Główna zasada: Pośpiech i niezwykła nagroda są powodem do zatrzymania, nie dowodem prawdziwości.

Ćwiczenie: Zaznacz słowo poganiające i wybierz przerwę.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa sygnały nacisku w przykładowej wiadomości o nagrodzie.

Angielski (dla chętnych): wait = poczekaj, free prize = darmowa nagroda.

Pełny program / 8-9 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Podpis nie potwierdza nadawcy

W opowieści: Sam podpis nie wystarczy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między wyświetlaną nazwą a adresem nadawcy. Uczymy porównywania przykładowego adresu z wzorcem oraz sprawdzania prośby osobnym, znanym wcześniej kanałem kontaktu.

Główna zasada: Wyświetlana nazwa i logo nie potwierdzają tożsamości nadawcy.

Ćwiczenie: Wskaż kartę dającą inną drogę kontaktu.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wykrywa niezgodność adresu nadawcy z podanym zaufanym wzorcem.

Angielski (dla chętnych): check the sender = sprawdź nadawcę.

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Dokąd prowadzi link

W opowieści: Etykieta i cel linku
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odróżniania tekstu przycisku od docelowego adresu oraz czytania głównej nazwy strony. Wyjaśniamy, że kłódka oznacza szyfrowanie połączenia, ale sama nie potwierdza uczciwości serwisu.

Główna zasada: Napis na przycisku może różnić się od adresu. Kłódka nie potwierdza uczciwości strony.

Ćwiczenie: Otocz dwa różne adresy. Nie otwieraj żadnego.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje różnicę między etykietą linku a jego docelowym adresem.

Angielski (dla chętnych): check the link = sprawdź link.

Pełny program / 8-9 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Kod QR także otwiera drogę

W opowieści: Dokąd prowadzi kwadrat?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy kod QR jako inny sposób zapisania adresu lub polecenia. Uczymy sprawdzania miejsca pochodzenia, podglądu celu i rezygnacji ze skanowania nieoczekiwanej naklejki w symulacji.

Główna zasada: Kod QR jest drogą do treści; nie jest jej potwierdzeniem.

Ćwiczenie: Porównaj plakat z podglądem celu. Czy pasują do siebie? Wskaż, kogo zapytasz o właściwą mapę.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera sprawdzenie źródła i celu przed otwarciem fikcyjnego kodu.

Angielski (dla chętnych): scan carefully = skanuj ostrożnie.

6. Sprawdzenie inną drogą

W opowieści: Sprawdź innym wejściem
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Ćwiczymy przejście do usługi przez znany adres zamiast podejrzanej wiadomości. Uczymy porównywania komunikatu z informacją w zaufanym miejscu oraz proszenia dorosłego o wspólną weryfikację.

Główna zasada: Prośbę sprawdzaj drogą znaną wcześniej, a nie kontaktem z podejrzanej wiadomości.

Ćwiczenie: Wybierz kontakt do potwierdzenia zmiany.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zaufaną drogę weryfikacji niezależną od otrzymanego linku.

Angielski (dla chętnych): use the known path = użyj znanej drogi.

Pełny program / 8-9 lat

Phishing, oszustwa i fałszywe linki

O1-K3 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Po kliknięciu nadal można zareagować

W opowieści: Po kliknięciu powiedz
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozróżniamy otwarcie strony, pobranie pliku i wpisanie sekretu jako odmienne zdarzenia. Uczymy zatrzymania dalszych działań, opisania faktów dorosłemu i dobrania pomocy do rzeczywistej sytuacji.

Główna zasada: Po pomyłce można ograniczyć dalsze działania. Pomoc nie wymaga ukrywania błędu.

Ćwiczenie: Powiedz za Leona: Otworzyłem stronę, nic nie wpisałem. Wskaż dorosłego.

Oczekiwany efekt: Odróżnia kliknięcie od ujawnienia sekretu w opisie fikcyjnego zdarzenia.

Angielski (dla chętnych): stop and tell = zatrzymaj się i powiedz.

8. Detektyw wiadomości

W opowieści: Teczka detektywa
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy uporządkowanego uzasadnienia decyzji na podstawie nadawcy, żądania i celu linku. Sprawdzamy zastosowanie karty kontroli do nieznanej wcześniej wiadomości, bez wykonywania jej poleceń.

Główna zasada: Wskazówki służą wyborowi sprawdzenia, a nie zgadywaniu winnego.

Ćwiczenie: Wskaż niebezpieczną prośbę i kartę pomocy.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia bezpieczną decyzję trzema wskazanymi cechami fikcyjnej wiadomości.

Angielski (dla chętnych): I will check = sprawdzę.

Pełny program / 8-9 lat

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje ryzykowne zaproszenia w grze i korzysta z dostępnych narzędzi ograniczenia kontaktu oraz pomocy dorosłego.

Na początek

Wystarczy rozumieć, że gracz może używać wymyślonego imienia. Nie uruchamiamy prawdziwej gry.

Po tej wyprawie

Dziecko potrafi zakończyć naciskający kontakt i wybrać pomoc bez instalowania plików ani ujawniania sekretów.

Finał kursu

Mapa bezpiecznych decyzji gracza na papierowym ekranie fikcyjnej gry.

Pełny program / 8-9 lat

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Awatar nie potwierdza osoby

W opowieści: Kto jest za awatarem?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy pseudonim, awatar i rolę gracza w fikcyjnej rozgrywce. Uczymy rozróżniania znajomości reguł gry od wiedzy o osobie oraz traktowania niepotwierdzonej tożsamości z ostrożnością.

Główna zasada: Obrazek i nazwa gracza nie potwierdzają jego tożsamości.

Ćwiczenie: Wskaż, czego naprawdę dowiadujemy się z A.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwie informacje, których awatar nie potwierdza o graczu.

Angielski (dla chętnych): avatar = awatar, player = gracz.

2. Gra ma własne narzędzia kontaktu

W opowieści: Wycisz albo wyjdź
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odnajdywania wyciszenia, ustawień zaproszeń i wyjścia z rozmowy na papierowej makiecie. Pokazujemy, jak ograniczyć kontakt bez przyjmowania każdej prośby o dołączenie do drużyny.

Główna zasada: Można ograniczyć kontakt, odrzucić zaproszenie i opuścić czat.

Ćwiczenie: Dobierz przycisk do powtarzających się zaproszeń z karty D. Wskaż też sposób wyjścia z czatu.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje funkcję wyjścia z rozmowy i ograniczenia nowych zaproszeń.

Angielski (dla chętnych): mute = wycisz, leave = wyjdź.

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Gratisy i prośby o instalację

W opowieści: Gratis z dodatkiem?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozpoznajemy obietnice darmowych przedmiotów, prośby o dodatkowy plik i zewnętrzne formularze. Uczymy zatrzymania instalacji oraz sprawdzenia dodatku z dorosłym w zaufanym miejscu gry.

Główna zasada: Nie instaluj nieuzgodnionego pliku dla obiecanej nagrody.

Ćwiczenie: Co zrobisz po otrzymaniu tej propozycji? Wskaż, kogo możesz poprosić o pomoc.

Oczekiwany efekt: Odrzuca instalację niezweryfikowanego dodatku w scenariuszu fikcyjnej gry.

Angielski (dla chętnych): no download = bez pobierania.

4. Przeniesienie rozmowy poza grę

W opowieści: Zostań przy ustalonej rozmowie
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy, że zmiana miejsca rozmowy może usuwać znane narzędzia ochrony. Uczymy rozpoznawania nacisku na tajemnicę, odmawiania przejścia i zgłaszania niepokojącej prośby zaufanemu dorosłemu.

Główna zasada: Nie musisz przenosić rozmowy do prywatnego kanału pod naciskiem.

Ćwiczenie: Powiedz krótką odmowę przeniesienia rozmowy.

Oczekiwany efekt: Formułuje odmowę przejścia do nieznanego kanału po nacisku na tajemnicę.

Angielski (dla chętnych): I will stay here = zostanę tutaj.

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Fałszywy administrator gry

W opowieści: Odznaka nie daje prawa do kodu
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy różnicę między widocznym tytułem a potwierdzoną funkcją administratora. Uczymy sprawdzania oficjalnej ścieżki pomocy i odrzucania żądania hasła lub kodu w rozmowie z graczem.

Główna zasada: Deklarowana rola administratora nie uzasadnia prośby o sekret.

Ćwiczenie: Wskaż prośbę, której nie wykonasz.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje oficjalną pomoc zamiast przekazania kodu rzekomemu administratorowi.

Angielski (dla chętnych): ask for help = poproś o pomoc.

6. Zakończenie kontaktu krok po kroku

W opowieści: Zakończ bez ponownego otwierania
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Ćwiczymy przerwanie rozmowy, ograniczenie kontaktu i przekazanie problemu dorosłemu w technicznym scenariuszu oszustwa. Uczymy wskazywania właściwego powodu zgłoszenia bez ponownego otwierania podejrzanego załącznika.

Główna zasada: Najpierw przerwij nacisk i szukaj pomocy; nie otwieraj pliku ponownie dla dowodu.

Ćwiczenie: Ułóż: przerwij, powiedz dorosłemu, wspólnie sprawdź zgłoszenie.

Oczekiwany efekt: Dobiera powód zgłoszenia odpowiadający opisanej próbie oszustwa w grze.

Angielski (dla chętnych): leave and tell = wyjdź i powiedz.

Pełny program / 8-9 lat

Gry, czaty i nieznajomi

O1-K4 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Drużyna pod naciskiem

W opowieści: Drużyna może poczekać
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy ocenę zaproszenia, sprawdzenie dodatku i możliwość przerwania kontaktu. Uczymy zachowania bezpiecznej decyzji mimo obietnicy przewagi drużyny oraz uzasadnienia jej bez wdawania się w spór.

Główna zasada: Chęć wygranej nie wymaga instalowania niesprawdzonego pliku.

Ćwiczenie: Wybierz bezpieczny tryb i powiedz to kapitanowi.

Oczekiwany efekt: Utrzymuje decyzję o sprawdzeniu dodatku mimo fikcyjnej presji drużyny.

Angielski (dla chętnych): check first = najpierw sprawdź.

8. Mapa bezpiecznego gracza

W opowieści: Mapa gracza
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia ścieżek reakcji dla zaproszenia, załącznika i prośby o sekret. Sprawdzamy odnajdywanie narzędzi ochrony oraz wskazanie momentu zwrócenia się do zaufanego dorosłego.

Główna zasada: Mapa decyzji pokazuje moment przerwania i drogę do pomocy.

Ćwiczenie: Dobierz bezpieczną reakcję do każdej prośby. Wskaż, kto może pomóc.

Oczekiwany efekt: Wybiera na własnej mapie właściwą reakcję na nowe ryzykowne zaproszenie.

Angielski (dla chętnych): my safe game = moja bezpieczna gra.

Pełny program / 8-9 lat

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje podstawowe zabezpieczenia urządzenia i planuje ich kontrolę z dorosłym na podstawie fikcyjnego panelu.

Na początek

Dziecko rozróżnia urządzenie i aplikację. Ćwiczenie nie wymaga zmiany ustawień.

Po tej wyprawie

Dziecko wskazuje podstawowe kontrole i prosi dorosłego o sprawdzenie problemu bez zgadywania przyczyny.

Finał kursu

Karta przeglądu urządzenia z pięcioma kontrolami i kolejnością poprawek.

Pełny program / 8-9 lat

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Co chronimy w urządzeniu

W opowieści: O co dbamy?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy urządzenie, system i aplikację oraz różnicę między usterką a ryzykiem bezpieczeństwa. Uczymy wskazywania zasobów potrzebnych do pracy: plików, dostępów i sprawnego działania narzędzi.

Główna zasada: System obsługuje urządzenie, a aplikacje wykonują zadania; oba wymagają opieki.

Ćwiczenie: Połącz aplikację z rysowaniem, a system z uruchamianiem.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia system, aplikację i plik na modelu urządzenia.

Angielski (dla chętnych): device = urządzenie, app = aplikacja.

2. Blokada ekranu

W opowieści: Blokada czy wylogowanie?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy funkcji blokady ekranu, automatycznego wygaszania i ponownego odblokowania. Pokazujemy różnicę między zablokowaniem urządzenia a wylogowaniem z usługi oraz sprawdzanie ustawień wspólnie z dorosłym.

Główna zasada: Blokada ekranu ogranicza dostęp do urządzenia; wylogowanie kończy sesję konta.

Ćwiczenie: Wskaż osobno blokadę i wylogowanie.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dobiera blokadę ekranu do sytuacji pozostawienia urządzenia bez opieki.

Angielski (dla chętnych): lock the screen = zablokuj ekran.

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Aktualizacja naprawia więcej niż wygląd

W opowieści: Po co aktualizacja?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy poprawkę błędu, nową funkcję i usunięcie luki bezpieczeństwa. Uczymy rozpoznawania aktualizacji w ustawieniach systemu oraz odróżniania jej od reklamy proszącej o pobranie naprawiacza.

Główna zasada: Aktualizacja może naprawiać błędy i słabe punkty zabezpieczeń, nie tylko zmieniać wygląd.

Ćwiczenie: Wskaż poprawkę niezwiązaną tylko z wyglądem.

Oczekiwany efekt: Wybiera aktualizację z ustawień zamiast pobrania programu z reklamy.

Angielski (dla chętnych): update = aktualizacja, fix = naprawa.

4. Przygotowanie do aktualizacji

W opowieści: Przygotuj tablet
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania zasilania, wolnego miejsca i kopii ważnej pracy przed aktualizacją. Wyjaśniamy rolę ponownego uruchomienia oraz potrzebę dokończenia procesu zgodnie z komunikatem systemu.

Główna zasada: Przed aktualizacją warto zapisać pracę i sprawdzić warunki z dorosłym.

Ćwiczenie: Wybierz zapis pracy i pomoc dorosłego.

Oczekiwany efekt: Wymienia trzy przygotowania potrzebne przed przykładową aktualizacją urządzenia.

Angielski (dla chętnych): save = zapisz, charge = naładuj.

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Nieoczekiwane okno naprawy

W opowieści: Alarm w oknie strony
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozpoznajemy komunikat systemowy, okno strony i reklamę udającą ostrzeżenie. Uczymy zatrzymania działania, zamknięcia podejrzanej karty i sprawdzenia stanu urządzenia z dorosłym przez znane ustawienia.

Główna zasada: Wyskakujący komunikat nie jest sam w sobie diagnozą urządzenia.

Ćwiczenie: Co zrobisz po zobaczeniu takiego okna? Wskaż, kogo możesz poprosić o sprawdzenie problemu.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odróżnia alarm wyświetlany przez stronę od informacji w ustawieniach systemu.

Angielski (dla chętnych): close the tab = zamknij kartę.

6. Kontrola kondycji urządzenia

W opowieści: Wolno nie znaczy zarażone
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania dostępnych aktualizacji, miejsca na pliki i obecności nieznanej aplikacji na makiecie. Wyjaśniamy, że wolne działanie ma różne przyczyny i wymaga spokojnego sprawdzenia.

Główna zasada: Objaw warto opisać przed szukaniem przyczyny.

Ćwiczenie: Powiedz, co zaobserwowano: mapa otwiera się wolno.

Oczekiwany efekt: Wskazuje trzy konkretne pozycje wymagające kontroli w fikcyjnym panelu.

Angielski (dla chętnych): check the device = sprawdź urządzenie.

Bezpieczne urządzenie i aktualizacje

O1-K5 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Co poprawić najpierw

W opowieści: Co najpierw?
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy blokadę, aktualizacje i rozpoznawanie nieznanych programów w przegląd urządzenia. Uczymy ustalania kolejności działań oraz odróżniania samodzielnego sprawdzenia od czynności wymagającej pomocy dorosłego.

Główna zasada: Pierwszy krok dobieramy do konkretnego problemu i prosimy o pomoc przy zmianach.

Ćwiczenie: Wskaż pierwszy krok przed aktualizacją.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia kolejność dwóch działań zabezpieczających w opisanym scenariuszu urządzenia.

Angielski (dla chętnych): help me check = pomóż mi sprawdzić.

8. Karta przeglądu urządzenia

W opowieści: Lista przeglądu
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy zapisywania sprawdzalnych kontroli zamiast ogólnych obietnic dbania o sprzęt. Weryfikujemy wykorzystanie karty do znalezienia luk w nowym fikcyjnym panelu i wskazania pomocy dorosłego.

Główna zasada: Dobra lista mówi, co sprawdzić i po czym poznać wynik.

Ćwiczenie: Dorysuj przy A i C, jak sprawdzić wynik.

Oczekiwany efekt: Wykrywa trzy luki w makiecie urządzenia za pomocą własnej karty.

Angielski (dla chętnych): my device checklist = moja lista przeglądu urządzenia.

Pełny program / 8-9 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń opisuje fakty technicznego incydentu i stosuje uporządkowany plan zatrzymania szkody, uzyskania pomocy oraz sprawdzenia naprawy.

Na początek

Dziecko potrafi opowiedzieć krótkie zdarzenie. Nie odtwarzamy ryzykownych działań.

Po tej wyprawie

Dziecko zgłasza fakty, wybiera pomoc i sprawdza wynik reakcji bez prowadzenia własnego dochodzenia.

Finał kursu

Instrukcja pierwszej reakcji z kartą zgłoszenia fikcyjnego incydentu.

Pełny program / 8-9 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Pomyłka, awaria czy incydent

W opowieści: Objaw i przyczyna
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozróżniamy przypadkowe zamknięcie pliku, niesprawne połączenie i podejrzany dostęp do konta. Uczymy opisywania obserwowanych objawów bez zgadywania przyczyny oraz wskazywania problemu wymagającego pomocy dorosłego.

Główna zasada: Najpierw opisz widoczny objaw. Przyczyna może wymagać sprawdzenia.

Ćwiczenie: Wskaż, co Iga naprawdę zauważyła.

Oczekiwany efekt: Odróżnia objaw od przypuszczalnej przyczyny w opisie fikcyjnego incydentu.

Angielski (dla chętnych): What happened? = Co się stało?

2. Zatrzymaj kolejne działania

W opowieści: Nie powtarzaj kliknięcia
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przerwania podejrzanej czynności, rezygnacji z kolejnych prób i pozostawienia komunikatu do oceny dorosłego. Wyjaśniamy, jak pośpiech oraz przypadkowe naprawianie mogą rozszerzyć skutki błędu.

Główna zasada: W oczekiwaniu na pomoc nie powtarzaj działania, które może zwiększyć problem.

Ćwiczenie: Wybierz następny krok po zobaczeniu tej strony. Wskaż osobę, którą poprosisz o pomoc.

Oczekiwany efekt: Wybiera przerwanie czynności zamiast powtórzenia ryzykownego działania w scenariuszu.

Angielski (dla chętnych): stop now = zatrzymaj się teraz.

Pełny program / 8-9 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Zgłoszenie oparte na faktach

W opowieści: Zgłoszenie w trzech faktach
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy podawania czasu, użytego narzędzia i wykonanej czynności w zgłoszeniu. Ćwiczymy oddzielanie tego, co uczeń widział, od tego, czego się obawia, bez ujawniania sekretów.

Główna zasada: Dobre zgłoszenie mówi, co zrobiono i co potem zaobserwowano.

Ćwiczenie: Ułóż A-C i odczytaj zgłoszenie.

Oczekiwany efekt: Tworzy zgłoszenie zawierające czas, objaw i czynność poprzedzającą problem.

Angielski (dla chętnych): I clicked here = kliknięto tutaj.

4. Właściwa osoba do właściwej pomocy

W opowieści: Kto pomoże?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy role opiekuna, szkolnego dorosłego i oficjalnego wsparcia technicznego. Uczymy wyboru pomocy odpowiedniej do problemu oraz unikania przypadkowych osób obiecujących odzyskanie dostępu za opłatą.

Główna zasada: Wybierz zaufanego dorosłego i znaną drogę pomocy odpowiednią do zdarzenia.

Ćwiczenie: Wybierz osobę do pomocy przy szkolnym tablecie. Której oferty nie przyjmiesz?

Oczekiwany efekt: Dobiera właściwy kanał pomocy do dwóch różnych incydentów technicznych.

Angielski (dla chętnych): trusted adult = zaufany dorosły.

Pełny program / 8-9 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Dobierz reakcję do zdarzenia

W opowieści: Różne zdarzenia, różne kroki
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Porównujemy utratę pliku, podejrzane logowanie i uruchomienie nieznanej instalacji. Uczymy wyboru osobnej ścieżki naprawy dla każdego zdarzenia oraz unikania jednej przypadkowej porady do wszystkich problemów.

Główna zasada: Reakcję dobieramy do faktów; nie każdy problem wymaga tych samych zmian.

Ćwiczenie: Dopasuj: odzyskaj plik, chroń konto, popraw plakat.

Oczekiwany efekt: Dobiera odmienną ścieżkę pomocy do utraty pliku i podejrzanego logowania.

Angielski (dla chętnych): choose the right help = wybierz odpowiednią pomoc.

6. Sprawdź, czy naprawa się udała

W opowieści: Po czym poznać naprawę?
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy ustalania sprawdzalnego kryterium naprawy, kontrolowania dostępu i otwierania odzyskanego pliku z dorosłym. Pokazujemy, dlaczego zniknięcie ostrzeżenia nie zawsze potwierdza pełne rozwiązanie problemu.

Główna zasada: Wynik trzeba sprawdzić; sam komunikat sukcesu nie opisuje całej pracy.

Ćwiczenie: Wskaż, czego nadal brakuje.

Oczekiwany efekt: Proponuje sprawdzalne kryterium zakończenia naprawy opisanego incydentu.

Angielski (dla chętnych): check again = sprawdź ponownie.

Pełny program / 8-9 lat

Plan reagowania na incydent

O1-K6 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Ćwiczenie z niepełnym opisem

W opowieści: Dopytaj o brakujący krok
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy zatrzymanie działania, ustalenie faktów i dobranie pomocy w scenariuszu z brakującymi informacjami. Uczymy zadawania bezpiecznych pytań wyjaśniających zamiast polecania kolejnych ryzykownych kliknięć.

Główna zasada: Pytania o zdarzenia pomagają bardziej niż pytania sugerujące winę.

Ćwiczenie: Wybierz pytanie o zapis zamiast „Co znów zepsułaś?”.

Oczekiwany efekt: Zadaje pytanie, które uzupełnia brakujący fakt potrzebny do reakcji.

Angielski (dla chętnych): Tell me more = powiedz więcej.

8. Instrukcja pierwszej reakcji

W opowieści: Plan pierwszej reakcji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy zapisania krótkiej sekwencji działania oraz dołączenia użytecznej karty zgłoszenia. Sprawdzamy wykonanie planu na nowym incydencie i wskazanie kryterium skutecznej naprawy z dorosłym.

Główna zasada: Plan łączy zatrzymanie, opis, pomoc i sprawdzenie wyniku.

Ćwiczenie: Narysuj trzy kroki: stop, dorosły, sprawdzenie.

Oczekiwany efekt: Stosuje instrukcję do nowego incydentu i podaje kryterium sprawdzenia naprawy.

Angielski (dla chętnych): stop, tell, check = zatrzymaj się, powiedz, sprawdź.

Pełny program / 8-9 lat

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń sprawdza źródło, przeznaczenie i format pliku przed podjęciem decyzji o pobraniu lub instalacji z dorosłym.

Na początek

Dziecko zna różnicę między oglądaniem dokumentu a uruchamianiem programu. Używamy makiet.

Po tej wyprawie

Dziecko dobiera potrzebne narzędzie i sprawdza źródło, typ oraz dodatkowe żądania przed pobraniem.

Finał kursu

Ścieżka decyzji o pliku lub aplikacji z uzasadnioną kartą wyboru.

Pełny program / 8-9 lat

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Plik, aplikacja i instalator

W opowieści: Dokument czy instalator?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między dokumentem, działającą aplikacją i plikiem instalacyjnym. Uczymy rozpoznawania celu pobierania oraz wskazywania, czy materiał ma być przeczytany, odtworzony czy uruchomiony.

Główna zasada: Dokument zawiera treść; instalator wprowadza program na urządzenie.

Ćwiczenie: Wskaż dwie drogi przeczytania instrukcji.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia dokument do odczytu od instalatora na przykładowych kartach.

Angielski (dla chętnych): file = plik, install = instalować.

2. Źródło i wydawca

W opowieści: Skąd i od kogo?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania miejsca pochodzenia, nazwy wydawcy i zgodności z zadaniem. Pokazujemy różnicę między zaufanym kanałem dystrybucji a przypadkowym odnośnikiem obiecującym tę samą aplikację.

Główna zasada: Przed pobraniem sprawdź miejsce udostępnienia oraz wskazanego wydawcę.

Ćwiczenie: Wskaż kartę wymagającą dodatkowego sprawdzenia.

Oczekiwany efekt: Wskazuje źródło i wydawcę potrzebne do oceny fikcyjnej aplikacji.

Angielski (dla chętnych): known source = znane źródło.

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Nazwa może udawać inny plik

W opowieści: Nazwa może mylić
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy rozszerzenie pliku, ikonę i mylącą nazwę na drukowanych przykładach. Uczymy sprawdzania zgodności formatu z oczekiwanym materiałem oraz zatrzymania otwierania przy zauważonej niezgodności.

Główna zasada: Oczekiwany rodzaj pliku powinien zgadzać się z tym, co mamy otworzyć.

Ćwiczenie: Wskaż rozbieżność między A a C.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje załącznik, którego format nie pasuje do zapowiedzianego dokumentu.

Angielski (dla chętnych): check the file = sprawdź plik.

4. Przycisk pobrania i reklama

W opowieści: Który przycisk?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odróżniania właściwego odnośnika od reklamowych przycisków na makiecie strony. Ćwiczymy sprawdzenie celu pobrania, unikanie dodatkowych ofert i rezygnację, gdy źródło pozostaje niejasne.

Główna zasada: Duży przycisk pobierania może być reklamą innego produktu.

Ćwiczenie: Połącz A z pasującym opisem pliku.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odróżnia odnośnik do oczekiwanego pliku od reklamowej oferty pobrania.

Angielski (dla chętnych): Which button? = Który przycisk?

Pełny program / 8-9 lat

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Instalacja prosi o więcej

W opowieści: Dodatkowy program?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy dodatkowe składniki, zmianę ustawień i nieoczekiwane uprawnienia w fikcyjnym instalatorze. Uczymy czytania kolejnych ekranów z dorosłym oraz przerwania procesu, gdy wykracza poza uzgodniony cel.

Główna zasada: Nieoczekiwany dodatek jest powodem przerwania instalacji i sprawdzenia jej z dorosłym.

Ćwiczenie: Zaznacz nieuzgodniony dodatek.

Oczekiwany efekt: Wskazuje nieuzgodniony dodatkowy program jako powód przerwania instalacji.

Angielski (dla chętnych): no extra app = bez dodatkowej aplikacji.

6. Pobrane nie znaczy bezpieczne

W opowieści: Pobrane to dopiero plik
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozróżnienia pobrania, sprawdzenia i uruchomienia pliku. Wyjaśniamy ograniczenia oceny po samej ikonie lub popularności oraz potrzebę pomocy dorosłego przy nieoczekiwanym ostrzeżeniu narzędzia ochrony.

Główna zasada: Samo pobranie nie potwierdza bezpieczeństwa. Nie wyłączaj ochrony dla nieznanego pliku.

Ćwiczenie: Co zrobisz po zobaczeniu ostrzeżenia? Czy wykonasz polecenie nadawcy? Powiedz dlaczego.

Oczekiwany efekt: Wybiera sprawdzenie z dorosłym zamiast wyłączenia ochrony po ostrzeżeniu.

Angielski (dla chętnych): check before opening = sprawdź przed otwarciem.

Pełny program / 8-9 lat

Aplikacje, pliki i bezpieczne pobieranie

O1-K7 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Zadanie bez zbędnego programu

W opowieści: Zrób mapę bez dodatku
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy określenie potrzeby, ocenę źródła i dobór istniejącego narzędzia do zadania. Uczymy porównywania instalacji z bezpieczną alternatywą oraz uzasadnienia, dlaczego pobranie nie zawsze jest konieczne.

Główna zasada: Nowy program nie jest potrzebny, jeśli posiadane narzędzie wystarcza do zadania.

Ćwiczenie: Wybierz narzędzie do narysowania trasy.

Oczekiwany efekt: Wskazuje rozwiązanie fikcyjnego zadania bez zbędnej instalacji nowej aplikacji.

Angielski (dla chętnych): I can use this = mogę użyć tego.

8. Ścieżka decyzji o pobieraniu

W opowieści: Droga przed pobraniem
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy ułożenia sprawdzeń potrzeby, źródła i formatu w czytelną ścieżkę decyzji. Weryfikujemy jej użycie do nowego załącznika oraz wskazanie momentu zatrzymania i pomocy dorosłego.

Główna zasada: Decyzja zależy od celu, źródła, typu pliku i dodatkowych żądań.

Ćwiczenie: Połącz cel A z pasującą drogą.

Oczekiwany efekt: Stosuje ścieżkę decyzji do nowego pliku i uzasadnia zatrzymanie działania.

Angielski (dla chętnych): check the source = sprawdź źródło.

Pełny program / 8-9 lat

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wybiera zaufany sposób połączenia i kończy pracę na współdzielonym urządzeniu zgodnie z planem technicznego bezpieczeństwa.

Na początek

Dziecko zna urządzenie i logowanie. Nie łączymy się z prawdziwymi sieciami.

Po tej wyprawie

Dziecko sprawdza połączenie z odpowiedzialną osobą, ogranicza zbędne logowanie i planuje koniec sesji.

Finał kursu

Karta podróżnego z decyzjami dotyczącymi sieci, logowania i zakończenia sesji.

Pełny program / 8-9 lat

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Urządzenie łączy się przez sieć

W opowieści: Droga przez sieć
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy urządzenie, punkt dostępu i połączenie z usługą na modelu podróży. Uczymy rozróżniania własnego sprzętu, współdzielonego komputera i sieci udostępnionej w odwiedzanym miejscu.

Główna zasada: Urządzenie korzysta z sieci, aby połączyć się z usługą.

Ćwiczenie: Ułóż karty tak, by pokazać drogę od tabletu do katalogu książek.

Oczekiwany efekt: Wskazuje odrębne role urządzenia, punktu dostępu i usługi w schemacie.

Angielski (dla chętnych): network = sieć, connect = połącz.

2. Nazwa sieci nie wystarcza

W opowieści: Dwie podobne sieci
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania właściwej nazwy sieci u odpowiedzialnej osoby i rozpoznawania podobnych nazw. Pokazujemy, dlaczego atrakcyjna nazwa lub silny sygnał nie potwierdzają wiarygodności punktu dostępu.

Główna zasada: Sam znajomy napis nie potwierdza właściwej sieci.

Ćwiczenie: Wybierz sieć potwierdzoną przez C.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera sieć zgodną z informacją potwierdzoną przez odpowiedzialną osobę.

Angielski (dla chętnych): ask which network = zapytaj, która sieć.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Nie każda prośba należy do połączenia

W opowieści: Połączenie czy instalacja?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy ekran dostępu do sieci i nieoczekiwane żądanie instalacji na makiecie. Uczymy zatrzymania procesu przy dodatkowym programie, certyfikacie lub sekrecie niezwiązanym z uzgodnionym połączeniem.

Główna zasada: Nieoczekiwane żądanie programu lub sekretu wymaga zatrzymania i sprawdzenia.

Ćwiczenie: Wskaż prośby, przy których wołasz dorosłego.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje nieoczekiwaną instalację jako powód zatrzymania łączenia z siecią.

Angielski (dla chętnych): stop and ask = zatrzymaj się i zapytaj.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Wspólny komputer, własna sesja

W opowieści: Wspólny komputer
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania aktywnej sesji, odmawiania zapamiętania sekretu i zakończenia pracy. Wyjaśniamy, że zamknięcie okna nie zawsze wylogowuje użytkownika oraz że tryb prywatny nie zastępuje ostrożności.

Główna zasada: Zamknięcie karty nie musi kończyć sesji konta.

Ćwiczenie: Co trzeba jeszcze zrobić przed odejściem? Wskaż, jak sprawdzisz zakończenie pracy na koncie.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera wylogowanie zamiast samego zamknięcia karty na wspólnym komputerze.

Angielski (dla chętnych): do not save = nie zapisuj.

5. Praca możliwa bez logowania

W opowieści: Można poczekać
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy oceny, czy zadanie wymaga dostępu do konta, oraz przygotowania materiału offline. Porównujemy użycie wspólnego sprzętu z odłożeniem czynności do zaufanego urządzenia przy pomocy dorosłego.

Główna zasada: Nie każde zadanie wymaga natychmiastowego logowania.

Ćwiczenie: Wybierz pracę na kartce.

Oczekiwany efekt: Wskazuje część zadania możliwą do wykonania bez logowania poza domem.

Angielski (dla chętnych): work offline = pracuj bez połączenia.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Zgubione lub pozostawione urządzenie

W opowieści: Tabletu nie ma
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy rolę blokady, szybkiego powiadomienia opiekuna i przygotowanego planu pomocy. Uczymy odróżniania szukania sprzętu od zabezpieczania dostępów oraz unikania samodzielnego kontaktu z nieznanym znalazcą.

Główna zasada: Zgubienie urządzenia zgłoś dorosłemu; szukanie i ochrona dostępu mogą wymagać jego pomocy.

Ćwiczenie: Powiedz opiekunowi, gdzie tablet był ostatnio.

Oczekiwany efekt: Odróżnia zgłoszenie zguby od zabezpieczenia dostępu w planie reakcji.

Angielski (dla chętnych): My tablet is missing = nie mogę znaleźć tabletu.

7. Podróż z trzema decyzjami

W opowieści: Trzy decyzje w podróży
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy potwierdzenie sieci, ograniczenie logowania i zakończenie sesji w scenariuszu wyjazdu. Uczymy uzasadniania wyborów na podstawie znanych warunków oraz odłożenia działania, gdy brakuje zaufanej drogi.

Główna zasada: Można odmówić niepotwierdzonego połączenia i dokończyć zadanie później.

Ćwiczenie: Wybierz wykonanie rysunku bez logowania.

Oczekiwany efekt: Wybiera odroczenie logowania, gdy nie da się potwierdzić warunków połączenia.

Angielski (dla chętnych): connect carefully = łącz się ostrożnie.

Wi-Fi, logowanie i bezpieczeństwo poza domem

O1-K8 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Karta bezpiecznego podróżnego

W opowieści: Karta podróżnego
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy zapisu działań przed połączeniem, podczas pracy i po zakończeniu sesji. Sprawdzamy wykorzystanie karty w nowym scenariuszu wspólnego urządzenia oraz poprawne wskazanie pomocy dorosłego.

Główna zasada: Plan podróży obejmuje sprawdzenie połączenia, potrzebę logowania i zakończenie sesji.

Ćwiczenie: Narysuj po jednym symbolu przy A-C.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Stosuje trzy etapy karty do nowego scenariusza pracy poza domem.

Angielski (dla chętnych): check, work, log out = sprawdź, pracuj, wyloguj się.

Pełny program / 8-9 lat

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń organizuje wersje fikcyjnego projektu, tworzy niezależną kopię i sprawdza możliwość odzyskania pracy po utracie pliku.

Na początek

Dziecko rozróżnia plik i urządzenie. Nie usuwamy żadnej prawdziwej pracy.

Po tej wyprawie

Dziecko wybiera kopię w innym miejscu, opisuje wersje i sprawdza, co udało się odzyskać.

Finał kursu

Plan kopii projektu wraz z udokumentowaną próbą odzyskania fikcyjnego pliku.

Pełny program / 8-9 lat

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Zapisana praca i utracona praca

W opowieści: Zapisz zanim zamkniesz
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy zapis, niezapisane zmiany i utratę pliku na modelu krótkiego projektu. Uczymy rozpoznawania momentu zapisu oraz wskazywania, którą część pracy można odzyskać z dostępnej wersji.

Główna zasada: Niezapisane zmiany mogą nie dać się odzyskać.

Ćwiczenie: Wskaż, która wyspa wymagała zapisu.

Oczekiwany efekt: Wskazuje różnicę między zapisaną wersją a późniejszymi niezapisanymi zmianami.

Angielski (dla chętnych): save my work = zapisz moją pracę.

2. Porządek nazw i wersji

W opowieści: Nazwij wersję jasno
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy nadawania plikom zrozumiałej nazwy, oznaczania wersji i wskazywania aktualnego materiału. Pokazujemy, jak chaotyczne kopie utrudniają odzyskanie pracy oraz jak odróżnić szkic od gotowego projektu.

Główna zasada: Nazwa z datą lub numerem pomaga rozróżnić wersje, lecz warto sprawdzić zawartość.

Ćwiczenie: Wybierz wersję z trzema wyspami.

Oczekiwany efekt: Nadaje trzem wersjom projektu nazwy pozwalające rozpoznać ich kolejność.

Angielski (dla chętnych): version one = wersja pierwsza.

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Kopia w tym samym miejscu

W opowieści: Kopia poza urządzeniem
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między drugą kopią obok oryginału a niezależnym miejscem przechowywania. Uczymy przewidywania skutków awarii jednego urządzenia oraz wybierania kopii, która przetrwa taką awarię.

Główna zasada: Kopia na tym samym urządzeniu może zniknąć razem z nim.

Ćwiczenie: Wskaż kopię, która nie jest na tablecie.

Oczekiwany efekt: Wskazuje kopię, która pozostaje dostępna po awarii miejsca oryginału.

Angielski (dla chętnych): another place = inne miejsce.

4. Synchronizacja a kopia zapasowa

W opowieści: Lustrzane zmiany
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy automatyczne przenoszenie zmian, usunięcie zsynchronizowanego pliku i zachowaną starszą wersję. Uczymy zadawania pytania o odzyskanie po pomyłce zamiast zakładania, że każda synchronizacja stanowi kopię zapasową.

Główna zasada: Synchronizacja może przenosić usunięcia. Kopia historyczna może zachować wcześniejszą wersję.

Ćwiczenie: Po usunięciu mapy wskaż, gdzie może pozostać zachowana wersja. Co stanie się w folderze lustrzanym?

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego synchronizacja może przenieść przypadkowe usunięcie pliku.

Angielski (dla chętnych): keep an older copy = zachowaj starszą kopię.

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

5. Rytm tworzenia kopii

W opowieści: Kiedy robić kopię?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy wybierania momentów kopii po ważnych zmianach, określania odpowiedzialnej osoby i sprawdzania miejsca zapisu. Pokazujemy zależność między częstotliwością kopii a ilością pracy zagrożonej utratą.

Główna zasada: Rytm kopii powinien odpowiadać ważnym zmianom pracy.

Ćwiczenie: Wskaż moment na dodatkową kopię.

Oczekiwany efekt: Wyznacza trzy momenty wykonania kopii odpowiadające etapom fikcyjnego projektu.

Angielski (dla chętnych): copy after changes = zrób kopię po zmianach.

6. Próba odzyskania

W opowieści: Otwórz i porównaj
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy wyboru właściwej wersji, odtworzenia jej w miejscu testowym i sprawdzenia zawartości. Wyjaśniamy, dlaczego sama obecność pliku nie dowodzi, że kopia zawiera kompletną pracę.

Główna zasada: Próba odzyskania obejmuje otwarcie kopii i porównanie z oczekiwaną treścią.

Ćwiczenie: Wskaż brakujący element.

Oczekiwany efekt: Sprawdza odzyskaną wersję według trzech wymaganych elementów projektu.

Angielski (dla chętnych): open the copy = otwórz kopię.

Kopie zapasowe i odzyskiwanie pracy

O1-K9 / Bezpieczeństwo w Internecie

7. Awaria w połowie projektu

W opowieści: Awaria w środę
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy wybór kopii, ocenę brakujących zmian i plan dokończenia pracy po awarii. Uczymy odróżniania odzyskania istniejącej wersji od ponownego wykonania części, której nie zapisano.

Główna zasada: Najnowsza dostępna kopia może nie zawierać ostatnich zmian.

Ćwiczenie: Otocz to, co jest w kopii, i nazwij brak.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakujące zmiany po odzyskaniu ostatniej dostępnej kopii projektu.

Angielski (dla chętnych): restore and finish = przywróć i dokończ.

8. Plan kopii sprawdzony w praktyce

W opowieści: Plan z próbą odzyskania
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia miejsca kopii, rytmu zapisu i kryterium udanego odzyskania. Weryfikujemy plan przez nową symulowaną awarię oraz rzeczowe zapisanie odzyskanej wersji i brakujących zmian.

Główna zasada: Plan kopii jest użyteczny, gdy wskazuje miejsce, moment i sprawdzony sposób odzyskania.

Ćwiczenie: Narysuj strzałkę od wykonania kopii do jej sprawdzenia.

Oczekiwany efekt: Odzyskuje właściwą wersję fikcyjnego projektu i dokumentuje wynik sprawdzenia.

Angielski (dla chętnych): my backup works = moja kopia działa.

Pełny program / 8-9 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje rzeczywisty koszt fikcyjnego zakupu, odróżnia rodzaje opłat i zatrzymuje transakcję wymagającą decyzji opiekuna.

Na początek

Dziecko rozpoznaje cenę. Wszystkie monety i płatności są papierowe, a zakup wymaga ustaleń z opiekunem.

Po tej wyprawie

Dziecko porównuje pełny koszt, opłaty powtarzane i niepewny wynik przed decyzją z opiekunem.

Finał kursu

Karta decyzji zakupowej z kosztorysem i planem reakcji na niechcianą opłatę.

Pełny program / 8-9 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

1. Wirtualne monety mają koszt

W opowieści: Monety też kosztują
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między punktami zdobywanymi w grze a walutą kupowaną za pieniądze. Uczymy odczytywania przykładowej ceny pakietu oraz rozpoznawania momentu rozpoczęcia rzeczywistej transakcji.

Główna zasada: Wirtualne monety mogą być kupowane za prawdziwe pieniądze.

Ćwiczenie: Połącz żagiel z ceną pakietu.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odróżnia punkty zdobywane w grze od waluty kupowanej za pieniądze.

Angielski (dla chętnych): coins = monety, price = cena.

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

2. Cena przed potwierdzeniem

W opowieści: Sprawdź sumę
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odczytywania całkowitego kosztu, liczby przedmiotów i końcowego potwierdzenia na makiecie. Pokazujemy, że przycisk kontynuacji może prowadzić do zakupu oraz że wątpliwość wymaga zatrzymania transakcji.

Główna zasada: Przed potwierdzeniem sprawdź całkowity koszt, a nie tylko pierwszą cenę.

Ćwiczenie: Policz sumę i wskaż ją na C.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje końcową cenę transakcji na podstawie fikcyjnego koszyka.

Angielski (dla chętnych): How much? = Ile kosztuje?

Pełny program / 8-9 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

3. Jednorazowo czy co miesiąc

W opowieści: Raz czy co miesiąc?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy zakup jednorazowy, abonament i okres próbny na fikcyjnych ofertach. Uczymy odnajdywania terminu kolejnej opłaty oraz obliczania kosztu powtarzanego świadczenia bez wykonywania rzeczywistej płatności.

Główna zasada: Próbny dostęp może przechodzić w kolejne opłaty; sprawdź warunki z opiekunem.

Ćwiczenie: Wskaż bilet z opłatą powtarzaną.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Rozróżnia opłatę jednorazową i powtarzaną na dwóch fikcyjnych ofertach.

Angielski (dla chętnych): pay once = zapłać raz, every month = co miesiąc.

Pełny program / 8-9 lat

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

4. Losowy przedmiot bez gwarancji

W opowieści: Skrzynka bez gwarancji
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między pewnym zakupem a losowym wynikiem w płatnej paczce. Uczymy rozpoznawania braku gwarancji wybranego przedmiotu oraz ograniczenia kosztów przez rezygnację i konsultację z dorosłym.

Główna zasada: Zapłata za losowy zestaw nie gwarantuje wybranego przedmiotu.

Ćwiczenie: Wskaż dwa wyniki, których załoga nie chce.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia brak gwarancji wybranego przedmiotu w przykładowej losowej paczce.

Angielski (dla chętnych): random box = losowa skrzynka.

5. Płatność poza uzgodnionym sklepem

W opowieści: Prywatna okazja?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Rozpoznajemy obietnicę tanich monet, prywatny przelew i prośbę o kod płatniczy w fikcyjnym scenariuszu. Uczymy pozostania przy uzgodnionej drodze oraz nieprzekazywania sekretów osobie oferującej transakcję.

Główna zasada: Nie przesyłaj kodów płatniczych prywatnemu sprzedawcy pod naciskiem.

Ćwiczenie: Wskaż zatrzymanie i rozmowę z opiekunem.

Oczekiwany efekt: Odrzuca przekazanie kodu płatniczego w fikcyjnej ofercie zakupu monet.

Angielski (dla chętnych): ask before buying = zapytaj przed zakupem.

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

6. Plan kosztów z opiekunem

W opowieści: Wspólny limit
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozróżniania potrzeby i dodatku, określania limitu oraz uzgadniania każdej płatności z opiekunem. Ćwiczymy wybór przedmiotu w fikcyjnym budżecie bez korzystania z rzeczywistych pieniędzy.

Główna zasada: Zakup powinien mieścić się w uzgodnionym budżecie, a rezygnacja jest możliwa.

Ćwiczenie: Wybierz jedną rzecz mieszczącą się w limicie.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera zestaw fikcyjnych zakupów nieprzekraczający podanego limitu kosztów.

Angielski (dla chętnych): my limit = mój limit.

7. Niechciana opłata

W opowieści: Niechciana opłata
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy zatrzymania kolejnych zakupów, poinformowania opiekuna i sprawdzenia historii transakcji w oficjalnym miejscu. Wyjaśniamy, jak opis faktów pomaga dorosłemu wybrać dalsze działanie bez obietnicy zwrotu pieniędzy.

Główna zasada: Pomyłkę zgłoś opiekunowi i wspólnie sprawdźcie historię transakcji.

Ćwiczenie: Powiedz opiekunowi o A i B.

Oczekiwany efekt: Tworzy opis niechcianej opłaty pozwalający opiekunowi sprawdzić transakcję.

Angielski (dla chętnych): I bought it by mistake = kupiono to przez pomyłkę.

Bezpieczne zakupy i płatności w grach

O1-K10 / Bezpieczeństwo w Internecie

8. Karta decyzji zakupowej

W opowieści: Karta decyzji zakupowej
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy połączenia ceny, rodzaju opłaty i uzgodnionego limitu w decyzję zakupową. Sprawdzamy ocenę nowej fikcyjnej oferty oraz wskazanie reakcji na niezamówioną płatność z opiekunem.

Główna zasada: Decyzję wspierają cel, pełny koszt, powtarzane opłaty i uzgodnienie z opiekunem.

Ćwiczenie: Wskaż ofertę zgodną z C.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uzasadnia decyzję o nowej ofercie ceną, rodzajem opłaty i limitem.

Angielski (dla chętnych): check before buying = sprawdź przed zakupem.

Pełny program / 8-9 lat

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wyjaśnia na prostym modelu wpływ sygnałów zainteresowania na kolejność rekomendacji i podejmuje świadome decyzje dotyczące uwagi.

Na początek

Wystarczy porównać obrazki i policzyć małe liczby. Model jest zabawą na papierze.

Po tej wyprawie

Dziecko objaśnia jedną regułę rekomendacji, jej ograniczenia i możliwość świadomego wyboru innego tematu.

Finał kursu

Papierowy model rekomendacji z porównaniem wyników dwóch zestawów sygnałów.

Pełny program / 8-9 lat

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

1. Tablica treści ma kolejność

W opowieści: Kto ułożył tablicę?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy kanał treści, rekomendację i kolejność wyświetlania na papierowym modelu. Uczymy odróżniania własnego wyboru materiału od propozycji systemu oraz zauważania, że odbiorcy widzą różne zestawy.

Główna zasada: Podpowiedź to treść wybrana do pokazania; jej miejsce nie dowodzi, że jest najlepsza.

Ćwiczenie: Wskaż pierwszy film na obu tablicach.

Oczekiwany efekt: Odróżnia samodzielny wybór treści od rekomendacji na podanej makiecie.

Angielski (dla chętnych): my feed = moja tablica treści, suggestion = podpowiedź.

2. Sygnały zainteresowania

W opowieści: Kliknięcie nie zna powodu
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania kliknięcia, czasu oglądania i reakcji jako możliwych sygnałów zainteresowania. Pokazujemy, że obserwowane działanie nie zawsze oznacza zgodę lub rzeczywistą sympatię wobec materiału.

Główna zasada: Czas oglądania i kliknięcia są sygnałami, ale nie wyjaśniają intencji odbiorcy.

Ćwiczenie: Wskaż, dlaczego Lena oglądała film.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa możliwe sygnały zainteresowania w fikcyjnej historii oglądania.

Angielski (dla chętnych): watch = oglądaj, click = kliknij.

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

3. Prosta reguła rekomendacji

W opowieści: Policz punkty podpowiedzi
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Budujemy model wybierający treści według liczby podobnych wcześniejszych wyborów. Uczymy stosowania jawnej reguły, liczenia punktów i rozumienia, że klasowy model upraszcza działanie rzeczywistych systemów.

Główna zasada: Prosta reguła może porządkować treści według punktów; to tylko model.

Ćwiczenie: Ułóż tematy od największej liczby punktów.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Układa ranking treści zgodnie z podaną regułą liczenia punktów.

Angielski (dla chętnych): more points = więcej punktów.

4. Jeden wybór zmienia następny zestaw

W opowieści: Następny zestaw
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy porównywania rekomendacji przed nowym sygnałem i po jego dodaniu do modelu. Wyjaśniamy sprzężenie kolejnych wyborów oraz możliwość stopniowego zawężenia proponowanych tematów bez świadomego planu odbiorcy.

Główna zasada: Wcześniejsze wybory mogą zmieniać kolejne podpowiedzi.

Ćwiczenie: Połącz wybór z odpowiednim następnym zestawem.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zmianę kolejności po dodaniu nowego sygnału do modelu.

Angielski (dla chętnych): choose again = wybierz ponownie.

Pełny program / 8-9 lat

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

5. Podpowiedź zabiega o uwagę

W opowieści: Jeszcze jeden film?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy automatyczne odtwarzanie, nieskończoną listę i widoczne liczniki jako elementy projektu. Uczymy zauważania zaproszeń do kolejnej czynności oraz odróżniania celu odbiorcy od ciągłego oglądania.

Główna zasada: Elementy ekranu mogą zachęcać do dalszego oglądania mimo zakończenia zadania.

Ćwiczenie: Wskaż moment zakończenia i powiedz: Mam już węzeł.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa elementy interfejsu zachęcające do przedłużenia oglądania.

Angielski (dla chętnych): next video = następny film.

6. Odbiorca może zmienić kierunek

W opowieści: Wybierz własny kierunek
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy planowego wyszukiwania innego tematu, pomijania rekomendacji i korzystania z dostępnej opcji ograniczenia podobnych propozycji. Wyjaśniamy, że pojedyncza zmiana sygnału nie gwarantuje natychmiastowej zmiany całego kanału.

Główna zasada: Można szukać potrzebnego tematu zamiast podążać za każdą podpowiedzią.

Ćwiczenie: Wybierz temat do wpisania lub powiedzenia dorosłemu.

Oczekiwany efekt: Proponuje konkretne działanie wprowadzające nowy temat do fikcyjnego kanału.

Angielski (dla chętnych): choose another topic = wybierz inny temat.

Algorytm wybiera, co widzę

O2-K1 / Social media

7. Dwa sposoby korzystania z kanału

W opowieści: Dwie drogi do celu
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Porównujemy przypadkowe reagowanie z planowym wyborem materiałów potrzebnych do zadania. Uczymy przewidywania skutków sygnałów w klasowym modelu oraz sprawdzania, czy rekomendacje wspierają pierwotny cel odbiorcy.

Główna zasada: Przydatność podpowiedzi zależy od aktualnego zadania.

Ćwiczenie: Wybierz ścieżkę do żagla.

Oczekiwany efekt: Porównuje wyniki dwóch zestawów sygnałów według celu fikcyjnego odbiorcy.

Angielski (dla chętnych): my goal = mój cel.

8. Wyjaśnij własny model rekomendacji

W opowieści: Wyjaśnij papierową maszynę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia reguły, użytych sygnałów i ograniczeń papierowego modelu rekomendacji. Weryfikujemy poprawne obliczenie wyników oraz uzasadnienie decyzji odbiorcy przy nowym zestawie podpowiadanych treści.

Główna zasada: Model objaśnia ustaloną regułę, a nie każdy prawdziwy algorytm.

Ćwiczenie: Ułóż tablicę i opowiedz jeden krok maszyny.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia zmianę rekomendacji na podstawie sygnału i podanej reguły modelu.

Angielski (dla chętnych): my choice changed this = mój wybór to zmienił.

Pełny program / 8-9 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń odróżnia licznik reakcji od wartości osoby i formułuje własne kryteria oceny pracy oraz realistycznego porównania treści.

Na początek

Wystarczy porównać dwie prace. Rozmawiamy o fikcyjnych bohaterach; własne przeżycia nie są potrzebne.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia popularność od jakości i stosuje konkretne kryterium postępu bez oceniania wartości osoby.

Finał kursu

Karta oceny projektu oparta na wysiłku, postępie i użyteczności zamiast popularności.

Pełny program / 8-9 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

1. Licznik nie opisuje całej osoby

W opowieści: Licznik nie opisuje osoby
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy reakcję, popularność wpisu i wartość człowieka jako różne pojęcia. Uczymy odczytywania licznika bez przypisywania mu informacji o zdolnościach, przyjaźniach czy znaczeniu autora.

Główna zasada: Lajki opisują reakcje w danym miejscu, nie wartość człowieka ani całą jakość pracy.

Ćwiczenie: Wskaż, którą liczbę znamy, a czego o mapach nie wiemy.

Oczekiwany efekt: Wskazuje informację, której nie można wywnioskować z liczby reakcji.

Angielski (dla chętnych): likes = lajki, my work = moja praca.

2. Wybierany fragment dnia

W opowieści: Jedno zdjęcie z dnia
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy selekcję zdjęć, pominięte etapy i przygotowanie udanej sceny na historii fikcyjnego bohatera. Uczymy odróżniania wybranego kadru od pełnego przebiegu dnia oraz dostrzegania niewidocznego wysiłku.

Główna zasada: Post pokazuje wybrany fragment, a nie pełny przebieg dnia.

Ćwiczenie: Przyjrzyj się ilustracji A. Które karty pokazują wydarzenia, których na niej nie widać?

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa etapy dnia pominięte w wybranym fikcyjnym wpisie.

Angielski (dla chętnych): one moment = jedna chwila.

Pełny program / 8-9 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

3. Podobne nie znaczy porównywalne

W opowieści: Porównaj warunki
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania warunków porównania: czasu ćwiczeń, dostępnych narzędzi i celu zadania. Pokazujemy, jak ocena wyłącznie gotowego efektu pomija różnice doświadczenia oraz indywidualny postęp ucznia.

Główna zasada: Rzetelne porównanie wymaga uwzględnienia narzędzi, czasu i wsparcia.

Ćwiczenie: Wskaż jedną różnicę warunków.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa warunki, które utrudniają rzetelne porównanie gotowych projektów.

Angielski (dla chętnych): different tools = różne narzędzia.

4. Co odczuwamy przy licznikach

W opowieści: Uczucie i wniosek
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy nazywania emocji bohatera, wskazywania wywołującej je sytuacji i wyboru krótkiej pauzy. Ćwiczymy odróżnienie uczucia od pochopnego wniosku, że mniej reakcji oznacza gorszą pracę.

Główna zasada: Uczucie bohatera można uznać, a jego wniosek o pracy osobno sprawdzić.

Ćwiczenie: Wskaż kartę pokazującą pomoc mapy.

Oczekiwany efekt: Oddziela emocję bohatera od nieuzasadnionego wniosku o jakości jego pracy.

Angielski (dla chętnych): I feel disappointed = czuję rozczarowanie.

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

5. Inna miara dobrego projektu

W opowieści: Informacja, która pomaga
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy budowania kryteriów opartych na celu, wykonanym wysiłku i postępie między wersjami. Pokazujemy, jak konkretna informacja zwrotna pomaga poprawić pracę bardziej niż sama liczba reakcji.

Główna zasada: Przydatna uwaga wskazuje konkretny element i możliwą poprawkę.

Ćwiczenie: Wybierz uwagę pomagającą poprawić instrukcję.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Ocenia projekt według trzech kryteriów niezależnych od liczby reakcji.

Angielski (dla chętnych): clear = jasny, better = lepszy.

Pełny program / 8-9 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

6. Własny postęp zamiast rankingu

W opowieści: Porównaj własne wersje
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy porównywania wcześniejszej i późniejszej wersji własnego zadania na bezpiecznym przykładzie klasowym. Ćwiczymy wskazanie nabytej umiejętności, nazwanie następnego kroku i docenianie różnorodnych mocnych stron.

Główna zasada: Postęp widać przez porównanie wcześniejszej i nowej pracy według jednego kryterium.

Ćwiczenie: Zaznacz poprawiony element na B.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje konkretne ulepszenie między dwiema wersjami własnego zadania klasowego.

Angielski (dla chętnych): I improved this = to poprawiłem lub poprawiłam.

Pełny program / 8-9 lat

Presja lajków i porównywanie się

O2-K2 / Social media

7. Decyzja bez wyścigu popularności

W opowieści: Użyteczność przed wyścigiem
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy ocenę warunków, odczytanie emocji i własne kryteria w scenariuszu publikacji projektu. Uczymy wyboru poprawki wynikającej z celu pracy zamiast naśladowania najpopularniejszego materiału bez uzasadnienia.

Główna zasada: Poprawkę dobieramy do celu pracy, nie tylko do obietnicy popularności.

Ćwiczenie: Wybierz poprawkę pomagającą nowej osobie.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia poprawkę fikcyjnego projektu jego celem zamiast wynikiem popularności.

Angielski (dla chętnych): make it useful = zrób to użytecznie.

8. Karta własnych kryteriów

W opowieści: Trzy własne kryteria
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia kryteriów postępu, wysiłku i użyteczności w czytelnej karcie oceny. Sprawdzamy jej zastosowanie do nowego projektu oraz odrzucenie wniosku o autorze opartego wyłącznie na liczniku.

Główna zasada: Kryteria mogą dotyczyć jasności, kompletności i działania materiału.

Ćwiczenie: Wskaż dwie karty oceniające samą instrukcję.

Oczekiwany efekt: Stosuje własną kartę do oceny projektu niezależnie od podanego licznika.

Angielski (dla chętnych): my progress matters = mój postęp jest ważny.

Pełny program / 8-9 lat

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń planuje spójny obraz fikcyjnego autora, dopasowuje ton do odbiorców i przewiduje interpretację serii wpisów.

Na początek

Dziecko rozumie różnicę między autorem i odbiorcą. Wszystkie profile są wymyślone.

Po tej wyprawie

Dziecko tworzy spójny przekaz dla odbiorcy i wyjaśnia możliwe wrażenie, bez obiecywania kontroli nad każdą interpretacją.

Finał kursu

Papierowy profil fikcyjnego twórcy z trzema wpisami i uzasadnieniem ich spójności.

Pełny program / 8-9 lat

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

1. Jak wpis przedstawia autora

W opowieści: Jakie wrażenie tworzą wpisy?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy wizerunek jako obraz powstający u odbiorców na podstawie treści i sposobu komunikacji. Uczymy wskazywania cech fikcyjnego autora, które sugerują jego tematy, słowa i wybory ilustracji.

Główna zasada: Odbiorcy budują wrażenie z widocznych wyborów autora, lecz nie poznają całej osoby.

Ćwiczenie: Wybierz wpis pokazujący pytanie odkrywcy.

Oczekiwany efekt: Wskazuje element wpisu, który tworzy konkretne wrażenie o fikcyjnym autorze.

Angielski (dla chętnych): friendly = przyjazny, curious = ciekawy świata.

2. Kim jest odbiorca

W opowieści: Dla kogo pisze Mira?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy określania odbiorcy, celu komunikacji i odpowiedniego poziomu wyjaśnienia. Porównujemy wpis dla członków koła zainteresowań z zaproszeniem dla osób, które nie znają tematu ani używanych skrótów.

Główna zasada: Odbiorca potrzebuje kontekstu odpowiedniego do swojej wiedzy.

Ćwiczenie: Dopisz nowej osobie dzień i miejsce.

Oczekiwany efekt: Dodaje wyjaśnienie potrzebne nowemu odbiorcy fikcyjnego wpisu klubowego.

Angielski (dla chętnych): Who is it for? = Dla kogo to jest?

Pełny program / 8-9 lat

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

3. Ton głosu autora

W opowieści: Opis zamiast przechwałki
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy ton życzliwy, rzeczowy i przechwalający się na neutralnych przykładach. Uczymy zastępowania niejasnej autoprezentacji konkretnym opisem działania oraz dobierania tonu do celu fikcyjnego profilu.

Główna zasada: Konkretny opis działania mówi więcej niż wielka, nieudowodniona obietnica.

Ćwiczenie: Wybierz opis pokazujący działanie.

Oczekiwany efekt: Przekształca przechwalające zdanie fikcyjnego autora w rzeczowy opis działania.

Angielski (dla chętnych): I like learning = lubię się uczyć.

4. Obraz i podpis tworzą całość

W opowieści: Obraz i słowa razem
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy oceny zgodności ilustracji, podpisu i intencji autora w publikacji. Pokazujemy, jak niepasujący obraz zmienia odbiór neutralnego komunikatu oraz jak dopisać kontekst wyjaśniający zamysł fikcyjnego twórcy.

Główna zasada: Podpis powinien zgadzać się z tym, co pokazuje obraz i co wiadomo o sytuacji.

Ćwiczenie: Dopasuj obraz A do zgodnego podpisu B lub C.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Poprawia podpis tak, aby zgadzał się z intencją fikcyjnej ilustracji.

Angielski (dla chętnych): picture and words = obraz i słowa.

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

5. Seria wpisów buduje oczekiwania

W opowieści: Obietnica profilu
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy spójność tematu, obietnicę wobec odbiorców i wiarygodność autora przez konsekwentne działania. Uczymy rozpoznawania rozbieżności między deklaracją profilu a treścią serii neutralnych wpisów bohatera.

Główna zasada: Powtarzane treści budują oczekiwanie; opis profilu warto dopasować do tego, co publikujemy.

Ćwiczenie: Połącz opis z pasującym wpisem.

Oczekiwany efekt: Wskazuje niespójność między deklaracją fikcyjnego profilu a zaplanowanym wpisem.

Angielski (dla chętnych): keep your promise = dotrzymuj obietnicy.

6. Nieporozumienie w odbiorze

W opowieści: Wyjaśnij intencję
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odczytywania rzeczowej informacji od odbiorcy, rozpoznania niejasnego fragmentu i doprecyzowania intencji. Ćwiczymy korektę neutralnego wpisu bez oceniania rozmówcy oraz bez nadmiernego tłumaczenia osobistych spraw.

Główna zasada: Nieporozumienie można wyjaśnić, wskazując konkretny sens i poprawiając niejasny zapis.

Ćwiczenie: Powiedz, o jaką „katastrofę” chodziło.

Oczekiwany efekt: Doprecyzowuje niejasny fragment fikcyjnego wpisu w odpowiedzi na rzeczowe pytanie.

Angielski (dla chętnych): I mean this = mam na myśli to.

Pełny program / 8-9 lat

Wizerunek i reputacja online

O2-K3 / Social media

7. Plan profilu fikcyjnego twórcy

W opowieści: Profil odkrywczyni
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy określenie odbiorców, ton wypowiedzi i zgodność serii wpisów z opisem autora. Uczymy planowania trzech materiałów oraz oceny, czy każdy rozwija tę samą uzasadnioną obietnicę profilu.

Główna zasada: Każdy wpis może wspierać jasno opisany cel profilu.

Ćwiczenie: Wybierz dwa wpisy pasujące do celu.

Oczekiwany efekt: Dobiera trzy wpisy spójne z zadeklarowanym celem fikcyjnego profilu.

Angielski (dla chętnych): my explorer profile = mój profil odkrywcy.

8. Przegląd reputacji autora

W opowieści: Przegląd wrażenia
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia decyzji redakcyjnych i sprawdzenia odbioru profilu przez nowego czytelnika. Weryfikujemy wskazanie spójnych elementów oraz poprawę jednego fragmentu, który może tworzyć niezamierzone wrażenie.

Główna zasada: Wrażenie uzasadniamy treścią i dopuszczamy inne interpretacje.

Ćwiczenie: Wskaż wpis pokazujący naukę przez próbę.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia obraz fikcyjnego autora trzema spójnymi elementami jego profilu.

Angielski (dla chętnych): This shows curiosity = to pokazuje ciekawość.

Pełny program / 8-9 lat

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń uzgadnia cel i sposób wykorzystania fikcyjnego obrazu, respektuje odmowę oraz tworzy wariant publikacji zgodny z ustaleniami.

Na początek

Dziecko rozróżnia oglądanie i publikowanie. Używamy wyłącznie rysunków fikcyjnych postaci.

Po tej wyprawie

Dziecko pyta o konkretny plan użycia obrazu, respektuje odmowę i wybiera alternatywę przy zmianie planu.

Finał kursu

Plansza redakcyjna fikcyjnej relacji z zapisem uzgodnień i alternatywą po odmowie.

Pełny program / 8-9 lat

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

1. Zdjęcie do oglądania czy do publikacji

W opowieści: Oglądanie to inny plan
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy różnicę między obejrzeniem obrazu, przekazaniem go zespołowi i pokazaniem publiczności. Uczymy uzgadniania konkretnego celu użycia materiału na fikcyjnych portretach, bez fotografowania dzieci podczas zajęć.

Główna zasada: Zgoda na pokazanie obrazu w jednym miejscu nie oznacza zgody na każdą publikację.

Ćwiczenie: Wskaż plan, o który trzeba zapytać osobno.

Oczekiwany efekt: Odróżnia zgodę na obejrzenie od uzgodnienia publikacji fikcyjnego obrazu.

Angielski (dla chętnych): look = oglądaj, share = udostępnij.

2. Pytanie o konkretny plan

W opowieści: Zapytaj o szczegóły
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy formułowania pytania obejmującego obraz, odbiorców i sposób użycia. Pokazujemy różnicę między ogólnym pytaniem a jasnym uzgodnieniem oraz możliwość poproszenia o czas przed udzieleniem odpowiedzi.

Główna zasada: Pytanie powinno mówić, jaki obraz, po co, gdzie i komu pokażemy.

Ćwiczenie: Zapytaj o pokazanie rysunku w sali.

Oczekiwany efekt: Formułuje pytanie określające materiał, odbiorców i cel jego użycia.

Angielski (dla chętnych): May I share this? = Czy mogę to udostępnić?

Pełny program / 8-9 lat

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

3. Odmowa jest odpowiedzią

W opowieści: Odmowa wystarczy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania zgody, odmowy i braku odpowiedzi w rozmowie redakcyjnej. Ćwiczymy przyjęcie odmowy bez nacisku oraz wybór innego materiału, gdy uzgodnienie nie zostało jednoznacznie potwierdzone.

Główna zasada: Można odmówić użycia obrazu; nie trzeba przekonywać ani żądać uzasadnienia.

Ćwiczenie: Wybierz odpowiedź: Dobrze, użyjemy krajobrazu.

Oczekiwany efekt: Wybiera alternatywę po odmowie bez ponawiania nacisku na fikcyjnego rozmówcę.

Angielski (dla chętnych): That is okay = to w porządku.

4. Obraz grupy wymaga wspólnych ustaleń

W opowieści: Zapytaj wszystkie postacie
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania ustaleń dotyczących wszystkich fikcyjnych osób przedstawionych na obrazie grupowym. Pokazujemy, że odpowiedź jednej osoby nie zastępuje pozostałych i że publikację można zmienić na rysunek przedmiotów.

Główna zasada: Jedna osoba nie podejmuje decyzji za wszystkich przedstawionych na obrazie.

Ćwiczenie: Wskaż, czyjej odpowiedzi brakuje.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakujące uzgodnienie w scenariuszu obrazu trzech fikcyjnych osób.

Angielski (dla chętnych): ask everyone = zapytaj wszystkich.

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

5. Podpis nie zmienia sensu obrazu

W opowieści: Nie dopisuj cudzych myśli
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy uzgadniania podpisu, rozpoznawania sugerowanej intencji i unikania przypisywania fikcyjnym osobom niepotwierdzonych wypowiedzi. Ćwiczymy dopasowanie neutralnego opisu do obrazu oraz sprawdzenie gotowej wersji przed publikacją.

Główna zasada: Podpis nie powinien przypisywać postaciom nieznanych zamiarów ani uczuć.

Ćwiczenie: Wybierz opis tego, co widać.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wybiera podpis opisujący obraz bez przypisywania niepotwierdzonej intencji bohaterowi.

Angielski (dla chętnych): check the caption = sprawdź podpis.

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

6. Zmiana planu wymaga nowej rozmowy

W opowieści: Nowy plan, nowa rozmowa
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy zmianę odbiorców, formatu i celu jako powody ponownego sprawdzenia ustaleń. Uczymy zatrzymania rozszerzenia publikacji oraz zapisania, jaki element wcześniejszego planu przestał odpowiadać nowej propozycji.

Główna zasada: Zmiana celu lub odbiorców wymaga ponownego ustalenia użycia obrazu.

Ćwiczenie: Wskaż, co trzeba omówić ponownie.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zmianę planu publikacji wymagającą ponownego uzgodnienia użycia obrazu.

Angielski (dla chętnych): ask again = zapytaj ponownie.

7. Redakcja relacji z wyprawy

W opowieści: Wybierz relację z wyprawy
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy konkretne pytanie, przyjęcie odpowiedzi i dobór alternatywy w zadaniu redakcyjnym. Uczymy tworzenia relacji wyłącznie z materiałów pasujących do zapisanych ustaleń oraz sprawdzania zgodności podpisów.

Główna zasada: Dobór obrazu powinien trzymać się uzgodnionego celu i odbiorców.

Ćwiczenie: Wybierz ilustrację, która pomoże pokazać trasę do latarni.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dobiera materiały relacji zgodnie z trzema podanymi uzgodnieniami fikcyjnych osób.

Angielski (dla chętnych): our agreed picture = nasz uzgodniony obraz.

Zdjęcia, zgoda i publikacja

O2-K4 / Social media

8. Plansza uzgodnionej publikacji

W opowieści: Plansza uzgodnień
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia końcowej wersji relacji, jej celu i zapisanych odpowiedzi fikcyjnych bohaterów. Weryfikujemy zgodność publikacji z ustaleniami oraz umiejętność zaproponowania nowego wariantu po odmowie.

Główna zasada: Plansza pokazuje plan użycia, odpowiedzi oraz alternatywę bez nacisku.

Ćwiczenie: Połącz odmowę z wyborem mapy.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Przekształca plan publikacji po odmowie, zachowując cel fikcyjnej relacji.

Angielski (dla chętnych): we asked first = najpierw zapytaliśmy.

Pełny program / 8-9 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje perswazyjny cel materiału, odróżnia rekomendację od obietnicy i porównuje fikcyjne oferty według własnych potrzeb.

Na początek

Dziecko odróżnia ofertę od zadania. Wszystkie marki i produkty są wymyślone.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje zachętę do zakupu i porównuje cechy produktu z potrzebą zamiast sławą lub presją czasu.

Finał kursu

Karta świadomego odbiorcy reklamy z analizą fikcyjnego materiału i decyzją zakupową.

Pełny program / 8-9 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

1. Treść może zachęcać do zakupu

W opowieści: Do czego zachęca post?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy reklamę, rekomendację i cel sprzedażowy na fikcyjnych materiałach. Uczymy wskazywania przedmiotu promocji oraz odróżniania opisu doświadczenia od wezwania odbiorcy do konkretnego zakupu.

Główna zasada: Treść promocyjna nakłania do działania, na przykład zakupu lub wejścia do sklepu.

Ćwiczenie: Wskaż zdanie zachęcające do kupna.

Oczekiwany efekt: Wskazuje produkt i działanie promowane w fikcyjnym materiale reklamowym.

Angielski (dla chętnych): ad = reklama, buy = kup.

2. Twórca i współpraca komercyjna

W opowieści: Lubię twórcę, sprawdzam produkt
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy twórcę treści, współpracę promocyjną i oznaczenie reklamy bez omawiania przepisów. Uczymy zauważania możliwego interesu finansowego oraz rozumienia, że sympatia do autora nie potwierdza przydatności produktu.

Główna zasada: Sympatia do twórcy nie dowodzi, że polecany produkt pasuje do potrzeb.

Ćwiczenie: Wskaż potrzebę Miry.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia możliwy interes finansowy autora fikcyjnego materiału promocyjnego.

Angielski (dla chętnych): paid promotion = płatna promocja.

Pełny program / 8-9 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

3. Produkt w środku historii

W opowieści: Marka w opowieści
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Pokazujemy lokowanie produktu, powtarzanie marki i skojarzenie z przygodą na wymyślonej opowieści. Uczymy zauważania promocji w pozornie zwykłej scenie oraz pytania, dlaczego przedmiot został wyeksponowany.

Główna zasada: Produkt może być promowany jako część historii, nie tylko w osobnej reklamie.

Ćwiczenie: Wskaż powtarzaną markę i oznaczenie współpracy.

Oczekiwany efekt: Wskazuje ekspozycję fikcyjnego produktu jako element promocji w opowieści.

Angielski (dla chętnych): the same brand = ta sama marka.

4. Słowa wzmacniają obietnicę

W opowieści: Wielkie słowa, konkretne cechy
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania przesady, odwołania do popularności i sugestii łatwego sukcesu w reklamie. Ćwiczymy zamianę perswazyjnego hasła na konkretne pytanie o cechę produktu potrzebną odbiorcy.

Główna zasada: Hasło reklamowe warto przełożyć na cechę potrzebną w zadaniu.

Ćwiczenie: Wskaż cechę pomagającą przenieść mapę.

Oczekiwany efekt: Przekształca przesadne hasło reklamy w pytanie o sprawdzalną cechę produktu.

Angielski (dla chętnych): Do I need it? = Czy tego potrzebuję?

Pełny program / 8-9 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

5. Ograniczona oferta wywołuje pośpiech

W opowieści: Licznik nie wybiera za mnie
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy licznik czasu, hasło o ostatnich sztukach i poczucie wyjątkowej okazji. Uczymy odsunięcia decyzji oraz sprawdzenia potrzeby zakupu bez przyjmowania reklamowego pośpiechu jako własnego celu.

Główna zasada: Odliczanie może wywoływać pośpiech; nie zastępuje potrzeby ani sprawdzenia ceny.

Ćwiczenie: Wybierz pauzę zamiast kupowania pod presją.

Oczekiwany efekt: Wskazuje potrzebę odbiorcy jako kryterium ważniejsze od reklamowego licznika czasu.

Angielski (dla chętnych): I can wait = mogę poczekać.

6. Porównaj cechy zamiast sławy

W opowieści: Porównaj z zadaniem
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy porównywania ceny, funkcji i zgodności produktu z zadaniem fikcyjnego odbiorcy. Pokazujemy różnicę między popularnością reklamy a użytecznością oraz możliwość wyboru posiadanego przedmiotu zamiast nowego zakupu.

Główna zasada: Produkty porównujemy według potrzebnych cech i ceny, a nie sławy polecającej osoby.

Ćwiczenie: Wybierz torbę zgodną z C.

Oczekiwany efekt: Wybiera ofertę zgodną z potrzebami fikcyjnego odbiorcy na podstawie cech.

Angielski (dla chętnych): useful = przydatny, price = cena.

Pełny program / 8-9 lat

Reklama, influencerzy i lokowanie

O2-K5 / Social media

7. Cała kampania, jedna decyzja

W opowieści: Kampania i jedna decyzja
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy rozpoznanie promocji, techniki perswazji i porównanie potrzeb w analizę fikcyjnej kampanii. Uczymy uzasadniania decyzji wobec reklamy, która jednocześnie wykorzystuje lubianego twórcę i presję czasu.

Główna zasada: Powtarzane reklamy mogą dotyczyć jednego produktu; liczba zachęt nie jest dowodem przydatności.

Ćwiczenie: Wskaż potrzebę Miry i rozmiar produktu.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia decyzję wobec fikcyjnej reklamy potrzebą i jedną cechą produktu.

Angielski (dla chętnych): think before buying = pomyśl przed zakupem.

8. Karta świadomego odbiorcy

W opowieści: Karta świadomego wyboru
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia celu reklamy, użytej perswazji i kryteriów decyzji w krótkiej karcie analizy. Sprawdzamy zastosowanie tych pytań do nowej fikcyjnej promocji bez wykonywania rzeczywistego zakupu.

Główna zasada: Karta wyboru łączy rozpoznanie promocji, potrzebę, cechy i pełny koszt.

Ćwiczenie: Wskaż istniejącą rzecz, która może wystarczyć.

Oczekiwany efekt: Analizuje nową reklamę, wskazując cel, technikę perswazji i uzasadnioną decyzję.

Angielski (dla chętnych): my careful choice = mój przemyślany wybór.

Pełny program / 8-9 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń planuje celowe korzystanie z treści, rozpoznaje rozpraszacze i testuje konkretny sposób zakończenia sesji w zadaniu klasowym.

Na początek

Dziecko potrafi wskazać cel zadania. Planowanie dotyczy fikcyjnego dnia, bez oceniania rodzinnych zwyczajów.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje cel, sygnał końca i przydatną przerwę oraz zmienia plan, kiedy zmienia się sytuacja.

Finał kursu

Plan dnia fikcyjnego bohatera z celami korzystania, pauzami i sygnałem zakończenia.

Pełny program / 8-9 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

1. Po co otwieram kanał

W opowieści: Po co otworzyć kanał?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy nazywania celu korzystania: kontaktu, rozrywki lub wykonania zadania. Pokazujemy różnicę między zaplanowaną czynnością a bezcelowym przechodzeniem do kolejnych materiałów oraz wybór sprawdzalnego momentu zakończenia.

Główna zasada: Nazwanie celu pomaga wybrać materiał i moment zakończenia.

Ćwiczenie: Wskaż cel Miry i moment końca.

Oczekiwany efekt: Określa cel i sprawdzalny warunek zakończenia fikcyjnej sesji korzystania.

Angielski (dla chętnych): my reason = mój powód.

2. Powiadomienie przerywa zadanie

W opowieści: Powiadomienie może poczekać
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy powiadomienie, przerwanie i powrót do przerwanej pracy na neutralnej symulacji. Uczymy zauważania kosztu zmiany uwagi oraz wybierania momentu sprawdzenia wiadomości zgodnego z wykonywanym zadaniem.

Główna zasada: Przerwanie zadania może utrudnić powrót; nie każde powiadomienie wymaga natychmiastowej reakcji.

Ćwiczenie: Wybierz dokończenie kroku i późniejszą odpowiedź.

Oczekiwany efekt: Wskazuje moment odłożenia niepilnego powiadomienia do zakończenia podanego zadania.

Angielski (dla chętnych): later = później, finish first = najpierw dokończ.

Pełny program / 8-9 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

3. Sygnał końca sesji

W opowieści: Ustal sygnał końca
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy ustalania granicy przez ukończone zadanie, umówiony punkt przerwy lub przypomnienie. Ćwiczymy zatrzymanie kolejnego automatycznego materiału oraz świadome zakończenie czynności zgodnie z wcześniejszym planem odbiorcy.

Główna zasada: Konkretny rezultat może być sygnałem zakończenia sesji.

Ćwiczenie: Wskaż kartę będącą sygnałem końca.

Oczekiwany efekt: Kończy symulowaną sesję przy wcześniej ustalonym i rozpoznawalnym sygnale.

Angielski (dla chętnych): time to stop = pora skończyć.

4. Pauza ma własny cel

W opowieści: Po co ta pauza?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy wybierania krótkiej czynności odrywającej uwagę od kanału: ruchu, rozmowy lub odpoczynku od zadania. Pokazujemy, że przejście do innej aplikacji nie zawsze realizuje zaplanowaną przerwę.

Główna zasada: Przerwa powinna odpowiadać temu, od czego chcemy odpocząć.

Ćwiczenie: Wybierz przerwę pasującą do A.

Oczekiwany efekt: Dobiera przerwę odpowiadającą opisanej potrzebie fikcyjnego odbiorcy.

Angielski (dla chętnych): take a break = zrób przerwę.

Pełny program / 8-9 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

5. Dzień mieści różne aktywności

W opowieści: Co zmieści się w planie?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy układania planu z nauką, kontaktami, ruchem, odpoczynkiem i rozrywką na historii bohatera. Ćwiczymy przewidywanie, którą czynność wypiera przedłużona sesja, bez narzucania jednego limitu wszystkim dzieciom.

Główna zasada: Dłuższa aktywność zajmuje czas, który mógł być przeznaczony na coś innego.

Ćwiczenie: Ułóż trzy odcinki po 20 minut. Wskaż, co zmienia D.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje aktywność wypartą przez przedłużoną sesję w fikcyjnym planie dnia.

Angielski (dla chętnych): play = baw się, rest = odpoczywaj, learn = ucz się.

Pełny program / 8-9 lat

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

6. Ustawienia wspierające plan

W opowieści: Ustawienia dla celu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy dobierania ograniczenia powiadomień, wyłączenia automatycznego odtwarzania i przypomnienia do celu odbiorcy. Wyjaśniamy, że ustawienie wspiera decyzję użytkownika i wymaga sprawdzenia z dorosłym na odpowiednim urządzeniu.

Główna zasada: Ustawienia warto dobierać do planowanej aktywności, a nie włączać lub wyłączać bez celu.

Ćwiczenie: Wskaż ustawienie pomagające w czytaniu.

Oczekiwany efekt: Dobiera dwie funkcje makiety wspierające cel zaplanowanego zadania.

Angielski (dla chętnych): turn off alerts = wyłącz powiadomienia.

7. Plan w zmienionej sytuacji

W opowieści: Plan może się zmienić
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy cel sesji, sygnał końca i dobór pauzy w scenariuszu niespodziewanej wiadomości. Uczymy elastycznej zmiany planu przy rzeczywistej potrzebie oraz odróżniania jej od automatycznej reakcji na każdą podpowiedź.

Główna zasada: Przydatna zmiana odpowiada nowej potrzebie i wymaga ponownego ustalenia końca.

Ćwiczenie: Wskaż zmianę związaną z nowym zadaniem.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia zmianę planu konkretną potrzebą z opisanego scenariusza.

Angielski (dla chętnych): change the plan = zmień plan.

Higiena cyfrowa i balans

O2-K6 / Social media

8. Plan dnia do sprawdzenia

W opowieści: Dzień do sprawdzenia
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia celu korzystania, rozpoznawalnego zakończenia i różnorodnych aktywności w planie dnia. Sprawdzamy plan przez klasową symulację powiadomień oraz poprawę miejsca, w którym trudno zakończyć sesję.

Główna zasada: Plan zawiera cel, koniec, przerwę i możliwość poprawki po próbie.

Ćwiczenie: Ułóż A-D i wskaż pauzę.

Oczekiwany efekt: Poprawia plan fikcyjnego dnia po teście sygnału zakończenia sesji.

Angielski (dla chętnych): my balanced day = mój zrównoważony dzień.

Pełny program / 8-9 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wyjaśnia neutralne nieporozumienie w wiadomości, wyraża potrzebę i uzgadnia sposób dalszej rozmowy bez eskalacji.

Na początek

Dziecko rozumie krótkie wypowiedzi postaci. Nie wymaga się opowiadania własnych konfliktów.

Po tej wyprawie

Dziecko doprecyzowuje wiadomość, wyraża potrzebę i granicę oraz ustala konkretne kroki wspólnej pracy.

Finał kursu

Komiks rozmowy rozwiązującej fikcyjne nieporozumienie organizacyjne z uzgodnieniem granic.

Pełny program / 8-9 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

1. Wiadomość nie ma pełnego tonu

W opowieści: Co znaczy „świetnie”?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy brak tonu głosu, krótką wypowiedź i różne możliwe odczytania w czacie. Uczymy zauważania niejednoznaczności neutralnej wiadomości zamiast natychmiastowego przypisywania nadawcy złej intencji.

Główna zasada: Krótki tekst bez kontekstu może mieć więcej niż jedno znaczenie.

Ćwiczenie: Wybierz pytanie: Co masz na myśli?

Oczekiwany efekt: Podaje dwa możliwe odczytania niejednoznacznej, neutralnej wiadomości organizacyjnej.

Angielski (dla chętnych): What do you mean? = Co masz na myśli?

2. Pytanie zamiast dopowiadania

W opowieści: Zapytaj o konkretny szczegół
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy proszenia o doprecyzowanie terminu, oczekiwania i zakresu zadania. Ćwiczymy formułowanie pytania odnoszącego się do treści wiadomości oraz odróżnianie go od zarzutu wobec fikcyjnego rozmówcy.

Główna zasada: Pytanie o brakujący element pomaga ustalić wspólny plan.

Ćwiczenie: Wybierz pytanie o to, co i na którą godzinę przynieść.

Oczekiwany efekt: Formułuje pytanie wyjaśniające niejasny element neutralnej wiadomości.

Angielski (dla chętnych): Which time? = O której godzinie?

Pełny program / 8-9 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

3. Moja potrzeba w jasnym zdaniu

W opowieści: Powiedz, czego potrzeba
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy opisywania sytuacji, własnej potrzeby i konkretnej prośby bez obwiniania rozmówcy. Ćwiczymy komunikat dotyczący organizacji pracy, który wskazuje możliwe rozwiązanie zamiast ogólnej pretensji.

Główna zasada: Jasna potrzeba i konkretna prośba ułatwiają współpracę bez oceniania osoby.

Ćwiczenie: Powiedz prośbę Miry o termin.

Oczekiwany efekt: Tworzy komunikat zawierający sytuację, potrzebę i konkretną prośbę organizacyjną.

Angielski (dla chętnych): I need more time = potrzebuję więcej czasu.

4. Granica dostępności

W opowieści: Można odpowiedzieć później
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy określania czasu odpowiedzi, zakresu pomocy i momentu zakończenia rozmowy. Pokazujemy różnicę między spokojnym postawieniem granicy a obietnicą stałej dostępności oraz proponowanie realnego terminu kontaktu.

Główna zasada: Granica dostępności może jasno określać, kiedy możemy pomóc.

Ćwiczenie: Powiedz: Teraz nie mogę, zajrzę jutro po zajęciach.

Oczekiwany efekt: Formułuje granicę dostępności z konkretnym terminem kolejnego kontaktu.

Angielski (dla chętnych): I can answer later = mogę odpowiedzieć później.

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

5. Spór o rozwiązanie zadania

W opowieści: Sprawdźmy dwa pomysły
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy oddzielania pomysłów od osób, porównywania kryteriów i szukania wspólnego celu. Ćwiczymy rozstrzygnięcie łagodnej różnicy zdań o planie projektu przez test propozycji zamiast oceniania autorów.

Główna zasada: Można porównywać rozwiązania według celu bez oceniania ich autorów.

Ćwiczenie: Wskaż cel i zaproponuj próbę obu map.

Oczekiwany efekt: Wybiera rozwiązanie sporu o projekt na podstawie wspólnego kryterium.

Angielski (dla chętnych): Let us try both = wypróbujmy oba pomysły.

6. Pauza pomaga wrócić do rozmowy

W opowieści: Pauza z drogą powrotu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozpoznawania przyspieszonych odpowiedzi, proponowania przerwy i ustalenia warunku powrotu do spokojnej rozmowy. Wyjaśniamy, jak powrót do konkretnego problemu ogranicza powtarzanie wzajemnych domysłów w neutralnym sporze.

Główna zasada: Pauza w sporze o zadanie może pomóc wrócić do konkretnych ustaleń.

Ćwiczenie: Powiedz propozycję przerwy i powrotu o 15.

Oczekiwany efekt: Proponuje przerwę z konkretnym warunkiem powrotu do rozmowy o zadaniu.

Angielski (dla chętnych): Let us take a break = zróbmy przerwę.

Pełny program / 8-9 lat

Komunikacja, konflikty i granice

O2-K7 / Social media

7. Nieporozumienie w zespole

W opowieści: Jedno wspólne ustalenie
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy pytanie doprecyzowujące, komunikat potrzeby i porównanie pomysłów w scenariuszu zespołowym. Uczymy dojścia do wykonalnego ustalenia terminu oraz sprawdzenia, czy obie strony rozumieją je tak samo.

Główna zasada: Podsumowanie powinno jasno nazywać zadanie, osobę i termin.

Ćwiczenie: Wskaż dwie różnice między A i B.

Oczekiwany efekt: Zapisuje wspólne ustalenie określające termin i odpowiedzialność fikcyjnych rozmówców.

Angielski (dla chętnych): We agree on this = to wspólnie ustalamy.

8. Komiks rozmowy z granicami

W opowieści: Komiks jasnej rozmowy
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia niejasności, potrzeby i końcowego uzgodnienia w krótkim komiksie rozmowy. Weryfikujemy zastosowanie pytań oraz spokojnej granicy w nowej neutralnej sytuacji dotyczącej wspólnego projektu.

Główna zasada: Dobre ustalenie uwzględnia zadanie i dostępność każdej osoby.

Ćwiczenie: Narysuj dwie chmurki: prośbę i odpowiedź z B.

Oczekiwany efekt: Przedstawia rozmowę zakończoną jasnym uzgodnieniem respektującym dostępność fikcyjnych osób.

Angielski (dla chętnych): a clear answer = jasna odpowiedź.

Pełny program / 8-9 lat

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń tworzy użyteczny materiał dla określonego odbiorcy, jasno opisuje wkład autorów i poprawia projekt po sprawdzeniu zrozumiałości.

Na początek

Dziecko potrafi wskazać prosty cel instrukcji. Materiały i autorzy w przykładach są fikcyjni.

Po tej wyprawie

Dziecko przygotowuje użyteczny materiał, sprawdza go z nowym odbiorcą i poprawia konkretną trudność.

Finał kursu

Papierowy poradnik lub storyboard krótkiej treści edukacyjnej wraz z kartą redakcyjnej kontroli.

Pełny program / 8-9 lat

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

1. Treść rozwiązuje mały problem

W opowieści: Pomóż wykonać jedną rzecz
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy określania odbiorcy, jednej potrzeby i konkretnego celu krótkiego materiału. Pokazujemy różnicę między zbieraniem reakcji a pomocą czytelnikowi w wykonaniu zadania na bezpiecznych tematach klasowych.

Główna zasada: Treść jest użyteczna, gdy wiadomo, co odbiorca ma dzięki niej zrobić.

Ćwiczenie: Wskaż cel, który da się sprawdzić.

Oczekiwany efekt: Określa jedną potrzebę odbiorcy i sprawdzalny cel projektowanej treści.

Angielski (dla chętnych): help the reader = pomóż czytelnikowi.

2. Plan w trzech krokach

W opowieści: Trzy kroki do łódki
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy układania początku, rozwinięcia i zakończenia oraz wybierania informacji potrzebnych do celu. Ćwiczymy usuwanie zbędnego szczegółu i tworzenie czytelnej kolejności działań w krótkim poradniku klasowym.

Główna zasada: Każda część instrukcji powinna wspierać główny cel.

Ćwiczenie: Ułóż A-C w kolejności.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Układa trzy etapy materiału w kolejności umożliwiającej wykonanie zadania.

Angielski (dla chętnych): first, next, last = najpierw, następnie, na końcu.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

3. Jasne zdania i czytelny obraz

W opowieści: Słowa i obraz wyjaśniają
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy prostego słownictwa, krótkiego polecenia i zgodności ilustracji z treścią. Pokazujemy, jak wyjaśnić trudny termin oraz zastąpić ozdobny obraz takim, który rzeczywiście pomaga odbiorcy zrozumieć działanie.

Główna zasada: Jasny tekst mówi, co zrobić, a ilustracja pokazuje potrzebny szczegół.

Ćwiczenie: Porównaj zdania A i B z opisem rysunku C. Wybierz zdanie zgodne z tym opisem.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Poprawia niejasne polecenie i dobiera ilustrację wspierającą jego zrozumienie.

Angielski (dla chętnych): clear words = jasne słowa.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

4. Widać, kto wniósł pomysł

W opowieści: Pokaż wkład autorów
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odróżniania własnego rysunku, materiału udostępnionego przez nauczyciela i wykorzystanego pomysłu innego autora. Ćwiczymy opis wkładu oraz prosty podpis źródła bez formułowania szczegółowych twierdzeń prawnych.

Główna zasada: Warto wskazać źródło pomysłu i własny wkład zamiast przypisywać sobie całość.

Ćwiczenie: Przyporządkuj autorów do ich wkładu.

Oczekiwany efekt: Odróżnia własny wkład od wykorzystanego materiału i dodaje podpis źródła.

Angielski (dla chętnych): my drawing = mój rysunek.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

5. Materiał dostępny dla czytelnika

W opowieści: Bez samego koloru
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy czytelnego kontrastu, oznaczeń innych niż sam kolor i tekstowego objaśnienia obrazu. Pokazujemy, jak odbiorca może zrozumieć materiał bez dźwięku oraz jak sprawdzić widoczność ważnego polecenia.

Główna zasada: Ważna informacja powinna być zrozumiała także bez dźwięku lub rozróżnienia kolorów.

Ćwiczenie: Wybierz spośród A i B opis oznaczenia, które będzie zrozumiałe także w czarno-białym druku.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dodaje oznaczenie pozwalające zrozumieć instrukcję bez rozróżniania kolorów.

Angielski (dla chętnych): easy to read = łatwe do przeczytania.

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

6. Test z nowym odbiorcą

W opowieści: Test bez podpowiadania
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy sprawdzania materiału przez wykonanie zadania przez partnera, obserwowania trudnego miejsca i zadawania pytania o zrozumiałość. Ćwiczymy przyjmowanie konkretnej informacji zwrotnej oraz wybór poprawki odpowiadającej zauważonemu problemowi.

Główna zasada: Nowy odbiorca może ujawnić brakujący krok, gdy autor nie prowadzi go za rękę.

Ćwiczenie: Wskaż miejsce potrzebujące poprawki.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje konkretny fragment do poprawy na podstawie testu z partnerem.

Angielski (dla chętnych): Was it clear? = Czy to było jasne?

Odpowiedzialne tworzenie treści

O2-K8 / Social media

7. Redakcja końcowej wersji

W opowieści: Popraw przyczynę trudności
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy cel, strukturę, czytelność i opis wkładu w kontrolę materiału. Uczymy wprowadzania poprawki po teście oraz porównywania nowej wersji z ustalonym wcześniej zadaniem odbiorcy.

Główna zasada: Redakcja powinna odpowiadać problemowi wykrytemu w próbie.

Ćwiczenie: Wybierz poprawkę rozwiązującą A.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wprowadza poprawkę odpowiadającą udokumentowanemu problemowi odbiorcy materiału.

Angielski (dla chętnych): make this clearer = wyjaśnij to czytelniej.

8. Prezentacja użytecznej treści

W opowieści: Pokaż użyteczny poradnik
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia gotowego materiału wraz z celem, źródłami i wynikiem testu zrozumiałości. Weryfikujemy wykonanie zadania przez nowego odbiorcę oraz uzasadnienie poprawki dokonanej przez autora.

Główna zasada: Prezentacja powinna pokazywać cel, sposób użycia i sprawdzoną poprawkę.

Ćwiczenie: Opowiedz cel i jedną poprawkę poradnika.

Oczekiwany efekt: Przedstawia materiał umożliwiający nowemu odbiorcy wykonanie określonego zadania.

Angielski (dla chętnych): my useful guide = mój użyteczny poradnik.

Pełny program / 8-9 lat

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wyjaśnia społeczne mechanizmy popularnego trendu, sprawdza warunki udziału i wybiera własną bezpieczną odpowiedź na zaproszenie.

Na początek

Dziecko rozumie zaproszenie do zabawy. Ćwiczenia nie wymagają udziału w prawdziwym wyzwaniu.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje presję, pyta o zasady i podejmuje własną decyzję z możliwością odmowy lub zmiany formy.

Finał kursu

Karta oceny fikcyjnego wyzwania z wariantem udziału, odmowy lub bezpiecznej zmiany zasad.

Pełny program / 8-9 lat

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

1. Pomysł staje się trendem

W opowieści: Jak pomysł się powtarza?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy naśladownictwo, powtarzalny format i rozchodzenie się zaproszeń na przykładzie fikcyjnej zabawy rysunkowej. Uczymy zauważania wspólnego schematu oraz odróżniania popularności pomysłu od obowiązku uczestnictwa.

Główna zasada: Trend powstaje, gdy ludzie powtarzają rozpoznawalny format.

Ćwiczenie: Wskaż wspólny element trzech plakatów.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje wspólną regułę trzech wariantów fikcyjnego trendu rysunkowego.

Angielski (dla chętnych): a new trend = nowy trend.

2. Wszyscy robią czy tylko tak wygląda

W opowieści: Widać tylko część grupy
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy odróżniania widocznych przykładów od pełnej grupy oraz rozpoznawania zwrotów sugerujących powszechny udział. Pokazujemy, że kilka popularnych materiałów nie potwierdza decyzji wszystkich osób w otoczeniu.

Główna zasada: Widoczne przykłady nie pokazują decyzji wszystkich osób.

Ćwiczenie: Policz, ile prac wyzwania widzimy na tablicy. Czy to tyle samo co liczba osób w klubie?

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego kilka widocznych przykładów nie dowodzi powszechnego udziału.

Angielski (dla chętnych): not everyone = nie wszyscy.

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

3. Co dokładnie trzeba zrobić

W opowieści: Najpierw zasady
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy czytania reguł wyzwania, rozpoznawania potrzebnych zasobów i sprawdzania warunków z dorosłym. Ćwiczymy zatrzymanie decyzji przy brakującej informacji, bez wykonywania rzeczywistych ryzykownych zachowań w klasie.

Główna zasada: Przed decyzją warto poznać działania, potrzebne rzeczy i sposób pokazania wyniku.

Ćwiczenie: Zapytaj, czy trzeba coś kupić i gdzie trafi wynik.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakującą informację potrzebną do decyzji o fikcyjnym wyzwaniu.

Angielski (dla chętnych): What do I need? = Czego potrzebuję?

4. Moja chęć i cudze oczekiwanie

W opowieści: Chęć czy nacisk?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozróżniania własnego zainteresowania, obawy przed pominięciem i oczekiwania grupy. Ćwiczymy nazywanie osobistego powodu decyzji na fikcyjnych bohaterach oraz wybór bez potrzeby udowadniania popularności.

Główna zasada: Zainteresowanie zabawą i obawa przed wykluczeniem to różne powody; decyzja pozostaje dobrowolna.

Ćwiczenie: Wskaż kartę z naciskiem i kartę z własną chęcią.

Oczekiwany efekt: Odróżnia własne zainteresowanie bohatera od obawy przed pominięciem przez grupę.

Angielski (dla chętnych): I want to choose = chcę wybrać.

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

5. Odmowa bez długiego tłumaczenia

W opowieści: Krótka odmowa
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy krótkiej odpowiedzi odmawiającej udziału, pozostawienia sobie czasu i zaproponowania innej aktywności. Pokazujemy, że odmowa konkretnego wyzwania może współistnieć z chęcią kontaktu z grupą.

Główna zasada: Odmowa udziału nie wymaga długiego tłumaczenia ani obrony prywatnych powodów.

Ćwiczenie: Powiedz krótką odmowę.

Oczekiwany efekt: Formułuje krótką odmowę wyzwania z możliwą alternatywą wspólnej aktywności.

Angielski (dla chętnych): No, thank you = nie, dziękuję.

6. Można zmienić reguły zabawy

W opowieści: Zmieńmy formę zabawy
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy projektowania wariantu o mniejszych wymaganiach, dobrowolnym udziale i jasnym celu. Ćwiczymy zastąpienie rywalizacji współpracą oraz usunięcie elementu, który utrudnia uczestnictwo fikcyjnym osobom o różnych możliwościach.

Główna zasada: Zabawę można zaprojektować z wyborem roli i bez obowiązkowej publikacji.

Ćwiczenie: Wybierz rolę dla Miry bez nagrywania.

Oczekiwany efekt: Zmienia regułę fikcyjnej zabawy tak, aby udział stał się dobrowolny.

Angielski (dla chętnych): choose your part = wybierz swoją rolę.

Trendy, wyzwania i presja grupy

O2-K9 / Social media

7. Zaproszenie z naciskiem czasu

W opowieści: Zaproszenie z licznikiem
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy sprawdzenie zasad, rozpoznanie motywu i własną odpowiedź w scenariuszu szybkiego zaproszenia. Uczymy odroczenia decyzji oraz uzasadnienia wyboru na podstawie warunków wyzwania, a nie popularności uczestników.

Główna zasada: Presja terminu nie zastępuje poznania warunków i własnej decyzji.

Ćwiczenie: Powiedz: Najpierw chcę znać zasady.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia własną odpowiedź na zaproszenie konkretnym warunkiem fikcyjnego wyzwania.

Angielski (dla chętnych): I will decide later = zdecyduję później.

8. Karta świadomego udziału

W opowieści: Karta własnej decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia zasad wyzwania, motywu udziału i dostępnej alternatywy w karcie decyzji. Sprawdzamy zastosowanie jej do nowego fikcyjnego trendu oraz wybór krótkiej odpowiedzi respektującej własną decyzję.

Główna zasada: Decyzja o udziale uwzględnia zasady, potrzebne rzeczy, granice i możliwość odmowy.

Ćwiczenie: Wskaż kartę pozwalającą zachować rysunek.

Oczekiwany efekt: Ocenia nowe fikcyjne wyzwanie i formułuje własną uzasadnioną odpowiedź.

Angielski (dla chętnych): my choice = mój wybór.

Pełny program / 8-9 lat

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń organizuje współpracę fikcyjnej społeczności, uzgadnia role i reguły oraz przekazuje pracę w sposób czytelny dla następnej osoby.

Na początek

Dziecko potrafi nazwać wspólne zadanie. Projekt ma fikcyjną tablicę i nie wymaga konta.

Po tej wyprawie

Dziecko ustala role, czytelny stan zadania i sposób przekazania pracy nowej osobie z szacunkiem dla dostępności.

Finał kursu

Karta społeczności projektowej z podziałem ról, tablicą zadań i przykładem przekazania pracy.

Pełny program / 8-9 lat

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

1. Grupa ma wspólny cel

W opowieści: Wspólny cel klubu
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy społeczność, wspólne zainteresowanie i cel konkretnego projektu na papierowym modelu klubu. Uczymy odróżniania samego przebywania w grupie od współpracy prowadzącej do jasno określonego rezultatu.

Główna zasada: Wspólny cel opisuje rezultat, do którego przyczyniają się różne osoby.

Ćwiczenie: Wskaż, komu ma pomóc mapa.

Oczekiwany efekt: Formułuje wspólny rezultat projektu fikcyjnej społeczności w jednym zdaniu.

Angielski (dla chętnych): our club = nasz klub, our goal = nasz cel.

2. Role pomagają się uzupełniać

W opowieści: Role się uzupełniają
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy rozróżniania autora pomysłu, osoby porządkującej zadania i osoby sprawdzającej rezultat. Pokazujemy możliwość rotacji ról oraz dobierania pracy do umiejętności bez tworzenia rankingu ważności członków społeczności.

Główna zasada: Różne role mogą wspierać ten sam wynik; nie muszą oznaczać rankingu osób.

Ćwiczenie: Połącz każdą osobę z zadaniem.

Oczekiwany efekt: Określa zadania trzech uzupełniających się ról w fikcyjnym projekcie.

Angielski (dla chętnych): my role = moja rola.

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

3. Reguły wspólnej pracy

W opowieści: Reguła z działaniem
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy uzgadniania sposobu dodawania pomysłów, oznaczania zmian i podejmowania decyzji projektowych. Ćwiczymy zapis reguły w postaci konkretnego działania oraz odróżnianie jej od ogólnego hasła o dobrej współpracy.

Główna zasada: Przydatna reguła wskazuje konkretne zachowanie możliwe do wykonania.

Ćwiczenie: Wybierz regułę wyjaśniającą konkretny krok.

Oczekiwany efekt: Zapisuje regułę współpracy jako konkretne i sprawdzalne działanie członka grupy.

Angielski (dla chętnych): ask before changing = zapytaj przed zmianą.

4. Tablica pokazuje stan zadania

W opowieści: Tablica bez domysłów
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Wyjaśniamy zadanie, odpowiedzialną osobę i status pracy na papierowej tablicy projektu. Uczymy przesuwania kart między planem, wykonaniem i sprawdzeniem oraz rozpoznawania zadania bez przypisanej odpowiedzialności.

Główna zasada: Zadanie potrzebuje wykonawcy, stanu i kryterium ukończenia.

Ćwiczenie: Wskaż, kto robi legendę.

Oczekiwany efekt: Uzupełnia kartę zadania o odpowiedzialną osobę i kryterium zakończenia.

Angielski (dla chętnych): to do = do zrobienia, done = zrobione.

Pełny program / 8-9 lat

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

5. Pomysł nowej osoby

W opowieści: Pierwszy krok nowej osoby
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy powitania nowego członka, wyjaśnienia celu i przekazania pierwszego wykonalnego zadania. Ćwiczymy ocenę propozycji według kryteriów projektu oraz udzielanie konkretnej informacji pomagającej nowej osobie dołączyć do pracy.

Główna zasada: Nowa osoba potrzebuje celu, zasad i małego zadania z pomocą, a nie domysłów.

Ćwiczenie: Powitaj Adę i wskaż jej pierwsze zadanie.

Oczekiwany efekt: Tworzy wiadomość wprowadzającą zawierającą cel projektu i pierwsze zadanie.

Angielski (dla chętnych): Welcome to our team = witaj w naszym zespole.

6. Przekazanie pracy bez domysłów

W opowieści: Przekaż stan pracy
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy opisywania wykonanej części, pozostałego kroku i miejsca aktualnej wersji projektu. Pokazujemy, jak czytelne przekazanie zapobiega dublowaniu działań oraz pozwala następnej osobie kontynuować zadanie bez zgadywania.

Główna zasada: Przekazanie mówi, co skończono, co pozostało i gdzie jest aktualna wersja.

Ćwiczenie: Powiedz następnej osobie, co zostało do sprawdzenia.

Oczekiwany efekt: Przekazuje stan zadania z wykonaną częścią i konkretnym następnym krokiem.

Angielski (dla chętnych): your next step = twój następny krok.

Społeczność online i wspólne projekty

O2-K10 / Social media

7. Projekt przy zmianie zespołu

W opowieści: Zmiana w zespole
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Łączymy role, tablicę zadań i przekazanie pracy w scenariuszu zmiany dostępności jednego członka. Uczymy ponownego podziału odpowiedzialności oraz zachowania wspólnego celu bez oczekiwania stałej dostępności wszystkich osób.

Główna zasada: Podział pracy można zmienić po sprawdzeniu dostępności i stanu zadań.

Ćwiczenie: Wskaż, co zostało do zrobienia.

Oczekiwany efekt: Aktualizuje odpowiedzialność za zadanie po zmianie dostępności fikcyjnego członka grupy.

Angielski (dla chętnych): we can change roles = możemy zmienić role.

8. Karta działającej społeczności

W opowieści: Projekt, który można przejąć
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczymy przedstawienia wspólnego celu, ról i tablicy zadań w karcie społeczności projektowej. Weryfikujemy użyteczność zasad poprzez symulowane dołączenie nowej osoby oraz przekazanie jednego niedokończonego zadania.

Główna zasada: Działająca karta projektu łączy cel, role, zasady, stan i sposób dołączenia.

Ćwiczenie: Wskaż brakujące zadanie i osobę do zapytania.

Oczekiwany efekt: Przekazuje nowemu uczestnikowi zadanie możliwe do kontynuowania na podstawie karty.

Angielski (dla chętnych): our team plan = nasz plan zespołu.

Pełny program / 8-9 lat

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń odróżnia sprawdzalne twierdzenie od opinii i rozpoznaje zabiegi zmieniające odbiór wiadomości.

Na początek

Wystarczy umieć opowiedzieć, co się wydarzyło; karty można odczytać wspólnie.

Po tej wyprawie

Dziecko oddziela sprawdzalne twierdzenie, opinię i domysł oraz poprawia wiadomość po nowej informacji.

Finał kursu

Ilustrowany przewodnik: fakt, opinia, interpretacja i manipulacja.

Pełny program / 8-9 lat

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

1. Co można sprawdzić?

W opowieści: Co da się sprawdzić?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między twierdzeniem możliwym do sprawdzenia a osobistą oceną. Uczą się formułować pytanie o dowód oraz wskazywać, czego nie wiedzą.

Główna zasada: Zdanie o liczbie łodzi można sprawdzić. Ocena „najpiękniejsza” wyraża gust i nie ma jednej odpowiedzi.

Ćwiczenie: Wskaż zdanie o liczbie i zdanie o guście. Odpowiedz ustnie lub je zakreśl.

Oczekiwany efekt: Rozdziela sprawdzalne twierdzenia i opinie, uzasadniając przynajmniej trzy decyzje.

Angielski (dla chętnych): fact - fakt, opinion - opinia.

2. Fakt w towarzystwie opinii

W opowieści: Fakt obok mojego zdania
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają budowę wiadomości łączącej opis zdarzenia z oceną autora. Ćwiczą zaznaczanie sprawdzalnych fragmentów oraz oddzielanie języka oceniającego od informacji o wydarzeniu.

Główna zasada: Jedna wiadomość może łączyć sprawdzalną informację z oceną. Rozdziel je, zanim ocenisz całość.

Ćwiczenie: Pokaż, gdzie w A kończy się informacja, a zaczyna opinia.

Oczekiwany efekt: Wskazuje fakt i opinię występujące w jednym akapicie.

Angielski (dla chętnych): I think - moim zdaniem.

Pełny program / 8-9 lat

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

3. Interpretacja i brakujące informacje

W opowieści: Więcej niż jedno wyjaśnienie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się odróżniać obserwację od interpretacji zdarzenia. Poznają wpływ niepełnych danych na wnioski oraz tworzą więcej niż jedno możliwe wyjaśnienie.

Główna zasada: Widzimy zdarzenie, ale nie zawsze znamy jego przyczynę. Domysł nazwij domysłem i wskaż brakującą informację.

Ćwiczenie: Wskaż kartę mówiącą, co widziano. Powiedz inne wyjaśnienie niż zaspanie.

Oczekiwany efekt: Podaje dwie interpretacje jednej obserwacji i potrzebny dowód.

Angielski (dla chętnych): maybe - może.

4. Słowa, które zmieniają odbiór

W opowieści: Te same dane, inne słowa
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają nacechowane określenia, przesadę i etykietowanie osób. Uczą się porównywać neutralny oraz emocjonalny opis tego samego zdarzenia i uzasadniać różnicę w odbiorze.

Główna zasada: Mocne słowa mogą kierować emocjami. Sprawdź, jaką konkretną informację niosą i czy mają oparcie w kartach.

Ćwiczenie: Znajdź wspólną liczbę w A i B. Powiedz ją spokojnym zdaniem.

Oczekiwany efekt: Przepisuje emocjonalne zdanie, zachowując jego sprawdzalną treść.

Angielski (dla chętnych): calm words - spokojne słowa.

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

5. Pominięcie i wybór szczegółów

W opowieści: Czego zabrakło w relacji?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wybiórcze przedstawianie informacji i pomijanie istotnych okoliczności. Ćwiczą zestawianie skróconej wiadomości z pełnym opisem oraz wskazywanie szczegółów zmieniających wniosek odbiorcy.

Główna zasada: Prawdziwy szczegół może wprowadzać w błąd, gdy pominięto ważne okoliczności. Szukaj tego, co zmienia sens.

Ćwiczenie: Do A dobierz kartę wyjaśniającą, dlaczego worki czekały.

Oczekiwany efekt: Wskazuje pominięty szczegół i wyjaśnia jego wpływ na ocenę.

Angielski (dla chętnych): missing - brakujące.

6. Rozmowa bez walki o rację

W opowieści: Sprawdzam zdanie, nie kolegę
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą pytanie o źródło, spokojne zgłoszenie wątpliwości i przyznanie braku wiedzy. Poznają różnicę między krytyką twierdzenia a ocenianiem osoby, która je przekazała.

Główna zasada: Można pytać o dowód bez obrażania rozmówcy. Krytyka twierdzenia nie musi być oceną osoby.

Ćwiczenie: Wybierz spokojne pytanie do Kuby i powiedz je własnymi słowami.

Oczekiwany efekt: Formułuje neutralne pytanie o dowód bez obrażania rozmówcy.

Angielski (dla chętnych): How do you know? - Skąd to wiesz?

Pełny program / 8-9 lat

Informacja, opinia i manipulacja

O3-K1 / Fake newsy

7. Warsztat krótkiej wiadomości

W opowieści: Napisz krótką, uczciwą wiadomość
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie stosują rozróżnienie faktu, opinii i interpretacji w samodzielnym tekście. Ćwiczą oznaczanie ocen autora, uwzględnianie istotnego kontekstu i dobieranie neutralnego tytułu wiadomości.

Główna zasada: Wiadomość jest czytelniejsza, gdy podaje źródło faktu, oddziela opinię i nie dopowiada nieznanych przyczyn.

Ćwiczenie: Powiedz jedno zdanie o zmianie miejsca. Jeśli chcesz, dodaj osobno własną opinię.

Oczekiwany efekt: Tworzy wiadomość z wyraźnie oznaczoną opinią i neutralnym tytułem.

Angielski (dla chętnych): My opinion - moja opinia.

8. Przewodnik rozpoznawania przekazu

W opowieści: Zmień wniosek po nowej karcie
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują kryteria rozpoznawania faktu, opinii, interpretacji i manipulacji. Uczą się wyjaśniać decyzję na przykładzie oraz poprawiać klasyfikację po otrzymaniu nowego dowodu.

Główna zasada: Dobry wniosek można poprawić po nowym dowodzie. Pokaż, co się zmieniło i dlaczego.

Ćwiczenie: Powiedz, co trzeba dopisać do A po przeczytaniu D.

Oczekiwany efekt: Klasyfikuje nowy przekaz i wskazuje dowód uzasadniający swoją decyzję.

Angielski (dla chętnych): Check first - najpierw sprawdź.

Pełny program / 8-9 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje nagłówki nastawione na reakcję i podejmuje decyzję dopiero po poznaniu treści.

Na początek

Rozróżniam wiadomość o zdarzeniu i własną opinię; przyda się O3-K1.

Po tej wyprawie

Dziecko porównuje tytuł z treścią i wybiera reakcję po sprawdzeniu danych, także gdy czuje silną emocję.

Finał kursu

Galeria spokojnych nagłówków z instrukcją zatrzymania emocjonalnego udostępniania.

Pełny program / 8-9 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

1. Tytuł i treść wiadomości

W opowieści: Tytuł obiecuje, tekst wyjaśnia
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają funkcję nagłówka i różnicę między zapowiedzią a pełną treścią. Uczą się sprawdzać, czy tytuł odpowiada temu, co rzeczywiście wynika z materiału.

Główna zasada: Tytuł jest skrótem. Dopiero treść pozwala sprawdzić, czy skrót jest trafny.

Ćwiczenie: Wskaż, co zamknięto naprawdę. Powiedz spokojniejszy tytuł.

Oczekiwany efekt: Wskazuje informację z tytułu, której brakuje w treści.

Angielski (dla chętnych): title - tytuł, story - tekst wiadomości.

2. Luka ciekawości

W opowieści: Sekret w tytule
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają nagłówki ukrywające kluczową informację i obietnice niezwykłego odkrycia. Ćwiczą dopisywanie konkretnych danych do tytułu oraz ocenianie, czy zapowiedź pomaga zrozumieć wiadomość.

Główna zasada: Tytuł może celowo ukrywać najważniejszy szczegół, by zachęcić do kliknięcia. To nie przesądza, czy treść jest prawdziwa.

Ćwiczenie: Znajdź w B odpowiedź na zagadkę z A.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, którą informację tytuł ukrywa, aby zachęcić do kliknięcia.

Angielski (dla chętnych): Tell me more - powiedz więcej.

Pełny program / 8-9 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

3. Strach, złość i zachwyt

W opowieści: Emocja to sygnał do pauzy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają rolę silnych emocji w odbiorze wiadomości. Uczą się nazywać własną pierwszą reakcję, oddzielać emocję od dowodu i robić przerwę przed udostępnieniem.

Główna zasada: Strach, złość i zachwyt mówią o naszej reakcji. Nie są dowodem na prawdziwość wiadomości.

Ćwiczenie: Nazwij emocję po A. Wskaż kartę, którą przeczytasz przed przekazaniem.

Oczekiwany efekt: Nazywa emocję wywołaną tytułem i podaje pytanie o dowód.

Angielski (dla chętnych): I feel - czuję.

4. Przesada i fałszywa pilność

W opowieści: Czy naprawdę trzeba już?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają absolutne określenia, wykrzykniki i wezwania do natychmiastowego działania. Ćwiczą rozpoznawanie presji czasu oraz sprawdzanie, czy podany termin ma uzasadnienie w treści.

Główna zasada: Pilność powinna wynikać z konkretnego terminu i źródła. Wielkie litery nie tworzą terminu.

Ćwiczenie: Wskaż prawdziwy termin zapisów.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa zabiegi wywierające presję i ocenia ich uzasadnienie.

Angielski (dla chętnych): Stop and read - zatrzymaj się i przeczytaj.

Pełny program / 8-9 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

5. Ilustracja obok nagłówka

W opowieści: Zdjęcie nie dopowiada dowodu
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ ilustracji na interpretację tytułu. Uczą się oddzielać to, co pokazuje zdjęcie, od twierdzenia autora oraz sprawdzać zgodność obrazu z opisem.

Główna zasada: Obraz obok nagłówka może wywoływać skojarzenie, ale nie musi przedstawiać opisanego zdarzenia.

Ćwiczenie: Powiedz, czego dowiadujesz się z tekstu, a czego nie wiesz o obrazku.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Oddziela informację widoczną na ilustracji od sugestii nagłówka.

Angielski (dla chętnych): picture - obrazek.

6. Przeczytaj, zanim przekażesz

W opowieści: Przeczytaj przed wysłaniem
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą sekwencję pauza, lektura i sprawdzenie podstaw twierdzenia. Uczą się rozpoznawać brak dostępu do pełnej treści oraz bezpiecznie wstrzymywać przekazanie niezweryfikowanej wiadomości.

Główna zasada: Przed przekazaniem przeczytaj całą dostępną wiadomość, także wyjątek pod tytułem.

Ćwiczenie: Wybierz, na co można wejść bez biletu.

Oczekiwany efekt: Wstrzymuje udostępnienie, gdy zna wyłącznie nagłówek bez treści.

Angielski (dla chętnych): Read first - najpierw przeczytaj.

Pełny program / 8-9 lat

Nagłówki, clickbait i presja emocji

O3-K2 / Fake newsy

7. Redakcja spokojnych tytułów

W opowieści: Tytuł, który pomaga
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się tworzyć nagłówki konkretne, proporcjonalne i zgodne z tekstem. Ćwiczą usuwanie przesady, zachowanie ważnych danych oraz odróżnianie atrakcyjnego tytułu od wprowadzającego w błąd.

Główna zasada: Rzetelny tytuł podaje najważniejszy konkret i nie obiecuje więcej niż tekst.

Ćwiczenie: Usuń z A przesadę i powiedz, co wiadomo o Fali.

Oczekiwany efekt: Redaguje ciekawy tytuł, który nie dodaje niepotwierdzonych twierdzeń.

Angielski (dla chętnych): Clear title - jasny tytuł.

8. Galeria tytułów i decyzji

W opowieści: Moja galeria decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują poznane mechanizmy clickbaitu i zasady pauzy przed przekazaniem wiadomości. Ćwiczą uzasadnianie oceny nowego nagłówka oraz proponowanie poprawnej zapowiedzi na podstawie pełnego tekstu.

Główna zasada: Po tytule zatrzymaj się, przeczytaj treść i dobierz działanie do tego, co potwierdzono.

Ćwiczenie: Wybierz jeden tytuł i powiedz, co trzeba poprawić.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia mechanizm clickbaitu i poprawia nieadekwatny nagłówek nowej wiadomości.

Angielski (dla chętnych): Pause, read, check - zatrzymaj się, przeczytaj, sprawdź.

Pełny program / 8-9 lat

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń ocenia pochodzenie wiadomości, aktualność i jakość dowodów przed sformułowaniem wniosku.

Na początek

Rozróżniam twierdzenie i opinię; korzystam z przygotowanych kart zamiast samodzielnie szukać w sieci.

Po tej wyprawie

Dziecko ocenia źródło, autora, datę i zakres dowodu; potrafi pozostawić sprawę nierozstrzygniętą.

Finał kursu

Karta oceny źródła z uzasadnieniem wiarygodności wybranego materiału ćwiczeniowego.

Pełny program / 8-9 lat

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

1. Skąd pochodzi wiadomość?

W opowieści: Podążaj do początku wiadomości
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między pierwotnym źródłem a dalszym przekazaniem informacji. Uczą się odtwarzać drogę wiadomości i wskazywać, kto rzeczywiście obserwował lub opisał dane zdarzenie.

Główna zasada: Kopia wiadomości nie jest jej pierwotnym źródłem. Ustal, kto pierwszy podał informację.

Ćwiczenie: Ułóż drogę wiadomości od tablicy do Leny.

Oczekiwany efekt: Wskazuje pierwotne źródło w przygotowanym łańcuchu przekazywania wiadomości.

Angielski (dla chętnych): source - źródło.

2. Autor i jego kompetencje

W opowieści: Autor zna się na czym?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają podpis autora, kompetencje związane z tematem i możliwość konfliktu interesów. Uczą się odróżniać popularność osoby od podstaw do uznania konkretnej wypowiedzi za wiarygodną.

Główna zasada: Znana osoba nie jest ekspertem od wszystkiego. Kompetencje oceniaj w związku z konkretnym pytaniem.

Ćwiczenie: Wskaż kartę podającą sprawdzony ciężar.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego wiedza autora musi dotyczyć ocenianego tematu.

Angielski (dla chętnych): author - autor.

Pełny program / 8-9 lat

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

3. Data i aktualność

W opowieści: Data wpisu i data zdarzenia
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają datę publikacji, datę opisanego zdarzenia i aktualizację materiału. Ćwiczą odróżnianie starej wiadomości od bieżącej oraz wskazywanie informacji, których aktualność trzeba dodatkowo sprawdzić.

Główna zasada: Nowe udostępnienie może pokazywać stare zdarzenie. Odczytaj obie daty.

Ćwiczenie: Wskaż, z którego miesiąca jest zamknięcie.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia datę publikacji i wydarzenia oraz ocenia aktualność wiadomości.

Angielski (dla chętnych): date - data, today - dziś.

4. Dowód i samo zapewnienie

W opowieści: Czy dowód pasuje do zdania?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między sprawdzalnym materiałem a zapewnieniem autora. Uczą się łączyć dowód z konkretnym twierdzeniem, rozpoznawać nieistotne argumenty i zaznaczać brakujące potwierdzenie.

Główna zasada: Dowód może być prawdziwy, ale dotyczyć węższej sprawy niż twierdzenie.

Ćwiczenie: Powiedz, co udało się sprawdzić w teście.

Oczekiwany efekt: Łączy twierdzenie z istotnym dowodem i odrzuca niepowiązany materiał.

Angielski (dla chętnych): proof - dowód.

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

5. Niezależne potwierdzenie

W opowieści: Trzy kopie, jedno źródło
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między kilkoma niezależnymi źródłami a powieleniem tej samej wiadomości. Ćwiczą porównywanie pochodzenia tekstów i rozpoznawanie wspólnego materiału stojącego za wieloma publikacjami.

Główna zasada: Niezależne potwierdzenie powstaje osobno, a nie przez przepisanie tej samej relacji.

Ćwiczenie: Połącz kopie linią. Wskaż osobny zapis organizatora.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje, że trzy kopie jednej wiadomości stanowią jedno źródło.

Angielski (dla chętnych): same source - to samo źródło.

6. Sprzeczne relacje

W opowieści: Gdy karty sobie przeczą
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się porównywać zgodne i rozbieżne elementy dwóch relacji. Poznają ograniczenia świadków, brakujące dane i zasadę zawieszenia oceny, kiedy dowody nie rozstrzygają pytania.

Główna zasada: Sprzecznych relacji nie rozstrzygamy przez głosowanie. Sprawdzamy czas, zakres i brakujące dowody.

Ćwiczenie: Ułóż karty według godzin. Powiedz, czego jeszcze brakuje.

Oczekiwany efekt: Wskazuje rozbieżność i potrzebny dowód bez wymuszania jednoznacznego werdyktu.

Angielski (dla chętnych): I do not know yet - jeszcze nie wiem.

Źródło, autor, data i dowody

O3-K3 / Fake newsy

7. Karta oceny materiału

W opowieści: Karta oceny jednej wiadomości
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie stosują pytania o źródło, autora, datę i dowód w jednej analizie. Ćwiczą zapis uzasadnienia oraz oddzielanie słabych sygnałów wiarygodności od mocnego potwierdzenia twierdzenia.

Główna zasada: Ocena powinna wskazywać autora, datę, dowód i granicę wniosku, zamiast samego „wierzę”.

Ćwiczenie: Wskaż, na której karcie są autor i data.

Oczekiwany efekt: Wypełnia kartę źródła, podając uzasadnienie oparte na konkretnych danych.

Angielski (dla chętnych): Check the source - sprawdź źródło.

8. Obrona i poprawa oceny

W opowieści: Popraw ocenę po aktualizacji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się prezentować ocenę źródła z dowodami i wskazanym ograniczeniem. Ćwiczą aktualizowanie wniosku po ujawnieniu nowych danych oraz odpowiadanie na pytania o pochodzenie materiału.

Główna zasada: Nowe źródło może zmienić ocenę. Pokaż, które wcześniejsze ustalenie zastępuje.

Ćwiczenie: Wskaż nową kartę i powiedz aktualną godzinę.

Oczekiwany efekt: Aktualizuje ocenę źródła i wyjaśnia, który nowy dowód ją zmienił.

Angielski (dla chętnych): New information - nowa informacja.

Pełny program / 8-9 lat

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń sprawdza podpis, czas i miejsce obrazu, zanim uzna go za dowód opisanej historii.

Na początek

Potrafię wskazać źródło i datę wiadomości; można zacząć po O3-K3.

Po tej wyprawie

Dziecko oddziela obserwację od podpisu i domysłu oraz sprawdza pochodzenie obrazu bez oceniania prawdy po wyglądzie.

Finał kursu

Dossier obrazu: potwierdzone pochodzenie, kontekst oraz granice wnioskowania.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

1. Co naprawdę widać?

W opowieści: Co widać, a co dopowiedziano?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między opisem widocznych elementów a domysłem o zdarzeniu. Uczą się obserwować obraz, formułować ostrożne zdania i oddzielać podpis od samego materiału.

Główna zasada: Obraz pokazuje fragment sceny. Przyczyna zdarzenia zwykle wymaga dodatkowego źródła.

Ćwiczenie: Powiedz dwie rzeczy widoczne w kadrze A.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Oddziela dwie obserwacje z obrazu od interpretacji jego znaczenia.

Angielski (dla chętnych): I can see - widzę.

Pełny program / 8-9 lat

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

2. Podpis buduje historię

W opowieści: Podpis może zmienić historię
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ podpisu na interpretację tej samej fotografii. Ćwiczą wykrywanie twierdzeń niewynikających z obrazu oraz sprawdzanie, jaki dowód potwierdzi miejsce, czas i zdarzenie.

Główna zasada: Ten sam kadr można podpisać na różne sposoby. Podpis jest twierdzeniem do sprawdzenia.

Ćwiczenie: Do obrazu A dopisz podpis, który mówi tylko, co widać.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje element podpisu wymagający potwierdzenia poza samym obrazem.

Angielski (dla chętnych): caption - podpis pod obrazem.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

3. Stary obraz, nowa wiadomość

W opowieści: Stary obraz w nowej dacie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ponowne wykorzystywanie dawnych fotografii w nowych historiach. Uczą się porównywać daty publikacji, czytać przygotowane opisy archiwalne i sprawdzać, czy obraz dotyczy bieżącego zdarzenia.

Główna zasada: Data udostępnienia nie mówi, kiedy powstał obraz. Sprawdź najstarszy dostępny zapis i opis.

Ćwiczenie: Wskaż wcześniejszą datę i popraw podpis A.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego wcześniejsza publikacja podważa podpis o nowym wydarzeniu.

Angielski (dla chętnych): old picture - stary obraz.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

4. Miejsce i pochodzenie

W opowieści: Gdzie powstał ten kadr?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sposoby sprawdzania miejsca poprzez opisy źródłowe i porównawcze materiały nauczyciela. Ćwiczą łączenie obrazu z udokumentowanym pochodzeniem oraz powstrzymywanie się od zgadywania lokalizacji.

Główna zasada: Nazwę miejsca sprawdź w źródle. Podobny krajobraz nie wystarcza do rozpoznania lokalizacji.

Ćwiczenie: Wskaż kartę z autorem i nazwą miejsca.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Potwierdza miejsce obrazu przygotowanym źródłem lub wskazuje brak potwierdzenia.

Angielski (dla chętnych): Where? - gdzie?

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

5. Kadrowanie i wycięty fragment

W opowieści: Co zostało poza kadrem?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ kadrowania zdjęcia i skracania nagrania na rozumienie wydarzenia. Uczą się porównywać pełny materiał z fragmentem oraz rozpoznawać utracone informacje bez dopowiadania intencji.

Główna zasada: Wycięty fragment może usunąć ważny kontekst, choć sam nie został przerobiony.

Ćwiczenie: Powiedz, jaki ważny szczegół dodaje pełny kadr.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje informację utraconą przez kadrowanie lub wycięcie fragmentu.

Angielski (dla chętnych): whole picture - cały obraz.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

6. Wyszukiwanie obrazu pod opieką

W opowieści: Podobny wynik to wskazówka
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają cel wyszukiwania podobnych i wcześniejszych publikacji obrazu. Uczą się czytać przygotowane wyniki demonstracji nauczyciela oraz traktować podobieństwo jako wskazówkę wymagającą dalszego sprawdzenia źródła.

Główna zasada: Wynik wyszukiwania obrazu pomaga znaleźć trop. Datę i pochodzenie trzeba sprawdzić w znalezionym materiale.

Ćwiczenie: Wskaż wynik z informacją o autorce i datą.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje wynik do dalszego sprawdzenia i uzasadnia wybór źródła.

Angielski (dla chętnych): Find the source - znajdź źródło.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

7. Dossier jednego obrazu

W opowieści: Teczka jednego obrazu
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą obserwacje, podpis, datę i pochodzenie w uporządkowanej analizie. Ćwiczą dokumentowanie wykorzystanych materiałów oraz zapisywanie osobno informacji potwierdzonych, sprzecznych i nadal nieustalonych.

Główna zasada: Dossier porządkuje pochodzenie, opis i niewiadome. Puste pole lepsze jest niż zmyślona odpowiedź.

Ćwiczenie: Podziel trzy informacje na „wiemy z kart” i „jeszcze nie wiemy”.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Zapisuje ustalony kontekst obrazu i przynajmniej jedną granicę wniosku.

Angielski (dla chętnych): Known - znane, unknown - nieznane.

Zdjęcia i filmy poza kontekstem

O3-K4 / Fake newsy

8. Prezentacja bez nadinterpretacji

W opowieści: Powiedz tyle, ile ustalono
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się przedstawiać ustalenia o obrazie wraz z dowodami i ograniczeniami. Ćwiczą ocenę nowego podpisu oraz poprawne sprostowanie historii, której obraz sam nie potwierdza.

Główna zasada: Prezentacja powinna oddzielać ustalenia od pytań. Niepewność można wyjaśnić prostym zdaniem.

Ćwiczenie: Powiedz dwa zdania: co wiadomo i czego nie ustalono.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Poprawia niepotwierdzony podpis, zachowując wyłącznie informacje uzasadnione dowodami.

Angielski (dla chętnych): Check the caption - sprawdź podpis.

Pełny program / 8-9 lat

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozumie możliwość wytwarzania obrazu i głosu oraz weryfikuje pochodzenie zamiast polegać na wyglądzie.

Na początek

Potrafię odróżnić opis obrazu od domysłu; przyda się O3-K4.

Po tej wyprawie

Dziecko sprawdza pochodzenie zaskakującego nagrania, dopuszcza niepewność i prosi dorosłego o pomoc przy presji.

Finał kursu

Instrukcja weryfikacji zaskakującego nagrania z wariantem „brak wystarczających dowodów”.

Pełny program / 8-9 lat

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

1. Obraz może być wytworzony

W opowieści: Można stworzyć obraz zdarzenia
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają treści nagrane, przekształcone i wygenerowane przez narzędzie. Uczą się odróżniać sposób powstania materiału od prawdziwości przypisanego mu twierdzenia oraz rozpoznawać potrzebę sprawdzenia źródła.

Główna zasada: Narzędzia mogą wygenerować obraz sceny, która się nie wydarzyła. Realistyczny wygląd nie zastępuje źródła.

Ćwiczenie: Powiedz, czy obraz jest ilustracją bajki, czy dowodem podróży.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, że wiarygodny wygląd materiału nie potwierdza przedstawionego wydarzenia.

Angielski (dla chętnych): made-up picture - wymyślony obraz.

2. Głos nie wystarcza

W opowieści: Znajomy głos to za mało
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają możliwość wytwarzania podobnego głosu i przypisywania komuś słów. Uczą się oddzielać rozpoznawalne brzmienie od potwierdzonego autorstwa oraz wybierać niezależny sposób sprawdzenia wypowiedzi.

Główna zasada: Głos można naśladować lub syntetyzować. Pilną prośbę potwierdź innym, znanym sposobem z dorosłym.

Ćwiczenie: Wskaż bezpieczny krok po usłyszeniu A.

Oczekiwany efekt: Wybiera niezależne źródło potwierdzenia przypisanej komuś wypowiedzi.

Angielski (dla chętnych): voice - głos.

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

3. Wygląd i granice pewności

W opowieści: Nie wydawaj wyroku po wyglądzie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ograniczenia oceniania autentyczności na podstawie wyglądu lub brzmienia. Ćwiczą wyrażanie niepewności, oddzielanie podejrzenia od dowodu i odrzucanie prostych reguł rozpoznawania treści syntetycznych.

Główna zasada: Dziwny szczegół może mieć różne przyczyny, a poprawny obraz też może być syntetyczny. Potrzebne jest pochodzenie.

Ćwiczenie: Oznacz oba filmy jako „potrzebujemy więcej informacji”.

Oczekiwany efekt: Odrzuca ocenę autentyczności opartą wyłącznie na wizualnym szczególe.

Angielski (dla chętnych): Not sure - brak pewności.

4. Kto opublikował nagranie?

W opowieści: Droga nagrania do odbiorcy
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się szukać pierwszej dostępnej publikacji, opisu pochodzenia i potwierdzenia wydarzenia. Poznają różnicę między udostępnieniem nagrania a źródłem, które dokumentuje jego powstanie lub kontekst.

Główna zasada: Ktoś, kto udostępnia film, nie musi być jego autorem. Sprawdź drogę do pierwszego publikującego.

Ćwiczenie: Połącz Lenę, Kubę i nieopisane konto.

Oczekiwany efekt: Wskazuje źródło pochodzenia nagrania lub dokładnie opisuje brak danych.

Angielski (dla chętnych): Who shared it? - Kto to udostępnił?

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

5. Oznaczenie i intencja użycia

W opowieści: Podpisz wymyśloną scenę
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie oznaczenia treści syntetycznej i zgodnego z nim opisu. Uczą się odróżniać jawny przykład edukacyjny od materiału przedstawianego jako dokumentacja rzeczywistego zdarzenia.

Główna zasada: Jasne oznaczenie pomaga odbiorcy odróżnić twórczą fikcję od relacji. Powinno być widoczne przy materiale.

Ćwiczenie: Powiedz podpis, dzięki któremu widz wie, że to bajka.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy podpis jasno informujący o fikcyjnym charakterze przygotowanego materiału.

Angielski (dla chętnych): Imaginary scene - wymyślona scena.

Pełny program / 8-9 lat

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

6. Zaskakująca wiadomość i presja

W opowieści: Presja w zaskakującym filmie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą zatrzymanie reakcji na szokujące nagranie oraz sprawdzenie twierdzenia niezależnym kanałem. Poznają zasady proszenia dorosłego o pomoc i niepowielania materiału, gdy może kogoś krzywdzić.

Główna zasada: Prośba o pośpiech i tajemnicę wymaga zatrzymania działania i pomocy dorosłego, niezależnie od rodzaju filmu.

Ćwiczenie: Wskaż dwie rzeczy, które zrobisz zamiast zakupu.

Oczekiwany efekt: Wstrzymuje przekazanie nagrania i wybiera niezależną ścieżkę potwierdzenia.

Angielski (dla chętnych): Ask an adult - poproś dorosłego.

7. Procedura oceny nagrania

W opowieści: Procedura zamiast zgadywania
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą pytania o pochodzenie, kontekst i niezależny dowód w prostą procedurę. Ćwiczą dokumentowanie ustaleń oraz wybieranie między potwierdzeniem, sprzecznością i brakiem wystarczających danych.

Główna zasada: Oceń twierdzenie, pochodzenie i niezależne potwierdzenie. Bez nich można wstrzymać ocenę.

Ćwiczenie: Wskaż, o co zapytasz dorosłego lub organizatora.

Oczekiwany efekt: Stosuje procedurę i dobiera wniosek do jakości dostępnych dowodów.

Angielski (dla chętnych): Check before sharing - sprawdź przed udostępnieniem.

Deepfake i treści syntetyczne

O3-K5 / Fake newsy

8. Instrukcja i próba na nowym przypadku

W opowieści: Nowy przypadek, te same kroki
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się uzasadniać decyzję o nagraniu bez obiecywania pewnego wykrywania fałszerstw. Ćwiczą prezentowanie procedury, ocenę nowego przypadku oraz wskazywanie momentu, gdy potrzebne jest wsparcie dorosłego.

Główna zasada: Instrukcja działa, gdy pomaga także przy nieznanym przykładzie i pokazuje granice pewności.

Ćwiczenie: Powiedz, czy wolno wysłać zaproszenie do przejazdu tunelem.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia brak rozstrzygnięcia i wskazuje kolejny bezpieczny krok weryfikacji.

Angielski (dla chętnych): I need help - potrzebuję pomocy.

Pełny program / 8-9 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń przeprowadza uporządkowaną weryfikację jednego twierdzenia i zapisuje dowody oraz ograniczenia.

Na początek

Znam kartę oceny źródła z O3-K3; tu ćwiczę całą procedurę na nowych wiadomościach.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje i opisuje sprawdzenie dokładnego twierdzenia, dobiera dowody i poziom pewności.

Finał kursu

Własna karta procedury weryfikacji zastosowana do dwóch przygotowanych twierdzeń.

Pełny program / 8-9 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

1. Najpierw dokładne twierdzenie

W opowieści: Sprawdzamy dokładne zdanie
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie precyzyjnego pytania w weryfikacji. Uczą się wyodrębniać jedno sprawdzalne twierdzenie z wiadomości oraz określać miejsce, czas i zakres tego, co wymaga sprawdzenia.

Główna zasada: Najpierw nazwij sprawdzalne twierdzenie: kto, co, gdzie i kiedy. „Coś się zmieniło” jest zbyt niejasne.

Ćwiczenie: Powiedz, której sali dotyczy późniejsze zamknięcie.

Oczekiwany efekt: Formułuje jedno sprawdzalne twierdzenie z określeniem czasu lub zakresu.

Angielski (dla chętnych): What is the claim? - Jakie to twierdzenie?

2. Pauza i plan sprawdzenia

W opowieści: Zaplanuj potrzebny dowód
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się zatrzymywać automatyczną reakcję i planować poszukiwanie dowodów. Poznają kolejność pytań o źródło, kontekst i niezależne potwierdzenie oraz ustalają, kiedy potrzebna jest pomoc nauczyciela.

Główna zasada: Przed szukaniem zdecyduj, jaki dowód odpowie na pytanie. To oszczędza przypadkowego przeglądania.

Ćwiczenie: Wskaż, do którego materiału zajrzysz najpierw.

Oczekiwany efekt: Układa plan weryfikacji zawierający konkretne pytania i potrzebne źródła.

Angielski (dla chętnych): Pause and plan - zatrzymaj się i zaplanuj.

Pełny program / 8-9 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

3. Słowa do poszukiwania

W opowieści: Słowa, które zawężają szukanie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wybór istotnych słów, dat i nazw z twierdzenia. Ćwiczą tworzenie neutralnych zapytań oraz porównywanie wyników przygotowanych przez nauczyciela bez traktowania kolejności jako dowodu wiarygodności.

Główna zasada: Dobre słowa wyszukiwania odnoszą się do konkretu. Pierwsza pozycja wyniku nie gwarantuje wiarygodności.

Ćwiczenie: Wybierz dokładniejsze zapytanie i powiedz dlaczego.

Oczekiwany efekt: Tworzy neutralne zapytanie i wybiera wynik związany z twierdzeniem.

Angielski (dla chętnych): search words - słowa do wyszukiwania.

4. Czytanie poza jednym tekstem

W opowieści: Wyjdź poza zapewnienie autora
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sprawdzanie informacji o źródle poza samą ocenianą publikacją. Uczą się porównywać przygotowane informacje o autorze, organizacji i pochodzeniu materiału przed nadaniem mu zaufania.

Główna zasada: Źródła nie oceniamy wyłącznie po tym, co samo o sobie mówi. Sprawdź, kto za nim stoi i skąd bierze dane.

Ćwiczenie: Wskaż źródło, które pozwala sprawdzić autora poza jego własną pochwałą.

Oczekiwany efekt: Wykorzystuje zewnętrzną informację o źródle do uzasadnienia jego oceny.

Angielski (dla chętnych): Check the author - sprawdź autora.

Pełny program / 8-9 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

5. Porównanie dowodów

W opowieści: Porównaj trafność i niezależność
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą zestawianie materiałów wspierających i podważających jedno twierdzenie. Poznają znaczenie niezależności źródeł, dopasowania dowodu do pytania i ujawnienia okoliczności ograniczających możliwość wyciągnięcia wniosku.

Główna zasada: Silniejszy dowód dotyczy dokładnego pytania i nie jest tylko kopią innego źródła.

Ćwiczenie: Wskaż, czy zamknięty ma być cały port, czy jeden pomost.

Oczekiwany efekt: Porównuje dwa dowody i wskazuje, który lepiej odpowiada pytaniu.

Angielski (dla chętnych): Does it fit? - Czy to pasuje?

6. Wniosek z poziomem pewności

W opowieści: Wniosek może być niepewny
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między potwierdzonym twierdzeniem, sprzecznością z dowodem i brakiem rozstrzygnięcia. Uczą się dobierać ostrożne sformułowanie wniosku oraz wskazywać, co mogłoby zmienić ocenę.

Główna zasada: Możesz napisać „nie rozstrzygnięto”, jeśli brakuje właściwego dowodu. Wyjaśnij przyczynę niepewności.

Ćwiczenie: Powiedz, której informacji brakuje do pewnego zaproszenia.

Oczekiwany efekt: Formułuje wniosek, którego pewność odpowiada dostępnym materiałom.

Angielski (dla chętnych): Not enough information - za mało informacji.

Pełny program / 8-9 lat

Weryfikacja krok po kroku

O3-K6 / Fake newsy

7. Cała procedura w parze

W opowieści: Dwie osoby, jedna procedura
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie stosują wszystkie etapy weryfikacji w jednej przygotowanej historii. Ćwiczą podział zadań, prowadzenie notatek o źródłach oraz sprawdzanie, czy każde zdanie wniosku ma oparcie w materiale.

Główna zasada: W parze oddzielcie zbieranie danych od końcowej oceny. Każdy wniosek połączcie z kartą.

Ćwiczenie: Jedna osoba czyta wpis, druga znajduje poprawny dzień. Potem zamieńcie role.

Oczekiwany efekt: Przeprowadza pełną weryfikację i przypisuje dowód do sformułowanego wniosku.

Angielski (dla chętnych): Our evidence - nasze dowody.

8. Samodzielny test procedury

W opowieści: Sprawdź nową wiadomość samodzielnie
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się używać własnej karty bez podpowiedzi dotyczącej wyniku. Ćwiczą analizę nowego twierdzenia, prezentowanie ścieżki sprawdzenia i poprawianie procedury po informacji zwrotnej dotyczącej brakujących etapów.

Główna zasada: Procedurę umiesz zastosować, gdy wybierasz kroki na nowym przykładzie, nie tylko odtwarzasz zapamiętany wynik.

Ćwiczenie: Powiedz, co dostanie każdy, a co tylko trzech uczestników.

Oczekiwany efekt: Weryfikuje nowe twierdzenie według procedury i przedstawia dowody oraz ograniczenie.

Angielski (dla chętnych): I checked - sprawdziłem.

Pełny program / 8-9 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń dostrzega selekcję przekazu, uproszczenia o grupach i wpływ powtarzania na własne przekonania.

Na początek

Wiem, że kopie nie tworzą niezależnych potwierdzeń; przyda się O3-K3.

Po tej wyprawie

Dziecko porównuje perspektywy bez stereotypów i ocenia argument według dowodów, a nie etykiety grupy.

Finał kursu

Mapa perspektyw i poradnik sprawdzania jednostronnego przekazu.

Pełny program / 8-9 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

1. Różne okna na wydarzenie

W opowieści: Inne miejsce, inne szczegóły
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają selekcję informacji i możliwość przedstawienia tego samego zdarzenia z różnych perspektyw. Uczą się rozpoznawać, które szczegóły wybrano oraz jakie pytania pozostają bez odpowiedzi.

Główna zasada: Osoby mogą widzieć różne części wydarzenia. Różna perspektywa nie oznacza automatycznie kłamstwa.

Ćwiczenie: Pokaż, kto widział ograniczony fragment.

Oczekiwany efekt: Wskazuje pominięty szczegół w relacji przedstawiającej tylko jedną perspektywę.

Angielski (dla chętnych): Another view - inny punkt widzenia.

2. Bańka powtarzanych treści

W opowieści: Wiele powtórek w jednym oknie
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sytuację otrzymywania podobnych wiadomości z ograniczonego zestawu źródeł. Uczą się odróżniać częstotliwość pojawiania się opinii od jej potwierdzenia i planować poszerzenie zestawu źródeł.

Główna zasada: Gdy widzisz podobne treści wiele razy, możesz odnieść wrażenie powszechnej zgody. Sprawdź ich wspólne źródło.

Ćwiczenie: Policz kopie i osobno źródła obserwacji.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego wielokrotne zobaczenie opinii nie zwiększa liczby dowodów.

Angielski (dla chętnych): Many copies - wiele kopii.

Pełny program / 8-9 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

3. Powtarzanie i znajomość

W opowieści: Znane zdanie też sprawdzamy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ znajomego hasła na odczucie wiarygodności przekazu. Ćwiczą sprawdzanie zapamiętanego twierdzenia, rozpoznawanie sloganu i oddzielanie łatwości przypomnienia od jakości dowodów.

Główna zasada: Powtarzane zdanie łatwo uznać za prawdziwe, bo brzmi znajomo. Znajomość i dowód to różne rzeczy.

Ćwiczenie: Wskaż kartę, która nie pasuje do hasła.

Oczekiwany efekt: Ocenia twierdzenie według dowodu mimo jego wielokrotnego powtarzania.

Angielski (dla chętnych): I heard it before - już to słyszałem.

4. Stereotyp o całej grupie

W opowieści: Jedna osoba to nie cała grupa
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają nieuprawnione uogólnianie cechy jednej osoby na grupę. Uczą się rozpoznawać słowa „wszyscy” i „zawsze”, sprawdzać zakres dowodu oraz formułować zdanie bez krzywdzącego uproszczenia.

Główna zasada: Zachowanie jednej osoby nie pozwala opisać wszystkich ludzi z jej grupy. Sprawdzaj konkretne działania.

Ćwiczenie: Popraw B tak, by dotyczyło tylko zaobserwowanego zdarzenia.

Oczekiwany efekt: Poprawia uogólnienie, ograniczając je do osób lub sytuacji objętych dowodem.

Angielski (dla chętnych): Not everyone - nie każdy.

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

5. Propaganda i jednostronność

W opowieści: Przekaz pokazujący tylko jedną stronę
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają przekaz celowo podporządkowany przekonaniu odbiorcy do jednej wizji. Uczą się rozpoznawać idealizowanie własnej strony, demonizowanie innych i pomijanie niewygodnych informacji w bezpiecznych fikcyjnych przykładach.

Główna zasada: Przekaz propagandowy może wybierać wyłącznie sukcesy lub porażki, by kierować oceną. Sprawdź pominięte dane.

Ćwiczenie: Wskaż jedną korzyść i jeden koszt.

Oczekiwany efekt: Wskazuje dwa zabiegi jednostronnego przekazu na przygotowanym przykładzie.

Angielski (dla chętnych): Fair words - uczciwe słowa.

6. Argument, etykieta i dowód

W opowieści: Etykieta nie zastąpi powodu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się oddzielać rzeczowy argument od ataku na grupę oraz wezwania do bezkrytycznego posłuszeństwa. Ćwiczą pytania o dowody i ocenianie twierdzenia niezależnie od sympatii do nadawcy.

Główna zasada: Argument oceniaj po związku z pytaniem i dowodach. Nazwanie grupy „leniami” nie sprawdza jej pomysłu.

Ćwiczenie: Wskaż kartę z powodem i kartę z obraźliwą etykietą.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje etykietę i zastępuje ją pytaniem o rzeczowy argument.

Angielski (dla chętnych): Show a reason - podaj powód.

Pełny program / 8-9 lat

Bańki informacyjne, propaganda i stereotypy

O3-K7 / Fake newsy

7. Mapa perspektyw i luk

W opowieści: Mapa głosów i braków
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą analizę źródeł, pominięć i uogólnień w mapie jednego zdarzenia. Uczą się szukać różnorodnych, istotnych dowodów oraz zaznaczać, że różne opinie nie mają automatycznie jednakowej podstawy.

Główna zasada: Porównanie perspektyw obejmuje także pytanie, kogo nie zapytano. Nie wszystkie relacje mają ten sam zakres.

Ćwiczenie: Nazwij dwie różne potrzeby z kart.

Oczekiwany efekt: Porównuje perspektywy, wskazując różnicę w dowodach zamiast samej liczby opinii.

Angielski (dla chętnych): Ask another question - zadaj kolejne pytanie.

8. Poradnik otwartego sprawdzania

W opowieści: Otwarty umysł, konkretne dowody
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują zasady poszerzania źródeł i kontrolowania własnych uogólnień. Ćwiczą zastosowanie poradnika do nowego przekazu oraz uzasadnianie zmiany przekonania po otrzymaniu lepiej udokumentowanej informacji.

Główna zasada: Otwartość oznacza gotowość do poprawy zdania po danych, a nie uznanie wszystkich opinii za jednakowo potwierdzone.

Ćwiczenie: Powiedz, co zmienia B i czego nadal nie wiemy.

Oczekiwany efekt: Ocenia jednostronny przekaz i wskazuje konkretny sposób uzupełnienia dowodów.

Angielski (dla chętnych): Check another source - sprawdź inne źródło.

Pełny program / 8-9 lat

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń realizuje projekt sprawdzenia informacji z teczki edukacyjnej i przedstawia rzetelny raport.

Na początek

Umiem oceniać źródła i wykonać sprawdzenie krok po kroku po O3-K3 i O3-K6.

Po tej wyprawie

Dziecko tworzy krótki raport ze źródłami, ograniczeniem wniosku i aktualizacją; to projekt podsumowujący obszar.

Finał kursu

Raport weryfikacyjny z rejestrem źródeł, wnioskiem i ograniczeniami.

Pełny program / 8-9 lat

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

1. Wybór pytania projektu

W opowieści: Pytanie dla naszej redakcji
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają cechy wykonalnego projektu weryfikacyjnego i sprawdzalnego pytania. Uczą się zawężać temat, wybierać bezpieczne twierdzenie z przygotowanego pakietu oraz określać odbiorcę przyszłego raportu.

Główna zasada: Projekt zaczyna się od jednego pytania, na które da się odpowiedzieć z dostępnych materiałów.

Ćwiczenie: Wybierz łódź, która pomoże sprawdzić słowo „wszystkie”.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Formułuje pytanie projektu możliwe do sprawdzenia dostarczonymi materiałami.

Angielski (dla chętnych): Our question - nasze pytanie.

Pełny program / 8-9 lat

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

2. Plan zespołu i notatek

W opowieści: Podzielcie zadania, zapiszcie źródło
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się dzielić zadania na zbieranie materiałów, analizę i redakcję raportu. Poznają rejestr źródeł oraz sposób zapisywania ustaleń pozwalający później odnaleźć wykorzystany dowód.

Główna zasada: Każda notatka powinna zachować informację, z jakiej karty pochodzi. Podział ról nie zastępuje wspólnego sprawdzenia.

Ćwiczenie: Wybierz rolę i przepisz jedną informację wraz z literą karty.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy plan projektu i zapis źródła umożliwiający odszukanie materiału.

Angielski (dla chętnych): My task - moje zadanie.

3. Przegląd teczki dowodów

W opowieści: Co przyda się w teczce?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie stosują pytania o autora, datę i pochodzenie do pakietu projektu. Ćwiczą ocenę trafności materiału, odrzucanie niepowiązanych informacji oraz wskazywanie brakującego źródła potrzebnego do odpowiedzi.

Główna zasada: Nie każdy ciekawy materiał odpowiada na pytanie. Wybierz dane o badanym twierdzeniu.

Ćwiczenie: Odłóż nieprzydatną kartę i wskaż powód.

Oczekiwany efekt: Wybiera materiał istotny dla projektu i uzasadnia odrzucenie innego.

Angielski (dla chętnych): Useful source - przydatne źródło.

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

4. Porównanie i sprzeczności

W opowieści: Zaznacz punkt sprzeczności
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się zestawiać ustalenia z kilku materiałów bez liczenia kopii jako nowych dowodów. Poznają zapis sprzeczności oraz plan dodatkowego sprawdzenia informacji, której pakiet jeszcze nie rozstrzyga.

Główna zasada: Porównanie wskazuje dokładnie, o którą informację źródła się różnią, zamiast oceny „wszystko nie pasuje”.

Ćwiczenie: Wskaż jedną łódź opisaną inaczej.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dokumentuje sprzeczność między źródłami i proponuje sposób jej sprawdzenia.

Angielski (dla chętnych): Same or different? - Takie samo czy inne?

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

5. Wniosek bez nadmiernej pewności

W opowieści: Wniosek z właściwą granicą
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się budować wniosek odpowiadający zakresowi pytania i jakości dowodów. Ćwiczą zaznaczanie informacji nierozstrzygniętych oraz odróżnianie braku potwierdzenia od dowodu, że wydarzenie nie nastąpiło.

Główna zasada: Jeden przeciwny przykład obala „wszystkie”. Brak spisu całego portu nie pozwala policzyć wszystkich łodzi.

Ćwiczenie: Powiedz, która łódź nie jest niebieska.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Formułuje wniosek z ograniczeniem i wskazuje dwa wspierające materiały.

Angielski (dla chętnych): We know this - to wiemy.

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

6. Raport dla odbiorcy

W opowieści: Raport o trzech łodziach
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają strukturę raportu: pytanie, metoda, dowody i wniosek. Uczą się pisać zrozumiały opis ustaleń, odwoływać do źródeł oraz nie powtarzać sensacyjnego twierdzenia jako potwierdzonego faktu.

Główna zasada: Raport dla odbiorcy podaje pytanie, dowód i prosty wniosek; źródło można znaleźć w kartach.

Ćwiczenie: Wskaż białą łódź C i powiedz, jak poprawić nagłówek.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy raport zawierający pytanie, dowody, wniosek oraz odwołania do źródeł.

Angielski (dla chętnych): Our findings - nasze ustalenia.

Pełny program / 8-9 lat

Młody fact-checker – projekt weryfikacyjny

O3-K8 / Fake newsy

7. Przegląd przez drugi zespół

W opowieści: Drugi zespół sprawdza wniosek
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sprawdzanie jakości raportu przez osobę spoza projektu. Ćwiczą zadawanie pytań o brakujące dowody, udzielanie rzeczowej informacji zwrotnej i poprawianie wniosku, który przekracza ustalone fakty.

Główna zasada: Recenzja szuka związku między dowodem a zdaniem, a nie błędów osoby. Autor może poprawić raport.

Ćwiczenie: Podkreśl słowo, którego nie uzasadniają karty.

Oczekiwany efekt: Wskazuje lukę dowodową w raporcie i poprawia nadmiernie szeroki wniosek.

Angielski (dla chętnych): Where is the proof? - Gdzie jest dowód?

8. Prezentacja i obrona projektu

W opowieści: Obroń i zaktualizuj projekt
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się przedstawiać wynik projektu wraz z metodą i ograniczeniami. Ćwiczą odpowiedzi na pytania o dowody oraz aktualizowanie raportu po otrzymaniu nowego materiału zmieniającego ocenę.

Główna zasada: Przedstaw źródła, a po nowej informacji popraw tylko te części wniosku, których ona dotyczy.

Ćwiczenie: Powiedz, co nowego wiemy o łodzi D.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Prezentuje raport i aktualizuje jego wniosek po nowym dowodzie.

Angielski (dla chętnych): We checked it - sprawdziliśmy to.

Pełny program / 8-9 lat

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń sprawdza, co oznaczają liczby i wykresy, zanim przyjmie wynikającą z nich interpretację.

Na początek

Umiem liczyć małe zbiory; w starszym wariancie przydaje się rozumienie ułamka lub procentu.

Po tej wyprawie

Dziecko czyta liczby z opisem, porównuje części do całości i nie wyciąga wniosku o przyczynie z samej zbieżności.

Finał kursu

Plakat uczciwego wykresu z komentarzem o próbie, skali i ograniczeniach danych.

Pełny program / 8-9 lat

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

1. Liczba zawsze ma znaczenie

W opowieści: Co właściwie policzono?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają jednostkę, okres i obiekt pomiaru jako niezbędny kontekst liczby. Uczą się uzupełniać brakujące informacje oraz rozpoznawać, kiedy sam duży wynik nie odpowiada na pytanie.

Główna zasada: Liczba wymaga nazwy, jednostki i zakresu. „12” nie mówi samo, czy chodzi o osoby, wejścia czy minuty.

Ćwiczenie: Policz różne osoby z B, rysując je lub mówiąc.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakującą jednostkę lub okres uniemożliwiający interpretację liczby.

Angielski (dla chętnych): How many? - ile?

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

2. Część i całość

W opowieści: Porównaj część z całością
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie porównania liczby z wielkością całej grupy. Ćwiczą liczenie części na konkretnych zbiorach oraz odróżnianie dużej liczby odpowiedzi od dużego udziału osób.

Główna zasada: Większa liczba odpowiedzi nie musi oznaczać większej części grupy. Potrzebna jest całość.

Ćwiczenie: Narysuj grupy i zaznacz zwolenników. Która grupa ma większą zaznaczoną część?

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia różnicę między liczbą przypadków a ich udziałem w grupie.

Angielski (dla chętnych): part - część, whole - całość.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

3. Skala zmienia wrażenie

W opowieści: Oś może powiększyć wrażenie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają osie wykresu, jednostki i wpływ zakresu skali na widoczną różnicę. Uczą się odczytywać wartości z etykiet oraz porównywać wykresy przedstawiające te same dane inaczej.

Główna zasada: Zakres osi zmienia wygląd różnicy. Liczby trzeba przeczytać niezależnie od wysokości słupka.

Ćwiczenie: Policz różnicę i powiedz, czy dane zmieniły się między wykresami.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Odczytuje wartości i wskazuje wpływ skali na wrażenie różnicy.

Angielski (dla chętnych): chart - wykres.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

4. Kogo zapytano?

W opowieści: Kogo naprawdę zapytano?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają próbę badania i znaczenie sposobu wyboru uczestników. Ćwiczą odróżnianie odpowiedzi małej grupy od opinii wszystkich oraz wskazywanie osób pominiętych w przygotowanej ankiecie.

Główna zasada: Odpowiedzi jednej grupy nie opisują automatycznie wszystkich. Sprawdź dobór osób i brakujące głosy.

Ćwiczenie: Powiedz, gdzie znaleziono pytane osoby.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje pominiętą grupę i ogranicza wniosek do badanej próby.

Angielski (dla chętnych): Who answered? - Kto odpowiedział?

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

5. Pytanie wpływa na odpowiedź

W opowieści: Pytanie może podpowiadać
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają pytania sugerujące odpowiedź i nierówne warianty wyboru. Uczą się porównywać treść pytań, tworzyć neutralną wersję oraz rozpoznawać brak odpowiedzi „nie wiem” tam, gdzie jest potrzebna.

Główna zasada: Sposób pytania może naciskać na odpowiedź. Neutralne pytanie dopuszcza różne zdania i brak zdania.

Ćwiczenie: Wybierz spokojniejsze pytanie.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Redaguje neutralne pytanie z odpowiednimi możliwościami odpowiedzi.

Angielski (dla chętnych): Fair question - uczciwe pytanie.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

6. Razem nie znaczy przez

W opowieści: Razem nie oznacza przyczyny
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między współwystępowaniem dwóch zjawisk a wyjaśnieniem przyczyny. Uczą się proponować dodatkowe czynniki oraz wskazywać, dlaczego sama tabela nie dowodzi wpływu jednego zjawiska na drugie.

Główna zasada: Dwa zjawiska mogą rosnąć jednocześnie z innego powodu. Sama zbieżność nie ustala przyczyny.

Ćwiczenie: Powiedz, co zmieniło się jednocześnie z pogodą.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Podaje alternatywne wyjaśnienie współwystępowania zamiast automatycznie przypisywać przyczynę.

Angielski (dla chętnych): Together - razem.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

7. Uczciwy wykres z opisem

W opowieści: Wykres z opisem i ograniczeniem
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się tworzyć wykres z podpisanymi osiami, jednostką i opisem zbioru danych. Ćwiczą wybór czytelnej skali oraz redagowanie komentarza, który nie uogólnia wyniku poza badaną grupę.

Główna zasada: Wykres powinien mieć czytelne nazwy, jednostkę, źródło i zakres danych. Opis mówi też, kogo nie zbadano.

Ćwiczenie: Narysuj dwa słupki z liczbami 8 i 12.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy czytelny wykres i wniosek odpowiadający zakresowi danych.

Angielski (dla chętnych): Clear labels - jasne podpisy.

Liczby, wykresy i pozorna pewność

O3-K9 / Fake newsy

8. Plakat i ocena nowej statystyki

W opowieści: Sprawdź nową statystykę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują pytania o jednostkę, skalę, próbę i przyczynowość. Ćwiczą prezentowanie uczciwego wykresu oraz samodzielne wykrywanie problemu w nowej statystyce z przygotowanego materiału edukacyjnego.

Główna zasada: Przed oceną pytaj: co policzono, jaka była całość, kogo badano i jaki wniosek z tego wynika.

Ćwiczenie: Wskaż, kogo naprawdę zapytano.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje błąd interpretacji nowej statystyki i proponuje poprawny opis.

Angielski (dla chętnych): Check the numbers - sprawdź liczby.

Pełny program / 8-9 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń odróżnia humor od twierdzenia o rzeczywistości i ogranicza rozpowszechnianie niepotwierdzonych wiadomości.

Na początek

Rozróżniam źródło pierwotne, kopię i niepotwierdzony przekaz.

Po tej wyprawie

Dziecko nie wzmacnia plotki, odróżnia satyrę od relacji i tworzy spokojne sprostowanie oparte na źródle.

Finał kursu

Zestaw neutralnych odpowiedzi na plotkę oraz sprostowanie z dowodem.

Pełny program / 8-9 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

1. Wiadomość z drugiej ręki

W opowieści: Kto pierwszy to powiedział?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają plotkę jako wiadomość przekazywaną bez wystarczającego potwierdzenia. Uczą się pytać o pierwotne źródło i odróżniać „ktoś powiedział” od udokumentowanej informacji o zdarzeniu.

Główna zasada: Wiadomość „ktoś mówił” jest relacją z drugiej ręki. Ustal jej źródło, zanim ją powtórzysz.

Ćwiczenie: Powiedz, do kogo warto zwrócić się po aktualny plan.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brak potwierdzenia w wiadomości opartej na relacji kolejnych osób.

Angielski (dla chętnych): Who said it? - Kto to powiedział?

2. Jak wiadomość się zmienia

W opowieści: Wiadomość zmienia się po drodze
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają skracanie, dopowiadanie i zmianę szczegółów podczas przekazywania wiadomości. Ćwiczą porównywanie wersji oraz odróżnianie zaobserwowanej zmiany treści od nieudowodnionego przypisywania komuś złej intencji.

Główna zasada: Można wskazać zmianę treści bez zakładania złej intencji autora. Porównaj dokładne słowa.

Ćwiczenie: Wskaż największą zmianę między A i C.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zmianę znaczenia między dwiema wersjami tej samej wiadomości.

Angielski (dla chętnych): The story changed - wiadomość się zmieniła.

Pełny program / 8-9 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

3. Satyra i fikcyjny świat

W opowieści: Gdy z żartu znika podpis
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają humor, satyrę i celowo wymyślony przekaz. Uczą się czytać oznaczenie gatunku oraz rozpoznawać, że wyrwany z kontekstu żart może zostać potraktowany jako twierdzenie o rzeczywistości.

Główna zasada: Satyra i bajka używają fikcji. Gdy usunie się oznaczenie, kopia może udawać relację o zdarzeniu.

Ćwiczenie: Wskaż słowa pokazujące, że A jest żartem.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia znaczenie oznaczenia satyry i ryzyko jego usunięcia.

Angielski (dla chętnych): It is a joke - to żart.

4. Żart nie potwierdza zdarzenia

W opowieści: Śmieszne nie znaczy prawdziwe
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się oddzielać intencję humorystyczną od dowodu na wydarzenie. Poznają pytania o kontekst publikacji oraz zasadę niewykorzystywania satyry jako źródła faktów o konkretnej osobie lub sytuacji.

Główna zasada: Zabawna historia nie potwierdza zdarzenia. Źródło satyry służy innemu celowi niż zapis wydarzeń.

Ćwiczenie: Wskaż kartę, która odpowiada na pytanie o zwycięzcę.

Oczekiwany efekt: Odrzuca satyryczny materiał jako jedyne potwierdzenie rzeczywistego wydarzenia.

Angielski (dla chętnych): Check the story - sprawdź wiadomość.

Pełny program / 8-9 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

5. Odpowiedź na plotkę

W opowieści: Odpowiedz bez wzmacniania plotki
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą spokojne zatrzymanie plotki, wyrażenie braku pewności i propozycję sprawdzenia źródła. Poznają znaczenie niewzmacniania krzywdzącej historii oraz proszenia dorosłego o pomoc, gdy dotyczy ona osoby.

Główna zasada: Możesz zatrzymać przekazanie i poprosić o źródło bez powtarzania szkodliwej treści kolejnym osobom.

Ćwiczenie: Wybierz jedną spokojną odpowiedź, której nie wyślesz do całej wyspy.

Oczekiwany efekt: Formułuje neutralną odpowiedź zatrzymującą przekazywanie niepotwierdzonej plotki.

Angielski (dla chętnych): We do not know - nie wiemy.

6. Sprostowanie oparte na dowodzie

W opowieści: Sprostowanie z konkretem
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają strukturę sprostowania: poprawna informacja, źródło i krótkie wyjaśnienie pomyłki. Uczą się pisać bez ośmieszania nadawcy oraz ograniczać ponowne eksponowanie sensacyjnych szczegółów błędnej wiadomości.

Główna zasada: Sprostowanie podaje poprawną informację i źródło. Nie musi powtarzać całej sensacyjnej wersji.

Ćwiczenie: Powiedz poprawną salę i godzinę.

Oczekiwany efekt: Tworzy rzeczowe sprostowanie zawierające poprawną informację i dowód.

Angielski (dla chętnych): Here is the correct information - oto poprawna informacja.

Pełny program / 8-9 lat

Plotka, satyra i odpowiedzialne sprostowanie

O3-K10 / Fake newsy

7. Naprawa własnego przekazania

W opowieści: Napraw własne przekazanie
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają odpowiedzialność za wiadomość, którą sami przekazali dalej. Ćwiczą przyznanie pomyłki, przekazanie sprostowania właściwemu odbiorcy oraz wyjaśnienie, dlaczego nowe dowody zmieniły ich wcześniejszą ocenę.

Główna zasada: Po pomyłce warto poinformować tych samych odbiorców, podać poprawkę i zaznaczyć nieaktualną wersję.

Ćwiczenie: Powiedz poprawkę, którą Leon powinien wysłać obu załogom.

Oczekiwany efekt: Przygotowuje sprostowanie własnej pomyłki i wskazuje jego właściwych odbiorców.

Angielski (dla chętnych): I made a mistake - pomyliłem się.

8. Zestaw odpowiedzialnych reakcji

W opowieści: Dobierz reakcję do dowodów
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują sposoby reagowania na plotkę, satyrę i wykazaną pomyłkę. Ćwiczą dobór odpowiedzi do nowej sytuacji oraz uzasadnianie decyzji o sprawdzeniu, zatrzymaniu przekazu lub sprostowaniu.

Główna zasada: Nie każda wiadomość wymaga publicznego sprostowania. Dopasuj reakcję do źródła, skutków i tego, komu ją przekazano.

Ćwiczenie: Dobierz: zachowaj podpis, sprawdź przed wysłaniem, wyślij poprawkę.

Oczekiwany efekt: Dobiera właściwą reakcję i pisze sprostowanie oparte na nowym dowodzie.

Angielski (dla chętnych): Stop the rumour - zatrzymaj plotkę.

Pełny program / 8-9 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń opisuje generowanie odpowiedzi na podstawie wzorców i rozumie, dlaczego płynny tekst może zawierać błąd.

Na początek

Wystarczy umieć porównać krótkie zdania; pracujemy na papierowych przykładach bez konta AI.

Po tej wyprawie

Dziecko wyjaśnia rolę polecenia, danych i sprawdzania; odróżnia generowanie od świadomej wypowiedzi człowieka.

Finał kursu

Model z papierowych kart oraz ilustrowana instrukcja oceny odpowiedzi AI.

Pełny program / 8-9 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

1. AI jako narzędzie

W opowieści: Narzędzie i człowiek
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają narzędzie AI, dane wejściowe i wygenerowany wynik. Uczą się odróżniać działanie programu od intencji człowieka oraz wskazywać, kto ustala cel i ocenia odpowiedź.

Główna zasada: Generatywna AI tworzy wynik na podstawie polecenia i poznanych wzorców. Człowiek ustala cel i ocenia przydatność.

Ćwiczenie: Wybierz nazwę pasującą do książek i powiedz dlaczego.

Oczekiwany efekt: Wskazuje rolę człowieka przy określeniu celu i ocenie wyniku.

Angielski (dla chętnych): tool - narzędzie, answer - odpowiedź.

2. Dane i poznawanie wzorców

W opowieści: Przykłady wpływają na wzorzec
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uczenie na przykładach jako wyszukiwanie wzorców w danych. Ćwiczą rozpoznawanie powtarzalnych cech oraz wyjaśnianie, dlaczego mały lub jednostronny zestaw przykładów ogranicza wynik narzędzia.

Główna zasada: Model uczy się zależności z wielu przykładów. Nasza gra z kartami to uproszczenie, nie pełny opis AI.

Ćwiczenie: Wskaż, jakiego przykładu zabrakło pomocnikowi.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia na przykładzie wpływ zestawu danych na rozpoznany wzorzec.

Angielski (dla chętnych): pattern - wzorzec.

Pełny program / 8-9 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

3. Przewidywanie dalszego tekstu

W opowieści: Co może być dalej?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uproszczony model przewidywania kolejnych fragmentów wypowiedzi na podstawie kontekstu. Uczą się odróżniać ćwiczeniową analogię od pełnego działania systemu oraz zauważać możliwość wielu różnych kontynuacji.

Główna zasada: Model tekstowy przewiduje kolejne fragmenty na podstawie kontekstu. Pasujące słowo nie musi tworzyć prawdziwego zdania.

Ćwiczenie: Ułóż dwa możliwe zdania, a potem znajdź zgodne z C.

Oczekiwany efekt: Pokazuje, jak zmiana kontekstu może zmienić dalszy ciąg wypowiedzi.

Angielski (dla chętnych): Next word - następne słowo.

4. Generowanie różnych wyników

W opowieści: Dwa wyniki jednego polecenia
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają możliwość otrzymania różnych odpowiedzi na podobne polecenie. Uczą się porównywać wyniki przygotowane przez nauczyciela oraz oceniać zgodność z zadaniem zamiast uznawać różnicę za dowód poprawności.

Główna zasada: To samo polecenie może dać różne wyniki. Każdy porównaj z celem, zamiast uznawać pierwszy za jedyny dobry.

Ćwiczenie: Wybierz pasujące hasło i wskaż słowo o czytaniu.

Oczekiwany efekt: Porównuje dwa wyniki i wskazuje, który lepiej spełnia zadanie.

Angielski (dla chętnych): Different answers - różne odpowiedzi.

Pełny program / 8-9 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

5. Model nie jest świadkiem

W opowieści: AI nie widziała tego zdarzenia
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między wygenerowaną wypowiedzią a relacją osoby obecnej przy zdarzeniu. Uczą się odrzucać traktowanie odpowiedzi jako osobistego doświadczenia modelu oraz pytać o sprawdzalne podstawy twierdzenia.

Główna zasada: Wygenerowany opis nie jest relacją świadka. Szczegóły zdarzenia trzeba oprzeć na rzeczywistym źródle.

Ćwiczenie: Wskaż kartę, z której dowiesz się o miejscu paczki.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia, dlaczego pierwszoosobowa odpowiedź modelu nie stanowi relacji świadka.

Angielski (dla chętnych): It is generated - to jest wygenerowane.

6. Płynność i błędy

W opowieści: Ładne zdanie może zawierać błąd
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają możliwość tworzenia pewnie brzmiących odpowiedzi z błędną treścią. Ćwiczą porównywanie przygotowanego wyniku z materiałem odniesienia oraz wskazywanie, że styl wypowiedzi nie potwierdza jej poprawności.

Główna zasada: Płynna, pewna wypowiedź może być błędna. Sprawdź treść, nie sam ton odpowiedzi.

Ćwiczenie: Wskaż jedną błędną informację i podaj poprawne godziny.

Oczekiwany efekt: Wykrywa błąd w płynnej odpowiedzi na podstawie materiału odniesienia.

Angielski (dla chętnych): Check the answer - sprawdź odpowiedź.

Pełny program / 8-9 lat

Jak działa generatywna AI

O4-K1 / Sztuczna inteligencja

7. Papierowy model i człowiek

W opowieści: Papierowy pomocnik potrzebuje kontroli
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą dane, kontekst, generowanie i ocenę w jeden schemat. Ćwiczą działanie papierowego modelu, wskazywanie jego ograniczeń oraz przypisywanie człowiekowi odpowiedzialności za wykorzystanie powstałego wyniku.

Główna zasada: Uproszczony model pokazuje część działania. Człowiek porównuje propozycję z danymi i poprawia błąd.

Ćwiczenie: Popraw jedną godzinę w planie.

Oczekiwany efekt: Przedstawia schemat działania i wskazuje etap wymagający oceny człowieka.

Angielski (dla chętnych): Human checks - człowiek sprawdza.

8. Instrukcja dla nowego użytkownika

W opowieści: Instrukcja dla nowego użytkownika
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują podstawy generowania odpowiedzi oraz zasady ostrożnej interpretacji. Uczą się wyjaśniać model rówieśnikowi, rozpoznawać błędne uproszczenie i zastosować instrukcję oceny do nowego przygotowanego wyniku.

Główna zasada: Wyjaśniając AI, podaj jej funkcję, ograniczenie i rolę człowieka. Nie przypisuj modelowi ludzkiego umysłu.

Ćwiczenie: Wybierz dobrą poradę i powiedz, kto sprawdza wynik.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia generowanie wyniku i ocenia nową odpowiedź według dwóch kryteriów.

Angielski (dla chętnych): Use and check - używaj i sprawdzaj.

Pełny program / 8-9 lat

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń projektuje jasne polecenie, ocenia wynik i poprawia instrukcję na podstawie konkretnego kryterium.

Na początek

Wiem, że AI jest narzędziem, a wynik wymaga oceny; przyda się O4-K1.

Po tej wyprawie

Dziecko pisze polecenie z celem, kontekstem i kryteriami oraz poprawia je na podstawie przygotowanego wyniku.

Finał kursu

Portfolio poleceń: wersja początkowa, poprawiona i ocena przygotowanych wyników.

Pełny program / 8-9 lat

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

1. Cel dobrego polecenia

W opowieści: Powiedz, jaki ma być efekt
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają polecenie jako opis zadania i oczekiwanego rezultatu. Uczą się odróżniać ogólne życzenie od konkretnego celu oraz wskazywać, co będzie oznaczało wykonanie zadania.

Główna zasada: Polecenie pomaga, gdy nazywa cel i oczekiwany rezultat. Samo „zrób coś” zostawia wiele niewiadomych.

Ćwiczenie: Powiedz, o kim ma być bajka i ile ma mieć zdań.

Oczekiwany efekt: Formułuje polecenie zawierające jednoznaczny cel i oczekiwany rezultat.

Angielski (dla chętnych): Write a story - napisz opowiadanie.

2. Kontekst potrzebny do zadania

W opowieści: Podaj potrzebny kontekst
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają kontekst jako informacje niezbędne do zrozumienia polecenia. Ćwiczą wybieranie istotnych szczegółów z fikcyjnej sytuacji oraz pomijanie danych osobowych i informacji niezwiązanych z zadaniem.

Główna zasada: Podaj szczegóły konieczne do zadania. Prywatne informacje niezwiązane z celem nie poprawiają polecenia.

Ćwiczenie: Wybierz trzy szczegóły potrzebne do zaproszenia.

Oczekiwany efekt: Dobiera istotny kontekst bez dodawania niepotrzebnych informacji.

Angielski (dla chętnych): Here are the details - oto szczegóły.

Pełny program / 8-9 lat

Prompting - dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

3. Odbiorca, forma i długość

W opowieści: Dla kogo i jak długo?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają odbiorcę, format i zakres odpowiedzi jako elementy polecenia. Uczą się dobierać język do czytelnika oraz określać liczbę zdań, punktów lub etapów potrzebnych w wyniku.

Główna zasada: Odbiorca, forma i długość pomagają ocenić wynik. Nie zastępują jednak sprawdzenia jego treści.

Ćwiczenie: Ułóż początek polecenia z liczbą kroków.

Oczekiwany efekt: Określa odbiorcę, format i długość wyniku w jednym poleceniu.

Angielski (dla chętnych): Three sentences - trzy zdania.

4. Przykład i kryteria

W opowieści: Pokaż wzór i kryteria
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają przykład jako sposób pokazania oczekiwanej formy, a kryterium jako podstawę oceny. Ćwiczą dodawanie bezpiecznego przykładu oraz tworzenie wymagań, które da się sprawdzić w gotowej odpowiedzi.

Główna zasada: Krótki przykład pokazuje formę, a kryteria mówią, co musi znaleźć się w wyniku. Wzór nie powinien wymuszać kopiowania treści.

Ćwiczenie: Ułóż etykietę mapy według wzoru.

Oczekiwany efekt: Tworzy polecenie z przykładem i dwoma sprawdzalnymi kryteriami jakości.

Angielski (dla chętnych): Like this - w taki sposób.

Prompting – dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

5. Ocena przygotowanej odpowiedzi

W opowieści: Sprawdź wynik według umowy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się sprawdzać wynik względem zapisanych wymagań zamiast własnego pierwszego wrażenia. Poznają tabelę kryteriów oraz wskazywanie konkretnego fragmentu, który spełnia lub narusza wymaganie polecenia.

Główna zasada: Ocena polega na porównaniu wyniku z wymaganiami, nie tylko na ogólnym „podoba mi się”.

Ćwiczenie: Wskaż krok, który nie pasuje do warunku „bez zakupów”.

Oczekiwany efekt: Ocenia wynik i wskazuje fragment uzasadniający niespełnienie konkretnego wymagania.

Angielski (dla chętnych): Does it fit? - Czy to pasuje?

6. Poprawa jednego elementu

W opowieści: Popraw jedną rzecz
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają iterację polecenia i kontrolowaną zmianę jednego wymagania. Ćwiczą wskazywanie źródła nieporozumienia, doprecyzowanie instrukcji i porównanie przygotowanych wyników przed zmianą oraz po niej.

Główna zasada: Zmiana jednego wymagania ułatwia porównanie wyników. Nie daje jednak pewności, że wszystko inne pozostanie identyczne.

Ćwiczenie: Dodaj do A prośbę o krótkie zdania.

Oczekiwany efekt: Doprecyzowuje polecenie, wskazując problem, który zmiana powinna rozwiązać.

Angielski (dla chętnych): Try a clearer instruction - spróbuj jaśniejszego polecenia.

Pełny program / 8-9 lat

Prompting - dobre pytania i kontekst

O4-K2 / Sztuczna inteligencja

7. Polecenie wieloetapowe

W opowieści: Najpierw plan, potem tekst
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dzielenie złożonego zadania na krótkie etapy z kontrolą wyniku. Uczą się zapisywać kolejność działań oraz oddzielać generowanie pomysłów od wyboru i sprawdzenia rozwiązania przez człowieka.

Główna zasada: W zadaniu wieloetapowym kontroluj wynik etapu przed przejściem dalej. Błąd planu może przenieść się do całości.

Ćwiczenie: Ułóż kolejność: plan, sprawdzenie, tekst.

Oczekiwany efekt: Dzieli zadanie na etapy i wyznacza punkt oceny przez człowieka.

Angielski (dla chętnych): First, then, finally - najpierw, potem, na końcu.

8. Portfolio i nowe zadanie

W opowieści: Pokaż historię ulepszenia
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się uzasadniać poprawę polecenia przez porównanie konkretnych wyników. Ćwiczą prezentację portfolio oraz samodzielne zaprojektowanie instrukcji do nowego zadania z odbiorcą, kontekstem i kryteriami oceny.

Główna zasada: Portfolio pokazuje polecenie, problem, poprawkę i ocenę według kryterium. Sam dłuższy prompt nie musi być lepszy.

Ćwiczenie: Pokaż szczegół, dzięki któremu zaproszenie stało się użyteczne.

Oczekiwany efekt: Tworzy kompletne polecenie i uzasadnia poprawę wcześniejszej wersji.

Angielski (dla chętnych): My better prompt - moje ulepszone polecenie.

Pełny program / 8-9 lat

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń rozpoznaje niepoparte twierdzenia w odpowiedzi AI i kontroluje wynik źródłem oraz obliczeniem.

Na początek

Wiem, że AI może tworzyć przekonujące błędy; przyda się O4-K1 i ocena źródeł z O3-K3.

Po tej wyprawie

Dziecko sprawdza osobne twierdzenia, obliczenia i cytowania; poprawia odpowiedź bez zastępowania błędów nowymi domysłami.

Finał kursu

Karta kontroli odpowiedzi AI z oznaczeniem błędów, poprawek i nierozstrzygniętych fragmentów.

Pełny program / 8-9 lat

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

1. Odpowiedź może zmyślać

W opowieści: Można wygenerować nieistniejący szczegół
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają halucynację jako wynik zawierający treść bez odpowiedniej podstawy. Uczą się rozpoznawać, że model może podać nieistniejący szczegół oraz odróżniać wygenerowaną sugestię od potwierdzonej informacji.

Główna zasada: Halucynacją nazywamy tu wygenerowaną informację bez oparcia w danych. Pewne brzmienie nie czyni jej faktem.

Ćwiczenie: Wskaż szczegół dodany bez źródła.

Oczekiwany efekt: Wskazuje szczegół wygenerowany bez oparcia w dostarczonym materiale.

Angielski (dla chętnych): It may be wrong - to może być błędne.

2. Rozbijanie wyniku na twierdzenia

W opowieści: Sprawdzaj zdanie po zdaniu
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się wyodrębniać sprawdzalne zdania w dłuższej odpowiedzi. Poznają osobną kontrolę liczb, nazw i zaleceń oraz różnicę między brakiem dowodu a bezpośrednią sprzecznością z dokumentacją.

Główna zasada: Jedna odpowiedź może zawierać informacje poprawne, błędne i niepotwierdzone. Nie oceniaj jej jednym znakiem.

Ćwiczenie: Połącz sobotę z A i popraw salę.

Oczekiwany efekt: Rozdziela odpowiedź na twierdzenia i określa status każdego z nich.

Angielski (dla chętnych): Check each part - sprawdź każdą część.

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

3. Źródło rzeczywiście istnieje?

W opowieści: Wiarygodnie brzmiący tytuł to nie książka
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają możliwość wygenerowania nieistniejącego tytułu lub odwołania do źródła. Uczą się sprawdzać dostarczony spis materiałów oraz odróżniać wygląd cytowania od rzeczywistego potwierdzenia zawartego w źródle.

Główna zasada: Tytuł i nazwisko w odpowiedzi mogą być wygenerowane. Trzeba potwierdzić istnienie źródła i treść, którą mu przypisano.

Ćwiczenie: Wskaż różnicę tytułu lub autora.

Oczekiwany efekt: Weryfikuje istnienie źródła i zgodność przypisanego mu twierdzenia.

Angielski (dla chętnych): Find the book - znajdź książkę.

4. Obliczenie wykonuje człowiek

W opowieści: Policz niezależnie
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają niezależną kontrolę wyniku liczbowego i jednostek. Ćwiczą obliczenie na konkretach lub papierze oraz porównanie z odpowiedzią AI bez traktowania pewnego tonu jako potwierdzenia poprawności.

Główna zasada: Obliczenie z AI sprawdź samodzielnym działaniem lub odpowiednim narzędziem, zamiast prosić tylko o ponowne zapewnienie.

Ćwiczenie: Narysuj trzy grupy po cztery i policz kredki.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Sprawdza obliczenie samodzielnie i wskazuje niezgodność wyniku lub jednostki.

Angielski (dla chętnych): Count again - policz ponownie.

Pełny program / 8-9 lat

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

5. Granice wiedzy i pytanie pomocnicze

W opowieści: Model nie potwierdzi sam siebie
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się rozpoznawać brak danych potrzebnych do odpowiedzi. Poznają polecenie wskazania brakujących informacji oraz zasadę, że ponowne zapewnienie modelu nie zastępuje niezależnego potwierdzenia twierdzenia.

Główna zasada: Kolejne zapewnienie tego samego modelu nie jest niezależnym źródłem. Pytanie pomocnicze może ujawnić brak, ale nie rozstrzyga go.

Ćwiczenie: Powiedz, jakiej informacji brakuje do potwierdzenia roku.

Oczekiwany efekt: Wskazuje brakującą informację i odrzuca samopotwierdzenie jako niezależny dowód.

Angielski (dla chętnych): What is missing? - Czego brakuje?

6. Poprawa bez zgadywania

W opowieści: Usuń domysł, zostaw niewiadomą
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają poprawianie wyniku wyłącznie na podstawie dostępnego materiału odniesienia. Ćwiczą usuwanie niepopartych twierdzeń, dopisywanie źródła oraz pozostawianie oznaczonej niewiedzy tam, gdzie nie ma rozstrzygnięcia.

Główna zasada: Korekta nie polega na zastąpieniu niepewnej liczby inną. Gdy brak dowodu, zaznacz niewiadomą.

Ćwiczenie: Powiedz, co wiemy o zapisach, a czego o obecności.

Oczekiwany efekt: Poprawia błędne twierdzenie i oznacza fragment, którego nie można ustalić.

Angielski (dla chętnych): We do not know - nie wiemy.

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

7. Kontrola według listy

W opowieści: Dobierz kontrolę do rodzaju twierdzenia
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą kontrolę twierdzeń, źródeł i obliczeń w powtarzalną listę. Uczą się dobierać odpowiedni sposób sprawdzenia do rodzaju informacji oraz dokumentować wynik kontroli dla późniejszego czytelnika.

Główna zasada: Datę sprawdza się w źródle wydarzenia, liczbę w danych i rachunku, a cytat w rzeczywistym tekście.

Ćwiczenie: Policz osoby i pokaż prawidłową liczbę.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dobiera metodę sprawdzenia do liczby, źródła i twierdzenia opisowego.

Angielski (dla chętnych): Use the checklist - użyj listy kontrolnej.

Halucynacje i sprawdzanie odpowiedzi

O4-K3 / Sztuczna inteligencja

8. Nowa odpowiedź pod kontrolą

W opowieści: Nowa odpowiedź, własna kontrola
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się samodzielnie oceniać nowy wynik z mieszanką poprawnych i błędnych treści. Ćwiczą prezentowanie karty kontroli oraz uzasadnianie każdej poprawki bez zakładania, że cała odpowiedź jest fałszywa.

Główna zasada: Samodzielna kontrola kończy się poprawką i dowodem każdej zmiany. Niewiadome pozostają oznaczone.

Ćwiczenie: Wskaż właściwą salę i policz obrazy.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Kontroluje nową odpowiedź i uzasadnia poprawki oraz zachowanie poprawnych fragmentów.

Angielski (dla chętnych): Checked and corrected - sprawdzone i poprawione.

Pełny program / 8-9 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń projektuje pomoc AI wspierającą własny wysiłek, kontroluje podpowiedź i ujawnia zakres wsparcia.

Na początek

Wiem, że wynik AI wymaga kontroli. Przestrzegam ustalonych przez prowadzącego zasad korzystania z pomocy.

Po tej wyprawie

Dziecko dobiera podpowiedź do celu nauki, ujawnia jej zakres i pokazuje samodzielną umiejętność.

Finał kursu

Plan nauki z podpowiedziami, własnym rozwiązaniem i zapisem wykorzystanej pomocy.

Pełny program / 8-9 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

1. Własny wysiłek i pomoc

W opowieści: Jaki jest cel ćwiczenia?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między wsparciem uczenia się a zastąpieniem własnego zadania gotową odpowiedzią. Uczą się wskazywać cel ćwiczenia oraz sprawdzać zasady pomocy określone przez nauczyciela.

Główna zasada: Pomoc służy nauce, gdy nie zastępuje umiejętności, którą właśnie ćwiczysz. Zasady zadania ustala prowadzący.

Ćwiczenie: Wybierz pomoc pozwalającą policzyć samemu.

Oczekiwany efekt: Rozróżnia pomoc rozwijającą umiejętność od wyręczenia w ocenianym zadaniu.

Angielski (dla chętnych): I will try - spróbuję.

Pełny program / 8-9 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

2. Podpowiedź zamiast rozwiązania

W opowieści: Podpowiedź bez gotowego wyniku
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają stopniowanie podpowiedzi i prośbę o wskazanie pierwszego kroku. Ćwiczą pisanie poleceń bez żądania końcowego wyniku oraz wykorzystanie krótkiej wskazówki do własnego rozwiązania zadania.

Główna zasada: Dobra wskazówka kieruje do następnego kroku i zostawia część pracy uczniowi.

Ćwiczenie: Skorzystaj z B i samodzielnie dokończ dodawanie.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Formułuje prośbę o podpowiedź i wykonuje samodzielnie kolejny krok.

Angielski (dla chętnych): Give me a hint - daj mi wskazówkę.

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

3. Wyjaśnienie dopasowane do ucznia

W opowieści: Wyjaśnienie na konkretnym przykładzie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają prośbę o prostsze wyjaśnienie i przykład dotyczący konkretnej trudności. Uczą się wskazywać niezrozumiały fragment oraz porównywać przygotowane wyjaśnienia z materiałem używanym podczas lekcji.

Główna zasada: Można poprosić o prostsze wyjaśnienie jednego kroku. Nadal sprawdzaj, czy przykład jest poprawny.

Ćwiczenie: Narysuj lub ułóż podział według B.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje konkretną trudność i zamawia wyjaśnienie odpowiadające tej potrzebie.

Angielski (dla chętnych): Explain it simply - wyjaśnij to prosto.

Pełny program / 8-9 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

4. Ćwiczenia i kontrola klucza

W opowieści: Sprawdź klucz przed ćwiczeniem
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają generowanie dodatkowych zadań według tematu i poziomu trudności. Ćwiczą projektowanie polecenia o serię ćwiczeń oraz sprawdzanie przygotowanego klucza przed wykorzystaniem go do oceny własnej pracy.

Główna zasada: Wygenerowane zadania i klucz mogą zawierać błąd. Przed użyciem sprawdź dopasowanie pytań i odpowiedzi.

Ćwiczenie: Sprawdź B na palcach lub rysunku.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Sprawdza klucz ćwiczenia i wykrywa odpowiedź niezgodną z rozwiązaniem.

Angielski (dla chętnych): More practice - więcej ćwiczeń.

Pełny program / 8-9 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

5. Informacja zwrotna do własnej pracy

W opowieści: Informacja zwrotna do twojej pracy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają prośbę o wskazanie mocnej strony i miejsca do poprawy według kryteriów. Uczą się oceniać trafność przygotowanej informacji zwrotnej oraz samodzielnie poprawiać fragment własnego rozwiązania.

Główna zasada: Proś o wskazanie elementu do poprawy według kryteriów, nie o zastąpienie całego tekstu.

Ćwiczenie: Wskaż brakujący element. Powiedz, gdzie go sprawdzisz.

Oczekiwany efekt: Wybiera trafną wskazówkę z komentarza i samodzielnie poprawia pracę.

Angielski (dla chętnych): What can I improve? - Co mogę poprawić?

6. Ujawnianie wykorzystanej pomocy

W opowieści: Nazwij używaną pomoc
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają zapis zakresu otrzymanej pomocy i odpowiedzialność za końcowy wynik. Ćwiczą odróżnianie własnego wkładu od gotowej podpowiedzi oraz redagowanie krótkiej informacji zgodnej z zasadami nauczyciela.

Główna zasada: Ujawnienie wsparcia powinno wskazywać konkretne czynności. „Zrobione z AI” może być zbyt ogólne.

Ćwiczenie: Powiedz, co zrobiła Ola, a co zaproponowało narzędzie.

Oczekiwany efekt: Opisuje zakres pomocy i wskazuje element rozwiązania wykonany samodzielnie.

Angielski (dla chętnych): My work - moja praca.

Pełny program / 8-9 lat

AI w nauce bez oszukiwania

O4-K4 / Sztuczna inteligencja

7. Plan samodzielnej nauki

W opowieści: Zaplanuj naukę z próbą bez pomocy
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą próbę własną, podpowiedź, ćwiczenie i sprawdzenie w plan uczenia się. Uczą się wyznaczać punkt samodzielnego wykonania zadania oraz dobierać wsparcie do konkretnej trudności.

Główna zasada: Plan nauki zawiera próbę, wskazówkę, ćwiczenie i końcowe samodzielne zadanie. Samo czytanie odpowiedzi nie pokazuje umiejętności.

Ćwiczenie: Ułóż trzy karty w kolejności i powiedz, gdzie pracujesz sam.

Oczekiwany efekt: Tworzy plan z etapem wsparcia i samodzielną próbą sprawdzającą umiejętność.

Angielski (dla chętnych): Try, practise, check - spróbuj, przećwicz, sprawdź.

8. Zadanie bez podpowiedzi

W opowieści: Teraz wykonaj własną próbę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się sprawdzać, czy wsparcie przełożyło się na własną umiejętność. Ćwiczą rozwiązanie nowego zadania bez pomocy oraz ocenę planu nauki na podstawie wyniku i ujawnionego zakresu wsparcia.

Główna zasada: Samodzielna próba sprawdza tę samą umiejętność na nowych danych. Można skorzystać z ustalonego wsparcia czytania, bez podsuwania treści odpowiedzi.

Ćwiczenie: Samodzielnie wskaż i dopisz brakujący szczegół.

Oczekiwany efekt: Wykonuje nowe zadanie samodzielnie i opisuje wykorzystane wcześniej wsparcie.

Angielski (dla chętnych): I can do it - potrafię to zrobić.

Pełny program / 8-9 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń tworzy użyteczne polecenia bez ujawniania danych własnych, cudzych oraz poufnych materiałów.

Na początek

Rozumiem, że polecenie przekazuje informacje do narzędzia; ćwiczymy wyłącznie na fikcyjnych danych.

Po tej wyprawie

Dziecko ogranicza zbędne dane w poleceniu, rozpoznaje informacje o innych i wie, jak poprosić o pomoc po pomyłce.

Finał kursu

Poradnik bezpiecznych danych i zestaw zanonimizowanych poleceń.

Pełny program / 8-9 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

1. Co przekazujemy w poleceniu?

W opowieści: Co mieści się w poleceniu?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają tekst, obraz i dokument jako możliwe dane wejściowe narzędzia AI. Uczą się wskazywać informacje zawarte w materiale oraz rozumieć, że przesłanie danych wymaga świadomej decyzji.

Główna zasada: Przekazujesz nie tylko pytanie, ale także wklejony tekst i załączniki. Przejrzyj całość przed wysłaniem.

Ćwiczenie: Wskaż, gdzie poza samym pytaniem znalazły się informacje.

Oczekiwany efekt: Wskazuje informacje, które zostałyby przekazane wraz z przygotowanym materiałem.

Angielski (dla chętnych): What is inside? - Co jest w środku?

2. Dane identyfikujące osobę

W opowieści: Kilka szczegółów może wskazać osobę
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dane bezpośrednio wskazujące osobę i zestawy szczegółów pozwalające ją rozpoznać. Ćwiczą analizę fikcyjnego opisu oraz odróżnianie potrzebnego kontekstu zadania od informacji o konkretnym dziecku.

Główna zasada: Nawet bez nazwiska połączenie szczegółów może pozwolić rozpoznać osobę. Oceń zestaw, nie tylko pojedyncze pole.

Ćwiczenie: Wskaż szczegół niepotrzebny do zdania o muzyce.

Oczekiwany efekt: Wskazuje bezpośrednie dane oraz identyfikującą kombinację kilku szczegółów.

Angielski (dla chętnych): Private details - prywatne szczegóły.

Pełny program / 8-9 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

3. Dane szczególnie prywatne

W opowieści: Zamiast prywatnej historii użyj fikcji
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają potrzebę ochrony haseł, informacji zdrowotnych i osobistych zwierzeń. Uczą się zastępować prywatny przykład fikcyjną sytuacją oraz zwracać się do zaufanego dorosłego zamiast przesyłać wrażliwy materiał.

Główna zasada: Informacje o zdrowiu, trudnych przeżyciach czy sytuacji rodzinnej wymagają szczególnej ostrożności. Do ćwiczenia użyj fikcji.

Ćwiczenie: Wskaż bezpieczniejszy przykład do tego ćwiczenia.

Oczekiwany efekt: Zastępuje prywatną historię fikcyjnym kontekstem zachowującym cel zadania.

Angielski (dla chętnych): Keep it private - zachowaj to prywatnie.

4. Czyje dane są w materiale?

W opowieści: Plik może zawierać cudze dane
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają odpowiedzialność za informacje dotyczące innych osób w zdjęciu lub dokumencie. Ćwiczą rozpoznawanie cudzych danych oraz wybór przygotowanego materiału zastępczego bez zakładania, że samo posiadanie oznacza zgodę na przesłanie.

Główna zasada: To, że masz plik, nie oznacza zgody na przekazanie wszystkich jego treści do narzędzia.

Ćwiczenie: Wskaż część pliku, której nie trzeba używać.

Oczekiwany efekt: Rozpoznaje cudze dane i wybiera materiał pozbawiony informacji o osobach.

Angielski (dla chętnych): This is someone else's data - to dane innej osoby.

Pełny program / 8-9 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

5. Anonimizacja i zmiana przykładu

W opowieści: Zmiana imienia to dopiero początek
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają usuwanie identyfikatorów i zastępowanie rzeczywistych szczegółów wymyślonymi. Uczą się sprawdzać pozostały kontekst oraz rozpoznawać, że zmiana samego imienia może nie wystarczyć do ochrony osoby.

Główna zasada: Zastąpienie imienia może nie wystarczyć. Usuń lub zmień także szczegóły, które pozwalają rozpoznać osobę.

Ćwiczenie: Wskaż szczegół, który pozostał rozpoznawalny.

Oczekiwany efekt: Usuwa identyfikatory bez pozostawienia rozpoznawalnej kombinacji szczegółów.

Angielski (dla chętnych): Use a made-up name - użyj wymyślonego imienia.

6. Najmniej danych, dobry wynik

W opowieści: Tyle danych, ile potrzebuje zadanie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają minimalizację danych jako podawanie tylko informacji potrzebnych do zadania. Ćwiczą porównywanie dwóch poleceń o tym samym celu oraz zachowywanie użytecznego kontekstu po usunięciu zbędnych szczegółów.

Główna zasada: Dobry wynik często wymaga opisu problemu, a nie danych osoby. Zostaw minimum powiązane z celem.

Ćwiczenie: Wybierz informacje potrzebne do trzech ćwiczeń.

Oczekiwany efekt: Tworzy użyteczne polecenie zawierające wyłącznie niezbędny kontekst.

Angielski (dla chętnych): Only what we need - tylko to, czego potrzebujemy.

Pełny program / 8-9 lat

Prywatność i dane w narzędziach AI

O4-K5 / Sztuczna inteligencja

7. Co zrobić po pomyłce?

W opowieści: Po pomyłce poproś o pomoc
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają reakcję na przypadkowe przekazanie prywatnych danych: zatrzymanie dalszego działania i powiadomienie dorosłego. Uczą się opisywać sytuację bez ponownego kopiowania danych oraz rozumieć ograniczenia obietnic usunięcia informacji.

Główna zasada: Po przypadkowym przekazaniu danych zatrzymaj dalsze kopiowanie i powiedz zaufanemu dorosłemu, co się stało, bez powielania sekretów.

Ćwiczenie: Wskaż pierwszy krok i ułóż krótką prośbę o pomoc.

Oczekiwany efekt: Opisuje pomyłkę bez powielania danych i wskazuje potrzebną pomoc dorosłego.

Angielski (dla chętnych): Tell an adult - powiedz dorosłemu.

8. Poradnik i audyt polecenia

W opowieści: Audyt nowego polecenia
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują zasady kontroli materiału, anonimizacji i minimalizacji danych. Ćwiczą samodzielny audyt nowego polecenia oraz uzasadnianie bezpiecznych zmian z zachowaniem celu, któremu ma służyć narzędzie.

Główna zasada: Sprawdź cel, wszystkie przekazywane treści, dane innych i potrzebne minimum. Popraw polecenie, zachowując zadanie.

Ćwiczenie: Wybierz trzy zdarzenia potrzebne do zadania.

Oczekiwany efekt: Poprawia nowe polecenie, chroniąc dane i zachowując jego użyteczność.

Angielski (dla chętnych): Check before sending - sprawdź przed wysłaniem.

Pełny program / 8-9 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń wykorzystuje przygotowane propozycje AI do projektu z własnymi decyzjami i jawnym opisem wkładu.

Na początek

Potrafię określić cel polecenia i ocenić przygotowany wynik po O4-K2; pomoc musi być zgodna z zasadami zadania.

Po tej wyprawie

Dziecko wybiera i redaguje propozycje zgodnie z własnym zamiarem, testuje przekaz i opisuje wkład AI.

Finał kursu

Autorska miniopowieść lub komiks z historią decyzji i oznaczeniem pomocy AI.

Pełny program / 8-9 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

1. Pomysł i własny zamiar

W opowieści: Najpierw własny zamiar
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają rolę autora przy wyborze tematu, odbiorcy i przesłania projektu. Uczą się zapisywać własną intencję przed korzystaniem z narzędzia oraz określać, jakie wsparcie będzie potrzebne.

Główna zasada: Projekt zaczyna się od tego, co autor chce przekazać odbiorcy. Propozycje narzędzia są materiałem do wyboru.

Ćwiczenie: Powiedz, jaki problem rozwiążą bohaterowie razem.

Oczekiwany efekt: Określa temat, odbiorcę i własne przesłanie projektu.

Angielski (dla chętnych): My idea - mój pomysł.

2. AI proponuje, autor wybiera

W opowieści: Wybierz pomysł z powodem
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają generowanie wariantów jako źródło propozycji do rozważenia. Ćwiczą projektowanie polecenia o kilka pomysłów oraz wybór na podstawie własnego zamiaru, zamiast automatycznego przyjmowania pierwszego wyniku.

Główna zasada: Nie musisz przyjmować każdej propozycji. Wybieraj według celu, a nie dlatego, że narzędzie ją podało.

Ćwiczenie: Wybierz pomysł pasujący do współpracy.

Oczekiwany efekt: Wybiera propozycję z uzasadnieniem i modyfikuje ją zgodnie z zamiarem.

Angielski (dla chętnych): I choose - wybieram.

Pełny program / 8-9 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

3. Plan i logika opowieści

W opowieści: Sprawdź logikę opowieści
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają początek, problem i rozwiązanie jako szkielet historii. Uczą się sprawdzać spójność gotowego planu oraz poprawiać sprzeczności między celem bohatera, działaniem i zakończeniem opowieści.

Główna zasada: Początek, problem i zakończenie powinny do siebie pasować. Zdolności bohatera nie zmieniają się bez wyjaśnienia.

Ćwiczenie: Ułóż A-C w kolejności i powiedz, czego brakuje między B a C.

Oczekiwany efekt: Tworzy spójny plan historii i usuwa wskazaną sprzeczność.

Angielski (dla chętnych): Beginning, problem, ending - początek, problem, zakończenie.

4. Własny styl i redakcja

W opowieści: Przeredaguj na własny głos
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają świadomy wybór słów, tonu i perspektywy narracji. Ćwiczą przekształcanie przygotowanego fragmentu we własną wersję oraz wyjaśnianie, jakie decyzje autora zmieniają odbiór historii.

Główna zasada: Autor może skrócić, zmienić rytm i słowa szkicu. Własny styl powinien pomagać odbiorcy zrozumieć historię.

Ćwiczenie: Powiedz zdanie B prostszymi słowami.

Oczekiwany efekt: Redaguje fragment we własnym stylu i uzasadnia zmianę językową.

Angielski (dla chętnych): My words - moje słowa.

Pełny program / 8-9 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

5. Obraz i czytelny przekaz

W opowieści: Ilustracja ma pomagać historii
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają rolę ilustracji, podpisu i układu scen w zrozumieniu opowieści. Uczą się tworzyć własne rysunki do tekstu oraz sprawdzać, czy obraz wspiera przesłanie i nie wprowadza sprzecznej informacji.

Główna zasada: Obraz powinien wspierać kluczową scenę i nie przeczyć tekstowi. Dekoracje nie mogą ukrywać ważnego działania.

Ćwiczenie: Narysuj lampę i oboje bohaterów w potrzebnych rolach.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Tworzy ilustrację zgodną ze sceną i głównym przesłaniem projektu.

Angielski (dla chętnych): Draw the scene - narysuj scenę.

6. Autorstwo i oznaczenie wsparcia

W opowieści: Opisz, kto zrobił co
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie jawnego opisu pomocy AI oraz szacunku dla cudzych materiałów. Uczą się wybierać własne lub przygotowane do ćwiczenia zasoby i opisywać, które decyzje podjęli samodzielnie.

Główna zasada: Opis autorstwa pokazuje własne decyzje i konkretny zakres wsparcia. Nie przypisuj narzędziu ludzkiej odpowiedzialności.

Ćwiczenie: Wymień jedną decyzję Oli i jeden rodzaj pomocy.

Oczekiwany efekt: Tworzy metryczkę wskazującą własny wkład i zakres pomocy AI.

Angielski (dla chętnych): Made by me - wykonane przeze mnie.

Pełny program / 8-9 lat

Twórczy projekt z AI

O4-K6 / Sztuczna inteligencja

7. Próba odbiorcy i poprawki

W opowieści: Sprawdź z odbiorcą
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sprawdzanie projektu z odbiorcą według kryteriów jasności i spójności. Ćwiczą przyjmowanie informacji zwrotnej, wybór uzasadnionej poprawki oraz porównywanie wersji bez automatycznego wdrażania każdej sugestii.

Główna zasada: Odbiorca może wskazać niezrozumiały fragment. Autor wybiera poprawkę zgodną z celem i odpowiada za nią.

Ćwiczenie: Powiedz, co warto dopisać o lampie.

Oczekiwany efekt: Poprawia projekt po trafnej informacji zwrotnej i uzasadnia swoją decyzję.

Angielski (dla chętnych): Is it clear? - Czy to jest jasne?

8. Premiera z historią decyzji

W opowieści: Premiera i historia decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się prezentować projekt wraz z zamiarem, procesem i zakresem pomocy. Ćwiczą wskazywanie własnych decyzji twórczych oraz ocenę końcowego rezultatu na podstawie pierwotnego briefu i kryteriów.

Główna zasada: Prezentacja projektu obejmuje efekt oraz powody najważniejszych zmian. Historia decyzji pokazuje proces twórczy.

Ćwiczenie: Opowiedz jedną własną decyzję i pokaż jej skutek.

Oczekiwany efekt: Prezentuje ukończony projekt i wskazuje konkretne własne decyzje twórcze.

Angielski (dla chętnych): This was my choice - to był mój wybór.

Pełny program / 8-9 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń ocenia przygotowany wynik pod kątem sprawiedliwości i planuje kontrolę człowieka przed jego zastosowaniem.

Na początek

Rozumiem rolę człowieka w ocenie wyników AI i umiem wskazać osoby dotknięte decyzją.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje pominięte potrzeby i stereotypy, proponuje kontrolę człowieka oraz poprawia plan po nowych danych.

Finał kursu

Karta etycznej oceny zadania z pytaniami o osoby, ryzyko i odpowiedzialnego człowieka.

Pełny program / 8-9 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

1. Decyzja narzędzia dotyczy ludzi

W opowieści: Kogo dotyczy decyzja?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają osoby dotknięte decyzją oraz możliwe korzyści i szkody zastosowania AI. Uczą się zadawać pytania o cel zadania, jego odbiorców oraz konsekwencje błędnego wyniku.

Główna zasada: Propozycja narzędzia może wpływać na różne osoby. Zanim ją zastosujesz, sprawdź, czyje potrzeby uwzględnia.

Ćwiczenie: Wskaż osobę, o której potrzebie trzeba zapytać.

Oczekiwany efekt: Wskazuje osobę dotkniętą decyzją oraz możliwy skutek błędu.

Angielski (dla chętnych): Who is affected? - Kogo to dotyczy?

2. Dane mogą kogoś pomijać

W opowieści: Kogo brakuje w przykładach?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają wpływ brakujących przykładów na jakość i sprawiedliwość wyniku. Ćwiczą ocenę reprezentacji różnych potrzeb w przygotowanym zbiorze oraz wskazywanie osób, których sytuacji dane nie obejmują.

Główna zasada: Gdy przykłady obejmują tylko część sytuacji, wynik może gorzej działać dla pominiętych osób. Trzeba to sprawdzić.

Ćwiczenie: Wskaż rodzaj pisma, którego nie było w przykładach.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Wskazuje pominiętą potrzebę i wyjaśnia jej możliwy wpływ na wynik.

Angielski (dla chętnych): Who is missing? - Kogo brakuje?

Pełny program / 8-9 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

3. Stereotyp w odpowiedzi

W opowieści: Zdolność to nie etykieta grupy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uprzedzenie widoczne w nieuzasadnionym przypisywaniu cech osobom lub grupom. Uczą się analizować przygotowane opisy fikcyjnych bohaterów, identyfikować stereotyp oraz zastępować go informacją o konkretnej osobie.

Główna zasada: Nie przypisuj zdolności na podstawie płci, wieku czy pochodzenia. Sprawdź konkretną osobę i jej potrzeby.

Ćwiczenie: Dopasuj role do podanych zainteresowań bohaterów.

Oczekiwany efekt: Usuwa stereotypowe założenie i zastępuje je informacją o indywidualnych umiejętnościach.

Angielski (dla chętnych): Everyone can learn - każdy może się uczyć.

Pełny program / 8-9 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

4. Równe i dopasowane wsparcie

W opowieści: Równe zasady i różne wsparcie
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między identyczną pomocą a uwzględnieniem różnych potrzeb. Ćwiczą ocenę fikcyjnej rekomendacji, proponowanie dostępnych wariantów oraz wskazywanie informacji, które człowiek powinien poznać przed decyzją.

Główna zasada: Sprawiedliwe uczestnictwo może wymagać różnych form wsparcia. Identyczny materiał nie zawsze daje podobną możliwość działania.

Ćwiczenie: Wybierz formę pomocy dla Leona lub Mai.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Proponuje wariant wsparcia odpowiadający konkretnej potrzebie pominiętej w wyniku.

Angielski (dla chętnych): Different needs - różne potrzeby.

Pełny program / 8-9 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

5. Kto odpowiada za użycie?

W opowieści: Kto zatwierdza użycie?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają odpowiedzialność człowieka wybierającego i wykorzystującego wynik narzędzia. Uczą się odróżniać sugestię od decyzji oraz określać, kto powinien sprawdzić wynik przed działaniem wpływającym na innych.

Główna zasada: To człowiek lub zespół odpowiada za zastosowanie wyniku w konkretnym działaniu. „Tak podała AI" nie kończy sprawdzania.

Ćwiczenie: Wskaż, kto i czym może sprawdzić trasę.

Oczekiwany efekt: Wskazuje odpowiedzialną osobę i kontrolę potrzebną przed zastosowaniem wyniku.

Angielski (dla chętnych): A person decides - człowiek decyduje.

6. Zadania wymagające ostrożności

W opowieści: Im większy skutek, tym więcej kontroli
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają zależność zakresu kontroli od możliwych skutków błędu. Ćwiczą porównanie pomysłu na rymowankę z decyzją dotyczącą ludzi oraz rozpoznawanie zadań wymagających kompetentnego dorosłego.

Główna zasada: Gdy pomyłka może istotnie zaszkodzić osobie, potrzeba odpowiedniej pomocy dorosłych i mocniejszej kontroli.

Ćwiczenie: Wskaż, które zadanie wymaga szczególnej pomocy dorosłych.

Oczekiwany efekt: Dobiera zakres kontroli do skutków możliwego błędu w scenariuszu.

Angielski (dla chętnych): Ask a trusted adult - zapytaj zaufanego dorosłego.

Pełny program / 8-9 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

7. Etyczna karta zadania

W opowieści: Karta odpowiedzialnego zadania
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą pytania o cel, osoby, dane, szkody i odpowiedzialność w kartę oceny. Uczą się proponować bezpieczniejsze rozwiązanie oraz uzasadniać rezygnację z użycia narzędzia w nieodpowiednim zadaniu.

Główna zasada: Przed użyciem opisz cel, osoby, ryzyko i zabezpieczenie. To pomaga zdecydować, czy wynik nadaje się do zastosowania.

Ćwiczenie: Połącz ryzyko z pomocą, która je ogranicza.

Oczekiwany efekt: Wypełnia kartę etyczną i proponuje konkretną zmianę ograniczającą ryzyko.

Angielski (dla chętnych): Think about others - pomyśl o innych.

Pełny program / 8-9 lat

Uprzedzenia, etyka i odpowiedzialność AI

O4-K7 / Sztuczna inteligencja

8. Ocena nowego scenariusza

W opowieści: Nowa potrzeba zmienia plan
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się bronić oceny etycznej za pomocą skutków i potrzeb osób. Ćwiczą samodzielne zastosowanie karty do nowego scenariusza oraz poprawianie decyzji po ujawnieniu pominiętej wcześniej perspektywy.

Główna zasada: Odpowiedzialny plan można poprawić, gdy poznasz pominięty skutek. Nie broń propozycji tylko dlatego, że już powstała.

Ćwiczenie: Wskaż, jak umożliwić udział bez dźwięku.

Pomoc obrazkowa: schemat do obserwacji i własnej próby (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Ocenia nowy scenariusz i aktualizuje rekomendację po ujawnieniu pominiętej potrzeby.

Angielski (dla chętnych): Make it fairer - spraw, by było sprawiedliwiej.

Pełny program / 8-9 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń opisuje zadania wspierane przez AI i planuje rozwój umiejętności potrzebnych do ich odpowiedzialnego wykonania.

Na początek

Wiem, że AI jest narzędziem; umiem wskazać czynność i sprawdzić wynik jej wykonania.

Po tej wyprawie

Dziecko opisuje zadania człowieka i narzędzia oraz wybiera umiejętność do ćwiczenia bez pewnych prognoz przyszłych zawodów.

Finał kursu

Mapa zadań człowieka i narzędzia oraz osobisty plan ćwiczenia wybranej kompetencji.

Pełny program / 8-9 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

1. AI w codziennych zadaniach

W opowieści: Najpierw funkcja, potem nazwa
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają przykłady rozpoznawania, rekomendowania i generowania jako różne zadania narzędzi AI. Uczą się opisywać funkcję systemu na podstawie przygotowanych scenariuszy zamiast zakładać, że każdy program używa AI.

Główna zasada: Nie każde automatyczne działanie jest AI. Najpierw opisz, co narzędzie robi i na podstawie jakich informacji.

Ćwiczenie: Powiedz, co robi każde narzędzie, bez nazywania wszystkich AI.

Oczekiwany efekt: Opisuje funkcję narzędzia i wskazuje rodzaj wykonywanego zadania.

Angielski (dla chętnych): What does it do? - Co to robi?

2. Zawód składa się z zadań

W opowieści: Jeden zawód, wiele czynności
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między nazwą zawodu a konkretnymi czynnościami wykonywanymi w pracy. Ćwiczą rozbijanie fikcyjnego dnia pracownika na zadania oraz wskazywanie czynności wymagających relacji, oceny lub praktycznego działania.

Główna zasada: Zawód obejmuje różne zadania. Wsparcie jednej czynności nie oznacza automatycznego zastąpienia całego zawodu.

Ćwiczenie: Wymień dwa różne zadania bibliotekarki.

Oczekiwany efekt: Rozdziela przykład pracy na zadania i nazywa potrzebne umiejętności.

Angielski (dla chętnych): One job, many tasks - jeden zawód, wiele zadań.

Pełny program / 8-9 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

3. Wsparcie, automatyzacja i kontrola

W opowieści: Wsparcie i automatyzacja potrzebują kontroli
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają pomoc w wykonaniu zadania oraz częściowe przekazanie powtarzalnej czynności narzędziu. Uczą się wskazywać zyskaną wygodę, możliwy błąd i punkt, w którym człowiek musi ocenić rezultat.

Główna zasada: Narzędzie może proponować lub wykonywać część pracy. Człowiek powinien wiedzieć, gdzie i jak sprawdzić rezultat.

Ćwiczenie: Wskaż, co trzeba skontrolować po znalezieniu błędu.

Oczekiwany efekt: Wskazuje zadanie do wsparcia i kontrolę człowieka przed użyciem wyniku.

Angielski (dla chętnych): Help with a task - pomoc przy zadaniu.

4. Pytania i krytyczne myślenie

W opowieści: Zapytaj o założenie rekomendacji
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają formułowanie celu, analizę dowodów i kontrolę wyniku jako umiejętności przydatne przy AI. Ćwiczą ocenę przygotowanej propozycji oraz zadawanie pytania, które ujawnia jej brak lub ograniczenie.

Główna zasada: Zalecenie opiera się na jakichś założeniach. Sprawdź, czy pasują do twojego celu i warunków.

Ćwiczenie: Wskaż różnicę między celem a założeniem narzędzia.

Oczekiwany efekt: Zadaje pytanie ujawniające istotne założenie lub ograniczenie propozycji.

Angielski (dla chętnych): Why this idea? - Dlaczego ten pomysł?

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

5. Relacje, empatia i współpraca

W opowieści: Relacja wymaga słuchania osoby
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie rozumienia potrzeb drugiej osoby i uzgadniania decyzji. Uczą się sprawdzać przygotowaną propozycję rozmowy względem sytuacji bohatera oraz dobierać własną odpowiedź z uwzględnieniem relacji.

Główna zasada: Wygenerowane zdanie może pomóc ułożyć słowa, ale nie zastępuje słuchania i uwzględnienia granic drugiej osoby.

Ćwiczenie: Wybierz reakcję respektującą prośbę kolegi.

Oczekiwany efekt: Dostosowuje wypowiedź do potrzeby osoby pominiętej w gotowej propozycji.

Angielski (dla chętnych): Listen to others - słuchaj innych.

6. Uczenie się przy zmianie narzędzi

W opowieści: Umiejętność przydaje się w różnych narzędziach
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają próbowanie, informację zwrotną i aktualizowanie umiejętności przy nowym zadaniu. Ćwiczą wybór kompetencji do rozwijania oraz układanie małych kroków nauki niezależnych od konkretnej aplikacji.

Główna zasada: Nazwy przycisków mogą się zmieniać, lecz stawianie celu, sprawdzanie źródeł i testowanie pozostają przydatne.

Ćwiczenie: Wskaż umiejętność, która zostaje mimo nowego menu.

Oczekiwany efekt: Układa plan ćwiczenia kompetencji z konkretną praktyką i sposobem sprawdzenia.

Angielski (dla chętnych): I can learn - mogę się nauczyć.

Pełny program / 8-9 lat

AI wokół nas i przyszłość kompetencji

O4-K8 / Sztuczna inteligencja

7. Mapa pracy człowieka i narzędzia

W opowieści: Mapa pracy człowieka i pomocnika
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą zadania, kompetencje i punkty kontroli w mapę wybranego projektu. Uczą się uzasadniać podział pracy oraz wskazywać umiejętność, której nie rozwija bierne przyjmowanie gotowego wyniku.

Główna zasada: Podział pracy powinien zachować cel nauki i kontrolę. Części zadania można przydzielić różnie zależnie od celu.

Ćwiczenie: Połącz zadania z człowiekiem lub pomocnikiem.

Oczekiwany efekt: Uzasadnia podział pracy i wskazuje kompetencję rozwijaną przez własne działanie.

Angielski (dla chętnych): My part - moja część.

8. Plan rozwoju i próba umiejętności

W opowieści: Następny krok zamiast pewnej przepowiedni
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się prezentować mapę bez obietnic pewnej przyszłości zawodów. Ćwiczą wykonanie małego zadania rozwijającego wybraną kompetencję oraz ocenę planu na podstawie rzeczywistego działania i otrzymanej informacji zwrotnej.

Główna zasada: Nie znamy dokładnej przyszłości narzędzi i zawodów. Możemy teraz ćwiczyć konkretną umiejętność i sprawdzić postęp.

Ćwiczenie: Zadaj jedno brakujące pytanie do C.

Oczekiwany efekt: Wykonuje próbę wybranej kompetencji i określa uzasadniony kolejny krok nauki.

Angielski (dla chętnych): My next step - mój następny krok.

Pełny program / 8-9 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń zapisuje kolejność działań, warunki i testy prostego rozwiązania, które człowiek kontroluje przed użyciem.

Na początek

Wystarczy umieć wykonywać krótkie instrukcje; zadania są papierowe i nie wymagają programowania.

Po tej wyprawie

Dziecko buduje i testuje prosty algorytm z kolejnością, warunkiem i końcem; odróżnia stałą regułę od modelu uczonego.

Finał kursu

Papierowy algorytm pomocnika z wariantami, testami i poprawkami.

Pełny program / 8-9 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

1. Problem i oczekiwany wynik

W opowieści: Wejście i oczekiwany wynik
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają problem, dane wejściowe i wynik jako punkt wyjścia do algorytmu. Uczą się opisywać proste zadanie bez odwołania do konkretnej aplikacji oraz określać warunek poprawnego wykonania.

Główna zasada: Zanim napiszesz instrukcję, ustal, co dostajesz i co ma powstać. Bez tego nie wiadomo, czy działa.

Ćwiczenie: Pokaż wejście i narysuj dwa końcowe stosy.

Oczekiwany efekt: Określa dane wejściowe i oczekiwany wynik prostego zadania.

Angielski (dla chętnych): Start - początek, finish - koniec.

2. Instrukcje w odpowiedniej kolejności

W opowieści: Kroki we właściwej kolejności
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają algorytm jako uporządkowaną sekwencję jednoznacznych kroków. Ćwiczą dzielenie zadania na instrukcje oraz rozpoznawanie, jak pominięty lub zamieniony krok zmienia działanie papierowego pomocnika.

Główna zasada: Instrukcja powinna być jednoznaczna i możliwa do wykonania po kolei. Brak kroku może zatrzymać zadanie.

Ćwiczenie: Ułóż trzy kroki i pokaż je gestem.

Oczekiwany efekt: Zapisuje jednoznaczną sekwencję umożliwiającą wykonanie zadania przez partnera.

Angielski (dla chętnych): Step by step - krok po kroku.

Pełny program / 8-9 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

3. Warunek i różne ścieżki

W opowieści: Warunek ma dwie drogi
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają instrukcję warunkową „jeżeli, to” oraz odmienną ścieżkę dla niespełnionego warunku. Ćwiczą zapisywanie decyzji na podstawie cechy wejścia oraz uwzględnianie obu możliwych odpowiedzi.

Główna zasada: Instrukcja „jeśli” wymaga ustalenia, co zrobić po spełnieniu warunku i gdy warunek nie zachodzi.

Ćwiczenie: Połóż kotwicę na A i zaproponuj miejsce muszli.

Oczekiwany efekt: Tworzy warunek z dwiema ścieżkami i poprawnie stosuje go do przykładów.

Angielski (dla chętnych): If, then - jeśli, to.

4. Powtórzenie i zakończenie

W opowieści: Powtarzaj do ustalonego końca
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają powtarzanie czynności dla kolejnych elementów oraz warunek zatrzymania. Uczą się odróżniać pojedynczy krok od pętli i wskazywać, co stanie się po wyczerpaniu kart wejściowych.

Główna zasada: Powtórzenie musi mieć warunek zakończenia. Inaczej wykonawca nie wie, kiedy przestać.

Ćwiczenie: Wykonaj przenoszenie czterech znaczników i powiedz, kiedy koniec.

Oczekiwany efekt: Zapisuje powtórzenie z warunkiem zakończenia i stosuje je do pustego wejścia.

Angielski (dla chętnych): Repeat - powtarzaj, stop - zatrzymaj.

Pełny program / 8-9 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

5. Reguły człowieka i wzorce uczone z danych

W opowieści: Stała reguła i nauczony wzorzec
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają algorytmy z regułami zapisanymi przez człowieka i modele uczące się wzorców z danych. Porównują wyniki obu podejść, pamiętając, że modele także działają za pomocą algorytmów.

Główna zasada: Algorytm ze stałą regułą wykonuje ustalone kroki. Model uczony wykorzystuje zależności z przykładów i może się mylić.

Ćwiczenie: Powiedz, co sprawdza reguła A.

Oczekiwany efekt: Wyjaśnia różnicę między ustaloną regułą a wynikiem opartym na wzorcach.

Angielski (dla chętnych): Rule - reguła, pattern - wzorzec.

6. Testy i nietypowe dane

W opowieści: Przetestuj także nietypową kartę
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają przypadek testowy, oczekiwany wynik i przykład graniczny. Uczą się sprawdzać algorytm na zwykłych, pustych oraz niejednoznacznych danych i dokumentować miejsce, w którym instrukcja wymaga poprawy.

Główna zasada: Testy powinny obejmować zwykłe i brzegowe przypadki. Jeden udany test nie pokazuje, że instrukcja działa zawsze.

Ćwiczenie: Ułóż trzy wycenione bilety i wskaż kartę bez reguły.

Oczekiwany efekt: Tworzy test nietypowego wejścia i wskazuje wykryty brak instrukcji.

Angielski (dla chętnych): Test it - przetestuj to.

Pełny program / 8-9 lat

Od pomysłu do algorytmu

O4-K9 / Sztuczna inteligencja

7. Poprawiony papierowy pomocnik

W opowieści: Poprawka wymaga ponownego testu
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się poprawiać konkretny krok na podstawie nieudanego testu. Poznają ponowne sprawdzenie zmienionej instrukcji oraz dokumentowanie, dlaczego poprawka rozwiązuje problem bez psucia wcześniej poprawnego przypadku.

Główna zasada: Po zmianie instrukcji sprawdź także wcześniejsze przypadki. Poprawka jednego błędu może zmienić inne wyniki.

Ćwiczenie: Znajdź, gdzie trafi bilet za 5 według B.

Oczekiwany efekt: Poprawia algorytm i sprawdza, czy wcześniejsze przypadki nadal działają.

Angielski (dla chętnych): Fix and test - popraw i przetestuj.

8. Prezentacja algorytmu i nowy test

W opowieści: Pokaż reguły i nową próbę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się przekazywać instrukcję innemu zespołowi wraz z przykładami testowymi. Ćwiczą ocenę działania na nowym wejściu oraz wyjaśnianie roli człowieka przy ustalaniu reguł i poprawianiu rozwiązania.

Główna zasada: Prezentacja algorytmu powinna umożliwić komuś wykonanie kroków oraz poznanie ograniczeń.

Ćwiczenie: Przetestuj jedną kartę i powiedz, kiedy potrzebna jest pomoc.

Oczekiwany efekt: Przedstawia działający algorytm i uzasadnia wynik testu nowego wejścia.

Angielski (dla chętnych): Follow my steps - wykonaj moje kroki.

Pełny program / 8-9 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczeń planuje mały projekt z pomocą AI, nadzoruje kolejne wyniki i zachowuje odpowiedzialność za końcową decyzję.

Na początek

Potrafię określać cel, kontrolować wyniki i ograniczać dane po O4-K2, O4-K3 i O4-K5.

Po tej wyprawie

Dziecko prowadzi zespołowy plan z punktami kontroli, sprawdza zasoby i dostępność oraz uzasadnia decyzje po zmianie warunków.

Finał kursu

Plan realizacji fikcyjnego wydarzenia z rejestrem kontroli, decyzji i pomocy AI.

Pełny program / 8-9 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

1. Zadanie zespołu i kryteria

W opowieści: Uzgodnijcie cel i kryteria
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają cel projektu, ograniczenia i kryteria udanego rezultatu. Uczą się określać zadanie człowieka oraz rolę narzędzia w przygotowaniu bezpiecznego, fikcyjnego wydarzenia klasowego z podanym zestawem zasobów.

Główna zasada: Zespół najpierw ustala sukces. Bez wspólnych kryteriów trudno ocenić atrakcyjną propozycję narzędzia.

Ćwiczenie: Wskaż jeden niespełniony warunek.

Oczekiwany efekt: Określa cel projektu i trzy sprawdzalne kryteria końcowego planu.

Angielski (dla chętnych): Our goal - nasz cel.

2. Podział pracy i punkty kontroli

W opowieści: Podział pracy z przystankami kontroli
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają podział projektu na przygotowanie pomysłów, wybór i sprawdzenie planu. Uczą się przypisywać decyzje człowiekowi oraz wyznaczać kontrolę każdego wyniku przed przekazaniem go do kolejnego etapu.

Główna zasada: Propozycje można zlecić narzędziu, ale dane, ocenę i zatwierdzenie trzeba przypisać ludziom. Kontrola ma konkretny moment.

Ćwiczenie: Ułóż etapy i pokaż miejsce zatrzymania.

Oczekiwany efekt: Projektuje podział pracy z konkretnym punktem kontroli po każdym wyniku.

Angielski (dla chętnych): We decide - my decydujemy.

Pełny program / 8-9 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

3. Pomysły według ograniczeń

W opowieści: Pomysły w granicach zadania
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się tworzyć polecenie generujące warianty zgodne z dostępnymi zasobami. Poznają sprawdzanie ograniczeń oraz uzasadnianie wyboru propozycji z przygotowanego pakietu zamiast uznawania atrakcyjności za wystarczające kryterium.

Główna zasada: Porównuj propozycje z ograniczeniami. Niespełniający warunku pomysł można odrzucić lub świadomie przerobić.

Ćwiczenie: Wybierz wykonalny pomysł i wskaż potrzebne materiały.

Oczekiwany efekt: Wybiera wariant projektu zgodny z zasobami i uzasadnia odrzucenie innego.

Angielski (dla chętnych): Three ideas - trzy pomysły.

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

4. Plan, kolejność i zależności

W opowieści: Co musi być przed czym?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają kolejność działań oraz zależność jednego zadania od wcześniejszego. Ćwiczą kontrolę przygotowanego harmonogramu, wykrywanie pominiętego etapu i poprawianie planu przed jego wykorzystaniem w fikcyjnym projekcie.

Główna zasada: Harmonogram powinien uwzględniać zależności, nie tylko sumę minut. Nie podpiszesz mapy przed ustaleniem, co przedstawia.

Ćwiczenie: Ułóż etapy w kolejności.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Poprawia kolejność harmonogramu i wskazuje zadanie zależne od wcześniejszego.

Angielski (dla chętnych): Before - przed, after - po.

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

5. Kontrola zasobów i dostępności

W opowieści: Czy zasobów wystarczy każdemu?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sprawdzanie wykonalności planu poprzez liczbę materiałów i potrzeby uczestników. Uczą się niezależnie kontrolować obliczenia oraz proponować wariant umożliwiający udział fikcyjnej osobie pominiętej w gotowej propozycji.

Główna zasada: Sprawdź liczbę materiałów i różne sposoby udziału. Sam plan nie potwierdza dostępności.

Ćwiczenie: Policz brakujące kartki i wskaż pomoc z C.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Weryfikuje zasoby i poprawia plan uwzględniający pominiętą potrzebę uczestnika.

Angielski (dla chętnych): Enough for everyone? - Czy wystarczy dla wszystkich?

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

6. Zmiana warunków i ponowna ocena

W opowieści: Nowy warunek, ponowna ocena
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają aktualizację projektu po zmianie zasobów lub warunków realizacji. Ćwiczą wskazywanie nieaktualnych założeń, projektowanie doprecyzowanego polecenia oraz kontrolę nowej propozycji według pierwotnego celu i zmienionych ograniczeń.

Główna zasada: Gdy zmienią się dane, sprawdź wszystkie zależne części planu. Nie wystarczy dopisać nowej liczby.

Ćwiczenie: Wskaż jedną rzecz, którą trzeba zmienić po B.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Aktualizuje plan po zmianie warunków i wskazuje zmienione założenie.

Angielski (dla chętnych): Change the plan - zmień plan.

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

7. Rejestr decyzji i wkładu

W opowieści: Zapisz decyzję i powód
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dokumentowanie przyjętych, odrzuconych i poprawionych propozycji narzędzia. Uczą się łączyć decyzję z kryterium oraz opisywać własny wkład i wykonane kontrole przed zatwierdzeniem końcowego planu.

Główna zasada: Rejestr pokazuje propozycję, kontrolę, decyzję i jej autora. Ułatwia wyjaśnienie, dlaczego plan się zmienił.

Ćwiczenie: Powiedz, kto zmienił plan i z jakiego powodu.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Dokumentuje decyzję z uzasadnieniem oraz wskazuje własną kontrolę wyniku.

Angielski (dla chętnych): Our choice and why - nasz wybór i powód.

Pełny program / 8-9 lat

Współpraca człowieka z AI

O4-K10 / Sztuczna inteligencja

8. Plan końcowy i niezależna próba

W opowieści: Końcowa próba planu
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się prezentować ukończony projekt z dowodami spełnienia wymagań. Ćwiczą obronę decyzji, samodzielną reakcję na nową kartę problemu oraz ocenę, w którym etapie pomoc narzędzia była rzeczywiście użyteczna.

Główna zasada: Plan gotowy do użycia przechodzi próbę z rzeczywistymi danymi. Ograniczenia i niewiadome trzeba nazwać przed zatwierdzeniem.

Ćwiczenie: Policz czas i wskaż jedną rzecz do potwierdzenia z opiekunem.

Pomoc obrazkowa: wykres lub plansza do porównania danych (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Prezentuje sprawdzony plan i samodzielnie dostosowuje go do nowego ograniczenia.

Angielski (dla chętnych): We checked our plan - sprawdziliśmy nasz plan.

Pełny program / 8-9 lat

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozróżnianie nieporozumienia, sporu i krzywdzenia oraz dobieranie reakcji z uwzględnieniem bezpieczeństwa wszystkich uczestników.

Na początek

Wystarczy rozumieć krótką rozmowę; dorosły może ją przeczytać. Nie pytamy o osobiste doświadczenia.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia spór od krzywdzenia i wybiera wyjaśnienie, przerwę lub wsparcie dorosłego.

Finał kursu

Ilustrowany przewodnik rozpoznawania sytuacji i wybierania bezpiecznej reakcji.

Pełny program / 8-9 lat

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

1. Słowa, zamiar i skutek

W opowieści: Czy to było miłe?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między zamiarem wypowiedzi a jej skutkiem, rozpoznają sygnały dyskomfortu i uczą się sprawdzać znaczenie wiadomości bez oceniania osoby.

Główna zasada: Zamiar i skutek mogą się różnić. Sygnał dyskomfortu wymaga uwagi.

Ćwiczenie: Wskaż, kto mówi o swoim uczuciu. Co Ada może powiedzieć?

Oczekiwany efekt: Uczeń podaje dwa możliwe skutki tej samej wypowiedzi.

Angielski (dla chętnych): Are you OK?
Po polsku: „Czy wszystko w porządku?”

2. Kiedy żart przestaje bawić

W opowieści: Stop kończy żart
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się sprawdzać zgodę na żart, dostrzegać nierówną pozycję uczestników i przyjmować komunikat stop jako granicę wymagającą natychmiastowego uszanowania przez rozmówców.

Główna zasada: Po komunikacie stop trzeba przerwać żart, nawet jeśli grupa się śmieje.

Ćwiczenie: Zaznacz słowo, po którym trzeba przerwać. Powiedz krótką reakcję.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje moment przekroczenia granicy i formułuje komunikat stop.

Angielski (dla chętnych): Stop, please.
Po polsku: „Przestań, proszę”

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

3. Spór o sprawę

W opowieści: Spór o trasę
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają konflikt jako różnicę potrzeb lub zdań, oddzielają krytykę pomysłu od ataku na osobę i opisują problem za pomocą konkretnych faktów.

Główna zasada: Można odrzucić pomysł bez obrażania jego autora.

Ćwiczenie: Wybierz zdanie o trasie, a nie o osobie. Narysuj sporny punkt.

Oczekiwany efekt: Uczeń opisuje spór jednym zdaniem dotyczącym sprawy, a nie osoby.

Angielski (dla chętnych): I disagree.
Po polsku: „Nie zgadzam się”

4. Rozpoznawanie krzywdzenia

W opowieści: Kiedy potrzebna jest pomoc
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie powtarzania zdarzeń, przewagi grupy oraz braku możliwości swobodnej obrony, pamiętając, że pojedyncze poważne zdarzenie także wymaga pomocy zaufanego dorosłego.

Główna zasada: Powtarzanie krzywdy i przewaga grupy wymagają wsparcia. Jedno poważne zdarzenie też może go wymagać.

Ćwiczenie: Wskaż dwie powtarzające się sytuacje. Wybierz pomoc dorosłego.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dwa sygnały krzywdzenia i właściwego adresata prośby.

Angielski (dla chętnych): I need help.
Po polsku: „Potrzebuję pomocy”

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

5. Kontekst bez usprawiedliwiania

W opowieści: Brakująca część rozmowy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się pytać o brakujący kontekst, rozpoznawać ograniczenia krótkiego zrzutu rozmowy i odróżniać wyjaśnienie zdarzenia od usprawiedliwiania szkody wyrządzonej jego uczestnikowi.

Główna zasada: Kontekst pomaga zrozumieć wiadomość, lecz nie usprawiedliwia krzywdzenia.

Ćwiczenie: Dopasuj wycinek do planu dyżurów. Wskaż zachowanie, które nadal szkodzi.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje dwa neutralne pytania o kontekst zdarzenia.

Angielski (dla chętnych): What happened?
Po polsku: „Co się stało?”

6. Dobór bezpiecznej reakcji

W opowieści: Wybierz bezpieczny krok
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie dobierają wyjaśnienie do nieporozumienia, przerwę do narastającego sporu oraz pomoc dorosłego do krzywdzenia, oceniając bezpieczeństwo reakcji przed wysłaniem kolejnej wiadomości w rozmowie.

Główna zasada: Reakcja zależy od sytuacji: wyjaśnij pomyłkę, przerwij spór, szukaj pomocy przy krzywdzeniu.

Ćwiczenie: Dobierz do każdej karty wyjaśnienie, przerwę lub pomoc dorosłego.

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera reakcję do przykładu i uzasadnia jej bezpieczeństwo.

Angielski (dla chętnych): Let's pause.
Po polsku: „Zróbmy przerwę”

Pełny program / 8-9 lat

Żart, konflikt czy przemoc?

O5-K1 / Agresja w sieci

7. Sytuacje niejednoznaczne

W opowieści: Nie wiem jeszcze
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą ocenę sytuacji przy niepełnych informacjach, nazywają własną niepewność i wybierają ostrożne działanie, które chroni uczestników bez pochopnego publicznego przypisywania winy komukolwiek.

Główna zasada: Można szukać wsparcia, zanim pozna się wszystkie fakty. Nie trzeba publicznie wskazywać winnego.

Ćwiczenie: Oddziel „wiemy” od „nie wiemy”. Do kogo Nina może pójść?

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje brakującą informację i podejmuje bezpieczną decyzję.

Angielski (dla chętnych): I'm not sure.
Po polsku: „Nie mam pewności”

8. Przewodnik po bezpiecznych reakcjach

W opowieści: Mapa reakcji załogi
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują kryteria rozpoznawania sytuacji, tworzą przewodnik reakcji i sprawdzają jego działanie na nowych przykładach, poprawiając zalecenia po informacji zwrotnej od partnera ćwiczenia.

Główna zasada: Dobra mapa reakcji chroni uczestników i ma drogę do dorosłego.

Ćwiczenie: Narysuj trzy drogowskazy: wyjaśnij, przerwa, pomoc.

Oczekiwany efekt: Uczeń poprawnie klasyfikuje nową sytuację i wskazuje bezpieczny krok.

Angielski (dla chętnych): Ask for help.
Po polsku: „Poproś o pomoc”

Pełny program / 8-9 lat

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozpoznawanie działań nastawionych na wywołanie konfliktu oraz ćwiczenie reakcji, które ograniczają ich zasięg.

Na początek

Dziecko odróżnia wiadomość od nadawcy; wcześniejszy kurs nie jest wymagany.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje zaczepkę i wybiera granicę, ochronę oraz pomoc bez powiększania widowni.

Finał kursu

Zestaw kart reakcji na prowokację z uzasadnieniem wyboru działania.

Pełny program / 8-9 lat

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

1. Krytyka a atak

W opowieści: Poprawka czy obrażanie?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają rzeczową krytykę od obrażania, wyszukują odniesienia do zachowania lub pomysłu i rozpoznają wypowiedzi skierowane przeciw godności osoby w przygotowanych łagodnych przykładach.

Główna zasada: Rzeczowa krytyka wskazuje problem, który można poprawić.

Ćwiczenie: Wskaż wiadomość, która pomaga poprawić mapę.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje różnicę między krytyką pracy a atakiem osobistym.

Angielski (dla chętnych): Be kind.
Po polsku: „Bądź życzliwy”

2. Jak działa prowokacja

W opowieści: Zaczepka zmienia temat
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają prowokację jako próbę wywołania reakcji, rozpoznają zaczepki i zmianę tematu oraz sprawdzają, czy rozmówca odpowiada na pytania dotyczące istoty sprawy.

Główna zasada: Powtarzana zaczepka może służyć wywołaniu kłótni; zamiaru nie znamy na pewno.

Ćwiczenie: Zakreśl pytanie, na które nie ma odpowiedzi. Wybierz przerwę.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dwa sygnały prowokacji w przygotowanej rozmowie.

Angielski (dla chętnych): Stay calm.
Po polsku: „Zachowaj spokój”

Pełny program / 8-9 lat

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

3. Pauza przed odpowiedzią

W opowieści: Odłóż odpowiedź
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą zatrzymanie odpowiedzi, nazwanie emocji i odsunięcie urządzenia, rozumiejąc, że przerwa pomaga podjąć decyzję, lecz nie zastępuje wsparcia przy poważnym krzywdzeniu.

Główna zasada: Pauza pomaga zdecydować, ale nie usuwa odpowiedzialności osoby krzywdzącej.

Ćwiczenie: Ułóż kroki: odłóż kartkę, odetchnij, wybierz pomoc.

Oczekiwany efekt: Uczeń odtwarza procedurę pauzy i wskazuje moment poszukania pomocy.

Angielski (dla chętnych): Take a break.
Po polsku: „Zrób przerwę”

4. Ograniczanie zasięgu zaczepki

W opowieści: Nie dodawaj widowni
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozumieją, jak odpowiedzi i udostępnienia mogą zwiększać widoczność prowokacji, ćwiczą rezygnację z dalszego komentowania oraz wybór prywatnego wsparcia i zgłoszenia zamiast publicznego sporu.

Główna zasada: Powielanie zaczepki może zwiększyć jej widoczność i krzywdę.

Ćwiczenie: Wybierz sposób, który nie powiększa zasięgu zaczepki. Narysuj jedną drogę do osoby pomagającej.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia, dlaczego udostępnianie zaczepki może zwiększyć jej zasięg.

Angielski (dla chętnych): Don't share it.
Po polsku: „Nie udostępniaj tego”

Pełny program / 8-9 lat

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

5. Krótka granica

W opowieści: Jedno zdanie granicy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą krótkie komunikaty granicy, unikają odwetu i dyskusji o własnej wartości oraz rozpoznają sytuacje, w których bezpieczniej nie odpowiadać i skorzystać z pomocy.

Główna zasada: Granicę można powiedzieć krótko. Przy zagrożeniu bezpieczniej odejść i szukać pomocy.

Ćwiczenie: Wybierz krótką granicę bez odwetu.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje granicę bez obelg i bez groźby odwetu.

Angielski (dla chętnych): Please stop.
Po polsku: „Proszę, przestań”

6. Wybór narzędzia ochrony

W opowieści: Wycisz, zablokuj, zgłoś
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują wyciszenie, blokadę i zgłoszenie, uczą się dopasowywać narzędzie do sytuacji oraz rozumieją, że ustawienie techniczne nie zastępuje kontaktu z dorosłym.

Główna zasada: Wyciszenie ogranicza powiadomienia, blokada kontakt, a zgłoszenie uruchamia ocenę zdarzenia.

Ćwiczenie: Dopasuj po jednej potrzebie do trzech przycisków.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje zastosowanie trzech narzędzi ochrony i potrzebę wsparcia.

Angielski (dla chętnych): Block and report.
Po polsku: „Zablokuj i zgłoś”

Pełny program / 8-9 lat

Hejt, trolling i prowokacja

O5-K2 / Agresja w sieci

7. Prowokacja na oczach grupy

W opowieści: Grupa może pomóc
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują rolę publiczności, rozpoznają presję odpowiadania dla zdobycia aprobaty i ćwiczą wspólną reakcję, która ogranicza widownię oraz kieruje zgłoszenie do właściwej osoby.

Główna zasada: Świadkowie mogą ograniczyć widownię zamiast nagradzać zaczepkę reakcjami.

Ćwiczenie: Wskaż propozycję Leny. Powiedz jedno zdanie wsparcia.

Oczekiwany efekt: Uczeń planuje reakcję świadka bez dalszego rozpowszechniania zaczepki.

Angielski (dla chętnych): Let's help.
Po polsku: „Pomóżmy”

8. Karty decyzji na prowokację

W opowieści: Karty bezpiecznej decyzji
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą karty z sygnałem prowokacji i bezpieczną reakcją, testują je na nieznanych scenariuszach oraz wyjaśniają, kiedy konieczna jest pomoc dorosłego poza narzędziami technicznymi.

Główna zasada: Karta reakcji powinna zawierać sygnał, bezpieczny krok i drogę do pomocy.

Ćwiczenie: Narysuj kartę z tymi trzema częściami.

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera bezpieczną reakcję na nową prowokację i uzasadnia ją.

Angielski (dla chętnych): Pause, don't reply.
Po polsku: „Zrób pauzę, nie odpowiadaj”

Pełny program / 8-9 lat

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Ćwiczenie bezpiecznego działania świadka, od ograniczania rozpowszechniania szkody po kontakt z osobą wspierającą.

Na początek

Dziecko rozumie, czym jest krzywdzące zachowanie. Ćwiczenia dotyczą wyłącznie fikcyjnych osób.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje bezpieczną pomoc świadka, ogranicza rozpowszechnianie i przekazuje odpowiedzialność dorosłym.

Finał kursu

Mapa możliwości świadka i scenariusz pomocy w fikcyjnym zdarzeniu.

Pełny program / 8-9 lat

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

1. Świadek ma wpływ

W opowieści: Reakcja też jest wiadomością
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają rolę świadka, rozróżniają obserwowanie od wspierania krzywdzenia reakcją i rozpoznają, jak pojedyncze polubienie może zmienić zachowanie grupy w fikcyjnej sytuacji społecznej.

Główna zasada: Polubienie może wyglądać jak poparcie krzywdzącej treści.

Ćwiczenie: Wskaż reakcję, która może zachęcać do dalszych docinków.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia wpływ jednej reakcji świadka na przebieg zdarzenia.

Angielski (dla chętnych): I can help.
Po polsku: „Mogę pomóc”

2. Nie powielaj szkody

W opowieści: Pomoc bez kopiowania
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się nie udostępniać krzywdzących materiałów, odróżniają dokumentowanie dla osoby pomagającej od rozsyłania treści i rozpoznają pomoc, która nie zwiększa publiczności zdarzenia.

Główna zasada: Do pomocy nie trzeba rozsyłać materiału ani samodzielnie go gromadzić.

Ćwiczenie: Wybierz drogę, która nie dodaje odbiorców krzywdy.

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera adresata informacji bez publicznego rozpowszechniania materiału.

Angielski (dla chętnych): Don't forward it.
Po polsku: „Nie przesyłaj dalej”

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

3. Sprawdzanie własnego bezpieczeństwa

W opowieści: Pomagaj bez narażania się
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie oceniają ryzyko bezpośredniej interwencji, rozróżniają pomoc od konfrontacji i wybierają działanie pośrednie, gdy wejście w spór mogłoby zwiększyć zagrożenie dla uczestników zdarzenia.

Główna zasada: Pomoc pośrednia jest wartościowa, gdy bezpośrednia interwencja jest ryzykowna.

Ćwiczenie: Wybierz kontakt z opiekunem zamiast wejścia w kłótnię.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje ryzyko interwencji i wybiera bezpieczną alternatywę.

Angielski (dla chętnych): Get an adult.
Po polsku: „Poproś dorosłego”

4. Prywatne wsparcie

W opowieści: Wiadomość, która wspiera
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą krótką wiadomość wsparcia, pytają o potrzebę pomocy i unikają obwiniania lub nacisku na odpowiedź, szanując prawo osoby krzywdzonej do odmowy rozmowy.

Główna zasada: Wsparcie zostawia wybór i nie wymusza opowiadania o zdarzeniu.

Ćwiczenie: Wybierz zdanie, które wspiera bez nacisku. Przeczytaj je życzliwie.

Oczekiwany efekt: Uczeń pisze wspierającą wiadomość bez obwiniania i wymuszania rozmowy.

Angielski (dla chętnych): I'm here.
Po polsku: „Jestem tutaj”

Pełny program / 8-9 lat

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

5. Jasny sygnał grupie

W opowieści: Nazwij zachowanie
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą krótkie nazwanie nieakceptowanego zachowania, unikają etykietowania osób i wybierają publiczną granicę tylko wtedy, gdy ocena sytuacji wskazuje, że reakcja jest bezpieczna.

Główna zasada: Bezpieczna granica mówi o zachowaniu, a nie o wartości osoby.

Ćwiczenie: Wybierz krótką granicę bez obrażania. Przeczytaj ją na głos.

Oczekiwany efekt: Uczeń nazywa zachowanie bez atakowania osoby i ocenia bezpieczeństwo reakcji.

Angielski (dla chętnych): This is not OK.
Po polsku: „To nie jest w porządku”

6. Zgłoszenie przez świadka

W opowieści: Powiedz, co widziałeś
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porządkują fakty o zdarzeniu, odróżniają obserwację od przypuszczenia i przygotowują zgłoszenie do dorosłego lub moderatora, ograniczając dane do informacji potrzebnych do pomocy.

Główna zasada: Zgłoszenie oddziela obserwację od przypuszczenia i zawiera tylko potrzebne fakty.

Ćwiczenie: Wskaż fakt i zdanie, którego Jaś nie może potwierdzić.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy rzeczowe zgłoszenie i oznacza informację niepotwierdzoną.

Angielski (dla chętnych): I saw this.
Po polsku: „Widziałem to”

Pełny program / 8-9 lat

Reakcja świadka

O5-K3 / Agresja w sieci

7. Współpraca świadków

W opowieści: Podzielcie pomoc
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozdzielają zadania między świadków, planują kontakt z dorosłym i wsparcie osoby krzywdzonej oraz unikają równoczesnych interwencji, które mogą zwiększyć chaos w grupie.

Główna zasada: Świadkowie mogą podzielić zadania bez zasypywania osoby pytaniami.

Ćwiczenie: Przydziel Adzie zgłoszenie, Olkowi towarzyszenie.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozdziela trzy zadania świadków bez powielania szkodliwej treści.

Angielski (dla chętnych): Let's work together.
Po polsku: „Działajmy razem”

8. Mapa działania świadka

W opowieści: Mapa świadka
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie budują mapę możliwości pomocy, testują ją na nowym scenariuszu i uzasadniają wybór bezpiecznej interwencji, uwzględniając granice własnej odpowiedzialności oraz rolę zaufanego dorosłego.

Główna zasada: Plan świadka obejmuje bezpieczeństwo, wsparcie i przekazanie sprawy dorosłemu.

Ćwiczenie: Narysuj drogę od świadka do opiekunki i Teo.

Oczekiwany efekt: Uczeń przedstawia wykonalny plan pomocy świadka dla nowego zdarzenia.

Angielski (dla chętnych): Who can help?
Po polsku: „Kto może pomóc?”

Pełny program / 8-9 lat

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Przygotowanie rzeczowego zgłoszenia i bezpieczne dokumentowanie zdarzenia z ograniczeniem rozpowszechniania jego treści.

Na początek

Ćwiczymy na łagodnej papierowej makiecie; nie zbieramy prawdziwych krzywdzących materiałów.

Po tej wyprawie

Dziecko przygotowuje rzeczowe zgłoszenie, dobiera ochronę i wie, jak ponowić prośbę o pomoc.

Finał kursu

Pakiet fikcyjnego zgłoszenia: opis, ograniczona dokumentacja i dalsze kroki.

Pełny program / 8-9 lat

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

1. Po co zgłaszamy

W opowieści: Zgłoszenie prosi o działanie
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają cel zgłoszenia jako uruchomienie pomocy, rozróżniają kanał techniczny i kontakt z dorosłym oraz uczą się opisywać oczekiwane wsparcie bez obietnicy natychmiastowego rozwiązania.

Główna zasada: Zgłoszenie ma uruchomić pomoc; nie gwarantuje natychmiastowego rozwiązania.

Ćwiczenie: Dokończ: „Proszę o pomoc, bo…”.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dwa kanały pomocy i cel użycia każdego.

Angielski (dla chętnych): Please help me.
Po polsku: „Proszę mi pomóc”

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

2. Blokada i wyciszenie

W opowieści: Co robi przycisk?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między blokadą kontaktu a wyciszeniem powiadomień, ćwiczą ich zastosowanie na makiecie oraz sprawdzają, jakie problemy wymagają dodatkowego zgłoszenia lub pomocy.

Główna zasada: Wyciszenie i blokada służą różnym potrzebom i nie zastępują wsparcia dorosłego.

Ćwiczenie: Połącz przyciski z ich opisami.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia różnicę między blokadą i wyciszeniem oraz ich ograniczenia.

Angielski (dla chętnych): Mute the chat.
Po polsku: „Wycisz czat”

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

3. Fakty do zgłoszenia

W opowieści: Trzy potrzebne fakty
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie wybierają istotne fakty: treść zdarzenia, czas i miejsce rozmowy, oddzielają je od ocen oraz wskazują brakujące informacje bez samodzielnego prowadzenia dochodzenia.

Główna zasada: Opisuj to, co można zaobserwować, i zaznacz brak wiedzy.

Ćwiczenie: Wskaż na kartach: co, gdzie, kiedy.

Oczekiwany efekt: Uczeń przygotowuje opis zdarzenia zawierający fakty i oznaczoną niepewność.

Angielski (dla chętnych): What, where, when?
Po polsku: „Co, gdzie, kiedy?”

4. Dokumentacja z pomocą dorosłego

W opowieści: Nie zbieraj wszystkiego
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ograniczoną dokumentację potrzebną osobie pomagającej, ćwiczą zachowanie kontekstu na łagodnej makiecie i rozumieją, że nie trzeba dalej oglądać ani zbierać krzywdzących treści.

Główna zasada: Dorosły pomaga ustalić minimum dokumentacji. Nie trzeba dalej oglądać krzywdzącej treści.

Ćwiczenie: Wybierz informacje potrzebne do zgłoszenia z pomocą dorosłego. Co pominiesz?

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje potrzebny kontekst dokumentacji bez rozszerzania zbierania materiału.

Angielski (dla chętnych): Ask an adult.
Po polsku: „Zapytaj dorosłego”

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

5. Ochrona osób w dokumentacji

W opowieści: Komu pokażesz opis?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają niepotrzebne dane innych uczestników, uczą się ograniczać dostęp do materiałów oraz odróżniają przekazanie dokumentacji osobie pomagającej od publikowania jej na forum grupy.

Główna zasada: Dostęp do zgłoszenia powinny mieć tylko osoby potrzebne do pomocy.

Ćwiczenie: Skreśl zbędny adres. Wybierz opiekunkę.

Oczekiwany efekt: Uczeń ogranicza zbędne dane i wskazuje właściwego odbiorcę dokumentacji.

Angielski (dla chętnych): Keep it private.
Po polsku: „Zachowaj to prywatnie”

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

6. Formularz zgłoszenia

W opowieści: Wypełnij zgłoszenie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie wypełniają uproszczony formularz, wybierają kategorię odpowiadającą zachowaniu i tworzą rzeczową prośbę o działanie, sprawdzając kompletność informacji przed przekazaniem zgłoszenia osobie pomagającej w scenariuszu.

Główna zasada: Formularz powinien opisywać zachowanie i oczekiwaną pomoc, a nie etykietować osoby.

Ćwiczenie: Uzupełnij ustnie pola: zdarzenie i prośba.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wypełnia zgłoszenie zgodne z faktami przedstawionymi w scenariuszu.

Angielski (dla chętnych): Report a problem.
Po polsku: „Zgłoś problem”

Pełny program / 8-9 lat

Zgłaszanie, blokowanie i dowody

O5-K4 / Agresja w sieci

7. Gdy pierwsza próba nie pomaga

W opowieści: Spróbuj kolejnej drogi
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują ponowny kontakt z dorosłym, wskazują alternatywną osobę wspierającą i rozpoznają sytuacje pilne, w których trzeba od razu przerwać kontakt oraz szukać pomocy.

Główna zasada: Brak pomocy pierwszej osoby nie znaczy, że problem jest nieważny.

Ćwiczenie: Wskaż drugą osobę, do której Teo może pójść.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje kolejny dostępny kanał pomocy i rozpoznaje pilność.

Angielski (dla chętnych): Ask again.
Po polsku: „Poproś ponownie”

8. Gotowy pakiet zgłoszenia

W opowieści: Sprawdź cały pakiet
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą opis faktów, minimalną dokumentację i plan dalszego kontaktu, sprawdzają spójność pakietu oraz samodzielnie uzasadniają wybór narzędzia ochrony dla nowego fikcyjnego zdarzenia.

Główna zasada: Kompletny pakiet łączy fakty, minimum informacji i plan dalszego kontaktu.

Ćwiczenie: Wybierz potrzebne karty i powiedz prośbę Niny.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy kompletny pakiet zgłoszenia bez zbędnego rozpowszechniania treści.

Angielski (dla chętnych): Here is my report.
Po polsku: „Oto moje zgłoszenie”

Pełny program / 8-9 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozwijanie empatycznej komunikacji, dawania wyboru i kierowania do dorosłego bez obwiniania oraz przejmowania całej odpowiedzialności.

Na początek

Nie potrzeba osobistych zwierzeń. Dziecko słucha fikcyjnych rozmów odczytywanych przez dorosłego.

Po tej wyprawie

Dziecko proponuje wsparcie z wyborem i granicami; rozumie, kiedy pomoc przejmuje dorosły.

Finał kursu

Poradnik wspierających zdań i bezpiecznych kroków pomocy koleżeńskiej.

Pełny program / 8-9 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

1. Słuchanie bez nacisku

W opowieści: Możesz nie opowiadać
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uważne słuchanie, krótkie potwierdzenie usłyszanej potrzeby i prawo do odmowy rozmowy, ćwicząc wsparcie bez wypytywania o szczegóły oraz bez wymuszania osobistych zwierzeń.

Główna zasada: Wsparcie nie wymaga poznania wszystkich szczegółów.

Ćwiczenie: Wybierz zdanie, które respektuje prośbę Neli. Powiedz je życzliwie.

Oczekiwany efekt: Uczeń odpowiada na opisaną potrzebę bez wymagania dalszych szczegółów.

Angielski (dla chętnych): I'm listening.
Po polsku: „Słucham”

2. Bez obwiniania

W opowieści: To nie twoja wina
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają zdania obwiniające osobę pokrzywdzoną, oddzielają odpowiedzialność za szkodliwe zachowanie od decyzji odbiorcy i uczą się zastępować ocenę jasnym komunikatem wsparcia.

Główna zasada: Za krzywdzenie odpowiada osoba, która krzywdzi.

Ćwiczenie: Wybierz wspierające zdanie, które nie obwinia za pokazanie rysunku.

Oczekiwany efekt: Uczeń poprawia obwiniającą wypowiedź i wskazuje odpowiedzialność za szkodę.

Angielski (dla chętnych): It's not your fault.
Po polsku: „To nie twoja wina”

Pełny program / 8-9 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

3. Pytanie o potrzebę

W opowieści: Zapytaj, czego potrzeba
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają proponowanie pomocy od narzucania rozwiązania, uczą się dawać dwa dostępne wybory i sprawdzają, czy osoba wspierana chce towarzystwa w kontakcie z dorosłym.

Główna zasada: Propozycja pomocy daje wybór zamiast narzucać rozwiązanie.

Ćwiczenie: Wybierz jedno pomocne pytanie.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje pomoc z rzeczywistą możliwością odmowy i wyboru.

Angielski (dla chętnych): Can I help?
Po polsku: „Czy mogę pomóc?”

4. Poufność i bezpieczeństwo

W opowieści: Bez obietnicy tajemnicy
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozumieją granice koleżeńskiej poufności, unikają obietnicy absolutnej tajemnicy i uczą się informować o potrzebie kontaktu z dorosłym, gdy opis sytuacji wskazuje zagrożenie.

Główna zasada: Przy zagrożeniu potrzebny jest dorosły, nawet gdy ktoś prosi o tajemnicę.

Ćwiczenie: Wskaż osobę, która może pomóc bezpiecznie.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia granicę tajemnicy w sytuacji wymagającej pomocy dorosłego.

Angielski (dla chętnych): We need adult help.
Po polsku: „Potrzebujemy pomocy dorosłego”

Pełny program / 8-9 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

5. Towarzyszenie w szukaniu pomocy

W opowieści: Pójdę z tobą
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują wspólne zwrócenie się do zaufanego dorosłego, przygotowują pierwsze zdanie prośby i ustalają rolę kolegi, zachowując wpływ osoby pokrzywdzonej na przebieg rozmowy.

Główna zasada: Towarzyszenie nie oznacza mówienia za osobę bez uzgodnienia.

Ćwiczenie: Powiedz pierwsze zdanie Leny i narysuj Adę obok.

Oczekiwany efekt: Uczeń przygotowuje prośbę o pomoc i określa swoją rolę towarzyszącą.

Angielski (dla chętnych): Come with me.
Po polsku: „Chodź ze mną”

6. Granice osoby pomagającej

W opowieści: Nie musisz pomagać sam
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają granice pomocy koleżeńskiej, uczą się dzielić odpowiedzialność z dorosłymi i formułują spokojną informację o własnej dostępności bez obietnicy samodzielnego rozwiązania całego problemu.

Główna zasada: Kolega może wspierać, ale nie musi rozwiązywać problemu ani być stale dostępny.

Ćwiczenie: Wybierz pomoc dorosłego zamiast obietnicy czuwania całą noc.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje zadanie dla dorosłego i komunikuje granicę własnej pomocy.

Angielski (dla chętnych): Let's ask an adult.
Po polsku: „Zapytajmy dorosłego”

Pełny program / 8-9 lat

Wsparcie osoby pokrzywdzonej

O5-K5 / Agresja w sieci

7. Powrót do grupy

W opowieści: Zaproszenie bez nacisku
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują włączające działania grupy, unikają publicznego opowiadania historii osoby pokrzywdzonej i rozumieją, że zaproszenie do aktywności powinno zostawiać możliwość odmowy bez tłumaczenia.

Główna zasada: Powrót do grupy powinien zostawiać prawo do odmowy i prywatności.

Ćwiczenie: Wybierz zaproszenie bez nacisku i zaproś Nelę do zadania.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy zaproszenie bez nacisku i bez ujawniania cudzej historii.

Angielski (dla chętnych): Join us if you like.
Po polsku: „Dołącz, jeśli chcesz”

8. Poradnik koleżeńskiego wsparcia

W opowieści: Poradnik życzliwej załogi
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie opracowują poradnik wspierających zdań, sprawdzają obecność wyboru i granic poufności oraz prezentują bezpieczny plan pomocy w nowej sytuacji bez odgrywania krzywdzącego zachowania.

Główna zasada: Pomoc łączy wybór, brak obwiniania i dostęp do dorosłego.

Ćwiczenie: Popraw radę o tajemnicy.

Oczekiwany efekt: Uczeń przedstawia plan wsparcia zawierający wybór, granice i kontakt pomocowy.

Angielski (dla chętnych): You can choose.
Po polsku: „Możesz wybrać”

Pełny program / 8-9 lat

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczenie odpowiedzialności za własne słowa i planowania naprawy szkody bez nacisku na wybaczenie lub kontakt.

Na początek

Dziecko potrafi nazwać działanie w krótkiej historyjce. Pracujemy bez wymuszania przeprosin za osobiste sprawy.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje zatrzymanie szkody, konkretne przeprosiny i naprawę z poszanowaniem odmowy kontaktu.

Finał kursu

Plan odpowiedzialnej naprawy fikcyjnego błędu komunikacyjnego i karta zasad rozmowy.

Pełny program / 8-9 lat

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

1. Słowa opisujące zachowanie

W opowieści: Opis zamiast etykiety
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się opisywać konkretne zachowanie zamiast nadawać osobom etykiety, rozróżniają fakt i ocenę oraz sprawdzają, czy wiadomość pomaga odbiorcy zrozumieć problem rozmowy.

Główna zasada: Opis działania pomaga zrozumieć problem bez oceniania całej osoby.

Ćwiczenie: Wskaż opis zachowania i propozycję poprawy.

Oczekiwany efekt: Uczeń zamienia ocenę osoby na opis konkretnego zachowania.

Angielski (dla chętnych): Speak kindly.
Po polsku: „Mów życzliwie”

2. Komunikat potrzeby i granicy

W opowieści: Potrzeba i prośba
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą komunikat z opisem sytuacji, nazwaniem potrzeby i konkretną prośbą, uczą się unikać oskarżeń oraz przyjmować odmowę rozmówcy bez dalszego nacisku na odpowiedź.

Główna zasada: Konkretna prośba opisuje potrzebę bez nacisku i oskarżeń.

Ćwiczenie: Powiedz prośbę o minutę na wypowiedź.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje konkretną prośbę bez oskarżeń i obraźliwych etykiet.

Angielski (dla chętnych): Please listen.
Po polsku: „Proszę, posłuchaj”

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

3. Zatrzymanie własnego błędu

W opowieści: Najpierw przerwij szkodę
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają moment wyrządzenia szkody, uczą się najpierw przerwać szkodliwe zachowanie i ograniczyć dalsze rozpowszechnianie treści, zanim przejdą do wyjaśniania zamiaru lub przeprosin.

Główna zasada: Wyjaśnianie zamiaru nie zastępuje zatrzymania krzywdzącego działania.

Ćwiczenie: Wybierz pierwszy krok Jana: przestać rozsyłać.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje pierwszy krok ograniczający dalszą szkodę po błędzie.

Angielski (dla chętnych): I will stop.
Po polsku: „Przestanę”

Pełny program / 8-9 lat

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

4. Przeprosiny bez wymówek

W opowieści: Przeprosiny bez ale
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają składniki odpowiedzialnych przeprosin: wskazanie działania, uznanie skutku i przyjęcie odpowiedzialności, ucząc się usuwać warunki oraz zdania przerzucające winę na osobę pokrzywdzoną.

Główna zasada: Przeprosiny nazywają własne działanie i skutek, bez przerzucania winy.

Ćwiczenie: Wybierz zdania, które pomagają przeprosić bez wymówek. Powiedz z nich krótkie przeprosiny.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy przeprosiny wskazujące własne działanie i uznające jego skutek.

Angielski (dla chętnych): I'm sorry.
Po polsku: „Przepraszam”

5. Działania naprawcze

W opowieści: Naprawa odpowiada szkodzie
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie dobierają działanie naprawcze do wyrządzonej szkody, rozróżniają słowa od konkretnej zmiany i uzgadniają naprawę z dorosłym, gdy problem dotyczy bezpieczeństwa lub większej grupy.

Główna zasada: Naprawa powinna zmieniać skutek, nie tylko dobrze wyglądać.

Ćwiczenie: Wybierz poprawkę zamiast samych cukierków.

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera konkretne działanie naprawcze do opisanego rodzaju szkody.

Angielski (dla chętnych): I can fix this.
Po polsku: „Mogę to naprawić”

Pełny program / 8-9 lat

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

6. Prawo do dystansu

W opowieści: Możesz nie chcieć kontaktu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozumieją, że przeprosiny nie zobowiązują do wybaczenia ani dalszego kontaktu, uczą się respektować odmowę i unikać publicznego nacisku na zgodę osoby pokrzywdzonej.

Główna zasada: Przeprosiny nie zobowiązują do wybaczenia ani ponownej rozmowy.

Ćwiczenie: Wskaż granicę Leny i powiedz, co Jan ma przerwać.

Oczekiwany efekt: Uczeń odpowiada na odmowę bez nacisku i respektuje granicę kontaktu.

Angielski (dla chętnych): I respect your choice.
Po polsku: „Szanuję twój wybór”

7. Zmiana następnego zachowania

W opowieści: Plan na następny raz
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują konkretną zmianę nawyku komunikacyjnego, wyznaczają sygnał zatrzymania i sposób sprawdzenia postępu, rozumiejąc, że odbudowa zaufania wymaga powtarzalnych działań oraz czasu.

Główna zasada: Zmiana nawyku wymaga konkretnego kroku i powtarzania go w czasie.

Ćwiczenie: Wybierz sygnał i narysuj znak pauzy.

Oczekiwany efekt: Uczeń zapisuje wykonalną zmianę zachowania i sposób sprawdzenia jej wykonania.

Angielski (dla chętnych): Check before sending.
Po polsku: „Sprawdź przed wysłaniem”

Odpowiedzialna komunikacja i naprawa

O5-K6 / Agresja w sieci

8. Plan odpowiedzialnej naprawy

W opowieści: Plan naprawy załogi
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą pełny plan zatrzymania szkody, przeprosin i naprawy, oceniają go pod kątem konkretności oraz sprawdzają respektowanie odmowy kontaktu w nowym fikcyjnym scenariuszu.

Główna zasada: Pełna naprawa łączy zatrzymanie, odpowiedzialność i zmianę z poszanowaniem granic.

Ćwiczenie: Ułóż trzy kroki: stop, pomoc opiekuna, naprawa.

Oczekiwany efekt: Uczeń opracowuje plan naprawy obejmujący konkretną zmianę i poszanowanie granic.

Angielski (dla chętnych): Stop, apologise, repair.
Po polsku: „Zatrzymaj, przeproś, napraw”

Pełny program / 8-9 lat

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozpoznawanie szkodliwych mechanizmów grupowych i ćwiczenie włączających zasad bez zmuszania do prywatnych znajomości.

Na początek

Dziecko rozumie różnicę między prywatną zabawą a zadaniem wspólnym dla klasy.

Po tej wyprawie

Dziecko wykrywa bariery udziału i tworzy sprawiedliwe zasady bez zmuszania do prywatnej przyjaźni.

Finał kursu

Projekt zasad współpracy grupowej oraz plan reagowania na wykluczenie.

Pełny program / 8-9 lat

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

1. Przynależność i granice

W opowieści: Wspólne zadanie dla wszystkich
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają swobodny wybór prywatnej znajomości od krzywdzącego wykluczania ze wspólnego zadania, poznają znaczenie jasnych zasad dostępu i szacunku wobec każdego uczestnika grupy.

Główna zasada: Wspólny projekt wymaga dostępu dla uczestników; prywatna znajomość pozostaje wyborem.

Ćwiczenie: Wskaż, gdzie wszyscy uczestnicy potrzebują instrukcji.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia prywatny wybór relacji od wykluczania z zadania.

Angielski (dla chętnych): Everyone can take part.
Po polsku: „Każdy może wziąć udział”

2. Presja większości

W opowieści: Większość też może się mylić
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają presję dostosowania do grupy, rozpoznają argumenty o popularności i lojalności oraz uczą się oceniać zachowanie niezależnie od liczby osób, które je popierają.

Główna zasada: Liczba popierających nie usprawiedliwia krzywdzenia.

Ćwiczenie: Wskaż, czy podano rzeczowy powód.

Oczekiwany efekt: Uczeń identyfikuje nacisk grupy i podaje samodzielne uzasadnienie odmowy.

Angielski (dla chętnych): I can say no.
Po polsku: „Mogę powiedzieć nie”

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

3. Milczenie i odczytywanie reakcji

W opowieści: Milczenie nie jest zgodą
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują rolę polubień, reakcji i milczenia w fikcyjnej grupie, odróżniają rzeczywistą zgodę od interpretacji innych osób oraz uczą się nie przypisywać milczącemu świadkowi poparcia.

Główna zasada: Reakcja może sygnalizować poparcie, ale z milczenia nie poznasz czyjegoś zdania.

Ćwiczenie: Oddziel reakcję Ady od niewiadomej o Olku.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia, jak reakcja grupy może wzmacniać szkodliwe zachowanie.

Angielski (dla chętnych): Choose your reaction.
Po polsku: „Wybierz swoją reakcję”

4. Odmowa bez walki o pozycję

W opowieści: Krótko odmów
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą krótką odmowę udziału w wykluczaniu, rezygnują z obrażania grupy i przygotowują bezpieczne wyjście z rozmowy, gdy nacisk utrzymuje się mimo postawienia granicy.

Główna zasada: Możesz odmówić udziału w wykluczaniu i odejść od nacisku.

Ćwiczenie: Powiedz: „Nie będę ukrywać instrukcji”.

Oczekiwany efekt: Uczeń odmawia udziału w wykluczaniu i wskazuje bezpieczny dalszy krok.

Angielski (dla chętnych): I won't join in.
Po polsku: „Nie wezmę w tym udziału”

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

5. Włączające zasady współpracy

W opowieści: Zasady usuwają bariery
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą zasady przydzielania ról, wypowiadania opinii i dostępu do materiałów, uczą się sprawdzać bariery uczestnictwa oraz proponować rozwiązania umożliwiające współpracę różnym osobom.

Główna zasada: Sprawiedliwy udział wymaga dostępnych instrukcji i różnych sposobów pracy.

Ćwiczenie: Wybierz tekst instrukcji dostępny całej grupie.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje zasadę usuwającą konkretną barierę udziału w zadaniu.

Angielski (dla chętnych): Let's take turns.
Po polsku: „Róbmy to po kolei”

6. Wykluczenie ukryte w procedurze

W opowieści: Wykluczenie w planie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają pomijanie informacji, celowe zmiany terminów i nierówny dostęp do materiałów, uczą się dokumentować fakty oraz zgłaszać problem dorosłemu bez publicznego oceniania uczestników.

Główna zasada: Pomijanie informacji może wykluczać tak samo jak jawna odmowa udziału.

Ćwiczenie: Wskaż dwie informacje, których brakuje Teo.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje konkretną barierę informacyjną i opisuje ją rzeczowo.

Angielski (dla chętnych): Share the information.
Po polsku: „Przekaż informację”

Pełny program / 8-9 lat

Wykluczenie, grupy i presja rówieśnicza

O5-K7 / Agresja w sieci

7. Zmiana norm grupowych

W opowieści: Nie twórz nowego wykluczenia
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują wspólne działanie kilku świadków, wybierają bezpieczny komunikat i osobę wspierającą oraz sprawdzają, czy proponowana zasada ogranicza szkodę bez tworzenia nowego wykluczenia.

Główna zasada: Naprawa zasad nie powinna przenosić krzywdy na kolejną osobę.

Ćwiczenie: Wybierz plan, który poprawia zasady i nie wyklucza kolejnej osoby.

Oczekiwany efekt: Uczeń planuje zmianę zasady i sprawdza jej skutki dla grupy.

Angielski (dla chętnych): We can change this.
Po polsku: „Możemy to zmienić”

8. Kontrakt współpracy grupowej

W opowieści: Kontrakt dostępnego projektu
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie opracowują kontrakt współpracy, testują dostępność jego zasad na nowym scenariuszu wykluczenia i wskazują procedurę pomocy, gdy sama zmiana organizacji nie rozwiązuje problemu.

Główna zasada: Kontrakt potrzebuje zasad udziału i jasnej drogi zgłoszenia bariery.

Ćwiczenie: Narysuj trzy zasady kontraktu.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy zasady współpracy z procedurą reakcji na wykluczenie.

Angielski (dla chętnych): Fair rules for all.
Po polsku: „Sprawiedliwe zasady dla wszystkich”

Pełny program / 8-9 lat

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Poznawanie sposobów dbania o własne zasoby i budowania dostępnego wsparcia bez przenoszenia odpowiedzialności za przemoc na odbiorcę.

Na początek

Nie wymagamy opowiadania o własnych trudnościach. Dziecko może wybrać rysunek lub rozmowę o bohaterze.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje potrzebę odpoczynku i wsparcia, bez przenoszenia winy za krzywdzenie na odbiorcę.

Finał kursu

Mapa dostępnego wsparcia i projekt życzliwych zasad dla fikcyjnej klasy.

Pełny program / 8-9 lat

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

1. Emocje jako sygnały

W opowieści: Emocje podpowiadają potrzebę
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają podstawowe emocje i sygnały przeciążenia, rozumieją różnice indywidualnych reakcji oraz ćwiczą nazywanie potrzeb fikcyjnych bohaterów bez diagnozowania i bez ujawniania własnych doświadczeń.

Główna zasada: Ludzie mogą różnie reagować na to samo zdarzenie; o potrzebę pytamy zamiast ją zgadywać.

Ćwiczenie: Narysuj dwie emocje bohaterów.

Oczekiwany efekt: Uczeń nazywa emocję bohatera i proponuje odpowiadającą jej potrzebę.

Angielski (dla chętnych): I feel upset.
Po polsku: „Jest mi przykro”

2. Pauza i odpoczynek

W opowieści: Przerwa pomaga wybrać
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają proste sposoby zrobienia przerwy, zmianę otoczenia i powrót do spokojnego zadania, rozumiejąc, że odpoczynek wspiera codzienność, lecz nie usuwa przyczyny krzywdzenia.

Główna zasada: Odpoczynek wspiera decyzję, lecz nie zastępuje zatrzymania krzywdzenia przez dorosłego.

Ćwiczenie: Wybierz odpoczynek i osobę do pomocy.

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera wykonalną przerwę i wskazuje jej ograniczenie wobec krzywdzenia.

Angielski (dla chętnych): Time for a break.
Po polsku: „Czas na przerwę”

Pełny program / 8-9 lat

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

3. Słowa nie określają wartości

W opowieści: Komentarz nie mierzy wartości
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają cudzą ocenę od faktu o osobie, rozpoznają wpływ powtarzanych komunikatów i tworzą rzeczowe przypomnienia o prawie do szacunku oraz szukania pomocy.

Główna zasada: Obraźliwa opinia nie jest miarą wartości człowieka.

Ćwiczenie: Oddziel fakt od obraźliwej oceny.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia cudzą ocenę od faktu i wskazuje prawo do szacunku.

Angielski (dla chętnych): I deserve respect.
Po polsku: „Zasługuję na szacunek”

4. Sieć wspierających osób

W opowieści: Więcej niż jedna osoba
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różne role osób pomagających, tworzą mapę wsparcia dla fikcyjnego dziecka i planują alternatywny kontakt, gdy pierwsza wybrana osoba jest niedostępna w danej chwili.

Główna zasada: Warto znać więcej niż jedną drogę do zaufanego dorosłego.

Ćwiczenie: Połącz Nelę z dwiema możliwymi osobami.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje co najmniej dwa dostępne kierunki poszukiwania pomocy.

Angielski (dla chętnych): Who can help me?
Po polsku: „Kto może mi pomóc?”

Pełny program / 8-9 lat

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

5. Pierwsze zdanie prośby

W opowieści: Pierwsze zdanie wystarczy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą jasne proszenie o pomoc, opisują potrzebę bez obowiązku przedstawiania wszystkich szczegółów i wybierają rozmowę lub wiadomość zależnie od możliwości fikcyjnego bohatera.

Główna zasada: Prośba o pomoc nie musi zawierać całej historii ani wszystkich dowodów.

Ćwiczenie: Ułóż pierwsze zdanie prośby Teo.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje prośbę wskazującą potrzebę wsparcia i właściwego adresata.

Angielski (dla chętnych): I need your help.
Po polsku: „Potrzebuję twojej pomocy”

6. Kultura bez obwiniania

W opowieści: Nie bagatelizuj prośby
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą zasady reagowania na prośbę o wsparcie, rozpoznają bagatelizowanie problemu i rozumieją, że umiejętności radzenia sobie nie zwalniają grupy z odpowiedzialności za bezpieczeństwo.

Główna zasada: Życzliwa odpowiedź uznaje potrzebę i pomaga znaleźć wsparcie.

Ćwiczenie: Wybierz wspierające zdanie bez obwiniania. Przeczytaj je bohaterce.

Oczekiwany efekt: Uczeń poprawia bagatelizującą wypowiedź i wskazuje wspólną odpowiedzialność grupy.

Angielski (dla chętnych): Your feelings matter.
Po polsku: „Twoje uczucia mają znaczenie”

Odporność psychiczna i kultura wsparcia

O5-K8 / Agresja w sieci

7. Plan na trudny dzień

W opowieści: Plan na trudny dzień
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą przerwę, ograniczenie kontaktu i pomoc dorosłego w prosty plan, rozpoznają sygnał do ponownego zgłoszenia oraz unikają oczekiwania, że dziecko samodzielnie rozwiąże przemoc.

Główna zasada: Plan powinien łączyć odpoczynek, ochronę kontaktu i działanie dorosłego.

Ćwiczenie: Ułóż trzy karty w plan pomocy.

Oczekiwany efekt: Uczeń układa plan z kontaktem pomocowym i krokiem na dalszy problem.

Angielski (dla chętnych): Pause and ask.
Po polsku: „Przerwij i poproś”

8. Mapa wsparcia dla klasy

W opowieści: Mapa życzliwej klasy
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą mapę wsparcia i zasady życzliwej odpowiedzi, sprawdzają dostępność pomocy w nowym scenariuszu oraz wyjaśniają, dlaczego odpowiedzialność za szkodę pozostaje po stronie sprawcy.

Główna zasada: Mapa pomocy ma działać także wtedy, gdy pierwsza droga jest niedostępna.

Ćwiczenie: Narysuj dyskretną drogę do drugiego dorosłego.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dostępną drogę pomocy i odrzuca obwinianie osoby pokrzywdzonej.

Angielski (dla chętnych): Help is available.
Po polsku: „Pomoc jest dostępna”

Pełny program / 8-9 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Ćwiczenie komunikacji zespołowej i bezpiecznych reakcji na presję wyniku, wykluczenie oraz szkodliwe zachowania w grze.

Na początek

Pracujemy na fikcyjnej grze papierowej; nie potrzeba konta ani doświadczenia w grach online.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia błąd od krzywdzenia, tworzy kodeks drużyny i respektuje prawo przerwania gry.

Finał kursu

Kodeks fikcyjnej drużyny i plan reakcji na trudny mecz.

Pełny program / 8-9 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

1. Wspólny cel i role

W opowieści: Role pomagają współpracować
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają znaczenie wspólnego celu, rozdziału ról i zasad komunikacji w zespole, ćwicząc współpracę na grze papierowej bez rywalizacji o osobistą wartość uczestników.

Główna zasada: Jasne role ułatwiają rozmowę pod presją wyniku.

Ćwiczenie: Dopasuj imiona do ról.

Oczekiwany efekt: Uczeń przypisuje rolę i formułuje komunikat wspierający wspólny cel.

Angielski (dla chętnych): Teamwork first.
Po polsku: „Najpierw współpraca”

2. Błąd podczas gry

W opowieści: Wskazówka na następny ruch
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają informację o błędzie od oceny gracza, uczą się formułować użyteczną wskazówkę i rozpoznają, jak presja wyniku wpływa na ton komunikacji w zespole.

Główna zasada: Użyteczna uwaga dotyczy ruchu, nie wartości gracza.

Ćwiczenie: Wybierz zdanie, które pomaga wykonać następny ruch bez oceniania gracza.

Oczekiwany efekt: Uczeń udziela konkretnej wskazówki bez oceniania osoby grającej.

Angielski (dla chętnych): Try again.
Po polsku: „Spróbuj ponownie”

Pełny program / 8-9 lat

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

3. Rywalizacja i emocje

W opowieści: Przegrana nie daje prawa do krzywdy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają napięcie związane z przegraną, ćwiczą krótką pauzę zespołu i uczą się oddzielać emocję od decyzji o obrażaniu, odwecie lub dalszej rozmowie.

Główna zasada: Złość jest możliwa po porażce; obrażanie jest zachowaniem, które trzeba zatrzymać.

Ćwiczenie: Wskaż emocję i wybierz przerwę.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje sygnał przerwy i oddziela emocję od szkodliwego zachowania.

Angielski (dla chętnych): Let's take a break.
Po polsku: „Zróbmy przerwę”

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

4. Szkodliwe zachowania w drużynie

W opowieści: Błąd czy powtarzany sabotaż?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają uporczywe obwinianie, celowe sabotowanie współpracy i wykluczanie uczestnika, odróżniają je od zwykłego błędu oraz wybierają reakcję bez publicznego poniżania domniemanego sprawcy.

Główna zasada: Jedna pomyłka nie dowodzi sabotażu; powtarzane szkodzenie wymaga sprawdzenia i pomocy.

Ćwiczenie: Porównaj A i B. Wskaż, co warto zgłosić i komu, bez oskarżania osoby, której winy nie znamy.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia pomyłkę od szkodliwego wzorca na podstawie scenariusza.

Angielski (dla chętnych): Play fairly.
Po polsku: „Graj uczciwie”

5. Komunikacja głosowa i tekstowa

W opowieści: Możesz wyjść z kanału
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują presję natychmiastowej reakcji w rozmowie głosowej i tekstowej, uczą się wyciszać kanał lub opuszczać rozmowę oraz informować dorosłego o utrzymującym się krzywdzeniu.

Główna zasada: Rozmowę głosową lub tekstową można przerwać i szukać wsparcia.

Ćwiczenie: Wybierz wyciszenie lub wyjście i kontakt z opiekunem.

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera działanie ochronne dla kanału głosowego i tekstowego.

Angielski (dla chętnych): Mute the voice chat.
Po polsku: „Wycisz rozmowę głosową”

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

6. Presja pozostania w grze

W opowieści: Wynik nie znosi granic
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają nacisk na kontynuowanie gry mimo dyskomfortu, ćwiczą krótką odmowę i planują bezpieczne zakończenie udziału, rozumiejąc, że wynik drużyny nie znosi osobistych granic.

Główna zasada: Gracz może zakończyć udział mimo nacisku drużyny.

Ćwiczenie: Powiedz krótką granicę Neli.

Oczekiwany efekt: Uczeń komunikuje zakończenie udziału i nie przyjmuje nacisku na kontynuację.

Angielski (dla chętnych): I need to stop.
Po polsku: „Muszę przerwać”

7. Kapitan wspierającej drużyny

W opowieści: Kapitan też prosi o pomoc
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się organizować spokojny podział zadań, reagować na krzywdzący komentarz i uruchamiać pomoc, rozumiejąc, że rola kapitana nie oznacza samodzielnego rozstrzygania poważnych incydentów.

Główna zasada: Kapitan porządkuje współpracę, lecz poważne krzywdzenie przekazuje dorosłemu.

Ćwiczenie: Dopasuj role do uporządkowania, a komentarze do pomocy dorosłego.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje działania kapitana obejmujące granicę, wsparcie i zgłoszenie.

Angielski (dla chętnych): Support your team.
Po polsku: „Wspieraj drużynę”

Agresja w grach i zespołach online

O5-K9 / Agresja w sieci

8. Kodeks bezpiecznej drużyny

W opowieści: Kodeks bezpiecznego meczu
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą kodeks komunikacji i granic drużyny, sprawdzają jego działanie na scenariuszu trudnego meczu oraz uzasadniają reakcję, która chroni uczestnika i nie eskaluje konfliktu.

Główna zasada: Kodeks obejmuje komunikację, prawo wyjścia i drogę zgłoszenia.

Ćwiczenie: Narysuj trzy symbole kodeksu.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy kodeks z procedurą reagowania i stosuje go do scenariusza.

Angielski (dla chętnych): Safe team, fair game.
Po polsku: „Bezpieczna drużyna, uczciwa gra”

Pełny program / 8-9 lat

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Poznanie granic mediacji i zasad moderacji oraz projektowanie procedury, która odróżnia zwykły spór od krzywdzenia.

Na początek

Dziecko rozumie prosty spór i rolę dorosłego. Nie prowadzimy mediacji prawdziwych krzywdzących zdarzeń.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia dobrowolną rozmowę od ochronnej moderacji i tworzy procedurę z granicami ról.

Finał kursu

Regulamin fikcyjnego forum z procedurą moderacji i kierowania do dorosłego.

Pełny program / 8-9 lat

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

1. Mediator i moderator

W opowieści: Dwie różne role
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między pomocą w dobrowolnym rozwiązaniu sporu a egzekwowaniem zasad grupy, określają role mediatorów i moderatorów oraz granice odpowiedzialności dziecka w tych rolach.

Główna zasada: Mediator pomaga dobrowolnie rozmawiać; moderator pilnuje zasad.

Ćwiczenie: Dobierz do A i B mediację albo moderację. Powiedz, w której sytuacji potrzebna jest pomoc dorosłego.

Oczekiwany efekt: Uczeń przypisuje zadanie do właściwej roli i wskazuje jej granicę.

Angielski (dla chętnych): Help the discussion.
Po polsku: „Pomóż w rozmowie”

2. Kiedy mediacja jest niewłaściwa

W opowieści: Nie zmuszaj do pojednania
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dobrowolność rozmowy i znaczenie równowagi stron, rozpoznają krzywdzenie oraz zagrożenie jako powody skierowania sprawy do dorosłego zamiast organizowania wymuszonego pojednania między uczestnikami.

Główna zasada: Przy krzywdzeniu, zagrożeniu lub braku zgody mediacja jest niewłaściwą drogą.

Ćwiczenie: Wskaż odmowę Niny. Wybierz pomoc dorosłego.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozpoznaje sytuację wymagającą dorosłego zamiast mediacji rówieśniczej.

Angielski (dla chętnych): You can say no.
Po polsku: „Możesz powiedzieć nie”

Pełny program / 8-9 lat

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

3. Zasady dobrowolnej rozmowy

W opowieści: Rozmowa z możliwością przerwy
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ustalają kolejność wypowiedzi, zakaz obrażania i możliwość przerwy, ćwiczą neutralne podsumowanie stanowisk w zwykłym sporze oraz sprawdzają zgodę uczestników na dalszą rozmowę.

Główna zasada: W zwykłym sporze uczestnicy mogą wybrać rozmowę i przerwać ją w każdej chwili.

Ćwiczenie: Ułóż kolejność wypowiedzi dwóch osób.

Oczekiwany efekt: Uczeń podsumowuje dwa stanowiska bez ocen i sprawdza zgodę na rozmowę.

Angielski (dla chętnych): One at a time.
Po polsku: „Po jednej osobie”

4. Od potrzeb do uzgodnienia

W opowieści: Pomysł to nie potrzeba
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają stanowisko od potrzeby, tworzą kilka możliwych rozwiązań zwykłego sporu i sprawdzają wykonalność uzgodnienia, nie naciskając na przyjęcie propozycji przez drugą stronę.

Główna zasada: Różne rozwiązania mogą odpowiadać tym samym potrzebom.

Ćwiczenie: Wskaż potrzeby Ady i Teo.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje wykonalne rozwiązanie uwzględniające potrzeby obu stron sporu.

Angielski (dla chętnych): What do you need?
Po polsku: „Czego potrzebujesz?”

Pełny program / 8-9 lat

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

5. Jasne zasady moderacji

W opowieści: Ta sama zasada
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą zasady odnoszące się do zachowań, przewidują konsekwencje i sposób wyjaśnienia decyzji, ucząc się stosować te same kryteria niezależnie od popularności uczestnika grupy.

Główna zasada: Moderacja odnosi się do zachowania i stosuje jasne kryteria wobec wszystkich.

Ćwiczenie: Wskaż tę samą regułę dla obu wpisów.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje zasadę zachowania możliwą do konsekwentnego zastosowania.

Angielski (dla chętnych): Same rules for all.
Po polsku: „Te same zasady dla wszystkich”

6. Decyzja bez publicznego zawstydzania

W opowieści: Wyjaśnij bez zawstydzania
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą neutralny komunikat moderatorski, oddzielają usunięcie szkodliwej treści od oceny osoby i planują wyjaśnienie decyzji z ograniczeniem ujawniania informacji o osobie pokrzywdzonej.

Główna zasada: Komunikat moderacji nazywa naruszenie i nie ujawnia zbędnych danych.

Ćwiczenie: Wybierz komunikat: „Wpis usunięto za obrażanie”.

Oczekiwany efekt: Uczeń uzasadnia decyzję zasadą bez zawstydzania i ujawniania cudzej historii.

Angielski (dla chętnych): This breaks our rule.
Po polsku: „To łamie naszą zasadę”

Pełny program / 8-9 lat

Mediacja i bezpieczna moderacja

O5-K10 / Agresja w sieci

7. Przekazanie sprawy dorosłemu

W opowieści: Granica roli moderatora
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają granice moderacji rówieśniczej, opisują fakty potrzebne dorosłemu i ustalają ochronę uczestników podczas oczekiwania na pomoc, unikając samodzielnego prowadzenia dochodzenia lub wymuszania zeznań.

Główna zasada: Dziecko nie prowadzi dochodzenia w sprawie zagrożenia; przekazuje fakty dorosłemu.

Ćwiczenie: Wskaż osobę, która powinna przejąć sprawę.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozpoznaje granicę swojej roli i przekazuje rzeczowy opis dorosłemu.

Angielski (dla chętnych): An adult must help.
Po polsku: „Dorosły musi pomóc”

8. Regulamin i test procedury

W opowieści: Test regulaminu forum
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą zasady forum, procedurę moderacji i kryteria dopuszczalnej mediacji, testują projekt na nowych scenariuszach oraz poprawiają miejsca mogące prowadzić do przymusowego pojednania uczestników.

Główna zasada: Bezpieczna procedura oddziela dobrowolny spór od krzywdzenia.

Ćwiczenie: Dobierz do A i B dobrowolną rozmowę albo pomoc dorosłego. Co zmienisz w regule C?

Oczekiwany efekt: Uczeń stosuje procedurę rozróżniającą dobrowolną rozmowę, moderację i pomoc dorosłego.

Angielski (dla chętnych): Rules help us.
Po polsku: „Zasady nam pomagają”

Pełny program / 8-9 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozpoznawanie danych identyfikujących bezpośrednio i pośrednio oraz ocenianie skutków łączenia pozornie nieistotnych informacji.

Na początek

Wystarczy odczytać proste fikcyjne karty. Nie wpisujemy własnych danych ani danych kolegów.

Po tej wyprawie

Dziecko rozpoznaje dane osoby i ryzyko łączenia wskazówek; wybiera mniejszy zakres ujawnienia.

Finał kursu

Atlas danych fikcyjnej osoby z oznaczeniem identyfikacji i sposobów ograniczania ujawnienia.

Pełny program / 8-9 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

1. Informacje o osobie

W opowieści: O człowieku czy o rzeczy?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają dane opisujące człowieka, odróżniają informacje o osobie od informacji o przedmiocie i rozpoznają imię, zdjęcie oraz dane kontaktowe na całkowicie fikcyjnych kartach.

Główna zasada: Dane mogą opisywać osobę lub pomagać ją rozpoznać.

Ćwiczenie: Wskaż dwie karty opisujące osobę.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje trzy rodzaje informacji dotyczących osoby w fikcyjnym formularzu.

Angielski (dla chętnych): Name, photo, address.
Po polsku: „Imię, zdjęcie, adres”

2. Identyfikacja bezpośrednia

W opowieści: Jeden znak, jedna karta
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają identyfikację przez jednoznaczny kontakt lub oznaczenie, rozróżniają podpis i nazwę wyświetlaną oraz sprawdzają, kiedy informacja prowadzi do konkretnej osoby w przygotowanym zbiorze.

Główna zasada: Niektóre oznaczenia wskazują jedną osobę w danym zbiorze.

Ćwiczenie: Wskaż kartę dla Z-02.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje informację identyfikującą jednoznacznie osobę w danym zbiorze.

Angielski (dla chętnych): Who is it?
Po polsku: „Kto to jest?”

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

3. Identyfikacja przez połączenie

W opowieści: Trzy wskazówki razem
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się łączyć wiek, zainteresowanie i miejsce w zestaw umożliwiający identyfikację, rozumieją rolę kontekstu oraz sprawdzają, dlaczego kilka zwykłych danych może ujawnić więcej.

Główna zasada: Kilka zwykłych szczegółów może razem ujawnić osobę.

Ćwiczenie: Znajdź profil: 10 lat i perkusja.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia identyfikację przez połączenie co najmniej dwóch informacji.

Angielski (dla chętnych): Put clues together.
Po polsku: „Połącz wskazówki”

4. Dane wymagające szczególnej ostrożności

W opowieści: Nie każde pytanie jest potrzebne
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają informacje dotyczące zdrowia, rodzinnych trudności i prywatnych przekonań, analizują ich możliwe konsekwencje społeczne oraz uczą się nie żądać takich danych do zwykłego zadania.

Główna zasada: Informacji o zdrowiu i prywatnych sprawach nie zbieramy z ciekawości.

Ćwiczenie: Zostaw termin, skreśl dwa zbędne pytania.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje prywatną informację zbędną do przedstawionego celu.

Angielski (dla chętnych): This is private.
Po polsku: „To prywatne”

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

5. O osobie i o grupie

W opowieści: Mała grupa może zdradzić osobę
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają pojedynczy rekord od zestawienia grupowego, sprawdzają ryzyko rozpoznania osoby w małej grupie i poznają zasadę ograniczania szczegółów publikowanych w wynikach ankiety.

Główna zasada: Wynik grupowy nie zawsze ukrywa osobę, zwłaszcza w małym zbiorze.

Ćwiczenie: Wskaż grupę, w której łatwo przypisać odpowiedź osobie.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozpoznaje zestawienie ujawniające jednostkę i proponuje ograniczenie szczegółów.

Angielski (dla chętnych): Count the group.
Po polsku: „Policz grupę”

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

6. Pseudonim i anonimowość

W opowieści: Pseudonim to nie peleryna
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różnicę między zastąpieniem imienia pseudonimem a skutecznym usunięciem możliwości identyfikacji, sprawdzają pozostałe wskazówki i uczą się nie obiecywać anonimowości po jednej zmianie.

Główna zasada: Zastąpienie imienia pseudonimem nie usuwa pozostałych wskazówek.

Ćwiczenie: Wskaż dwie pozostałe wskazówki.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje, dlaczego pseudonim nie usuwa wszystkich możliwości identyfikacji.

Angielski (dla chętnych): Use a nickname.
Po polsku: „Użyj pseudonimu”

Pełny program / 8-9 lat

Co jest daną osobową?

O6-K1 / Prywatność i dane

7. Dobór danych do sytuacji

W opowieści: Po co i dla kogo?
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują cel przekazania informacji, odbiorcę i zakres danych, wybierają potrzebne elementy fikcyjnego profilu oraz uzasadniają pominięcie informacji niewymaganych przez zadanie lub rozmowę.

Główna zasada: Udostępniaj tylko dane potrzebne danemu odbiorcy do konkretnego celu.

Ćwiczenie: Wybierz potrzebne informacje.

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera zakres danych do określonego celu i odbiorcy.

Angielski (dla chętnych): Share only what is needed.
Po polsku: „Udostępniaj tylko potrzebne”

8. Atlas danych i identyfikacji

W opowieści: Atlas bez nadmiaru
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą atlas fikcyjnych danych, zaznaczają identyfikację bezpośrednią i przez połączenie, a następnie sprawdzają nowy zestaw informacji oraz proponują ograniczenie ryzyka ujawnienia osoby.

Główna zasada: Atlas powinien pokazywać, co identyfikuje samo, a co dopiero w połączeniu.

Ćwiczenie: Oznacz numer i połączenie dwóch wskazówek.

Oczekiwany efekt: Uczeń identyfikuje ryzyko nowego zestawu danych i proponuje adekwatne ograniczenie.

Angielski (dla chętnych): Protect personal details.
Po polsku: „Chroń dane osobiste”

Pełny program / 8-9 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Dobieranie odbiorców i uprawnień do celu korzystania z narzędzia oraz regularne sprawdzanie przyznanego dostępu.

Na początek

Używamy papierowej aplikacji. Nie trzeba zmieniać ustawień prawdziwych kont ani urządzeń.

Po tej wyprawie

Dziecko dobiera odbiorców, zakres i czas uprawnień oraz planuje ich ponowny przegląd.

Finał kursu

Konfiguracja papierowej makiety aplikacji z uzasadnieniem każdej zgody i odbiorcy.

Pełny program / 8-9 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

1. Kto może zobaczyć

W opowieści: Kto zobaczy plakat?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różne kręgi odbiorców, rozróżniają widoczność publiczną i ograniczoną oraz analizują, jak wybór ustawienia wpływa na dostęp do konkretnego materiału w fikcyjnej aplikacji.

Główna zasada: Ustawienie widoczności określa planowany krąg odbiorców.

Ćwiczenie: Wybierz grupę, gdy szkic jest tylko dla załogi.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje odbiorców materiału przy wybranej konfiguracji widoczności.

Angielski (dla chętnych): Who can see this?
Po polsku: „Kto to widzi?”

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

2. Aplikacja prosi o dostęp

W opowieści: Czy dostęp pasuje do funkcji?
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają uprawnienia do aparatu, mikrofonu i kontaktów, łączą prośbę z funkcją aplikacji oraz sprawdzają, czy dany dostęp jest potrzebny do aktualnie wykonywanego zadania.

Główna zasada: Prośbę o uprawnienie łącz z wykonywaną funkcją.

Ćwiczenie: Wybierz dostęp potrzebny do nagrania.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń uzasadnia potrzebę lub zbędność uprawnienia dla określonej funkcji.

Angielski (dla chętnych): Camera, microphone, contacts.
Po polsku: „Aparat, mikrofon, kontakty”

Pełny program / 8-9 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

3. Zakres i czas dostępu

W opowieści: Tylko tyle i tak długo
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują dostęp jednorazowy, podczas używania i stały, poznają możliwość ograniczenia zakresu oraz uczą się wybierać najmniejszą zgodę wystarczającą do wykonania zadania w makiecie.

Główna zasada: Wybieraj najmniejszy zakres i czas wystarczający do zadania.

Ćwiczenie: Wybierz zakres dostępu potrzebny do przesłania jednego zdjęcia.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera ograniczony zakres i czas uprawnienia do funkcji.

Angielski (dla chętnych): Only this time.
Po polsku: „Tylko tym razem”

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

4. Ustawienie domyślne nie jest decyzją

W opowieści: Sprawdź zaznaczenia
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają domyślnie zaznaczone opcje, odróżniają wybór aplikacji od świadomej decyzji użytkownika i ćwiczą przegląd ustawień przed udostępnieniem pierwszego materiału w fikcyjnym narzędziu.

Główna zasada: Ustawienie domyślne jest wyborem aplikacji, nie twoją świadomą decyzją.

Ćwiczenie: Zmień odbiorców na załogę i wyłącz miejsce.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń zmienia ustawienie domyślne zgodnie z zamierzonym zakresem udostępnienia.

Angielski (dla chętnych): Check the settings.
Po polsku: „Sprawdź ustawienia”

Pełny program / 8-9 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

5. Cofanie niepotrzebnych uprawnień

W opowieści: Zakończ zbędny dostęp
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się przeglądać listę przyznanych dostępów, wycofywać niepotrzebne zgody i sprawdzać działanie funkcji po zmianie, rozumiejąc, że cofnięcie dostępu nie usuwa wcześniejszych kopii danych.

Główna zasada: Cofnięcie uprawnienia ogranicza dalszy dostęp, lecz nie usuwa automatycznie dawnych danych.

Ćwiczenie: Wyłącz zbędny mikrofon na makiecie.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń cofa zbędne uprawnienie i wskazuje ograniczenie tej zmiany.

Angielski (dla chętnych): Turn access off.
Po polsku: „Wyłącz dostęp”

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

6. Link jako dostęp do pliku

W opowieści: Link też otwiera drzwi
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują dostęp imienny, grupowy i przez link, rozpoznają możliwość dalszego przekazania odnośnika oraz dobierają ograniczenia do celu współpracy nad fikcyjnym dokumentem szkolnym.

Główna zasada: Dostęp przez link może przejść dalej wraz z odnośnikiem.

Ćwiczenie: Wybierz dostęp pasujący do prywatnego szkicu. Co się stanie po przekazaniu linku poza grupę?

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wybiera sposób udostępnienia pliku odpowiadający określonemu kręgowi odbiorców.

Angielski (dla chętnych): Share with this group.
Po polsku: „Udostępnij tej grupie”

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

7. Zmiana sytuacji, zmiana ustawień

W opowieści: Projekt się zmienia
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują dostęp po zakończeniu projektu, zmianie członków grupy i publikacji kolejnego materiału, uczą się aktualizować ustawienia oraz sprawdzać podgląd z perspektywy fikcyjnego odbiorcy.

Główna zasada: Zmiana uczestników lub zakończenie pracy jest sygnałem do przeglądu dostępu.

Ćwiczenie: Wskaż trzy pozycje do przeglądu.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń aktualizuje dostęp po zmianie składu lub celu grupy.

Angielski (dla chętnych): Check again.
Po polsku: „Sprawdź ponownie”

Pełny program / 8-9 lat

Ustawienia prywatności i uprawnienia

O6-K2 / Prywatność i dane

8. Projekt konfiguracji prywatności

W opowieści: Uzasadnij każdą zgodę
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie konfigurują kompletną makietę aplikacji, uzasadniają odbiorców i uprawnienia, a następnie testują nowy scenariusz zmiany funkcji, sprawdzając zakres dostępu oraz potrzebę jego ponownego przeglądu.

Główna zasada: Każde uprawnienie potrzebuje celu i momentu ponownego sprawdzenia.

Ćwiczenie: Powiedz, ile zdjęć otrzyma aplikacja i kto obejrzy wpis. Wskaż moment ponownego sprawdzenia dostępu.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń przedstawia spójną konfigurację i uzasadnia ograniczenie co najmniej trzech dostępów.

Angielski (dla chętnych): My privacy choices.
Po polsku: „Moje wybory prywatności”

Pełny program / 8-9 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozpoznawanie widocznych i ukrytych informacji o miejscu oraz ograniczanie ich ujawnienia przed udostępnieniem materiału.

Na początek

Przeglądamy tylko przygotowane fikcyjne zdjęcia opisane kartami i fikcyjne tabele metadanych.

Po tej wyprawie

Dziecko wykrywa wskazówki miejsca w obrazie, podpisie i metadanych oraz wyjaśnia granice poprawek.

Finał kursu

Przegląd fikcyjnych zdjęć z opisem wskazówek lokalizacji i bezpieczną wersją publikacji.

Pełny program / 8-9 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

1. Miejsce jako informacja

W opowieści: Miejsce dokładne i ogólne
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają lokalizację dokładną i przybliżoną, odróżniają miejsce obecne od historycznego oraz rozważają, komu informacja o położeniu fikcyjnego bohatera jest potrzebna w danym zadaniu.

Główna zasada: Cel może wymagać tylko ogólnego miejsca zamiast dokładnego położenia osoby.

Ćwiczenie: Wybierz ogólny opis krajobrazu.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia dokładną i przybliżoną lokalizację oraz dobiera potrzebny zakres.

Angielski (dla chętnych): Where is it?
Po polsku: „Gdzie to jest?”

Pełny program / 8-9 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

2. Tło zdradza miejsce

W opowieści: Sprawdź rogi obrazu
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają tablice, numery, charakterystyczne budynki i odbicia jako wskazówki miejsca, uczą się przeglądać całe zdjęcie oraz wskazywać szczegóły zbędne dla zamierzonej publikacji.

Główna zasada: Tło i odbicia mogą ujawnić więcej niż główny temat.

Ćwiczenie: Wskaż dwie zbędne wskazówki miejsca.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje trzy szczegóły tła mogące ujawnić miejsce.

Angielski (dla chętnych): Check the background.
Po polsku: „Sprawdź tło”

Pełny program / 8-9 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

3. Informacje zapisane w pliku

W opowieści: Plik ma dodatkowe pola
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają metadane jako opis pliku, rozróżniają widoczną treść i dodatkowe pola oraz odczytują datę lub współrzędne z przygotowanej tabeli bez analizowania własnych zdjęć.

Główna zasada: Metadane opisują plik i mogą zawierać informacje niewidoczne na obrazie.

Ćwiczenie: Wskaż plik z zapisanym miejscem.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia treść zdjęcia od informacji zapisanych w metadanych.

Angielski (dla chętnych): Date and place.
Po polsku: „Data i miejsce”

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

4. Publikacje tworzą wzorzec

W opowieści: Kilka wpisów tworzy rytm
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują połączenie miejsca i czasu w serii fikcyjnych publikacji, rozpoznają możliwość odtworzenia rutyny oraz uczą się ograniczać szczegóły umożliwiające przewidywanie przyszłej obecności osoby.

Główna zasada: Powtarzane miejsca i godziny mogą ujawniać rutynę.

Ćwiczenie: Zaznacz powtarzające się miejsce i godzinę.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje wzorzec rutyny wynikający z kilku fikcyjnych publikacji.

Angielski (dla chętnych): Don't show your routine.
Po polsku: „Nie pokazuj swojego planu”

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

5. Kadrowanie i zasłanianie

W opowieści: Poprawka musi działać
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie ćwiczą usuwanie zbędnych szczegółów tła przez zmianę kadru lub trwałe zakrycie, sprawdzają czytelność pozostałych wskazówek i rozumieją, że sama dekoracyjna naklejka może nie wystarczyć.

Główna zasada: Po kadrowaniu lub zakryciu sprawdź końcowy plik i pozostałe wskazówki.

Ćwiczenie: Wskaż zmianę, po której numeru nie widać. Którą poprawkę trzeba zmienić? Co trzeba poprawić w podpisie?

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje zmianę kadru i sprawdza pozostałe wskazówki identyfikacji miejsca.

Angielski (dla chętnych): Hide this detail.
Po polsku: „Ukryj ten szczegół”

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

6. Czas i odbiorcy publikacji

W opowieści: Później nie znaczy bez śladów
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują publikację bieżącą i opóźnioną, dobierają krąg odbiorców oraz rozumieją, że opóźnienie ogranicza ujawnienie aktualnego miejsca, ale nie usuwa informacji o odwiedzonej lokalizacji.

Główna zasada: Opóźnienie ogranicza ujawnienie miejsca teraz, ale nie usuwa innych wskazówek.

Ćwiczenie: Wybierz późniejszą publikację i wskaż pozostałą wskazówkę.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera czas publikacji i wskazuje ograniczenie opóźnionego udostępnienia.

Angielski (dla chętnych): Share it later.
Po polsku: „Udostępnij później”

Pełny program / 8-9 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

7. Przegląd kompletnego materiału

W opowieści: Obraz, opis i pola
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą kontrolę tła, podpisu i metadanych, stosują listę przeglądu przed publikacją oraz porównują zamierzoną informację z tym, co odbiorca może wywnioskować z całości.

Główna zasada: Przed publikacją sprawdź obraz, podpis oraz dodatkowe pola pliku.

Ćwiczenie: Oznacz po jednej poprawce na ilustracji, w podpisie i w polach pliku.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń identyfikuje ujawnienie miejsca wynikające z połączenia obrazu i podpisu.

Angielski (dla chętnych): Picture, caption, details.
Po polsku: „Zdjęcie, podpis, szczegóły”

Pełny program / 8-9 lat

Lokalizacja, metadane i tło zdjęcia

O6-K3 / Prywatność i dane

8. Bezpieczniejsza galeria

W opowieści: Galeria z mniejszą liczbą wskazówek
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przygotowują wersję fikcyjnej galerii z ograniczonym ujawnieniem miejsca, dokumentują wprowadzone zmiany i samodzielnie wykrywają nowe wskazówki, sprawdzając rezultat zgodnie z listą przeglądu publikacji.

Główna zasada: Po poprawkach sprawdź także to, co nadal można wywnioskować.

Ćwiczenie: Wybierz materiał ujawniający najmniej wskazówek miejsca. Zaznacz poprawki w pozostałych materiałach.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń ogranicza wskazówki lokalizacji i wskazuje ryzyko pozostałe po zmianach.

Angielski (dla chętnych): Check before sharing.
Po polsku: „Sprawdź przed udostępnieniem”

Pełny program / 8-9 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Uczenie zgody dotyczącej konkretnego celu i odbiorców oraz respektowania odmowy przy udostępnianiu cudzych danych i wizerunku.

Na początek

Pracujemy z fikcyjną galerią i wyborami postaci; nie prosimy o przesyłanie prawdziwych zdjęć.

Po tej wyprawie

Dziecko pyta o konkretny materiał, cel i odbiorców oraz respektuje odmowę i zmianę decyzji.

Finał kursu

Karta decyzji o publikacji fikcyjnej galerii z zapisem zgód i granic udostępniania.

Pełny program / 8-9 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

1. Zdjęcie także opisuje osobę

W opowieści: Zdjęcie to jedna decyzja, publikacja druga
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają wizerunek i podpis jako informacje o osobie, odróżniają wykonanie zdjęcia od jego publikacji oraz wskazują uczestników, których wybór trzeba uwzględnić przed udostępnieniem.

Główna zasada: Zgoda na wykonanie zdjęcia nie oznacza automatycznie zgody na jego publikację.

Ćwiczenie: Wskaż, o co Olek powinien jeszcze zapytać.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia zgodę na zdjęcie od decyzji o jego publikacji.

Angielski (dla chętnych): May I share this?
Po polsku: „Czy mogę to udostępnić?”

2. Zgoda na konkretny cel

W opowieści: Zapytaj dokładnie
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się pytać o materiał, cel i odbiorców, rozpoznają niejasne prośby oraz ćwiczą przedstawienie planu publikacji w sposób umożliwiający spokojną, świadomą decyzję uczestnika.

Główna zasada: Jasna prośba określa materiał, cel i odbiorców bez nacisku.

Ćwiczenie: Wybierz dokładne pytanie o publikację. Dodaj zdanie zostawiające prawo do odmowy.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje pytanie o zgodę zawierające materiał, cel i odbiorców.

Angielski (dla chętnych): For our class only?
Po polsku: „Tylko dla naszej klasy?”

Pełny program / 8-9 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

3. Odmowa bez tłumaczenia

W opowieści: Odmowa jest wystarczająca
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają odmowę i brak odpowiedzi jako sygnały, które nie pozwalają zakładać zgody, uczą się usuwać presję grupy oraz proponować udział bez publikowania wizerunku.

Główna zasada: Nie wymuszaj uzasadnienia odmowy; brak odpowiedzi nie jest zgodą.

Ćwiczenie: Wskaż, czyje portrety trzeba wstrzymać.

Oczekiwany efekt: Uczeń respektuje odmowę i proponuje udział niewymagający publikacji wizerunku.

Angielski (dla chętnych): No is OK.
Po polsku: „Odmowa jest w porządku”

4. Nowy odbiorca, nowa decyzja

W opowieści: Nowe miejsce publikacji
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują zmianę odbiorców i celu materiału, rozróżniają zgodę na jedną publikację od dalszego udostępniania oraz uczą się ponownie pytać przed rozszerzeniem zakresu użycia.

Główna zasada: Zmiana celu lub odbiorców wymaga ponownego zapytania.

Ćwiczenie: Wskaż zmianę odbiorców i wybierz ponowne pytanie.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozpoznaje zmianę zakresu publikacji wymagającą ponownego uzgodnienia.

Angielski (dla chętnych): Ask again.
Po polsku: „Zapytaj ponownie”

Pełny program / 8-9 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

5. Podpis i szczegóły towarzyszące

W opowieści: Podpis też ujawnia
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie kontrolują podpisy, oznaczenia i informacje o miejscu, dobierają minimalny opis do celu galerii oraz rozpoznają, że zgoda na zdjęcie nie obejmuje automatycznie dodatkowych danych.

Główna zasada: Zgoda na obraz nie obejmuje automatycznie dodatkowych danych w podpisie.

Ćwiczenie: Wybierz podpis, który pokazuje pracę bez dodawania zbędnych szczegółów o osobie.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń ogranicza podpis do uzgodnionego i potrzebnego zakresu informacji.

Angielski (dla chętnych): Keep the caption simple.
Po polsku: „Uprość podpis”

Pełny program / 8-9 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

6. Zmiana decyzji po publikacji

W opowieści: Gdy ktoś zmienia decyzję
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają prośbę o zakończenie publikacji, uczą się reagować bez sporu i sprawdzać dostępne miejsca udostępnienia, rozumiejąc, że usunięcie własnego wpisu nie gwarantuje zniknięcia kopii.

Główna zasada: Prośbę o zakończenie publikacji przyjmij bez sporu; sprawdź znane miejsca udostępnienia.

Ćwiczenie: Wskaż dwa znane miejsca do sprawdzenia.

Oczekiwany efekt: Uczeń planuje ograniczenie dalszej publikacji i wskazuje problem istniejących kopii.

Angielski (dla chętnych): Please remove it.
Po polsku: „Proszę to usunąć”

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

7. Projekt galerii z wyborami

W opowieści: Galeria z wyborem udziału
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują galerię z różnymi formami udziału, zapisują uzgodniony zakres danych i odbiorców oraz tworzą sposób zgłoszenia zmiany decyzji bez konieczności publicznego uzasadnienia odmowy.

Główna zasada: Udział w projekcie nie powinien wymagać publikowania wizerunku.

Ćwiczenie: Wybierz dwie różne drogi udziału.

Pomoc obrazkowa: ilustracje i kadry do porównania (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy plan publikacji uwzględniający alternatywy i zmianę decyzji.

Angielski (dla chętnych): You can choose.
Po polsku: „Możesz wybrać”

Pełny program / 8-9 lat

Zgoda, wizerunek i publikacja

O6-K4 / Prywatność i dane

8. Karta decyzji o publikacji

W opowieści: Karta przed publikacją
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przygotowują kartę publikacji z celem, odbiorcami i uzgodnieniami, testują ją na nowej sytuacji oraz uzasadniają wstrzymanie materiału, gdy zgoda jest niejasna lub brakująca.

Główna zasada: Przy niejasnej zgodzie wstrzymaj publikację i wyjaśnij plan.

Ćwiczenie: Zakreśl dwie luki i wybierz wstrzymanie.

Oczekiwany efekt: Uczeń podejmuje uzasadnioną decyzję o publikacji na podstawie zakresu zgody.

Angielski (dla chętnych): Ask before posting.
Po polsku: „Zapytaj przed publikacją”

Pełny program / 8-9 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Ochrona prywatności podczas pracy poza domem przez kontrolę sesji, otoczenia i pozostawianych kopii danych.

Na początek

Symulujemy wizytę w bibliotece na papierze. Nie logujemy się do obcych sieci ani prawdziwych kont.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje prywatną pracę poza domem i kontroluje sesję, kopie oraz otoczenie.

Finał kursu

Plan prywatności fikcyjnej wizyty w bibliotece z listą kontroli przed i po pracy.

Pełny program / 8-9 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

1. Dane poza własnym urządzeniem

W opowieści: Wspólny komputer pamięta
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają miejsca, w których dane pojawiają się podczas logowania, rozróżniają urządzenie własne i współdzielone oraz wskazują, kto może zobaczyć ekran lub pozostawione pliki.

Główna zasada: Na wspólnym urządzeniu mogą pozostać sesje, pliki i wydruki.

Ćwiczenie: Wskaż trzy miejsca do sprawdzenia przed odejściem.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje trzy miejsca ujawnienia danych na współdzielonym stanowisku.

Angielski (dla chętnych): Shared computer.
Po polsku: „Wspólny komputer”

Pełny program / 8-9 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

2. Sieć i jej nazwa

W opowieści: Nazwa sieci to za mało
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozumieją, że znajoma nazwa sieci nie potwierdza jej pochodzenia, ćwiczą sprawdzenie informacji u opiekuna miejsca i wybierają bezpieczne odłożenie zadania wymagającego prywatnych danych.

Główna zasada: Znajoma nazwa sieci nie dowodzi, kto ją udostępnia.

Ćwiczenie: Wybierz pytanie do bibliotekarza zamiast zgadywania.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje sposób sprawdzenia pochodzenia sieci przed przekazaniem danych.

Angielski (dla chętnych): Ask which network.
Po polsku: „Zapytaj, która sieć”

Pełny program / 8-9 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

3. Formularz dostępu do sieci

W opowieści: Po co sieci tyle danych?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują dane wymagane przez fikcyjny formularz sieciowy, rozróżniają potrzebny dostęp od dodatkowych zgód i uczą się prosić dorosłego o ocenę niejasnego lub nadmiernego żądania.

Główna zasada: Dostęp do sieci nie uzasadnia każdej prośby o dane.

Ćwiczenie: Wskaż dwie niepasujące prośby i wybierz pomoc pracownika.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje nadmierne żądanie danych i formułuje pytanie o cel.

Angielski (dla chętnych): Why this information?
Po polsku: „Po co ta informacja?”

Pełny program / 8-9 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

4. Ekran i otoczenie

W opowieści: Ekran i rozmowa też ujawniają
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ryzyko podglądania ekranu i ujawniania danych głosem, uczą się wybierać pozycję stanowiska oraz ukrywać podgląd prywatnych powiadomień podczas pracy w miejscu publicznym.

Główna zasada: Prywatność zależy także od widoczności ekranu i słyszalności rozmowy.

Ćwiczenie: Wybierz spokojniejsze miejsce lub odłożenie prywatnego zadania.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje dwie zmiany ograniczające obserwację danych przez osoby obok.

Angielski (dla chętnych): Hide the screen.
Po polsku: „Osłoń ekran”

Pełny program / 8-9 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

5. Sesja i zapisane dane

W opowieści: Wylogowanie to osobny krok
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają sesję logowania, zapis hasła i automatyczne uzupełnianie, rozróżniają zamknięcie okna od wylogowania oraz ćwiczą odmowę zapamiętywania danych na papierowej makiecie współdzielonego urządzenia.

Główna zasada: Zamknięcie okna nie zawsze kończy zalogowaną sesję.

Ćwiczenie: Wybierz sposób zakończenia pracy na wspólnym urządzeniu. Której opcji nie włączysz?

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia zamknięcie okna od wylogowania i odmawia zapisu danych.

Angielski (dla chętnych): Log out.
Po polsku: „Wyloguj się”

Pełny program / 8-9 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

6. Pobrane pliki i wydruki

W opowieści: Nie zostaw kopii na krześle
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie identyfikują lokalne kopie plików i wydruki, uczą się unikać niepotrzebnego pobierania oraz planują sprawdzenie folderu i stanowiska po pracy, korzystając wyłącznie z fikcyjnych materiałów.

Główna zasada: Lokalny plik i wydruk wymagają osobnego sprawdzenia po pracy.

Ćwiczenie: Wskaż dwie rzeczy pozostałe mimo wylogowania.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje pozostawione kopie i planuje kontrolę stanowiska po pracy.

Angielski (dla chętnych): Take your printout.
Po polsku: „Zabierz wydruk”

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

7. Ograniczenia trybu prywatnego

W opowieści: Prywatne okno nie ukrywa wszystkiego
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ograniczony cel trybu prywatnego przeglądarki, odróżniają historię lokalną od widoczności dla usługi i administratora oraz uczą się nie traktować jednego ustawienia jako pełnej anonimowości.

Główna zasada: Tryb prywatny ogranicza część lokalnych śladów, ale nie zapewnia niewidzialności.

Ćwiczenie: Wskaż, czy obietnica A pasuje do B i C. Powiedz, co może pozostać widoczne.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia, dlaczego tryb prywatny nie oznacza pełnej anonimowości.

Angielski (dla chętnych): Private is not invisible.
Po polsku: „Prywatne nie znaczy niewidoczne”

Pełny program / 8-9 lat

Publiczne Wi-Fi i logowanie

O6-K5 / Prywatność i dane

8. Plan pracy poza domem

W opowieści: Lista przed wyjściem
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą plan kontroli sieci, otoczenia, sesji i kopii plików, stosują go do nowego scenariusza bibliotecznego oraz uzasadniają rezygnację z czynności nadmiernie ujawniającej dane.

Główna zasada: Zakończenie pracy obejmuje sesję, kopie i otoczenie.

Ćwiczenie: Ułóż trzy kroki przed wyjściem.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń stosuje listę kontroli i wskazuje bezpieczne zakończenie pracy.

Angielski (dla chętnych): Check before you leave.
Po polsku: „Sprawdź przed wyjściem”

Pełny program / 8-9 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Dobieranie najmniejszego potrzebnego zestawu danych do celu oraz projektowanie prostych zasad udostępniania i przeglądu.

Na początek

Używamy fikcyjnego wydarzenia i fikcyjnych formularzy; dziecko nie zbiera danych innych osób.

Po tej wyprawie

Dziecko projektuje oszczędny formularz, dobiera odbiorców danych i termin przeglądu.

Finał kursu

Projekt oszczędnego formularza i planu prywatności fikcyjnego wydarzenia szkolnego.

Pełny program / 8-9 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

1. Cel przed pytaniem

W opowieści: Najpierw ustal cel
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają zasadę minimalizacji danych, określają cel zadania przed zbieraniem informacji i uczą się pytać, jaka decyzja będzie możliwa dzięki każdemu polu fikcyjnego formularza.

Główna zasada: Każde pytanie powinno pomagać wykonać określone zadanie.

Ćwiczenie: Wybierz pytanie potrzebne do przygotowania zestawów. Skreśl pytanie zbędne.

Oczekiwany efekt: Uczeń uzasadnia potrzebę danych przez wskazanie konkretnego celu ich użycia.

Angielski (dla chętnych): What do we need?
Po polsku: „Czego potrzebujemy?”

2. Potrzebne i tylko ciekawe

W opowieści: Mniej szczegółów wystarczy
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie odróżniają dane konieczne od wygodnych lub ciekawych, analizują nadmiar pytań i uczą się proponować mniej szczegółową informację, która nadal pozwala wykonać określone zadanie.

Główna zasada: Mniej dokładna odpowiedź może wystarczyć do tego samego celu.

Ćwiczenie: Wybierz najkrótszą odpowiedź, która wystarczy do dobrania poziomu instrukcji.

Oczekiwany efekt: Uczeń zastępuje nadmierną informację mniej szczegółową, zachowując użyteczność zadania.

Angielski (dla chętnych): Less is enough.
Po polsku: „Mniej wystarczy”

Pełny program / 8-9 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

3. Dane opcjonalne i odmowa

W opowieści: Opcjonalne znaczy dobrowolne
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają pola opcjonalne, uczą się pozostawiać je puste i projektują jasne oznaczenia, aby uczestnik rozumiał wybór bez presji na przekazanie dodatkowych informacji.

Główna zasada: Pole opcjonalne można pominąć bez zawstydzania i utraty udziału.

Ćwiczenie: Wskaż sprzeczność między oznaczeniem a reakcją organizatora.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń oznacza dobrowolne pola i potrafi uzasadnić ich pominięcie.

Angielski (dla chętnych): This field is optional.
Po polsku: „To pole jest opcjonalne”

Pełny program / 8-9 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

4. Alternatywa dla danych osoby

W opowieści: Policz bez nazwisk
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują zapisy imienne, losowe kody i liczenie zbiorcze, uczą się dobierać rozwiązanie do celu oraz sprawdzają, czy zadanie można wykonać bez rozpoznawania pojedynczych uczestników.

Główna zasada: Jeśli zadanie potrzebuje liczby, nie zawsze potrzebuje rozpoznania osób.

Ćwiczenie: Narysuj dwa słupki bez imion.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje rozwiązanie ograniczające identyfikację przy zachowaniu celu zadania.

Angielski (dla chętnych): Count without names.
Po polsku: „Licz bez imion”

5. Najmniejszy krąg odbiorców

W opowieści: Nie każdy potrzebuje całej listy
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie określają, kto potrzebuje dostępu do każdej informacji, rozróżniają listę organizatora i publiczny komunikat oraz planują udostępnienie zbiorczego wyniku zamiast pełnych danych wszystkich uczestników.

Główna zasada: Każdy odbiorca powinien dostać tylko zakres potrzebny do swojej roli.

Ćwiczenie: Połącz magazyniera z liczbą arkuszy.

Oczekiwany efekt: Uczeń dobiera zakres danych do roli odbiorcy i celu dostępu.

Angielski (dla chętnych): Only the organiser.
Po polsku: „Tylko organizator”

Pełny program / 8-9 lat

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

6. Czas przechowywania

W opowieści: Ustal moment przeglądu
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie wiążą przechowywanie z czasem potrzebnym do zadania, planują przegląd danych po wydarzeniu i uczą się odróżniać konieczny dalszy cel od bezterminowego zachowywania wszystkiego.

Główna zasada: Nie przechowuj wszystkiego bez końca; sprawdź potrzebę po zakończeniu celu.

Ćwiczenie: Zaznacz poniedziałek jako moment przeglądu.

Oczekiwany efekt: Uczeń ustala termin przeglądu danych związany z zakończeniem ich celu.

Angielski (dla chętnych): Keep it only as needed.
Po polsku: „Zachowuj tylko tak długo, jak potrzeba”

7. Plan prywatności w praktyce

W opowieści: Nowa funkcja, nowy przegląd
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie łączą cel, zakres, odbiorców i termin przeglądu w plan, rozpoznają zmianę warunków zadania oraz sprawdzają, czy dodatkowa funkcja rzeczywiście wymaga zebrania kolejnych danych.

Główna zasada: Zmiana sposobu działania wymaga ponownej oceny celu, odbiorców i czasu.

Ćwiczenie: Wskaż nowe dane i nowych odbiorców.

Oczekiwany efekt: Uczeń aktualizuje plan danych po zmianie celu lub funkcji zadania.

Angielski (dla chętnych): Purpose, people, time.
Po polsku: „Cel, osoby, czas”

Minimalizacja danych i plan prywatności

O6-K6 / Prywatność i dane

8. Formularz i plan wydarzenia

W opowieści: Oszczędny formularz
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie projektują oszczędny formularz i plan prywatności, testują ich użyteczność na nowym zestawie fikcyjnych uczestników oraz uzasadniają pominięcie danych niepotrzebnych organizatorowi lub publicznej informacji.

Główna zasada: Dobry projekt realizuje cel przy najmniejszej potrzebnej ilości danych.

Ćwiczenie: Skreśl zbędne pole i wybierz porę dla wymyślonej postaci.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy działający formularz ograniczony do danych uzasadnionych celem.

Angielski (dla chętnych): Ask for less.
Po polsku: „Pytaj o mniej”

Pełny program / 8-9 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozumienie informacji o działaniu usługi i danych oraz formułowanie pytań do opiekuna lub usługodawcy bez samodzielnego zawierania umów.

Na początek

Czytamy fikcyjne zasady usługi. Dziecko nie zakłada konta, nie zawiera umowy i nie wysyła rzeczywistego żądania.

Po tej wyprawie

Dziecko rozróżnia zasady i informacje o danych, wykrywa luki oraz przygotowuje pytanie do opiekuna lub usługi.

Finał kursu

Przewodnik czytania fikcyjnych zasad usługi oraz wzór prośby o informację o danych.

Pełny program / 8-9 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

1. Po co usłudze konto

W opowieści: Czy konto jest potrzebne?
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają konto jako sposób łączenia działań z profilem, rozróżniają funkcje dostępne bez logowania i po logowaniu oraz pytają, czy cel zadania wymaga tworzenia konta.

Główna zasada: Konto może łączyć działania z profilem w czasie; nie każda funkcja go potrzebuje.

Ćwiczenie: Wybierz tryb pasujący do celu.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje, czy opisany cel wymaga konta i proponuje alternatywę.

Angielski (dla chętnych): Do I need an account?
Po polsku: „Czy potrzebuję konta?”

2. Regulamin i informacje o danych

W opowieści: Dwa rodzaje informacji
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają zasady korzystania z usługi i opis jej postępowania z danymi, uczą się znajdować odpowiednie fragmenty oraz wskazują informacje potrzebne do zrozumienia funkcji narzędzia.

Główna zasada: Zasady usługi i opis użycia danych odpowiadają na różne pytania.

Ćwiczenie: Dopasuj fragmenty do zasad zachowania albo informacji o danych.

Oczekiwany efekt: Uczeń przypisuje pytanie do zasad usługi lub informacji o danych.

Angielski (dla chętnych): Rules and privacy.
Po polsku: „Zasady i prywatność”

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

3. Cel, odbiorca i czas

W opowieści: Dlaczego, kto i jak długo?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie wyszukują cel zbierania, krąg odbiorców i czas przechowywania w przygotowanych zasadach, odróżniają jasną informację od nieprecyzyjnego sformułowania oraz zaznaczają fragmenty wymagające wyjaśnienia dorosłego.

Główna zasada: Informacja o danych powinna pozwalać zrozumieć cel, odbiorców i czas.

Ćwiczenie: Znajdź lukę i ułóż pytanie „Jak długo?”.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje cel, odbiorców i czas albo zaznacza brak informacji.

Angielski (dla chętnych): Why, who, how long?
Po polsku: „Dlaczego, kto, jak długo?”

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

4. Decyzje i zgody

W opowieści: Różne cele, różne wybory
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają oddzielne decyzje dotyczące funkcji i dodatkowego użycia danych, uczą się nie zakładać zgody po jednym kliknięciu oraz korzystać z pomocy opiekuna przy niejasnych warunkach.

Główna zasada: Różne cele użycia danych trzeba wyjaśnić przed decyzją.

Ćwiczenie: Wskaż dwa różne cele.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń rozróżnia dwie decyzje o danych i wskazuje potrzebę wyjaśnienia.

Angielski (dla chętnych): Read and ask.
Po polsku: „Przeczytaj i zapytaj”

Pełny program / 8-9 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

5. Pytanie o własne dane

W opowieści: Zapytaj o przechowywane dane
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ideę uzyskania informacji o danych dotyczących użytkownika, uczą się formułować pytanie o ich zakres i źródło oraz korzystać z pomocy opiekuna przy kontakcie.

Główna zasada: Można przygotować z opiekunem pytanie o to, jakie dane są używane i dlaczego.

Ćwiczenie: Ułóż pytanie o zapisane działania profilu Z-03.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje jasne pytanie o zakres i cel zapisanych danych.

Angielski (dla chętnych): What data do you have?
Po polsku: „Jakie moje dane macie?”

6. Poprawienie i ograniczenie danych

W opowieści: Poprawka i usunięcie to pytania
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają ideę poprawienia nieprawdziwej informacji i pytania o zakończenie używania danych, rozróżniają rodzaje próśb oraz rozumieją potrzebę sprawdzenia dostępnych procedur zamiast obiecywania natychmiastowego usunięcia.

Główna zasada: O procedurę poprawienia lub usunięcia pytamy z opiekunem, bez obietnicy jednego wyniku w każdej usłudze.

Ćwiczenie: Wskaż poprawkę i rzecz do zapytania o usunięcie.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozróżnia prośbę o poprawienie danych od prośby o usunięcie.

Angielski (dla chętnych): Please correct this.
Po polsku: „Proszę to poprawić”

Pełny program / 8-9 lat

Konta, regulaminy i prawa użytkownika

O6-K7 / Prywatność i dane

7. Niejasne warunki i pomoc

W opowieści: Niejasność jest powodem do pytania
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają fragmenty zbyt trudne do samodzielnej decyzji, tworzą konkretne pytania do opiekuna lub obsługi i uczą się odłożyć działanie, gdy zakres użycia danych pozostaje niejasny.

Główna zasada: Można wstrzymać decyzję, gdy nie wiadomo, jak dane będą używane.

Ćwiczenie: Wskaż dwie brakujące odpowiedzi i wybierz rozmowę z opiekunem.

Oczekiwany efekt: Uczeń formułuje konkretne pytanie wyjaśniające i uzasadnia odłożenie decyzji.

Angielski (dla chętnych): Can you explain?
Po polsku: „Czy możesz wyjaśnić?”

8. Przewodnik świadomego użytkownika

W opowieści: Przewodnik pytań użytkownika
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą przewodnik czytania zasad, analizują nową fikcyjną usługę i przygotowują właściwą prośbę o dane, wskazując kwestie wymagające pomocy opiekuna oraz sprawdzenia procedury kontaktu.

Główna zasada: Przewodnik oddziela informacje jasne, brakujące i wymagające wsparcia.

Ćwiczenie: Oznacz jedną jasną informację i jedną lukę.

Oczekiwany efekt: Uczeń analizuje fikcyjne zasady i dobiera prośbę do problemu z danymi.

Angielski (dla chętnych): Know before you click.
Po polsku: „Dowiedz się przed kliknięciem”

Pełny program / 8-9 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Przeprowadzenie przeglądu fikcyjnego domowego obiegu danych i uzgodnienie zasad respektujących różne potrzeby oraz granice domowników.

Na początek

Audyt dotyczy wyłącznie wymyślonego domu i kart. Nie czytamy prywatnych wiadomości domowników.

Po tej wyprawie

Dziecko tworzy rodzinny plan danych z poszanowaniem granic, uprawnień i odpowiedzialności dorosłych.

Finał kursu

Raport audytu fikcyjnej rodziny i plan zmian z osobą odpowiedzialną oraz terminem przeglądu.

Pełny program / 8-9 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

1. Mapa domowych danych

W opowieści: Mapa miejsc danych
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają audyt jako uporządkowany przegląd, wskazują miejsca przechowywania danych fikcyjnej rodziny i oddzielają sprawdzanie ustawień od przeglądania prywatnych wiadomości innych osób w domu.

Główna zasada: Przegląd praktyk nie wymaga czytania cudzych prywatnych treści.

Ćwiczenie: Narysuj trzy miejsca bez zaglądania w zawartość.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy mapę miejsc danych bez naruszania treści cudzych rozmów.

Angielski (dla chętnych): Where is it stored?
Po polsku: „Gdzie to zapisano?”

2. Potrzeby różnych domowników

W opowieści: Zapytaj każdego o potrzeby
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują różne potrzeby komunikacji i dostępu, rozpoznają granice prywatnej przestrzeni oraz uczą się uzgadniać plan z uczestnikami zamiast narzucać wszystkim jeden sposób udostępniania.

Główna zasada: Rodzinny plan powinien uwzględniać różne potrzeby i granice także dziecka.

Ćwiczenie: Połącz osoby z wybranymi granicami.

Oczekiwany efekt: Uczeń proponuje uzgodnienie uwzględniające co najmniej dwie różne potrzeby.

Angielski (dla chętnych): Ask everyone.
Po polsku: „Zapytaj każdego”

Pełny program / 8-9 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

3. Urządzenie wspólne i osobne profile

W opowieści: Wspólny tablet, osobne przestrzenie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają oddzielne profile użytkowników, rozróżniają wspólne narzędzia i prywatne materiały oraz sprawdzają sesje logowania, automatyczny dostęp i widoczność powiadomień na makiecie domowego urządzenia.

Główna zasada: Wspólne urządzenie nie oznacza zgody na wspólny dostęp do wszystkich plików.

Ćwiczenie: Wskaż folder do wspólnego planu.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia dane wspólne od prywatnych i ogranicza zbędny dostęp.

Angielski (dla chętnych): Separate profiles.
Po polsku: „Osobne profile”

4. Galerie i rodzinne publikacje

W opowieści: Rodzina też pyta
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przeglądają odbiorców fikcyjnej galerii, sprawdzają zgody i opisy zdjęć oraz uczą się uzgadniać publikację z osobą przedstawioną, uwzględniając możliwość odmowy przez dziecko.

Główna zasada: Bliska relacja nie zastępuje rozmowy o publikowaniu wizerunku.

Ćwiczenie: Wybierz wersję bez portretu osoby odmawiającej.

Oczekiwany efekt: Uczeń aktualizuje plan galerii zgodnie z odmową i zakresem odbiorców.

Angielski (dla chętnych): Ask before sharing.
Po polsku: „Zapytaj przed udostępnieniem”

Pełny program / 8-9 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

5. Aplikacje i dokumenty w domu

W opowieści: Kto może zmienić ustawienie?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują fikcyjne uprawnienia aplikacji i miejsca przechowywania dokumentów, wskazują niepotrzebne kopie oraz ustalają, które zmiany dziecko może zaproponować, a które wykonuje opiekun.

Główna zasada: Zmiany danych i urządzeń wykonuje osoba uprawniona do ich obsługi.

Ćwiczenie: Połącz problem z odpowiedzialną osobą.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje zbędną kopię i przypisuje zmianę właściwej osobie.

Angielski (dla chętnych): Ask before changing.
Po polsku: „Zapytaj przed zmianą”

6. Priorytety zmian

W opowieści: Od czego zacząć?
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie oceniają skutki i pilność ujawnienia danych, wybierają niewielką liczbę wykonalnych zmian i zapisują osobę odpowiedzialną oraz sposób sprawdzenia rezultatu po wdrożeniu rodzinnego planu.

Główna zasada: Priorytet zależy od możliwej szkody, pilności i wykonalności.

Ćwiczenie: Wskaż pierwszą sprawę do zgłoszenia opiekunowi. Powiedz, dlaczego jest pilna.

Oczekiwany efekt: Uczeń uzasadnia priorytet zmiany i wskazuje odpowiedzialną osobę.

Angielski (dla chętnych): Start with this.
Po polsku: „Zacznij od tego”

Pełny program / 8-9 lat

Audyt prywatności i rodzinny plan danych

O6-K8 / Prywatność i dane

7. Przegląd po zmianie sytuacji

W opowieści: Nowe urządzenie, nowy przegląd
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują ponowny audyt po zakupie urządzenia, zmianie usługi lub zakończeniu projektu, rozpoznają nowe przepływy danych i aktualizują rodzinne uzgodnienia bez automatycznego rozszerzania dostępu.

Główna zasada: Zmiana sytuacji jest powodem do ponownego sprawdzenia planu.

Ćwiczenie: Wskaż nowe miejsca danych.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje zmianę wymagającą audytu i aktualizuje właściwe uzgodnienie.

Angielski (dla chętnych): Time to review.
Po polsku: „Czas na przegląd”

8. Raport i rodzinny plan danych

W opowieści: Plan z osobą i terminem
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przygotowują raport audytu z konkretnymi zmianami, terminami i odpowiedzialnością, testują plan na nowym zdarzeniu oraz sprawdzają, czy respektuje granice każdego fikcyjnego domownika.

Główna zasada: Każda zmiana potrzebuje celu, odpowiedzialnej osoby i punktu sprawdzenia.

Ćwiczenie: Dopasuj zadania do dorosłego i przeglądu.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy plan audytu z priorytetami, odpowiedzialnością i terminem przeglądu.

Angielski (dla chętnych): Our data plan.
Po polsku: „Nasz plan danych”

Pełny program / 8-9 lat

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Rozumienie, jak zapisy aktywności służą do wnioskowania o użytkowniku oraz dobieranie świadomych ustawień ograniczających zbędne śledzenie.

Na początek

Używamy fikcyjnych zapisów kliknięć i reklam; nie analizujemy prawdziwej historii przeglądania dziecka.

Po tej wyprawie

Dziecko odróżnia obserwację od profilu, porównuje typy reklam i wyjaśnia granice ustawień ograniczających śledzenie.

Finał kursu

Mapa fikcyjnego przepływu danych reklamowych i zestaw decyzji ograniczających profilowanie.

Pełny program / 8-9 lat

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

1. Aktywność staje się zapisem

W opowieści: Nie tylko to, co wpiszesz
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają zapis odsłony, kliknięcia i wyszukiwania jako dane o aktywności, rozróżniają treść przekazaną świadomie od obserwowanego zachowania oraz analizują ich użycie w fikcyjnej usłudze.

Główna zasada: Usługa może zapisywać działania, a nie tylko dane podane w formularzu.

Ćwiczenie: Wskaż trzy działania zapisane w dzienniku.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia dane wpisane od danych wynikających z obserwacji aktywności.

Angielski (dla chętnych): Click, view, search.
Po polsku: „Kliknięcie, wyświetlenie, wyszukiwanie”

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

2. Pamięć ustawień i śledzenie

W opowieści: Pamięć ma różne cele
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają różne cele zapisywania informacji w przeglądarce, od zapamiętania ustawienia do łączenia aktywności, ucząc się pytać o funkcję mechanizmu zamiast zakładać jednakowe działanie.

Główna zasada: Zapis w przeglądarce może służyć ustawieniom lub innym celom; trzeba je rozróżnić.

Ćwiczenie: Wskaż zapis przydatny do wyboru języka oraz zapis służący łączeniu odwiedzin dla reklam.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozróżnia zapamiętanie ustawienia od zbierania danych do śledzenia.

Angielski (dla chętnych): Remember my language.
Po polsku: „Zapamiętaj mój język”

3. Z danych powstaje przypuszczenie

W opowieści: Profil to przypuszczenie
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają profilowanie jako wnioskowanie z aktywności, odróżniają zapisany fakt od przypisanego zainteresowania i rozumieją, że profil może być niepełny, błędny lub oparty na przypadkowych działaniach.

Główna zasada: Wniosek o zainteresowaniach może być niepełny lub błędny.

Ćwiczenie: Oddziel zapis działania od przypuszczenia.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje różnicę między faktem aktywności a niepewnym wnioskiem profilu.

Angielski (dla chętnych): Maybe, not always.
Po polsku: „Może, nie zawsze”

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

4. Reklama kontekstowa i profilowa

W opowieści: Reklama strony czy profilu?
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają reklamę związaną z treścią strony od reklamy dobranej do profilu, śledzą potrzebne dane w obu modelach i analizują, czy personalizacja jest konieczna do funkcji.

Główna zasada: Reklama może wynikać z tematu strony albo z przypisanego profilu użytkownika.

Ćwiczenie: Dopasuj przykłady do tematu strony albo do profilu użytkownika.

Oczekiwany efekt: Uczeń rozróżnia reklamę kontekstową i profilową na podstawie źródła doboru.

Angielski (dla chętnych): Ad for this page.
Po polsku: „Reklama dla tej strony”

5. Dane trafiają do kolejnych odbiorców

W opowieści: Kolejni odbiorcy zapisu
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują fikcyjny przepływ danych między usługą, narzędziem analitycznym i reklamodawcą, rozpoznają brakujące informacje o odbiorcach oraz uczą się nie utożsamiać jednej strony z jednym odbiorcą.

Główna zasada: Jedna usługa może przekazywać dane różnym podmiotom opisanym w planie.

Ćwiczenie: Narysuj strzałki trzech etapów.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje co najmniej dwóch odbiorców w fikcyjnym przepływie danych.

Angielski (dla chętnych): Who gets the data?
Po polsku: „Kto dostaje dane?”

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

6. Ustawienia i dodatkowe zgody

W opowieści: Ogranicz dodatkowe śledzenie
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie porównują fikcyjne ustawienia analityki i personalizacji, uczą się odmawiać zbędnego użycia danych oraz rozpoznają, że ograniczenie zgody nie oznacza całkowitego braku zapisów aktywności usługi.

Główna zasada: Ustawienia ograniczają wskazane użycia, lecz niekoniecznie każdy zapis działania.

Ćwiczenie: Który opis dotyczy użycia danych do celów reklamowych? Powiedz, czy zgodzisz się na takie użycie i dlaczego.

Pomoc obrazkowa: papierowa makieta ekranu lub formularza (karta dziecka i dodatek na końcu programu).

Oczekiwany efekt: Uczeń ogranicza dodatkowy cel użycia danych i wskazuje granicę ustawienia.

Angielski (dla chętnych): No extra tracking.
Po polsku: „Bez dodatkowego śledzenia”

Pełny program / 8-9 lat

Śledzenie, profilowanie i reklama

O6-K9 / Prywatność i dane

7. Błędny profil i jego skutki

W opowieści: Sprawdź przypuszczenie
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują konsekwencje błędnego przypisania zainteresowań, porównują widoczne rekomendacje z ukrytymi założeniami i uczą się pytać o podstawę wniosku oraz dostępne możliwości zmiany ustawień profilu.

Główna zasada: Profil trzeba oceniać według dowodów i możliwych innych wyjaśnień.

Ćwiczenie: Wskaż słaby dowód i popraw opis na „przypuszczenie”.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje słabą podstawę wniosku i proponuje konkretną reakcję.

Angielski (dla chętnych): This guess is wrong.
Po polsku: „To przypuszczenie jest błędne”

8. Mapa danych reklamowych

W opowieści: Mapa mniejszego profilowania
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie przedstawiają mapę aktywności, wniosków i odbiorców, dobierają ustawienia ograniczające zbędne profilowanie oraz oceniają nowy scenariusz, wyjaśniając, jakie ryzyko pozostaje mimo wprowadzonych ograniczeń.

Główna zasada: Plan powinien pokazać ograniczone użycie i zapisy, które nadal pozostają.

Ćwiczenie: Przekreśl strzałkę dodatkowego obiegu.

Oczekiwany efekt: Uczeń wyjaśnia przepływ danych profilowych i uzasadnia dwie decyzje ograniczające.

Angielski (dla chętnych): Follow the data.
Po polsku: „Śledź drogę danych”

Pełny program / 8-9 lat

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

8 godzin lekcyjnych po 45 min
360 min = 6 godzin zegarowych

Cel kursu

Planowanie zbierania, używania, przechowywania i zakończenia obiegu danych z uwzględnieniem kopii oraz ograniczeń usuwania.

Na początek

Pracujemy na fikcyjnym zbiorze zapisów wydarzenia. Dziecko nie usuwa prawdziwych danych ani cudzych kopii.

Po tej wyprawie

Dziecko planuje pełny obieg danych, wersje, kopie, dostęp i zakończenie celu z uwzględnieniem ograniczeń usuwania.

Finał kursu

Plan cyklu życia fikcyjnego zbioru z mapą kopii, terminem przeglądu i procedurą zakończenia.

Pełny program / 8-9 lat

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

1. Od zebrania do zakończenia

W opowieści: Dane mają kolejne etapy
Godzina lekcyjna 1/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie poznają etapy cyklu życia danych: zbieranie, używanie, przechowywanie i zakończenie, przypisują konkretne działania do etapów oraz rozumieją, że plan potrzebny jest przed pierwszym formularzem.

Główna zasada: Cel i zakończenie obiegu warto zaplanować przed zebraniem pierwszej informacji.

Ćwiczenie: Ułóż karty od zebrania do przeglądu.

Oczekiwany efekt: Uczeń porządkuje cztery etapy obiegu danych i przypisuje im działania.

Angielski (dla chętnych): Collect, use, keep, delete.
Po polsku: „Zbierz, użyj, przechowaj, usuń”

2. Gdzie są kopie

W opowieści: Kopie w kilku miejscach
Godzina lekcyjna 2/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozpoznają plik główny, załącznik, pobraną kopię i wydruk, tworzą mapę miejsc przechowywania oraz sprawdzają, dlaczego zmiana jednego pliku nie aktualizuje automatycznie wszystkich pozostałych wersji.

Główna zasada: Zmiana oryginału nie zmienia automatycznie wszystkich kopii.

Ćwiczenie: Narysuj trzy miejsca tej samej listy.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje kopie danych i wyjaśnia niezależność ich aktualizacji.

Angielski (dla chętnych): Find every copy.
Po polsku: „Znajdź każdą kopię”

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

3. Porządek wersji i dostępu

W opowieści: Która wersja jest aktualna?
Godzina lekcyjna 3/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie uczą się oznaczać wersje dokumentu, wskazywać aktualne źródło i ograniczać uprawnienia do potrzebnych osób, zmniejszając ryzyko użycia starej listy lub przesłania jej niewłaściwemu odbiorcy.

Główna zasada: Jasna nazwa wersji i rola odbiorcy ograniczają pomyłki.

Ćwiczenie: Wskaż aktualną wersję listy. Po czym ją rozpoznajesz?

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje aktualną wersję i przypisuje jej uzasadniony zakres dostępu.

Angielski (dla chętnych): Use the current version.
Po polsku: „Użyj aktualnej wersji”

4. Przechowywanie i kopia zapasowa

W opowieści: Zapasowa też jest kopią
Godzina lekcyjna 4/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają bieżący zbiór i kopię zapasową, poznają ich różne cele oraz planują ograniczony dostęp, rozumiejąc, że dodatkowa kopia zwiększa liczbę miejsc wymagających kontroli prywatności.

Główna zasada: Kopia zapasowa pomaga odzyskać dane, ale tworzy kolejne miejsce do zarządzania.

Ćwiczenie: Narysuj strzałkę do kopii zapasowej.

Oczekiwany efekt: Uczeń odróżnia cel kopii zapasowej i wskazuje potrzebę kontroli dostępu.

Angielski (dla chętnych): Backup copy.
Po polsku: „Kopia zapasowa”

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

5. Kiedy cel się kończy

W opowieści: Po co nadal to trzymać?
Godzina lekcyjna 5/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie analizują zakończenie projektu, odróżniają potrzebę krótkiego podsumowania od zachowania całej listy i ustalają termin przeglądu, wybierając dane nadal potrzebne do jasno opisanego celu.

Główna zasada: Zakończenie celu jest sygnałem przeglądu, co nadal potrzebne i dlaczego.

Ćwiczenie: Wybierz liczbę do podsumowania zamiast pełnej listy.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje dane zbędne po zakończeniu celu i uzasadnia przegląd.

Angielski (dla chętnych): Is it still needed?
Po polsku: „Czy to jeszcze potrzebne?”

6. Usuwanie ma różne etapy

W opowieści: Zniknięcie z widoku to nie wszystko
Godzina lekcyjna 6/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie rozróżniają usunięcie z widoku, kosz i istniejące kopie, uczą się sprawdzać opis działania narzędzia oraz nie obiecywać pełnego zniknięcia danych po naciśnięciu jednego przycisku.

Główna zasada: Usunięcie widocznego pliku może pozostawić kosz, kopie lub miejsca odzyskiwania.

Ćwiczenie: Wskaż dwa pozostałe miejsca.

Oczekiwany efekt: Uczeń wskazuje różnicę między usunięciem z widoku a usunięciem wszystkich kopii.

Angielski (dla chętnych): Check the trash.
Po polsku: „Sprawdź kosz”

Pełny program / 8-9 lat

Cykl życia danych: przechowywanie i usuwanie

O6-K10 / Prywatność i dane

7. Kończenie udostępniania

W opowieści: Zakończ otwarte drzwi
Godzina lekcyjna 7/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie planują wycofanie linku, zamknięcie dostępu i kontakt z odbiorcą kopii, odróżniają kroki wykonywane samodzielnie od próśb wymagających opiekuna oraz sprawdzają rezultat na fikcyjnej mapie.

Główna zasada: Cofnięcie dostępu ogranicza dalsze udostępnianie, lecz nie kasuje kopii pobranych wcześniej.

Ćwiczenie: Wskaż link do wyłączenia i kopie do przeglądu.

Oczekiwany efekt: Uczeń planuje zakończenie dostępu i oddziela własne działania od próśb.

Angielski (dla chętnych): Stop sharing.
Po polsku: „Przestań udostępniać”

8. Plan pełnego cyklu danych

W opowieści: Plan od początku do końca
Godzina lekcyjna 8/8 · 45 min

Zakres nauczania: Uczniowie tworzą plan cyklu danych z mapą kopii, odbiorcami i terminami przeglądu, testują go na scenariuszu zakończenia projektu oraz wskazują ograniczenia kontroli nad już przekazanymi materiałami.

Główna zasada: Pełny plan obejmuje cel, kopie, dostęp i przegląd po zakończeniu.

Ćwiczenie: Narysuj drogę od zapisu do podsumowania.

Oczekiwany efekt: Uczeń tworzy kompletny plan obiegu danych i wskazuje ograniczenie usuwania kopii.

Angielski (dla chętnych): Plan every step.
Po polsku: „Zaplanuj każdy krok”

Pomoce obrazkowe do lekcji

Dodatek / 106 lekcji

Jak korzystać z pomocy

Każda plansza ma kod kursu i numer lekcji. Przeczytaj sytuację i przygotowane karty w materiale dziecka, a następnie obejrzyj planszę. Wróć do własnej próby i nowej sytuacji. Podpisy opisują fikcyjne przykłady; nie stanowią odpowiedzi do zaznaczenia.

Dla młodszych i starszych odkrywców

Wersja wieku 8-9 lat zachowuje rozmiary napisów z odpowiedniej karty. Dziecko może wskazywać elementy, porównywać kadry, liczyć i rysować. Puste pola czekają na jego własną próbę.

Nawigacja

Zakładki PDF w tej części prowadzą bezpośrednio do plansz. Każda z nich jest również dostępna w karcie tej samej lekcji.

Pomoc obrazkowa

O1-K2 / Lekcja 1 z 8 / Drzwi do konta

Wejście i wyjście z konta

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Przeglądarka biblioteki

A	Podaj nazwę konta i hasło.
B	Witaj, Milo, Twoja półka.
C	Wyloguj.

Pomoc obrazkowa

O1-K2 / Lekcja 4 z 8 / Czy to mój drugi krok?

Dwie prośby o potwierdzenie

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Powiadomienia Mili

A	Mila właśnie rozpoczęła logowanie.
B	Potwierdź logowanie, którego Mila nie zaczynała.
C	Dorosły pomoże sprawdzić aktywność.

Pomoc obrazkowa

O1-K2 / Lekcja 5 z 8 / Kodu nie wysyłamy

Wiadomość i osobna droga pomocy

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Wiadomość na czacie

A	Wyślij kod, naprawię konto.
B	Kontakt do pomocy w znanej instrukcji.
C	Dorosły sprawdza drogę B.

Pomoc obrazkowa

O1-K2 / Lekcja 6 z 8 / Obce logowanie?

Zdarzenia na fikcyjnym koncie

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Aktywność konta

A	Dziś 16:00, tablet Mili.
B	Dziś 3:00, nieznane urządzenie.
C	Mila spała o 3:00.

Pomoc obrazkowa

Dostęp i odzyskiwanie konta

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Papierowy plan odzyskiwania

A	Zwykłe logowanie nie działa.
B	Znana strona odzyskiwania konta.
C	Obcy oferuje odzyskanie za kod.
D	Po odzyskaniu widać obcą sesję.

Pomoc obrazkowa

O1-K3 / Lekcja 3 z 8 / Sam podpis nie wystarczy

Podpis i prośba w wiadomości

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Wiadomość i papierowa instrukcja

A Podpis: Biblioteka Portowa.

B Prośba: wyślij kod konta.

C Znany kontakt biblioteki z papierowej instrukcji.

Pomoc obrazkowa

O1-K3 / Lekcja 4 z 8 / Etykieta i cel linku

Napis i podgląd adresu

Adresy są tylko tekstem na wydruku. Niczego tu nie otwieraj.

Dwa adresy na papierze

A	Znany adres: port.example.
B	Przycisk „Port” prowadzi do nagroda-port.example.
C	Obok B strona pokazuje narysowaną kłódkę.

Pomoc obrazkowa

Plakat i podgląd celu

To rysunek plakatu. Nie zawiera kodu do skanowania.

Makieta plakatu bez kodu QR

A	Plakat: Mapa biblioteki.
B	Podgląd celu: pobierz dodatek do gry.
C	Bibliotekarz zna adres mapy.

Pomoc obrazkowa

Kontrolki kontaktu w grze

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Zaproszenia i czat

A	Wycisz gracza.	
B	Odrzuć zaproszenie.	
C	Opuść czat.	
D	Obcy wysyła powtarzające się zaproszenia.	

Pomoc obrazkowa

Odznaka i prośba w wiadomości

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Makieta wiadomości w grze

A Obok nazwy jest narysowana odznaka.

B Podaj kod, inaczej stracisz statek.

C Znana droga pomocy jest w instrukcji gry.

Pomoc obrazkowa

Tablet i konto biblioteki

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Dwa różne polecenia

A	Zablokuj ekran.
B	Wyloguj z biblioteki.
C	Karta biblioteki pozostaje otwarta.

Pomoc obrazkowa

O1-K5 / Lekcja 5 z 8 / Alarm w oknie strony

Okno alarmu na stronie

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Makieta przeglądarki

A	Strona krzyczy: Twój tablet jest zepsuty!
B	Przycisk: pobierz naprawiacz.
C	Dorosły może sprawdzić ustawienia urządzenia.

Pomoc obrazkowa

O1-K7 / Lekcja 4 z 8 / Który przycisk?

Strona z instrukcją i banerem

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Makieta strony do porównania

A Tytuł: Instrukcja łódki.

B Mały odnośnik: instrukcja.pdf.

C Wielki baner: Pobierz turbo-grę!

Pomoc obrazkowa

O1-K8 / Lekcja 2 z 8 / Dwie podobne sieci

Dwie podobne nazwy sieci

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Lista sieci w bibliotece

◯	A	Biblioteka-Goście
◯	B	Biblioteka-Goście-Szybka
👤	C	Bibliotekarz potwierdza A.

Pomoc obrazkowa

O1-K8 / Lekcja 4 z 8 / Wspólny komputer

Trzy stany przeglądarki

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Fikcyjny komputer biblioteczny

A	Konto otwarte w przeglądarce.
B	Zamknięto kartę.
C	Po ponownym otwarciu nadal widać konto.

Pomoc obrazkowa

Karta na kolejną wyprawę

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Papierowy plan podróżnego

A	Zapytaj gospodarza o sieć.
B	Sprawdź, czy zadanie da się zrobić offline.
C	Po pracy wyloguj i sprawdź wynik.

Pomoc obrazkowa

O1-K10 / Lekcja 1 z 8 / Monety też kosztują

Cennik fikcyjnego sklepu

Pakiet monet

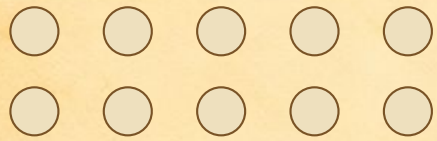

100 monet w pakiecie

Cena pakietu: 10 zł

Żagiel

Cena w grze: 100 monet

Stan załogi: 0 monet

Cennik z kart A-C. Każdy narysowany żeton oznacza 10 monet, a nie 1 monetę.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O1-K10 / Lekcja 2 z 8 / Sprawdź sumę

Koszyk i ekran potwierdzenia

Żagiel	6 zł
Flaga	4 zł

Karta C: ekran potwierdzenia

Razem: 10 zł

Źródło: ceny i kwota potwierdzenia z kart A-C. Porównaj pozycje koszyka z ekranem.

Pomoc obrazkowa

Dwa rodzaje opłaty

Oferta A: 8 zł jednorazowo

Oferta B: kolejne płatne miesiące

Próba: 0 zł teraz. Czas próby nie został podany.

miesiąc 1	miesiąc 2	miesiąc 3
6 zł	6 zł	6 zł

Źródło: karty A-C. Kwoty dotyczą pojedynczych opłat; sumę za wskazane miesiące oblicz samodzielnie.

Pomoc obrazkowa

O1-K10 / Lekcja 4 z 8 / Skrzynka bez gwarancji

Skrzynka i możliwe przedmioty

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Fikcyjna oferta w grze

A	Skrzynka kosztuje 5 zł.
B	W środku losowo: flaga, lina albo żagiel.
C	Załoga chce tylko żagiel.

flaga

lina

żagiel

Pomoc obrazkowa

O1-K10 / Lekcja 6 z 8 / Wspólny limit

Ceny i uzgodniony limit

Uzgodniony limit: 12 zł

Źródło: karty A-C. Słupki pokazują ceny osobnych rzeczy; nie przedstawiają sumy koszyka.

Pomoc obrazkowa

Dwa rodzaje opłaty

Oferta A: 4 zł jednorazowo

Oferta B: kolejne płatne miesiące

miesiąc 1	miesiąc 2	miesiąc 3	miesiąc 4
3 zł	3 zł	3 zł	3 zł

Uzgodnienie C: limit 10 zł, bez stałych opłat.

Źródło: karty A-C. Kwoty dotyczą pojedynczych opłat; sumę za wskazane miesiące oblicz samodzielnie.

Pomoc obrazkowa

Dane papierowej maszyny

liczba wyborów tematu

Każdy wybór daje 2 punkty. Źródło: przygotowane karty. Wykres przedstawia stan opisany w kartach, bez dodatkowego wyboru.

Pomoc obrazkowa

O2-K1 / Lekcja 8 z 8 / Wyjaśnij papierową maszynę

Dane papierowej maszyny

Każdy wybór daje 1 punkt. Źródło: przygotowane karty. Wykres przedstawia stan opisany w kartach, bez dodatkowego wyboru.

Pomoc obrazkowa

O2-K2 / Lekcja 2 z 8 / Jedno zdjęcie z dnia

A: gotowy model

B: wcześniejsza próba

C: poprawianie

Przed zdjęciem dwa maszty się przewróciły.

Poprawianie trwało całe popołudnie.

Fikcyjna historia modelu z kart A-C. Każdy wycinek pochodzi z jednego obrazu procesu.

Pomoc obrazkowa

O2-K2 / Lekcja 5 z 8 / Informacja, która pomaga

Krok 2 - wersja przed uwagą

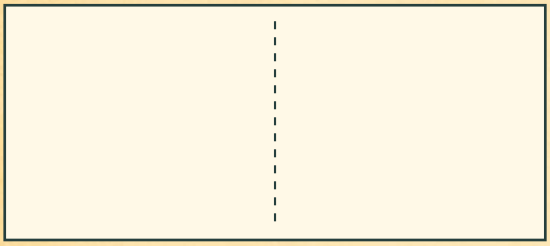

Krok 2 - propozycja poprawki

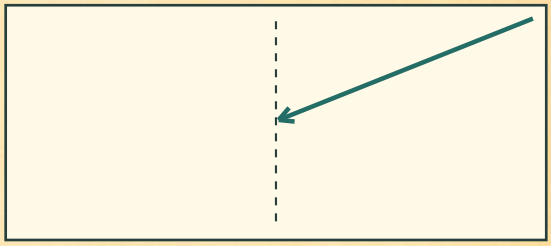

Porównaj kierunek zgięcia. Która uwaga z kart pomaga zrozumieć krok?

Pomoc obrazkowa

O2-K2 / Lekcja 6 z 8 / Porównaj własne wersje

A: wersja 1

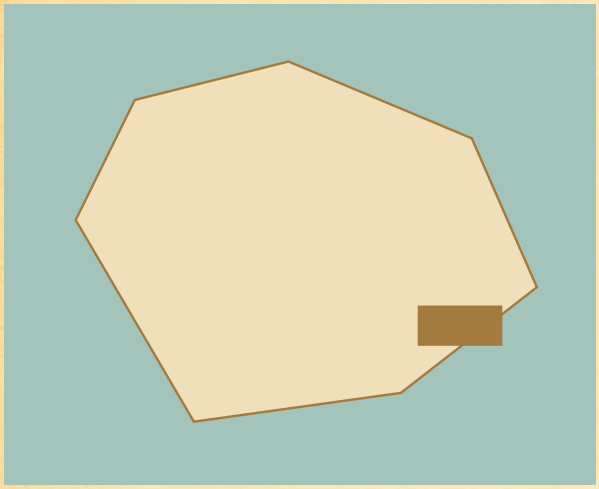

B: wersja 2

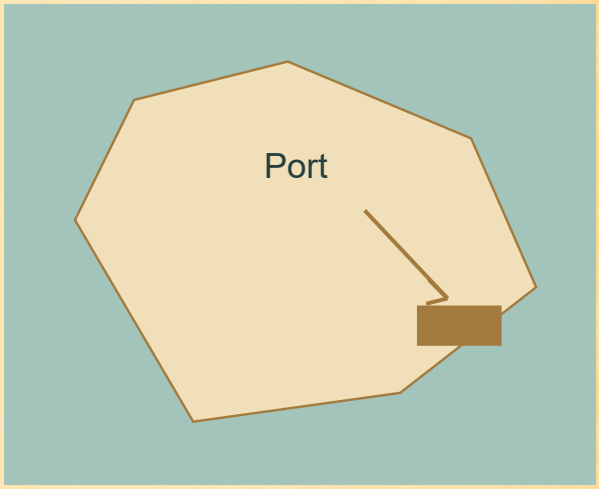

Liczby lajków obu wersji nie podano.

Ten sam port i układ mapy. Porównaj elementy obu wersji według kart A-C.

Pomoc obrazkowa

O2-K3 / Lekcja 4 z 8 / Obraz i słowa razem

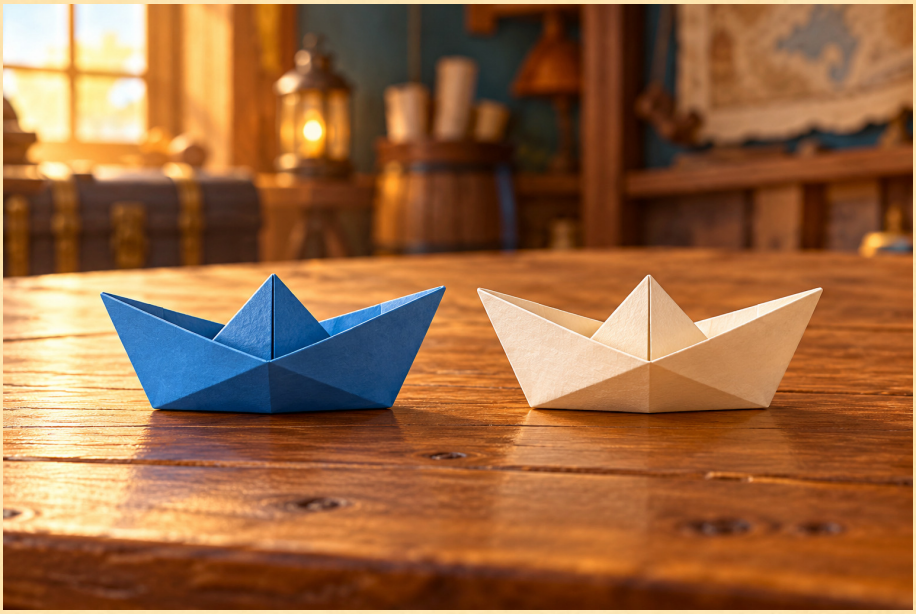

B: Podpis: dwie łódki na stole.

C: Podpis: wygrały oceaniczne regaty!

Oba podpisy odnoszą się do tego samego obrazu A. Porównaj je z tym, co widać.

Pomoc obrazkowa

O2-K4 / Lekcja 5 z 8 / Nie dopisuj cudzych myśli

B: Podpis: Filip marzy, by wygrać za wszelką cenę.

C: Nie znamy myśli Filipa.

Pomoc obrazkowa

O2-K4 / Lekcja 7 z 8 / Wybierz relację z wyprawy

B: krajobraz

C: portret

Cel A: pokazać trasę do latarni.

Publikacja D: papier w sali.

Użycia portretu załogi nie ustalono. Obie ilustracje są fikcyjne.

Pomoc obrazkowa

O2-K4 / Lekcja 8 z 8 / Plansza uzgodnień

A: postacie w sali

C: mapa bez postaci

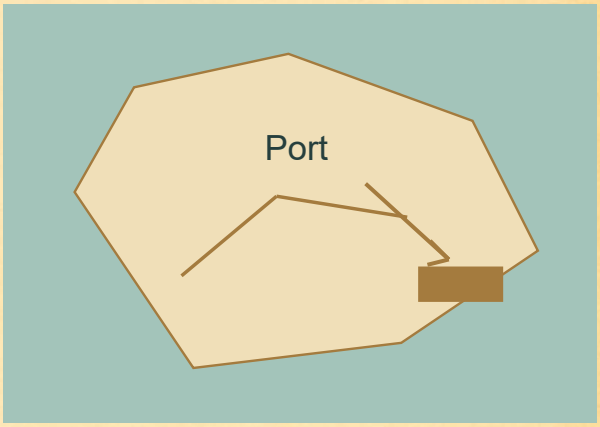

B: jedna postać odmawia.

D: celem jest wyjaśnienie trasy.

Nie zaznaczono decyzji. Połącz plan i cel z respektowaniem odmowy.

Pomoc obrazkowa

O2-K6 / Lekcja 5 z 8 / Co zmieści się w planie?

Czas trwania aktywności

Karty A-C: po 20 minut. Karta D: gra wydłuża się o 15 minut. Są to długości aktywności, a nie godziny spotkania.

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 2 z 8 / Trzy kroki do łódki

Elementy instrukcji - do ułożenia według kart

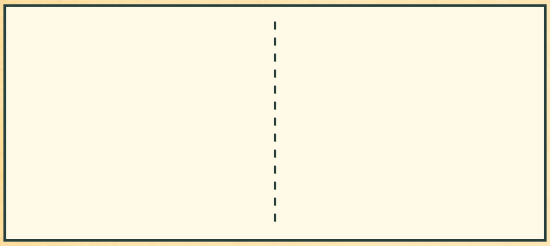

prostokątna kartka

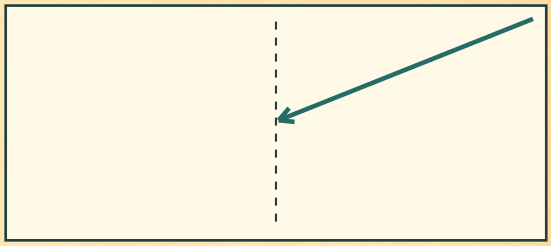

ruch zgięcia

Sprawdzenie: porównaj oba boki.

Rysunek pokazuje jeden ruch zgięcia.

Pomoc obrazkowa

C · Rysunek do porównania ze zdaniami A i B

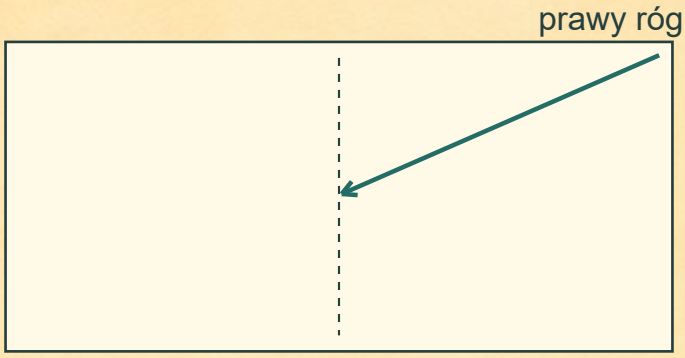

Porównaj słowa ze strzałką. Nie zasłaniaj kierunku ozdobami.

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 5 z 8 / Bez samego koloru

A · tylko kolor

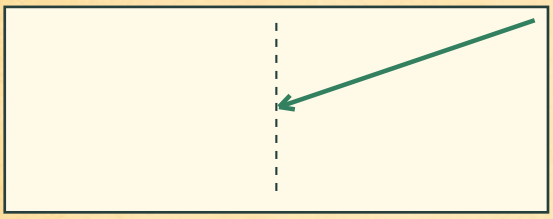

B · kolor, numer i słowo

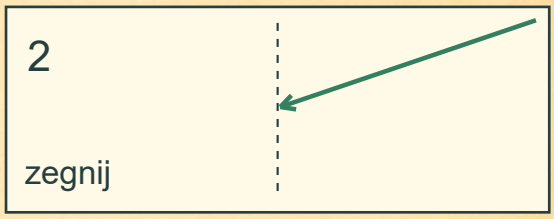

Te same oznaczenia w szarości

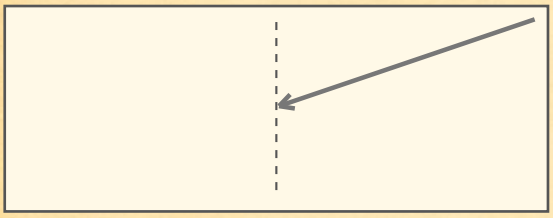

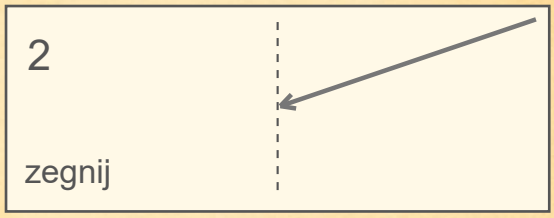

C · Film z poleceniem ma napisy. Porównaj, jakie znaczenie pozostaje bez koloru i dźwięku.

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 6 z 8 / Test bez podpowiadania

Odbiorca zatrzymuje się na kroku 2

?

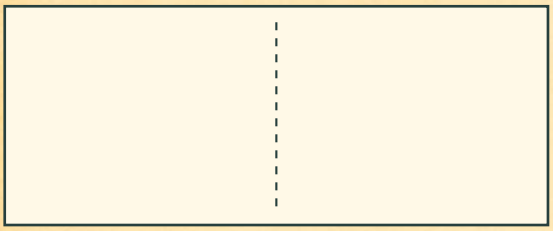

przód kartki

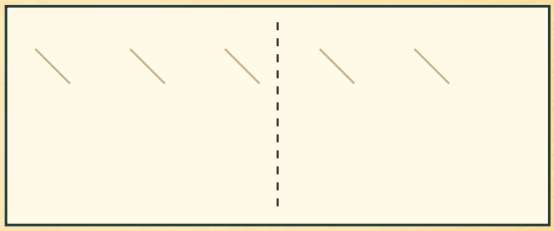

druga strona

Pytanie odbiorcy: „Którą stronę odwrócić?”. Zapisz brakującą wskazówkę własnymi słowami.

Pomoc obrazkowa

O2-K8 / Lekcja 7 z 8 / Popraw przyczynę trudności

B · propozycja poprawki

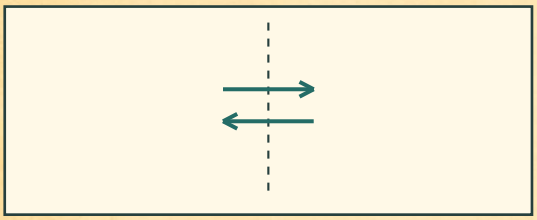

odwróć na drugą stronę

C · propozycja poprawki

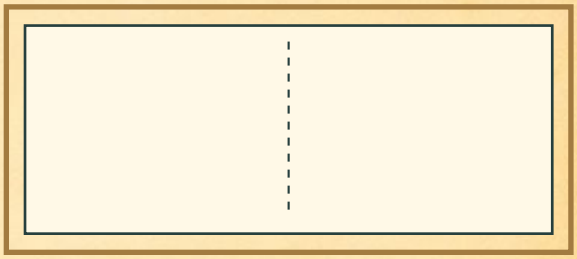

Porównaj obie propozycje z problemem A: odbiorca nie wie, którą stronę odwrócić.

Pomoc obrazkowa

O2-K9 / Lekcja 1 z 8 / Jak pomysł się powtarza?

A: Mira

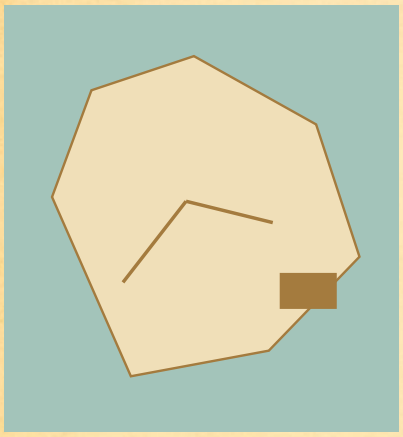

B: Filip

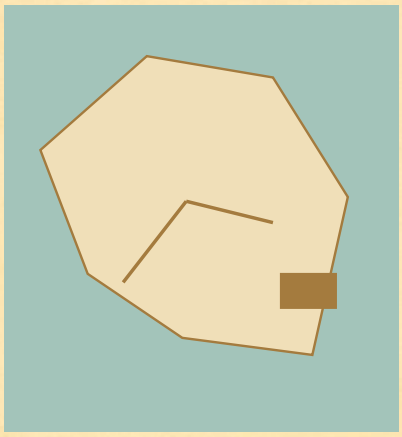

C: Lena

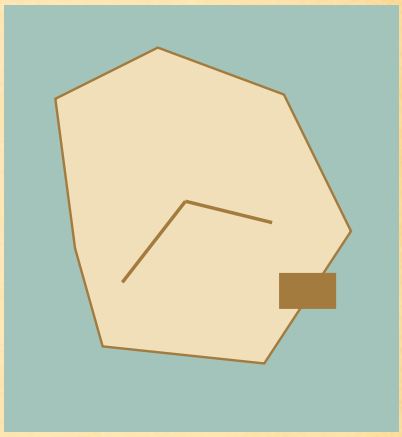

Trzy plakaty: różne wyspy i ten sam format.

Każda mapa używa tych samych trzech kolorów: turkusu, piaskowego pergaminu i złota. To format trzech prac, a nie wszystkich osób.

Pomoc obrazkowa

O3-K2 / Lekcja 5 z 8 / Zdjęcie nie dopowiada dowodu

A: „Wiatr uszkodził przystań!”

C: tekst mówi o obluzowanej desce pomostu.

Do ilustracji B nie podano miejsca ani daty. Rysunek nie uzupełnia tych brakujących danych.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 1 z 8 / Co widać, a co dopowiedziano?

B: „Załoga na pewno rozbiła łódź”.

Kadr A: łódź na piasku, obok dwie osoby. Momentu przybycia nie pokazano.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 2 z 8 / Podpis może zmienić historię

B: Podpis pierwszy: złodzieje zabierają skarb.

C: Podpis drugi: aktorzy niosą rekwizyt; brak informacji o źródle obu podpisów.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 3 z 8 / Stary obraz w nowej dacie

A: wpis z 18 maja

B: archiwum, 2 lutego

A: „Dzisiejsza powódź!”

B: ćwiczenia ratownicze.

C: raport z 18 maja nie odnotował zalania pomostu. W obu polach użyto identycznego pliku obrazu.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 4 z 8 / Gdzie powstał ten kadr?

A: kopia bez podpisu

B: dane oryginału

B: źródło - autor oryginału; miejsce - Zatoka Muszli; data - 5 czerwca.

C: kopia twierdzi „nasza Zatoka Fal”; źródła nie podano.

Ta sama ilustracja A/B. Podpisy są danymi fikcyjnych kart, nie informacją o rzeczywistym miejscu.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 5 z 8 / Co zostało poza kadrem?

A: zbliżenie

B: pełny kadr

C: podpis zbliżenia „Ola zabiera kapelusze!”

Oba kadry pochodzą z dokładnie tej samej ilustracji. Porównaj to, co znalazło się w każdym polu.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 6 z 8 / Podobny wynik to wskazówka

A: wynik 1

Podobny pomost, inna latarnia.

B: wynik 2

Identyczny kadr. Kopia bez autora.

C: wynik 3

Strona autorki. Zatoka Muszli. 5 czerwca.

Gotowa lista trzech wyników. Wyniki 2 i 3 pokazują ten sam kadr; dane pochodzenia podano tylko tam, gdzie występują w kartach.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 7 z 8 / Teczka jednego obrazu

A: biała łódź przy pomoście

B: archiwum autorki

2 czerwca

Port Muszli

C: „zwyciężczyni regat”

Wyników regat nie podano.

Jedna biała łódź to rzeczywisty wycinek istniejącej ilustracji. Ramka nie przedstawia wyniku regat.

Pomoc obrazkowa

O3-K4 / Lekcja 8 z 8 / Powiedz tyle, ile ustalono

B: program autorki - próba teatralna, 4 lipca.

C: „Prawdziwy smok wystraszył widzów”.

Kadr A pokazuje scenę i kukłę. Relacji o widzach nie podano.

Pomoc obrazkowa

O3-K5 / Lekcja 5 z 8 / Podpisz wymyśloną scenę

B: autorka mówi o ilustracji stworzonej w generatorze.

C: „Smok odwiedził port wczoraj”.

Bajkowy plakat z kart A-C. Przygotuj własny podpis, który wyjaśni odbiorcy pochodzenie ilustracji.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 1 z 8 / Pytanie dla naszej redakcji

A B C

Obserwowane molo

Przy tym molo opisano trzy łodzie. Nie pokazano ani nie policzono pozostałej części portu.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 2 z 8 / Podzielcie zadania, zapiszcie źródło

A · Makieta stanowisk przy molo

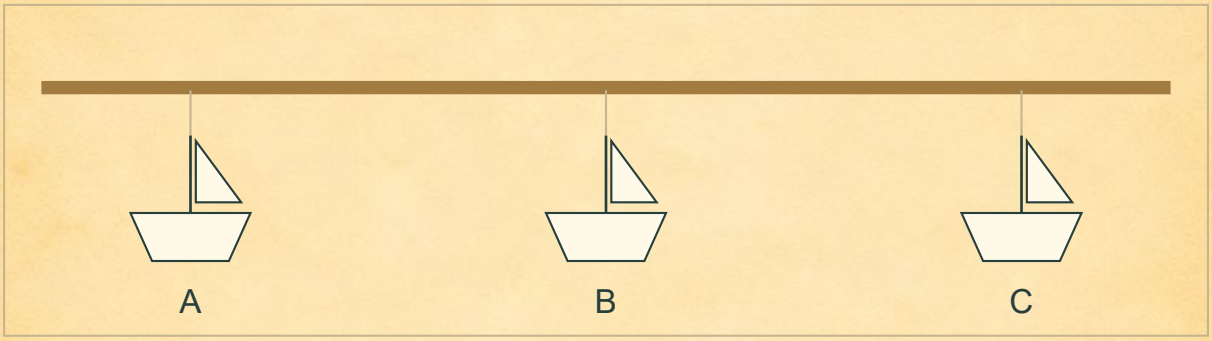

B · Spis oględzin

Łódź A - niebieska; łódź B - niebieska; łódź C - biała.

C · Role: czytający, zapisujący, kontrolujący wniosek. Wskaż źródło każdej zapisanej informacji.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 4 z 8 / Zaznacz punkt sprzeczności

A · Nagłówek: łodzie A, B i C są niebieskie.

B · Spis: A niebieska, B niebieska, C biała.

Łódź	Według A	Według B
A		
B		
C		

C · Obie notatki dotyczą tego samego dnia i mola. Uzupełnij tabelę i wskaż różnicę między zapisami.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 5 z 8 / Wniosek z właściwą granicą

Molo wschodnie

A
niebieska

B
niebieska

C
biała

Molo zachodnie

Nie zbadano

?

Nieznany obszar nie oznacza pustego mola. Zachowaj granicę zebranych danych.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 6 z 8 / Raport o trzech łodziach

A B C

Wschodnie molo

Przy tym molo opisano trzy łodzie. Nie pokazano ani nie policzono pozostałej części portu.

Pomoc obrazkowa

O3-K8 / Lekcja 8 z 8 / Obroń i zaktualizuj projekt

Molo wschodnie

A
niebieska

B
niebieska

C
biała

Molo zachodnie

D
czerwona

Sprawdzono całe zachodnie molo.

Poza tymi molami mogą istnieć inne miejsca postoju. Nie ustalono ich liczby.

Pomoc obrazkowa

Osoby i wejścia to różne jednostki

Osoby, które weszły po dwa razy

Osoby, które weszły po jednym razie

1 postać = 1 różna osoba

Karta A: wczoraj odnotowano 12 wejść.

Źródło: fikcyjna wieża, karty A i B. Policz osoby na rysunku.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 2 z 8 / Porównaj część z całością

Załoga Fala: 6 z 8 osób

Załoga Muszla: 8 z 20 osób

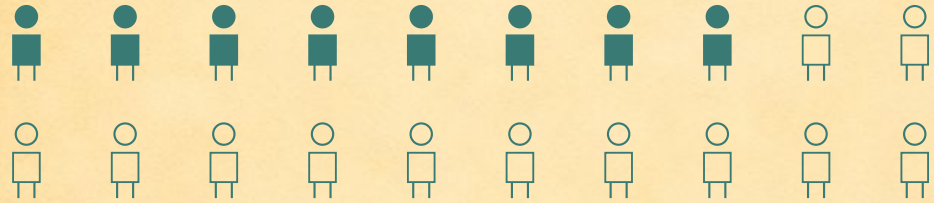

● Wybiera szachy

○ Pozostałe osoby w danej załodze

1 postać = 1 osoba. Źródło: karty A i B; każda załoga ma własną całość.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 3 z 8 / Oś może powiększyć wrażenie

Oś od 0 do 12

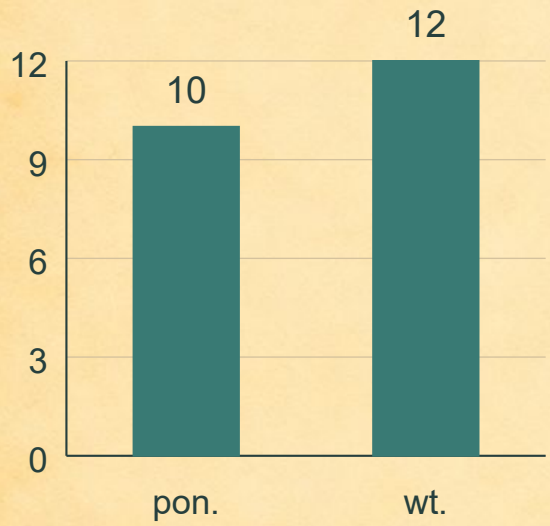

Oś od 9 do 12

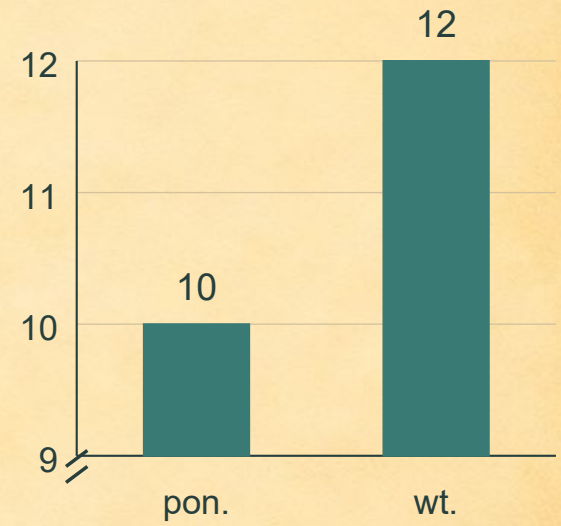

Te same dane z karty A. Pon. = poniedziałek, wt. = wtorek. W drugim wykresie pominięto zakres 0-9.

Pomoc obrazkowa

Osoby zapytane na treningu żeglarskim

- ● Wybrało żeglarstwo
- ○ Pozostali uczestnicy tej próby

Miejsce zbierania odpowiedzi: trening żeglarski.

1 postać = 1 zapytana osoba.

Źródło: karty A i B. Rysunek przedstawia tylko te 10 zapytanych osób.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 5 z 8 / Pytanie może podpowiadać

Dwa brzmienia pytania

A Czy zgadzasz się, że nasz piękny turkusowy most jest najlepszy?

B Jak oceniasz turkusowy kolor mostu?

Możliwe odpowiedzi z karty C

- ◯ podoba się
- ◯ nie podoba się
- ◯ bez zdania

Makieta pytań, bez wyników ankiety. Żadna odpowiedź nie została zaznaczona.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 6 z 8 / Razem nie oznacza przyczyny

Sprzedaż lodów

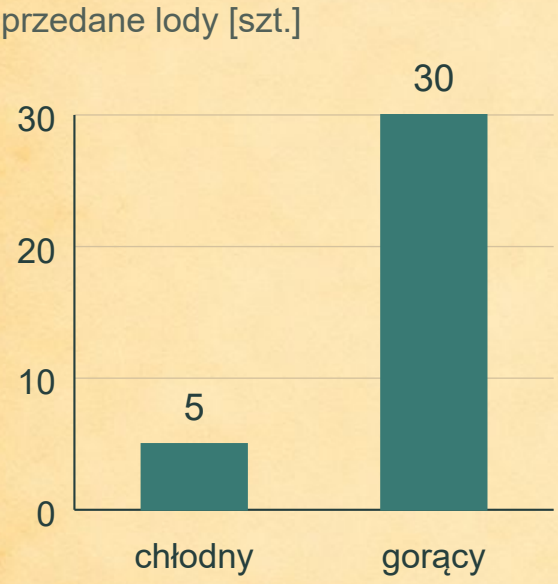

Osoby w wodzie

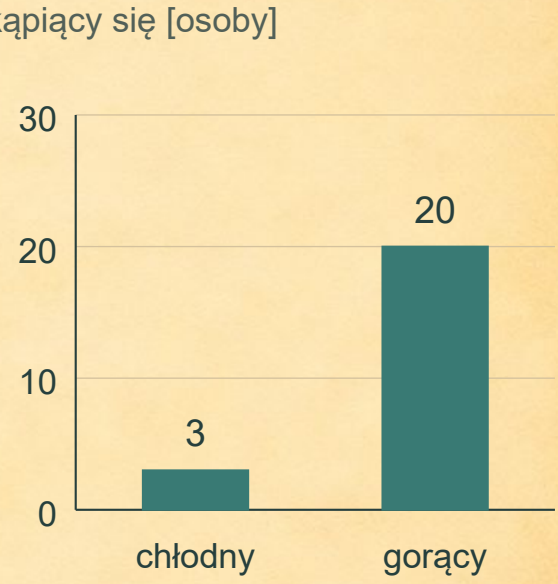

Źródło: dwa fikcyjne dni z kart A i B. Każdy wykres ma podpisaną własną jednostkę.

Pomoc obrazkowa

O3-K9 / Lekcja 7 z 8 / Wykres z opisem i ograniczeniem

Wypożyczenia map

liczba wypożyczeń map

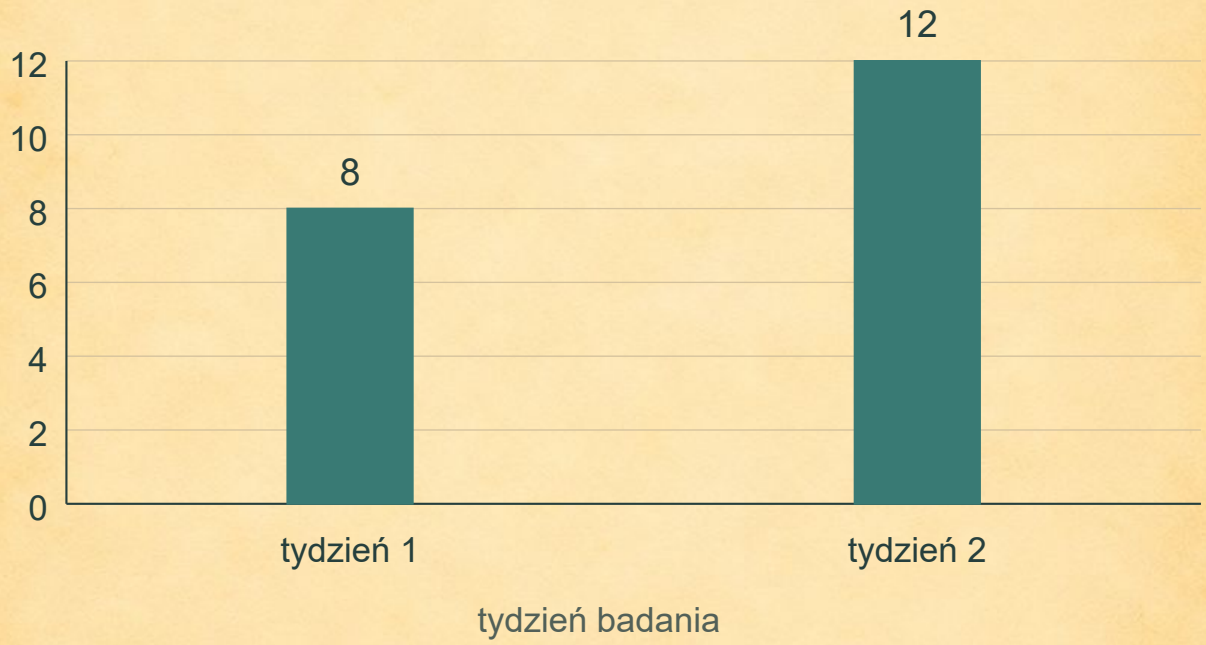

Źródło: fikcyjna Biblioteka Portowa, karty A i B. Liczono wypożyczenia map, a nie różnych czytelników.

Pomoc obrazkowa

Ankietowani uczestnicy ostatnich zajęć

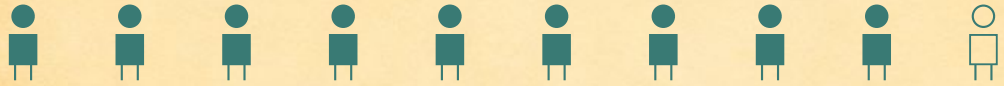

- ● Poleca klub
- ○ Pozostała osoba z tej ankiety

Badana grupa: uczestnicy ostatnich zajęć.

Osób, które zrezygnowały, nie zapytano.

---

1 postać = 1 ankietowana osoba. Źródło: karty A i B; rysunek nie dopowiada odpowiedzi pozostałej osoby.

Pomoc obrazkowa

O4-K3 / Lekcja 4 z 8 / Policz niezależnie

Trzy pudełka po cztery kredki

grupa 1

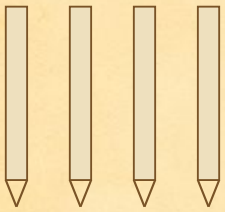

grupa 2

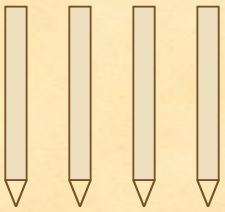

grupa 3

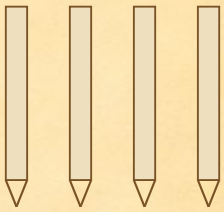

W każdej grupie: 4 kredki.

Źródło: przygotowane karty. Policz przedmioty lub osoby; rysunek nie podaje gotowej sumy.

Pomoc obrazkowa

Cztery grupy po trzy osoby

grupa 1 grupa 2 grupa 3 grupa 4

W każdej grupie: 3 osoby.

Źródło: przygotowane karty. Policz przedmioty lub osoby; rysunek nie podaje gotowej sumy.

Pomoc obrazkowa

O4-K3 / Lekcja 8 z 8 / Nowa odpowiedź, własna kontrola

Spis obrazów: cztery rzędy po pięć

rząd 1					
rząd 2					
rząd 3					
rząd 4					

1 ramka = 1 obraz. Źródło: spis z karty B; nie dopowiadamy miejsca zamieszkania autorów.

Pomoc obrazkowa

O4-K4 / Lekcja 2 z 8 / Podpowiedź bez gotowego wyniku

8 + 5: pomoc do samodzielnego liczenia

Początek: 8

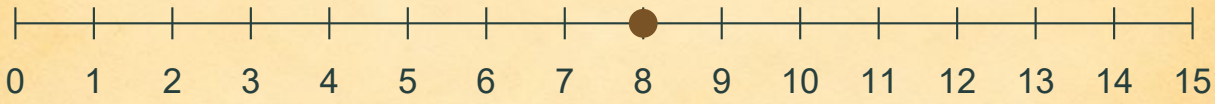

Pięć znaczników do dołożenia

Wykonaj kolejne kroki samodzielnie.

Źródło: działanie 8 + 5 i wskazówka z karty B. Oś jest podpisana; końca działania nie zaznaczono.

Pomoc obrazkowa

O4-K4 / Lekcja 3 z 8 / Wyjaśnienie na konkretnym przykładzie

Muszle do równego podziału

Jedna muszla na rysunku = jedna muszla z zadania.

osoba 1	osoba 2	osoba 3

Źródło: 12 muszli i 3 osoby z karty A. Wpisz lub dorysuj podział; pola odbiorców są puste.

Pomoc obrazkowa

Sprawdź każde działanie osobno

A 6 + 7 Klucz z karty: 13

Moje sprawdzenie: _____

B 9 - 4 Klucz z karty: 6

Moje sprawdzenie: _____

C 3 × 4 Klucz z karty: 12

Moje sprawdzenie: _____

Źródło: karty A-C. Wszystkie podane klucze są pokazane tak samo; żaden nie jest oznaczony jako poprawny.

Pomoc obrazkowa

O4-K6 / Lekcja 5 z 8 / Ilustracja ma pomagać historii

B: propozycja

Miejsce opowieści

A: piratka trzyma lampę, mewa wskazuje mapę.

Cel C: współpraca w jaskini. Własny rysunek wykonaj w jasnym polu na stronie „Przykład i Twoja próba”.

Pomoc obrazkowa

O4-K7 / Lekcja 2 z 8 / Kogo brakuje w przykładach?

A · Przykłady: duże litery drukowane

AMO

B · Rozpoznano poprawnie w próbie drukowanej.

C · Próba: pismo ręczne

C · Nie rozpoznano w próbie pisma ręcznego.

Wyniki prób opisane w opowieści. Porównaj rodzaj pisma z przykładami treningowymi.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O4-K7 / Lekcja 4 z 8 / Równe zasady i różne wsparcie

A · Próbka drobnego druku

Przed grą przeczytaj zasady.

Wersja z większym tekstem

Przed grą przeczytaj zasady.

Odczyt przez prowadzącego

Poproś o przeczytanie tej samej instrukcji.

Cel pozostaje ten sam: każdy rozumie zasady przed grą. Dobierz formę do potrzeb Leona i Mai.

Pomoc obrazkowa

O4-K7 / Lekcja 8 z 8 / Nowa potrzeba zmienia plan

A · Propozycja tylko w dźwięku

Zapis treści przykładowego nagrania: „Odwróć kartkę”.

C · Ta sama instrukcja jako tekst i symbol

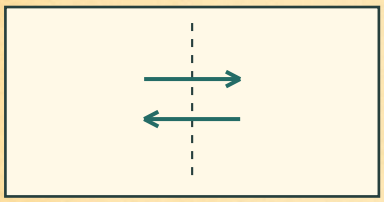

Odwróć kartkę.

B · Część graczy nie może skorzystać z dźwięku. Sprawdź z odbiorcami, czy druga forma jest zrozumiała.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 4 z 8 / Co musi być przed czym?

Etapy do ułożenia

Czas do dyspozycji: 60 minut.

Źródło: czasy z przygotowanych kart. Kolejność etapów ustal samodzielnie.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 5 z 8 / Czy zasobów wystarczy każdemu?

Materiały dla sześciu osób

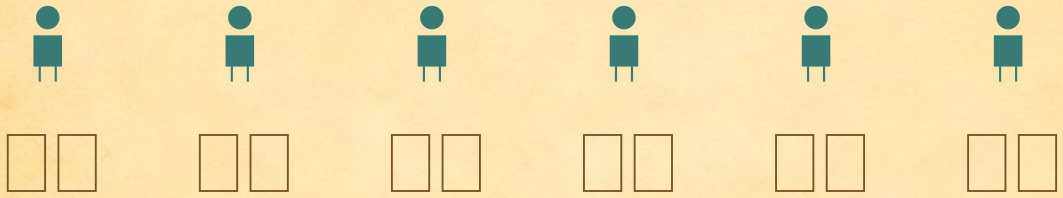

Założenie: 2 kartki na osobę

Dostępne kartki

Kredki: 3 komplety do dzielenia w parach.

---

1 prostokąt = 1 kartka. Źródło: karty A i B. Policz potrzebne i dostępne kartki; suma potrzeb nie została dopisana.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 6 z 8 / Nowy warunek, ponowna ocena

Porównaj zmienione warunki

Wcześniej: 6 osób i 60 minut

Teraz: 8 osób i 45 minut

Dostępne: 10 kartek

Poprzedni plan: 2 kartki na osobę i 55 minut zajęć. Źródło: karty A-C. Rysunek nie podaje nowego rozwiązania.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 7 z 8 / Zapisz decyzję i powód

Decyzja zapisana w karcie C

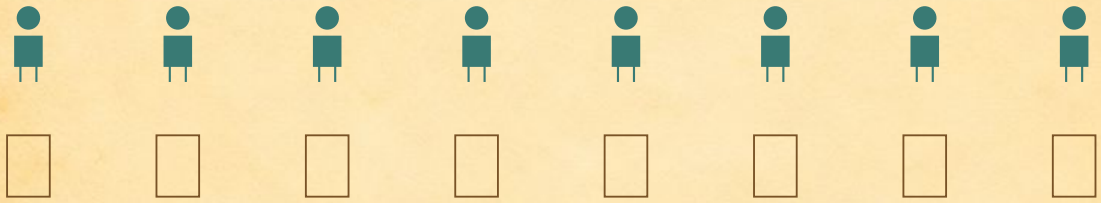

Jedna kartka dla każdej z ośmiu osób

Kartki zapasowe

1 prostokąt = 1 kartka. Źródło: karta C; to zapis już podjętej decyzji, a nie zalecenie dla każdej sytuacji.

Pomoc obrazkowa

O4-K10 / Lekcja 8 z 8 / Końcowa próba planu

Czas poszczególnych etapów

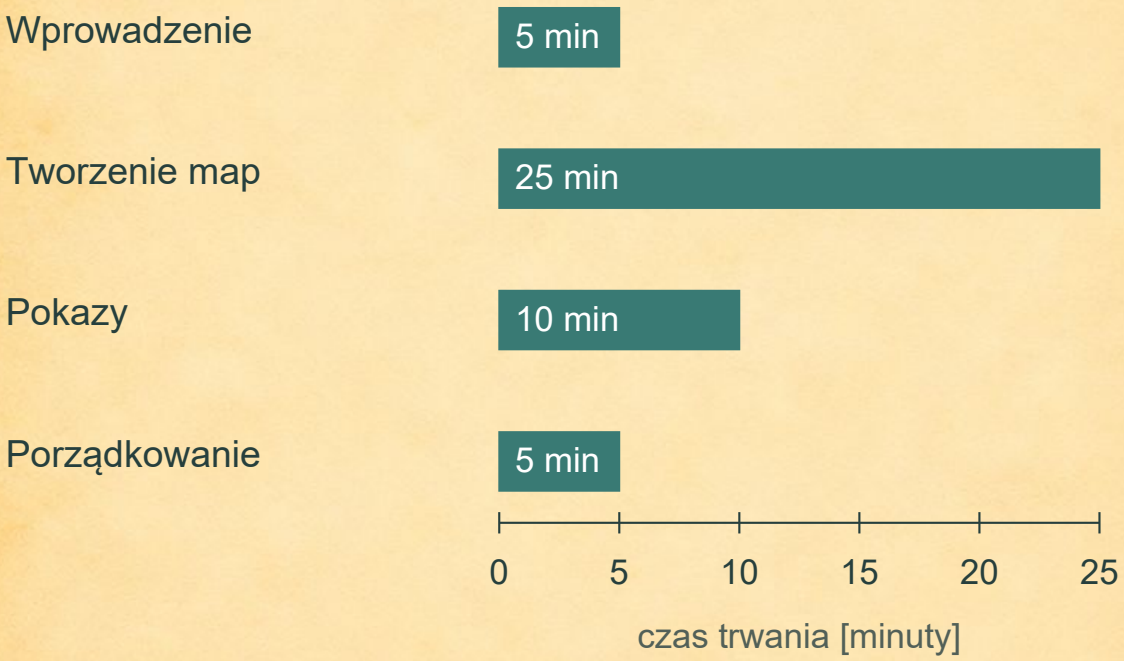

Oblicz łączny czas pokazanych etapów.

Źródło: czasy etapów z karty A. Policz ich łączny czas.

Pomoc obrazkowa

O5-K4 / Lekcja 2 z 8 / Co robi przycisk?

Wyciszenie i blokada kontaktu

Przełączniki nie mają zaznaczeń. Porównaj opisane działania.

Papierowy ekran Port	
A	„Wycisz”: bez dźwięku nowych wpisów.
B	„Zablokuj”: ogranicz kontakt konta.
C	Grupa nadal publikuje docinki o Mirze.

Pomoc obrazkowa

Przygotuj zgłoszenie

Użyj informacji z kart. Pola na Twoje zgłoszenie są puste.

Informacje z kart i puste pola

A Zdarzenie: ponawiane obraźliwe komentarze.

B Czas: środowe zajęcia.

C Prośba: zatrzymać wpisy i wyjaśnić dalszą pomoc.

Zdarzenie _____

Czas _____

Prośba o pomoc _____

Pomoc obrazkowa

O6-K1 / Lekcja 6 z 8 / Pseudonim to nie peleryna

Podpis: Koral

Jedyna sterniczka klubu

Portret pozostaje przy opisie.

Fikcyjny profil z kart. Zmiana podpisu nie zmienia samego portretu.

Pomoc obrazkowa

Dostęp do funkcji urządzenia

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Uprawnienia aplikacji

A	Mikrofon: nagranie dźwięku.
B	Aparat: wykonanie zdjęcia.
C	Kontakty: lista znajomych, zbędna do odgłosu.

Pomoc obrazkowa

Ile zdjęć otrzyma aplikacja?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

ooo Dostęp do zdjęć

- ◯ A dostęp do wszystkich zdjęć stale.
- ◯ B wybór jednego zdjęcia.
- ◯ C brak przesyłania zdjęcia.

Pomoc obrazkowa

Ustawienia zastane na profilu

Zaznaczenia pokazują stan zastany opisany w kartach.

Stan przed zmianami

- A — „Widoczne dla wszystkich”: włączone.
- B — „Pokaż miejsce”: włączone.
- C — Cel: pokazać szkic tylko załodze.

Pomoc obrazkowa

Dostęp i wcześniejsze nagranie

Włączony mikrofon to stan z opowieści, przed Twoją decyzją.

Stan po zakończeniu nagrywania

A	Mikrofon pozostaje włączony.
B	Nowe zadanie to czytanie tekstu.
C	Wcześniejsze nagranie jest już zapisane.

Pomoc obrazkowa

O6-K2 / Lekcja 6 z 8 / Link też otwiera drzwi

Kto może otworzyć szkic?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

ooo Udostępnianie prywatnego szkicu

- ◯ A tylko wskazane konta załogi.
- ◯ B każdy z linkiem może czytać.
- C Olek przekazuje link poza grupę.

Pomoc obrazkowa

O6-K2 / Lekcja 7 z 8 / Projekt się zmienia

Kto potrzebuje teraz dostępu?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Przegląd dostępu do atlasu

A	Ada kończy udział.
B	Mira dołącza jako recenzentka.
C	Stary publiczny link nadal działa.

Pomoc obrazkowa

O6-K2 / Lekcja 8 z 8 / Uzasadnij każdą zgodę

Plan galerii rysunków

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Zdjęcie, odbiorcy i termin

A	Jedno zdjęcie potrzebne do wpisu.
B	Odbiorcy: załoga projektu.
C	Po wystawie projekt się kończy.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 1 z 8 / Miejsce dokładne i ogólne

A: „Na Wyspie Mgieł”.

B: „Teraz przy bramie portu 7”.

C: „Zdjęcie z zeszłego tygodnia”.

Trzy opisy dla galerii krajobrazów. Porównaj ich dokładność i aktualność.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 2 z 8 / Sprawdź rogi obrazu

Przyjrzyj się całemu obrazowi: środkowi, rogom i odbiciu. Porównaj go z przygotowanymi kartami.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 3 z 8 / Plik ma dodatkowe pola

Plik A

Data: 4 maja

Miejsce: Wyspa Mgieł

Plik B

Data: 5 maja

Pole miejsca: brak

Oba pliki pokazują dokładnie tę samą muszlę. Dane pliku są oddzielnymi, czytelnymi polami.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 4 z 8 / Kilka wpisów tworzy rytm

Fikcyjne wpisy jednego profilu

Poniedziałek / godz. 16

„Znów przy latarni”

Środa / godz. 16

„Jak zwykle przy latarni”

Piątek / godz. 16

„Tu ćwiczę co tydzień”

To godziny w fikcyjnych wpisach, a nie rozkład lekcji. Porównaj miejsce i porę publikacji.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 5 z 8 / Poprawka musi działać

A: nowy kadr

B: naklejka

C: podpis

„Port Mgieł 7”

Numer został w podpisie.

A i B to wycinki tego samego pliku. W B przez naklejkę można odczytać numer; C pokazuje osobny podpis.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 6 z 8 / Później nie znaczy bez śladów

A: podczas wycieczki

Port Mgieł 7 / Klub

A: „Teraz jesteśmy przy latarni”.

B: po powrocie

Port Mgieł 7 / Klub

C: tablica miejsca pozostaje na zdjęciu.

Ten sam obraz, dwa momenty publikacji. Napisy w tle są elementami obrazu, niezależnie od czasu dodania wpisu.

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 7 z 8 / Obraz, opis i pola

Port Mgieł 7 / Klub

Podpis

„Tu czekamy teraz”

Tabela pliku

Miejsce: zapisane

- ○ Obraz: moja poprawka _____
- ○ Podpis: moja poprawka _____
- ○ Pola pliku: moja poprawka _____

Trzy części jednego pakietu z kart. Pola na poprawki pozostają puste.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K3 / Lekcja 8 z 8 / Galeria z mniejszą liczbą wskazówek

A: muszla	B: model	C: opis
		Codziennie przy latarni.
Czyste tło, bez miejsca.	Model i tablica portu.	Opis stałej obecności.

Port Mgieł 7 / Klub

Oceń każdy z trzech materiałów. Zaproponuj odbiorców i sprawdzenie przed publikacją.

Pomoc obrazkowa

O6-K4 / Lekcja 5 z 8 / Podpis też ujawnia

A: „Praca z warsztatu map”

B: pełny plan zajęć postaci

C: dokładne fikcyjne miejsce spotkań

Trzy wersje opisu tego samego portretu. Konkretnych godzin i adresu nie podano w kartach, więc ich nie dopisano.

Pełny program / 8-9 lat

Pomoc obrazkowa

O6-K4 / Lekcja 7 z 8 / Galeria z wyborem udziału

A: postać z pracą

B: sama praca

Detal modelu

C: prywatny pokaz

Zamiast publicznej galerii: pokaz opiekunowi.

Trzy możliwe drogi udziału. B pokazuje detal tej samej pracy. Zapisz własny wybór i sposób jego zmiany.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 1 z 8 / Wspólny komputer pamięta

Co pozostaje na stanowisku?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Wspólne stanowisko biblioteki

A W przeglądarce jest zalogowane konto.

B W folderze leży pobrany szkic.

C Na drukarce czeka kartka.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 2 z 8 / Nazwa sieci to za mało

Dwie nazwy widoczne na liście

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Dostępne sieci na makiecie

○	A	Biblioteka
○	B	Biblioteka-darmowa
👤	C	Bibliotekarz podaje właściwą sieć stanowiska.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 3 z 8 / Po co sieci tyle danych?

O co pyta ekran dostępu?

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Fikcyjny formularz sieci

Cel: dostęp do bibliotecznego internetu.

A hasło do prywatnej poczty.

B pełna lista kontaktów.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 5 z 8 / Wylogowanie to osobny krok

Trzy elementy przeglądarki

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Zakończenie pracy na koncie

A	zamknij kartę.
B	wyloguj konto.
C	zapamiętaj logowanie na tym stanowisku.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 6 z 8 / Nie zostaw kopii na krześle

Plik, wydruk i sesja konta

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Stanowisko po drukowaniu

A	Pobrany plik leży w folderze.
B	Wydruk jest na tacy.
C	Konto zostało wylogowane.

Pomoc obrazkowa

O6-K5 / Lekcja 8 z 8 / Lista przed wyjściem

Stanowisko przed wyjściem

To fikcyjna pomoc na papierze. Nie uruchamia żadnej funkcji.

Kolejna wizyta w bibliotece

A Konto nadal zalogowane.

B Dwie strony na tacy.

C Jeden pobrany plik na stanowisku.

Pomoc obrazkowa

O6-K6 / Lekcja 3 z 8 / Opcjonalne znaczy dobrowolne

Pole oznaczone jako opcjonalne

Pole jest puste, tak jak w opowieści o Teo.

Fikcyjny formularz warsztatu

A

Pole oznaczono jako opcjonalne.

B

Teo zostawia je puste.

C

Organizator grozi, że Teo nie wejdzie na warsztat.

Pomoc obrazkowa

O6-K7 / Lekcja 4 z 8 / Różne cele, różne wybory

Dwa cele i jedno pole

Porównaj podane cele z jednym wspólnym polem formularza.

ooo Formularz warsztatu i biuletynu

A potwierdzenie terminu.

B wiadomości o przyszłych ofertach.

C Obie opcje ukryto w jednym niejasnym polu.

☐ Zgoda na wiadomości

Pomoc obrazkowa

Funkcja i dodatkowe użycie danych

Przełączniki nie mają zaznaczeń. Decyzję uzasadnij własnymi słowami.

Papierowy panel ustawień

- A zapamiętanie języka.
- B dodatkowe śledzenie dla reklam.
- C zapis potrzebny do obsługi bieżącej sesji.